

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Dobre praktyki

Opis wybranych projektów Działań 1.1, 1.5 i 1.6

SPO RZL 2004-2006

TOM

1

Publikacja współfinansowana ze środków Unii Europejskiej
w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Centrum Rozwoju Zasobów Ludzkich Warszawa 2010

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Projekt „Zaprojektowanie i stworzenie bazy danych na temat projektów realizowanych w ramach Działania 1.1 oraz Działania 1.5 i 1.6 Sektorowego Programu Operacyjnego Rozwój Zasobów Ludzkich 2004-2006”
współfinansowany ze środków Unii Europejskiej
w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Dobre praktyki.

Opis wybranych projektów Działań 1.1, 1.5 i 1.6

SPO RZL 2004-2006

Tom I

Centrum Rozwoju Zasobów Ludzkich

Warszawa 2010

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Publikacja współfinansowana ze środków Unii Europejskiej
w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Wydawca:

Centrum Rozwoju Zasobów Ludzkich

Warszawa 2010

Wszystkie prawa zastrzeżone. Każda reprodukcja lub adaptacja całości bądź części niniejszej publikacji, niezależnie od zastosowanej techniki reprodukcji (drukarskiej, fotograficznej, komputerowej i in.) wymaga pisemnej zgody.

Publikacja bezpłatna

Tytuł Projektu

„Zaprojektowanie i stworzenie bazy danych na temat projektów realizowanych w ramach Działania 1.1 oraz Działania 1.5 i 1.6 Sektorowego Programu Operacyjnego Rozwój Zasobów Ludzkich 2004-2006”

Wykonawca projektu:

Konsorcjum w składzie

- WYG International Sp. z o.o., ul. Marynarska 15, 02-674 Warszawa,
- PSDB Sp. z o.o., ul. Sienna 64, 00-825 Warszawa,
- Sygnity SA, Al. Jerozolimskie 180, 02-486 Warszawa.

Projekt graficzny, redakcja techniczna, druk:

Agencja Reklamowa mirwal art Sp. z o.o.

58-302 Wałbrzych, ul. Parkowa 4

Nr ISBN: 978-83-61638-22-3

Nakład: 1000 egz.

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE	5
1. PROJEKTY SKIEROWANE DO MŁODZIEŻY	15
Mój wybór - moja przyszłość. Program wsparcia dla młodzieży.....	17
Moje życie - moja szansa	20
Wybieram rozwój! - Wartości, praca i perspektywy absolwenta zasadniczej szkoły zawodowej.....	26
Promocja i wspieranie działań na rzecz wzrostu zatrudnienia wśród młodzieży.....	30
Spróbuj inaczej - systemowa profilaktyka zachowań dysfunkcyjnych w grupie młodzieży wysokiego ryzyka	33
Sukces woła Was – projekt adresowany do młodzieży Miasta Kraśnika.....	36
Program terapeutyczno-edukacyjny - Poznaję i zmieniam siebie - w elbląskich szkołach ponadpodstawowych.....	39
„Herkules - Poznaj swoją siłę”	42
Wędką na wyprawkę. Edukacyjno - integracyjny program usamodzielniania wychowanków domu dziecka	46
Wędką na wyprawkę. Edycja II. Edukacyjno - integracyjny program usamodzielniania wychowanków domu dziecka	49
Integracja społeczna i zawodowa młodzieży z placówek opiekuńczo-wychowawczych w województwie mazowieckim	52
Nie jestem sam	55
Lepsze perspektywy - wsparcie zawodowe dla mieszkańców Osiedla Dudziarska	58
„Plus szansa”. Kompleksowy program wsparcia młodzieży zagrożonej wykluczeniem społecznym	61
Warsztaty doradztwa zawodowego, psychologicznego i hipoterapii „Moje miejsce w świecie”.....	64
DDA – Dążyć Do Aktywności	67
Ole, Ole, Nie damy się! – wspieranie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym	70
Program wsparcia dla młodzieży przy współudziale wolontariuszy – Szansa dla młodzieży	74
2. PROJEKTY SKIEROWANE DO Kobiet	79
Kształcenie ustawiczne szansą dla kobiet z rejonu Bieszczadów.....	81
Pejzaż wiejski kobietą malowany – aktywna kobieta na wsi	84
Podajmy Sobie Dłonie, aktywizacja kobiet z wiejskich społeczności lokalnych	88
Wsparcie dla kobiet	91
Aktywność i mobilność Twoją szansą	95
Wróć na rynek pracy - koncepcja wiejskich ośrodków kreowania aktywności	99
Stalowowolskie magnolie	102
Zatłoczona droga - wracamy do pracy	105
Wiedza, motywacja, praca – aktywizacja zawodowa kobiet z miasta Łodzi.....	108
Bądź aktywna - załóż swoją firmę.....	112
Profesjonalna mama - program integracji zawodowej matek dzieci niepełnosprawnych	115
Edukacja i informacja szansą zaistnienia kobiet na rynku pracy.....	118
Akademia Przedsiębiorczości Kobiet.....	122
Twoja szansa - inicjatywa na rzecz integracji społeczno - zawodowej kobiet	126

Mama wraca do pracy	129
Przebojowa business woman - program wsparcia przedsiębiorczości wśród kobiet	133
Aktywizacja zawodowa repatriantek na rynku pracy w Polsce	136
EWKA – Europejskie Wsparcie Kobiet Aktywnych	140
Aktywność szansą kobiet.....	143
Jestem kobietą	146
E-businesswoman: Jak rozwijać własną firmę przy pomocy narzędzi internetowych	154
Kobieta jutra.....	157
Ręce kobiet przynoszą pieniądze.....	161
Kobiety z pasją.....	164
Opiekunka domowa – szansa na zatrudnienie	167
Przygotowanie kobiet do wykorzystania nowoczesnych narzędzi dostępu do wiedzy	170
Przygotowanie bezrobotnych kobiet z Torunia do powrotu na rynek pracy.....	173
1..., 2..., 3... - Czas na kobiety	176
„Anima” - kobiecy duch przedsiębiorczości	179
Twoja szansa - inicjatywa na rzecz integracji społeczno - zawodowej kobiet	183
Twoja szansa II - inicjatywa na rzecz integracji społeczno - zawodowej kobiet.....	188
Alfabet biznesu.....	191

3. PROJEKTY USŁUGOWE SKIEROWANE DO GRUP OSÓB Z RÓŻNYMI DYSFUNKCJAMI SPOŁECZNYMI, W KONTEKŚCIE INTEGRACJI I REINTEGRACJI SPOŁECZNEJ I ZAWODOWEJ 194

Program aktywizacji społecznej i zawodowej grup szczególnego ryzyka „Promień nadziei”	195
Centrum Integracji Społecznej - Skorzystaj z szansy	199
Centrum Integracji Społecznej PRZYSTAŃ w Barlinku.....	203
Od nowa – Centrum Integracji Społecznej w Łobzie	207
„Alter Ego” - szkolenia dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.....	210
Powrót na rynek pracy – readaptacja osób opuszczających zakład karny	213
Praca Tak - Twoją drogą do pracy	216
Most do przyszłości	219
Mapa drogowa do pracy	222
Nie wszystko stracone - wsparcie osób zagrożonych marginalizacją	226
„Powrót do przyszłości”	229
Bumerang - program readaptacji zawodowej.....	232
40 latku! Możesz żyć inaczej!.....	235
Bezpieczna Polska - marginalizacja problemu przestępczości, poprzez pomoc grup zagrożonych	239
„Odnaleźć siebie”.....	242
Nowy zawód, nowe życie. Kursy zawodowe dla bezdomnych	245
Uczymy się pracować zawodowo!.....	249
Stwórzmy sobie szansę	252
„Aktywność popłaca – wsparcie i aktywizacja osób zagrożonych wykluczeniem społecznym”.....	256
Impuls	261
Aktywna jesień zawodowa 2006.....	264
Aktywizacja - Praca	267
Zastrzyk pomocy	272

WPROWADZENIE

Dwutomowa publikacja, którą oddajemy w ręce czytelników, jest zbiorem opisów wybranych 120 projektów, zrealizowanych w latach 2005-2008, w ramach Sektorowego Programu Operacyjnego Rozwój Zasobów Ludzkich (SPO RZL), które zakończyły się sukcesem pozwalającym kwalifikować je jako „dobre” lub chociaż „interesujące praktyki”.

Celem SPO RZL była „budowa otwartego, opartego na wiedzy społeczeństwa poprzez zapewnienie warunków do rozwoju zasobów ludzkich w drodze kształcenia, szkolenia i pracy”¹. Realizacja tego celu przyczynić się miała do rozwijania konkurencyjnej gospodarki opartej na wiedzy i przedsiębiorczości. A harmonijny rozwój gospodarki miał zapewnić wzrost zatrudnienia i osiągnięcie spójności społecznej, ekonomicznej i przestrzennej z Unią Europejską na poziomie regionalnym i krajowym. Cele SPO RZL realizowane były poprzez trzy *Priorytety*:

- Priorytet 1: Aktywna polityka rynku pracy oraz integracji zawodowej i społecznej;
- Priorytet 2: Rozwój społeczeństwa opartego na wiedzy;
- Priorytet 3: Pomoc techniczna.

W niniejszym zbiorze „dobrych praktyk” uwzględniono tylko niewielki wycinek tego, co zostało dokonane w ramach wdrażania tego wielkiego przedsięwzięcia. Zakres tematyczny analizowanych projektów został ograniczony do tej części Priorytetu 1 SPO RZL, która była wdrażana centralnie, czyli działań:

- 1.1 Rozwój i modernizacja instrumentów i instytucji rynku pracy;
- 1.5 Promocja aktywnej polityki społecznej poprzez wsparcie grup szczególnego ryzyka;
- 1.6 Integracja i reintegracja zawodowa kobiet.

Dla wszystkich tych Działań Priorytetu 1 SPO RZL instytucją wdrażającą był Departament Wdrażania EFS w Ministerstwie Pracy i Polityki Społecznej.

¹ Wszystkie informacje na temat SPO RZL pochodzą z Załącznika do Rozporządzenia Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 1 lipca 2004r. Sektorowy Program Operacyjny Rozwój Zasobów Ludzkich opublikowanego w Dzienniku Ustaw nr 66/2004, poz. 1743 oraz z portalu funduszy europejskich www.efs.2004-2006.gov.pl

Celem priorytetu 1 było wzmocnienie potencjału instytucjonalnej obsługi klientów służb zatrudnienia, pomocy społecznej i innych instytucji działających na rzecz rynku pracy. Z definicji miał on służyć również działaniom na rzecz bezrobotnych oraz osób z grup szczególnego ryzyka. Celem priorytetu było też wyrównywanie szans kobiet w dostępie do rynku pracy i zatrudnienia.

Dla każdego działania określono typy projektów, które mogły podlegać finansowaniu. Szczegółowe zestawienie tych typów przedstawiono poniżej.

Działanie 1.1. Rozwój i modernizacja instrumentów i instytucji rynku pracy

Typy projektów:

- doskonalenie kadr publicznych służb zatrudnienia i innych instytucji rynku pracy, w szczególności poprzez szkolenia i studia podyplomowe, wsparcie, doradztwo i instruktaż;
- rozwijanie i promocja trójstronnych umów szkoleniowych, w szczególności poprzez upowszechnianie najlepszych praktyk;
- rozwijanie dialogu społecznego i włączanie partnerów społecznych do działań na rynku pracy, w szczególności poprzez: akcje promocyjne, szkolenia, warsztaty skierowane do różnych środowisk mające na celu między innymi popularyzowanie idei aktywizacji zawodowej oraz sprzyjające zwiększaniu oddziaływania organizacji pozarządowych na rynek pracy;
- projektowanie i wdrażanie nowych rozwiązań organizacyjnych oraz instrumentów i programów rynku pracy uwzględniających wzmocnienie powiązań na szczeblu lokalnym i regionalnym;
- upowszechnianie metod i narzędzi informacji i poradnictwa zawodowego (z wykorzystaniem nowych technologii);
- promowanie i wsparcie projektów pilotażowych i innowacyjnych z zakresu usług instytucji rynku pracy, w tym pośrednictwa pracy, poradnictwa i informacji zawodowej, szkoleń;
- upowszechnianie informacji o usługach świadczonych przez instytucje rynku pracy, w tym placówki informacji i poradnictwa zawodowego;
- promowanie problematyki planowania rozwoju zawodowego;
- popularyzacja najlepszych praktyk.

Działanie 1.5. Promocja aktywnej polityki społecznej poprzez wsparcie grup szczególnego ryzyka

Typy projektów:

- warsztaty obejmujące diagnozowanie potencjału zawodowego osób z grup szczególnego ryzyka, możliwości jego rozwoju oraz podnoszenie kwalifikacji tych osób;
- szkolenia dla osób z grup zagrożonych wykluczeniem społecznym, mające na celu przezwyciężanie problemów, którymi osoby te są obarczone, kształtujące umiejętności radzenia sobie w trudnych sytuacjach i prowadzące do zwiększania samodzielności;
- subsydiowanie zatrudnienia osób bezrobotnych powyżej 24 miesięcy na otwartym rynku pracy;
- współfinansowanie tworzenia i działalności CIS - przeznaczonych dla osób zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym (w szczególności na obszarach wiejskich i restrukturyzowanych);
- wspieranie zatrudnienia subsydiowanego w ramach CIS;
- szkolenia i warsztaty edukacyjno – wychowawcze na rzecz młodzieży trudnej mające na celu powrót do nauki w celu zdobycia zawodu i usamodzielnienia się oraz zapobieganie wśród ludzi młodych dysfunkcjom społecznym, takim jak alkoholizm, narkomania, przestępczość;
- kampanie promujące oraz inne działania wspierające wolontariat w zakresie integracji z rynkiem pracy osób zagrożonych wykluczeniem społecznym;
- pomoc w organizowaniu grup wsparcia i samopomocy poprzez doradztwo i poradnictwo zawodowe;
- rozwój standardów jakości usług prowadzących do integracji z rynkiem pracy świadczonych przez instytucje pomocy społecznej;
- badania i ekspertyzy mające na celu ocenę wpływu i efektywności form wsparcia świadczonych na rzecz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym;
- szkolenia dla pracowników instytucji pomocy społecznej (w tym pracowników organizacji pozarządowych i wolontariuszy) pracujących z osobami z grup szczególnego ryzyka.

Projekty mające na celu aktywizację zawodową osób z grup zagrożonych wykluczeniem społecznym mogły obejmować także działania towarzyszące, takie jak zapewnienie opieki nad dziećmi i osobami zależnymi od uczestników projektu. Działania towarzyszące mogły stanowić jedynie element projektu, proporcjonalny do jego celu. Wydatek taki musiał być kosztowo efektywny i skrupulatnie skalkulowany oraz nie mógł przekraczać 10% wartości całego projektu.

Działanie 1.6. Integracja i reintegracja zawodowa kobiet

Typy projektów:

- kursy szkoleniowe dla kobiet - podnoszące ich kwalifikacje zawodowe;
- kursy szkoleniowe dla kobiet - w zakresie nabywania i wykorzystywania umiejętności i wiedzy na temat:
 - o elastycznego podejścia do zawodu;
 - o pracy w trzecim sektorze;
 - o pracy w ramach wolontariatu;
 - o rozwijania własnej działalności gospodarczej;
- kursy szkoleniowe dla kobiet z zakresu aktywizacji zawodowej, opracowywanie indywidualnych planów działania;
- wspieranie przedsiębiorczości wśród kobiet:
 - o przyznanie jednorazowych środków na podjęcie działalności gospodarczej, w szczególności na obszarach wiejskich;
 - o szkolenia dla kobiet w zakresie rozwoju własnej działalności gospodarczej;
- subsydiowane staże pracy/ przygotowanie zawodowe w miejscu pracy;
- projekty badawcze i ekspertyzy mające na celu diagnozę sytuacji kobiet na rynku pracy oraz realizację zasady równości szans w dostępie do zatrudnienia (ujęcie horyzontalne);
- projekty badawcze i ekspertyzy mające na celu diagnozę różnicowania szans kobiet w dostępie do rynku pracy o zasięgu lokalnym (ujęcie regionalne);
- projekty pilotażowe mające za zadanie wsparcie samoorganizacji kobiet (organizowanie grup interesu, grup wsparcia);
- opracowywanie i uruchomienie baz danych o lokalnych rynkach pracy, zawierające informacje o:
 - o ofertach zatrudnienia dla kobiet;
 - o formach zatrudnienia;
 - o możliwościach podnoszenia kwalifikacji;
 - o możliwościach rozpoczęcia własnej działalności gospodarczej;
 - o możliwościach uzyskania jednorazowych środków na podjęcie działalności gospodarczej;

- przygotowanie i wdrożenie akcji informacyjno-edukacyjnych skierowanych do kobiet i pracodawców na rzecz zwalczania stereotypów w postrzeganiu ról kobiecych i męskich w życiu zawodowym i rodzinnym;
- doradztwo zawodowe dla kobiet;
- doradztwo psychologiczne i prawne;
- tworzenie programów specjalnych, innowacyjnych i inicjatyw lokalnych na rzecz zatrudnienia kobiet, w tym tworzenie nowych miejsc pracy dla bezrobotnych kobiet;
- szkolenia dla przedsiębiorców w zakresie:
 - o elastycznych form zatrudnienia, ze szczególnym uwzględnieniem nowoczesnych technologii oraz nowoczesnych metod organizacji pracy (np.: telepraca, praca do wykonania w domu, praca na zastępstwo);
 - o praw i obowiązków związanych z równością szans dla kobiet i mężczyzn wynikających z przepisów prawa pracy;
- doradztwo/ poradnictwo dla pracowników instytucji rynku pracy (w tym organizacji pozarządowych działających na rzecz kobiet) w zakresie równości szans dla kobiet i mężczyzn.

Projekty mające na celu aktywizację zawodową kobiet mogły obejmować także działania towarzyszące takie jak zapewnienie opieki nad dziećmi i osobami zależnymi od uczestników projektu. Działania towarzyszące mogły stanowić jedynie element projektu, proporcjonalny do jego celu.

W ramach tych trzech wybranych Priorytetów SPO RZL zrealizowano setki projektów. Powracanie do tych projektów po latach może rodzić pytanie o sens takiego działania. Może prowokować do zadania pytania, czy z analizy tych projektów wypływa dla nas jakaś korzyść. Wydaje się, że od tamtego czasu – na swój sposób pionierskiego, jeśli chodzi o wykorzystywanie środków EFS do finansowania projektów z zakresu aktywnej polityki rynku pracy oraz integracji zawodowej i społecznej – przeszliśmy długą drogę: jesteśmy sprawniejsi w konstruowaniu projektów, dysponujemy lepszym zrozumieniem mechanizmów finansowych programów i celów, którym mają służyć publiczne interwencje, dorobiliśmy się całej rzeszy wysoko wykwalifikowanych specjalistów od projektów. A mimo to, wracamy do projektów dawno zakończonych i rozliczonych. Co więcej, jesteśmy skłonni widzieć niesłabnącą wartość posiłkowania się w codziennej pracy realizatorów projektów społecznych lekturą „dobrych praktyk” z przeszłości. Jesteśmy skłonni określać taką lekturę jako niezwykle użyteczną (mamy nadzieję, że z „dobrymi praktykami” zamieszczonymi w niniejszym zbiorze będzie podobnie). Dlaczego?

Można wskazać 4 aspekty użyteczności propagowania „dobrych praktyk” z zakresu realizacji projektów na rzecz aktywnej polityki społecznej oraz integracji zawodowej i społecznej.

1. Aspekt historyczny – „dobre praktyki” dokumentują dokonania z przeszłości, pełnią rolę „tablic pamiątkowych”, które są umieszczane na obiektach zrealizowanych w projektach infrastrukturalnych; projekty miękkie pozostawiają bardzo niewiele śladów materialnych po sobie, bo zwykle ich twórcy są ludźmi; ci jednak z rzadka mają okazję już po zakończeniu projektu do składania świadectwa o wpływie, jaki działania danego projektu miały na nich i ich otoczenie; instytucje finansujące działania mają prawo oczekiwać, że zostaną wskazane zarówno: przedmiot i źródło finansowania.
2. Aspekt ewaluacyjny – pomimo tej nietrwałej materii naszych projektów, chcemy pokazać, że działania jednak przyniosły zamierzone efekty, a pieniądze nie zostały wyrzucone w błoto; opis „dobrej praktyki” to często jedyna okazja, żeby przyjrzeć się, co dzieje się z efektami projektu, po ich wykazaniu w sprawozdaniu końcowym; „dobra praktyka” bowiem to nie tylko projekt sprawnie zrealizowany i rozliczony, ale przede wszystkim taki, który zakończył się jakąś pozytywną zmianą w sytuacji opisanej na wstępie jako negatywna – sytuacji, która była przesłanką do stworzenia projektu.
3. Aspekt komunikacyjny – opis „dobrych praktyk” to oddanie głosu realizatorom, którzy z chwilą zakończenia projektu wyczerpali już swój budżet promocyjny, i to w chwili, kiedy naprawdę mają najwięcej do powiedzenia, mają się czym pochwalić; fakt zamieszczenia opisu projektu w jakimś zbiorze „dobrych praktyk” wielokrotnie jest używany przez realizatorów jako argument do komunikowania sponsorom (instytucjom finansującym) swoich atutów przy ubieganiu się o finansowanie dla kolejnych przedsięwzięć; wreszcie opis „dobrej praktyki” może być formą komunikacji pomiędzy wykonawcami i odbiorcami usług projektu po jego zakończeniu – sukces projektu nie zależy tylko od sprawności wykonawców, w równym stopniu zależy od postawy uczestników; opis „dobrej praktyki” jest okazją, żeby podziękować i docenić uczestników.
4. Aspekt praktyczny – „dobre praktyki” to przede wszystkim źródło inspiracji do nowych projektów; żadnego projektu nie da się powtórzyć (unikatowość jest cechą definicyjną projektu), ale na podstawie jednego lub kilku projektów można zbudować kolejne – będą miały tę zaletę, że być może pozwolą na uniknięcie błędów popełnionych przez poprzedników lub dyskontowanie oryginalnych rozwiązań przez nich wypracowanych; „dobre praktyki”

- dobrze widać to w wielu miejscach niniejszego zbioru - pokazują, że nawet wychodząc od podobnej sytuacji początkowej, można dojść w różne miejsca i odwrotnie, pomimo różnic „na wejściu”, podejmując różne działania można otrzymać zbliżone rezultaty; opisy „dobrych praktyk” często też zwracają naszą uwagę na zjawiska obecne wokół nas, których nigdy wcześniej nie postrzegaliśmy jako istotne problemy występujące w naszym własnym środowisku, a zauważenie problemu jest pierwszym krokiem do odnalezienia rozwiązań; wreszcie „dobre praktyki” służą spontanicznemu i oddolnemu kształtowaniu wysokich standardów wykonania działań projektów - upowszechniają dobre rozwiązania szczegółowe.

Przygotowanie zbioru „dobrych praktyk” w obrębie jakiegoś programu lub obszaru tematycznego zawsze przysparza problemów związanych z kryteriami, jakie należy zastosować, by wybrać te, a nie inne propozycje. A kiedy już dokonamy wyboru zawartości, zawsze powstaje pytanie o najlepszy sposób pogrupowania opisanych przypadków i najbardziej efektywnej i efektownej prezentacji. Tym razem zwyciężył pragmatyzm. Staraliśmy się, by opisane projekty były możliwie różnorodne, nie ograniczały się do jednego typu. Dlatego czytelnik w naszej prezentacji odnajdzie projekty małe i duże, nisko i wysoko budżetowe, skierowane do osób indywidualnych i do instytucji, obejmujące beneficjentów z różnymi problemami i dysfunkcjami, szkoleniowe, badawcze i promocyjne. Drugim założeniem, jakie przyjęliśmy, była próba zgrupowania koło siebie - jeśli tylko było to możliwe - kilku projektów podejmowanych na podstawie analogicznych przesłanek (podobne problemy, podobna grupa docelowa), ale przyjmujących różne rozwiązania (odmienne działania) i osiągających często różne, choć pozytywnie oceniane efekty. Trzecim - było zaakceptowanie, że wybór konkretnych „dobrych praktyk” do publikacji jest zawsze wyborem subiektywnym i nigdy w pełni kompletnym. Fakt umieszczenia projektu w tym zbiorze świadczy o wartości danego projektu. Nie wolno jednak wnioskować odwrotnie w przypadku projektów, które się tutaj z różnych (czasami prozaicznych) powodów nie znalazły, a na to zasługiwały. Chcemy to podkreślić z całą stanowczością, że jesteśmy przekonani, iż w grupie kilkuset projektów zrealizowanych w ramach Działań 1.1, 1.5 i 1.6 SPO RZL z pewnością są takie, które z równym powodzeniem mogły być uznane za „dobre praktyki” (choć zostały tutaj pominięte, niczym obecne tam „złe praktyki”).

Mimo przyjętej jednolitej struktury opisu, zamieszczone w zbiorze „dobre praktyki” nie są opisane konsekwentnie jednolicie. Wynika to z różnej dostępności do źródeł informacji na temat danego projektu, ale też często wynika z różnic w postrzeganiu przez realizatorów tego, co w przebiegu projektu jest najistotniejsze i powinno podlegać monitorowaniu, zapisywaniu i analizie - a w przyszłości odkrywaniu przez „łowców dobrych praktyk”. Różnice dotyczyły też standardów i języka odnośnie formułowania poszczególnych składowych projektu - najbardziej widoczne były różnice w określaniu efektów projektu - od koncentracji wyłącznie na danych liczbowych (produktach i rezultatach twardej), po stosowanie „języka poezji” dla opisu rezultatów miękkich.

Formularz, jakim posłużono się w trakcie opracowywania opisów zidentyfikowanych „dobrych praktyk” zawierał 8 pytań/obszarów tematycznych na temat projektu:

- I. Przesłanki realizacji projektu - w tym kontekst społeczno-ekonomiczny, opis problemów, najważniejsze fakty odnośnie obszaru problemowego projektu, dane na temat skali występowania problemu, najważniejsze źródła wiedzy na temat sytuacji w danej dziedzinie.
- II. Przygotowanie projektu - opis działań poprzedzających złożenie wniosku, informacje o partnerach, uzyskanej pomocy.
- III. Do kogo projekt był skierowany - opis grupy docelowej projektu oraz

sposobów rekrutacji uczestników, jeśli taka była prowadzona; ponieważ w wielu przypadkach trudno było rozdzielić promocję o celu rekrutacyjnym od promocji ogólnej projektu, to często w tym miejscu opisano również podejmowane działania promocyjne w całości (również te elementy działania, które nie miały na celu tylko rekrutowania uczestników).

- IV. Cel projektu – starano się wiernie cytować cel, jaki był deklarowany we wniosku aplikacyjnym o dofinansowanie projektu, czasami jednak, ze względu na sposób sformułowania celu we wniosku, konieczne było jego przeredagowanie, np. w oparciu o materiały informacyjne z projektu (które z reguły formułowane są mniej hermetycznym językiem).
- V. Działania w projekcie – opis poszczególnych działań; koncentrowano się głównie na działaniach merytorycznych, często pomijając działania horyzontalne, takie jak: rekrutacja (bo została opisana w pkt. 3), promocja (jeśli została opisana w pkt. 3) oraz zarządzanie (z wyjątkiem sytuacji, kiedy pojawiały się rozwiązania wychodzące poza utarte standardy); w tym miejscu opisane są też – jeśli występują – opcjonalne ścieżki uczestnictwa beneficjenta ostatecznego w projekcie oraz wsparcie towarzyszące.
- VI. Napotkane problemy i sposób ich rozwiązywania – opis problemów, jakie realizatorzy napotkali w trakcie projektu; uwzględniono wskazane problemy, które dotyczyły zarówno relacji z beneficjentami, jak i te o charakterze zarządczym (organizacyjne, finansowe, dotyczące relacji z instytucją wdrażającą).
- VII. Efekty – opis produktów wytworzonych w projekcie oraz osiągniętych rezultatów twardych i miękkich projektu; tam gdzie było to możliwe, wskazano również różnego rodzaju oddziaływania długookresowe o szerszym zasięgu, wykraczające poza same ramy projektu.
- VIII. Komentarz – to miejsce na wskazanie punktów opisu, które uzasadniają zaliczenie danej historii do „dobrych praktyk”; obszerność komentarzy jest bardzo różna – najobszerniejsze są tam, gdzie w opisie przebiegu projektu odnajdujemy najwięcej elementów innowacyjnych, nie rutynowych, ciekawych; najbardziej lakoniczne – tam, gdzie projekt potraktowano jak rzetelne rzemiosło, oparte na sprawdzonych rozwiązaniach, a o kwalifikacji do „dobrych praktyk” zdecydowały bardzo dobre rezultaty i łatwość, z jaką można je multiplikować, realizując podobne inicjatywy w innych miejscach.

Układ formularza został zachowany w prezentacji treści opisu. Uzupełnieniem części opisowej jest umieszczona na wstępie każdego opisu „tabliczka” identyfikacyjna, zawierająca dane identyfikacyjne projektu oraz beneficjenta.

W tym miejscu jesteśmy winni czytelnikowi ostrzeżenie, by nie przykładać dzisiejszej miary do historii sprzed trzech lub pięciu lat, a także by nie porównywać uzyskanych efektów w projektach kierowanych do zupełnie innej grupy docelowej. W obu przypadkach jesteśmy skazani na porażkę. Podejmowane projekty odpowiadały na zdiagnozowane problemy charakterystyczne dla danego miejsca w ówczesnym czasie i tylko rozważając je w takim kontekście, możemy czerpać z nich naukę. Odnosząc je bezpośrednio do dzisiejszych kontekstów możemy uzyskać zafałszowany obraz, a nawet podjąć nietrafne rozstrzygnięcia dotyczące bieżących projektów.

Czytając opisy przesłanek, grup docelowych, celów, działań i efektów poszczególnych przez pryzmat dzisiejszych wytycznych dla przygotowania projektów w POKL, łatwo dojść do niesprawiedliwego wniosku, że analizowane projekty nie spełniają

kryteriów kwalifikujących do finansowania z EFS. Pamiętajmy jednak, że kiedyś kryteria te były inne niż obecne, a właśnie te ówczesne były obowiązujące dla wnioskodawców. Pamiętajmy też, że dzisiejsze regulacje nie byłyby możliwe, gdyby nie doświadczenia z wdrażania SPO RZL.

Zbiór zawiera 120 opisów „dobrych praktyk” i ze względu na komfort użytkownika, podzielono go na 2 tomy. W tomie 1. umieszczono opisy projektów skierowanych do poszczególnych grup odbiorców indywidualnych. Podzielono je na trzy części. Każda poświęcona jest prezentacji projektów skierowanych do podobnego segmentu grupy docelowej. Wyszczególniono: młodzież, kobiety, osoby z dysfunkcjami społecznymi. Cechą wspólną tych projektów jest to, że odnosząc się do zagadnień integracji i reintegracji społecznej i zawodowej tych wyszczególnionych grup, stawiają na aktywizację, poprawę przygotowania zawodowego i mobilności konkretnych osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. Projekty nie zawsze da się zakwalifikować do poszczególnych grup jednoznacznie, ponieważ cechy decydujące o grupowaniu nie są rozłączne, vide: projekt dla młodych kobiet zagrożonych ubóstwem. Zdecydowało rozłożenie akcentów w treści opisu – arbitralność takiego rozwiązania nie podlega dyskusji. Pamiętajmy tylko, że dokonany podział ma za zadanie wyłącznie uporządkowanie treści. Opisy mogłyby być równie dobrze pogrupowane według innych mniej arbitralnych kryteriów, np. wysokości budżetu, liczby beneficjentów, czy obszaru realizacji.

W tomie 2. zamieszczono pozostałe projekty. Znalazły się tutaj w szczególności projekty, które miały na celu podniesienie jakości działania służb zatrudnienia oraz instytucji i organizacji zajmujących się grupami szczególnego ryzyka w kontekście reintegracji zawodowej i społecznej oraz projekty badawcze i promocyjne. Podobnie jak przy redakcji tomu pierwszego, niejednokrotnie musieliśmy podejmować decyzję, do której grupy dany projekt zakwalifikować. Szczególnie, gdy dany projekt przewidywał zarówno działania skierowane bezpośrednio do osób zagrożonych wykluczeniem, jak i służył upowszechnieniu jakiegoś nowego rozwiązania w praktyce pomocy społecznej. Konsekwentnie umieszczaliśmy w tomie 2. te projekty, które były kierowane bezpośrednio do osób trudniących się pomocą osobom z grup ryzyka, z pominięciem ich macierzystych instytucji. W naszym przekonaniu nowe kwalifikacje pracowników – nawet, jeśli zdobyte poza systemem działania danej instytucji – pośrednio przyczyniają się do poprawy jakości działania tej instytucji.

Publikacja powstała z inicjatywy Departamentu Rynku Pracy Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej, który w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2006-2013 przewidział realizację projektu „Zaprojektowanie i stworzenie bazy danych na temat projektów realizowanych w ramach Działania 1.1 oraz Działania 1.5 i 1.6 Sektorowego Programu Operacyjnego Rozwój Zasobów Ludzkich 2004-2006”.

Z 999 zamieszczonych w bazie projektów wybrano w drodze dwuetapowej oceny eksperckiej projekty warte uwagi – oczywiście z zastrzeżeniami, o których piszemy wyżej. Nie do wszystkich projektodawców udało się dotrzeć bezpośrednio, nie wszyscy chcieli też rozmawiać o dawno zakończonych projektach – w takich przypadkach opis został sporządzony na podstawie dostępnych dokumentów, informacji odnalezionych w Internecie lub innych wcześniejszych publikacjach.

Na koniec czujemy się w obowiązku podziękować wszystkim realizatorom projektów opisanych w obu tomach publikacji i ich współpracownikom za pomoc w przygotowaniu opisów. Niejednokrotnie poświęciliście Państwo swój cenny czas, żeby „odkopać” zarchiwizowane dawno dokumenty, odświeżyć zakamarki pamięci i opowiedzieć nam o swoich doświadczeniach. Nierzadko były to opowieści o dramaturgii dalece większej niż może to oddać suchy opis w niniejszym zbiorze „dobrych

praktyk”; dramaturgii, która świadczy o niezwykłym zaangażowaniu. Konsekwentnie unikamy w tekście przywoływania nazwisk i cytowania wypowiedzi wprost. Nie dlatego, żeby umniejszyć Państwa zasługi, ale dlatego, że mamy świadomość, iż sukces projektu jest rezultatem zbiorowego wysiłku. Byłoby niesprawiedliwe kogośkolwiek pominąć, co byłoby nieuniknione przy opatrywaniu informacji zawartych w opisach nazwiskami konkretnych osób.

1. PROJEKTY SKIEROWANE DO MŁODZIEŻY

W tej części zbioru „dobrych praktyk” prezentujemy projekty, których celem realizacji była poprawa poziomu zawodowego i mobilności, integracja i reintegracja społeczno-zawodowa młodzieży z tzw. grup szczególnego ryzyka.

„Dobre praktyki” z zakresu działań skierowanych do młodzieży stanowią najbarwniejszą część niniejszej publikacji. Czytelnik znajdzie tutaj najwięcej innowacyjnych pomysłów, nowych sposobów na uatrakcyjnienie oferty instytucji projektodawcy, metod, które z rzadka tylko przebijają się do projektów kierowanych do innych grup docelowych. Bo też odbiorca tych działań jest wyjątkowo wymagający. Projekty kierowane do młodzieży z natury rzeczy muszą przewidywać więcej, niż inne, wysiłku do „złapania” i utrzymania zainteresowania uczestników. Oferta projektu „młodzieżowego” musi konkurować z wszystkimi atrakcjami, które świat kieruje do młodych ludzi: dobre towarzystwo, zabawa, gry, telewizja, Internet i tysiące innych konkurentów. Projekty skierowane do młodzieży z grup szczególnego ryzyka konkurować muszą również z atrakcjami, które powszechnie uważamy za niedozwolone. Do tego dochodzi młodzieńcza niecierpliwość, przewrażliwienie na własnym punkcie, sprzeciw wobec wszystkiego, często apatia, niezadowolenie, frustracja, niechęć do zmiany, poczucie bezsensu i in. Zaproponowanie młodym ludziom projektu, w którym głównie będą siedzieć na szkoleniu i uczyć się, jak sobie w życiu radzić, to prosta droga do porażki.

To dlatego projekty kierowane do tej grupy odbiorców są pełne fajerwerków: działań twórczych (od garncarstwa po redagowanie publikacji), spotkań ze znanymi ludźmi, wycieczek do ciekawych miejsc, seansów filmowych i spektakli teatralnych i wiele innych. Te kolorowe rozbłyski nie powinny nas jednak zwodzić co do swojej natury. To prawda, że atrakcje mają przyciągnąć i utrzymać młodych ludzi w projektach, ale bardzo często też mają swoje własne funkcje terapeutyczne, czy dydaktyczne. Ponieważ występują w projektach adresowanych do grup młodzieży zagrożonej wykluczeniem, czyli pozbawionej dostępu do szeregu dóbr wyższego rzędu, często stanowią kompensatę tego, czego uczestnicy projektu nie mają w domu (np. udziału w kulturze, czy dostępu do edukacji w formach innych niż tradycyjne szkolne). Nawet wtedy jednak nie chodzi o sam fakt uczynienia życia bardziej sprawiedliwym, poprzez wyrównanie dostępu do pewnych dóbr. Dla wielu z tych ludzi możliwość pojechania na wycieczkę, udziału w interaktywnych warsztatach czy w spotkaniu z celebrytą staje się źródłem poprawy samooceny, motywacji, pojawienia się nowych aspiracji. Wiele „atrakcji” projektów dla młodzieży służy otwarciu, zachęceniu do zmiany.

Projekty, które prezentujemy w tym miejscu, różnią się między sobą zastosowanymi instrumentami wsparcia, atrakcjami towarzyszącymi, charakterystyką poszczególnych grup docelowych. Pod enigmatycznym pojęciem „młodzieży z grup szczególnego ryzyka” kryje się prawdziwe bogactwo (a raczej ubóstwo) problemów.

Są w tej grupie młodzi ludzie pochodzący z dysfunkcyjnych domów, doświadczeni różnymi patologiami rodziców, odrzuceni przez swoje środowiska, stwarzający problemy wychowawcze, nie radzący sobie z nauką, zagrożeni wypadnięciem z systemu szkolnego, jak i ci, którzy już dawno z tym systemem się pożegnali, społecznie nieprzystosowani, biedni, uzależnieni od substancji psychoaktywnych, ofiary przemocy i sami tę przemoc stosujący, pracownicy, których nikt nie potrafi zagospodarować i którzy nie potrafią zagospodarować swojego wolnego czasu, ci którzy popadli w konflikt z prawem, społecznie niedostosowani, wychowankowie opuszczający placówki wychowawcze, itd., itp. Większość prezentowanych projektów koncentruje się na poprawie poziomu przygotowania zawodowego i ułatwianiu trudnej młodzieży wejścia na rynek pracy, ale te „najlepsze praktyki” poznaje się po tym, że wykazały zrozumienie dla specyficznych potrzeb swojej szczególnej grupy docelowej. I że nie zadowolają się „leczeniem objawów”, czyli np. nieumiejętności poruszania się po rynku pracy, ale próbują głębiej ingerować w samą przyczynę, problem bardziej pierwotny, niż niemożność funkcjonowania w sferze zawodowej.

Szukajmy zatem, poznawajmy i uczmy się...

Nazwa projektu	Mój wybór - moja przyszłość. Program wsparcia dla młodzieży
Realizator	Fundacja na Rzecz Dzieci ze Środowisk Zagrożonych „Plus” Kraków, województwo małopolskie
Okres realizacji	01.2006 – 01.2007
Działanie	1.5
Obszar realizacji	miasto Kraków województwo małopolskie
Budżet projektu	256 651,71 zł
Więcej informacji	www.plus.free.ngo.pl

I. Przesłanki realizacji projektu

Dzielnica Krakowa Nowa Huta jest miejscem, gdzie występuje szereg istotnych problemów społecznych, w szczególności odnoszących się do młodzieży, wynikających ze zmian strukturalnych w miejscowym systemie społeczno-gospodarczym (bezrobocie, ubóstwo, wyizolowanie). Dodatkowo obserwowana jest duża dostępność narkotyków, brak poczucia bezpieczeństwa w domu rodzinnym i szkole. Ten brak poczucia bezpieczeństwa – zdaniem autorów projektu – stanowi jedno ze źródeł trudności lub rezygnacji z nauki, a także prowadzi do zaburzeń funkcjonowania psychospołecznego.

II. Przygotowanie projektu

Niezwykle istotna w przygotowaniu projektu była znajomość środowiska „trudnej” młodzieży w krakowskiej dzielnicy Nowa Huta. Mimo dużego doświadczenia realizatora w kontaktach z tym środowiskiem, przygotowanie projektu nie byłoby możliwe bez ścisłej współpracy z partnerem projektu Krakowskim Stowarzyszeniem „Ocalić szansę” oraz bliskich kontaktów z lokalnymi szkołami, Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej i Krakowskim Stowarzyszeniem Terapeutów Uzależnień. Efektem tej współpracy było zagwarantowanie udziału 15 osób (młodzieży trudnej) jeszcze przed rozpoczęciem realizacji projektu. Nie było również problemu z naborem wolontariuszy, gdyż przed rozpoczęciem realizacji projektu, na liście oczekujących było ok. 30 osób, co wynikało z faktu, iż od kilku lat Fundacja zajmowała się koordynacją wolontariatu w ramach programu Starszy Brat, Starsza Siostra, a w jego ramach współpracą z uczelniami krakowskimi, z których rekrutują się wolontariusze.

III. Do kogo projekt był skierowany

Projekt skierowany był do łącznie 84 osób z trzech grup beneficjentów, z czego:

- 40 to młodzież zagrożona wykluczeniem społecznym w wieku 15-18 lat,
- 30 osób to młodzież zagrożona wykluczeniem społecznym w wieku 18-24 lata,
- 14 osób to studenci kierunków społecznych zamierzający pracować zawodowo z młodzieżą zagrożoną i działający wolontarystycznie na rzecz takiej młodzieży.

Grupy młodzieży do projektu zostały wstępnie wybrane na podstawie ankiety i rozmów kwalifikacyjnych prowadzonych przez pedagogów resocjalizacyjnych ze stowarzyszenia „Ocalić Szansę”. W trakcie rekrutacji oceniano poziom zagrożenia wykluczeniem społecznym i stopień zmotywowania. A grupę wolontariuszy oceniano na podstawie motywacji i dyspozycyjności.

IV. Cel projektu

Celem projektu była integracja społeczna, wsparcie edukacyjne, pomoc w wejściu na rynek pracy lub utrzymaniu zatrudnienia dla młodzieży z krakowskiej Nowej Huty, a także umożliwienie nabycia praktyki i umiejętności pracy z trudną młodzieżą i zwiększenie konkurencyjności w momencie wejścia na rynek pracy dla wolontariuszy – studentów.

V. Działania w projekcie

W ramach projektu proponowano następujące zajęcia dla grup młodzieży:

- szkolenia i warsztaty: „Jestem. Poszukiwanie i wzmacnianie indywidualnych predyspozycji”, „Moje życie. Aspiracje i plany życiowe”, „Co, gdzie, kiedy i dlaczego? Metody efektywnego planowania czasu”, „Nie dam się. Warsztat o uzależnieniach”, „Ja i inni ludzie. Budowanie pozytywnych więzi międzyludzkich”;
- szkolenia zawodowe i podnoszące kwalifikacje;
- indywidualna pomoc w nauce i działania na rzecz zmiany postaw;
- warsztaty umiejętności społecznych i psychologiczno-pedagogiczne;
- doradztwo zawodowe;
- stały kontakt z opiekunem indywidualnym;
- socjoterapia i pomoc psychologiczna.

Ponadto dla studentów przewidziano szkolenia i praktyki dla wolontariuszy, m.in.:

- kierowanie grupą;
- warsztaty z zakresu negocjacji oraz radzenia sobie z konfliktem;
- wprowadzenie do wideo treningu komunikacji.

W trakcie różnorodnych działań używano metody VIT, SFA, kontaktu i IPR.

W trakcie projektu specjalną rolę przypisano Opiekunowi Indywidualnemu, który pomagał beneficjentowi w rozwiązywaniu różnych problemów, w tym tych dotyczących kontaktów ze szkołą, kuratorem społecznym, sądem, MONARem, MOPS, Urzędem Pracy, ZUS, Ośrodkiem Interwencji Kryzysowej, poradniami uzależnień i in. Udzielał pomocy w zakresie poszukiwania pracy, pisania CV i podań.

Ogółem, średnio każdy beneficjent otrzymał ponad 170 godzin wsparcia.

VI. Napotkane problemy i sposób ich rozwiązywania

Zasadnicze bariery dotyczyły utrzymania młodzieży w projekcie. Dotyczyło to zwłaszcza osób z grupy w wieku 18-24 lata, które nie uczyły się, nie pracowały i nie były zarejestrowane jako bezrobotne. Napotkane problemy okazały się tak trudne, że w trakcie projektu dokonano modyfikacji kryteriów uczestnictwa - zwrócono uwagę na młodzież uczącą się, ale zagrożoną wykluczeniem społecznym.

Aby utrzymać młodzież w projekcie założono stały kontakt indywidualny i stworzenie relacji zaufania i bezpieczeństwa. Każda z osób miała swojego Opiekuna Indywidualnego, z którym odbywała regularne spotkania w ciągu całego projektu, ukierunkowane na reintegrację społeczną, pomoc w problemach (zwłaszcza w powrocie do nauki lub znalezieniu pracy). Mimo tych działań, 8 osób zrezygnowało z udziału w projekcie.

VII. Efekty

Zrealizowano wszystkie zaplanowane działania, co doprowadziło do uzyskania następujących rezultatów:

- 18 osób z grupy młodzieży młodszej poprawiło wyniki szkolne, co skutkowało promocją do kolejnej klasy (osoby te były zagrożone powtarzaniem klasy); z tej grupy 32 osoby (80%) do końca projektu kontynuowały pracę w oparciu o Indywidualne Plany Rozwoju;
- 11 osób z grupy młodzieży starszej ukończyło kursy: na prawo jazdy, języka włoskiego, przygotowujący do matury, profesjonalny kurs barmański; 21 osób (70%) do końca projektu kontynuowało pracę w oparciu o Indywidualne Plany Rozwoju;
- 14 osób z grupy wolontariuszy (100%) ukończyło indywidualny trening komunikacji metodą VIT i otrzymało certyfikaty ukończenia warsztatów;
- 9 osób znalazło pracę.

Projekt był wykorzystany jako „dobra praktyka” w filmie szkoleniowym dla organizacji pozarządowych dotyczący wykorzystania funduszy europejskich (SPLOT 2006).

VIII. Komentarz

Ciekawym rozwiązaniem było zastosowanie Indywidualnych Planów Rozwoju, przygotowywanych wspólnie przez beneficjenta i Opiekuna Indywidualnego. Zastosowano nowatorskie metody Wideotreningu Komunikacji (VIT), Podejścia Zorientowanego na Rozwiązanie (SFA).

Istotne dla powodzenia projektu było zaangażowanie wielu nauczycieli nowohuczkich szkół, dla których proponowane w projekcie działania stanowiły wsparcie ich wysiłku dydaktycznego. Sposób wykorzystania wolontariatu w projekcie jest dobrym przykładem zastosowania zasady „uczac się pomagamy”.

Nazwa projektu	Moje życie - moja szansa
Realizator	Krakowskie Stowarzyszenie „Ocalić Szansę” Kraków, województwo małopolskie
Okres realizacji	03.2007 – 02.2008
Działanie	1.5
Obszar realizacji	powiat krakowski, województwo małopolskie
Budżet projektu	204 659,04 zł
Więcej informacji	www.ocalicszansse.org

I. Przesłanki realizacji projektu

Projekt „Moje życie – moja szansa” stanowił swego rodzaju kontynuację bardzo dobrze ocenionego projektu z lat 2006-2007 - „Mój wybór - moja przyszłość”. Projekt ten został nagrodzony za dobre pomysły w zestawieniu „Dobre praktyki po polsku, czyli praktycznie o EFS”. W oparciu o doświadczenia z pierwszego projektu Wnioskodawca zbudował omawiane w tym miejscu przedsięwzięcie. Było ono bardziej rozbudowane w stosunku do pierwotnego, obejmowało bowiem zasięgiem już nie tylko krakowską Nową Hutę, ale cały powiat krakowski. Skoncentrowanie pracy na tym obszarze wynikało z dobrego rozeznania miejscowych problemów strukturalno-gospodarczych rodzących nieuniknione w takich okolicznościach zjawiska społeczne jak: bezrobocie, ubóstwo, społeczną ekskluzję. Na terenie najnowszej krakowskiej dzielnicy skoncentrowane są dodatkowo bloki socjalne, które zamieszkują rodziny często określane jako patologiczne. Dlatego też wnioskodawca podkreślił konieczność równoczesnego postępowania zmian w kierunku rozwoju gospodarczego opierającego się na rewitalizacji poprzemysłowych obszarów z działaniami na poziomie społecznym.

Krakowskie Stowarzyszenie „Ocalić Szansę”, by zniwelować alarmujące statystyki mówiące o tym, że 47,8% spośród badanych przez krakowską policję w ramach projektu „Unikaj zagrożeń” potwierdziło dużą dostępność narkotyków w Krakowie i stosunkową łatwość w ich zdobyciu, zdecydowało o realizacji projektu. Miało się to stać poprzez specjalne programy psychoedukacyjne i psychoprofilaktyczne, które w efekcie doprowadziłyby do zwiększenia pewności siebie i uświadomienia sobie przez uczestników własnej wartości.

Autorzy wniosku dostrzegli ponadto nagromadzenie w okolicy licznych placówek leczenia uzależnień, których podopieczni po zakończeniu terapii często zostawiani sami sobie nie potrafili na nowo odnaleźć się w społeczeństwie. Motywując chęć zapobieżenia ryzyku ich ponownego wykluczenia, Wnioskodawca zaproponował podjęcie odpowiednich działań mających za zadanie ukształtowanie umiejętności społecznych i zapewnienie adekwatnego wsparcia emocjonalnego.

Silną motywacją do kontynuowania działań podjętych w latach 2006-2007 było zaznajomienie się ze statystykami mówiącymi, że blisko 10% krakowskiej młodzieży nie czuje się bezpiecznie we własnym domu, a w ponad 17% nowohuckich rodzin dochodzi do awantur. Zjawiska takie z pewnością nie sprzyjają procesowi edukacji młodego człowieka, a często też prowadzą do zaburzeń psychospołecznych. Reakcją na tego typu sytuację miałyby być zapewnienie indywidualnego kontaktu z zaufaną osobą dorosłą, wsparcie młodzieży na ścieżce zdobywania naukowych szczytów, próba zbudowania komfortu „czucia się bezpiecznym” w ramach grupy „nieustępliwie motywującej” do zmiany na lepsze.

Omówione powyżej trudności są życiowym doświadczeniem podopiecznych KSOS. Wnioskodawca był głęboko przeświadczony o konieczności kontynuowania działań podjętych w ramach projektu „Mój wybór moja przyszłość”. Przeświadczenie to wynikało ze świadomości, że osiągnięcie trwałej i pozytywnej zmiany w postawie i życiu beneficjentów/podopiecznych wymaga długofalowych działań.

II. Przygotowanie projektu

Beneficjent aktywnie współpracował nad pakietem działań przewidzianych do realizacji ze swymi dotychczasowymi podopiecznymi, angażując ich bezpośrednio w istotne kwestie konstruowania projektu (co miało efekty socjoterapeutyczne). Równocześnie korzystał z pomocy krakowskich instytucji, takich jak Teatr Łażnia Nowa czy Kuratorium Oświaty. Wymieniał także doświadczenia ze swymi partnerami z Wrocławia (Stowarzyszeniem Ocalić Szansę - SOS Wrocław) i Łodzi (Pracownią Alternatywnego Wychowania).

III. Do kogo projekt był skierowany

Projekt skierowany był łącznie do trzech grup. Do pierwszej zakwalifikowana została młodzież zagrożona wykluczeniem społecznym w wieku 15-18 lat, która miała poważne trudności w nauce i sprawiała problemy wychowawcze. Beneficjenci ostateczni przypisani do tej grupy mieli uczyć się w szkołach ponadpodstawowych lub kształcić w formach pozaszkolnych oraz pochodzić ze środowisk ubogich i zagrożonych dysfunkcją społeczną. Praca z nimi ukierunkowana była na zapobieganie właśnie takim dysfunkcjom, a także miała oddalić możliwość porzucenia przez nich nauki w szkole oraz ułatwić im powrót do systemu kształcenia.

Nieco starszą młodzież skupiła grupa druga. Znalazły się tam osoby między 18 a 24 rokiem życia również zagrożone wykluczeniem społecznym – pozostające bez pracy, ale niezarejestrowane jako bezrobotne. Członkowie tej grupy przez wzgląd na swe pochodzenie z środowisk naznaczonych ubóstwem i zagrożonych dysfunkcją społeczną mogli liczyć dzięki uczestnictwu w projekcie na zwiększenie swych szans na rynku pracy oraz konkretną pomoc w znalezieniu i utrzymaniu zatrudnienia.

Trzecia grupa miała opierać się na wolontariuszach, będących studentami kierunków społecznych, którzy swoją przyszłość wiązali z pracą z młodzieżą zagrożoną wykluczeniem. Ich wolontarystyczna rola w projekcie miała przynieść konkretne efekty w ich przyszłej zawodowej pracy.

W momencie pisania projektu Projektodawca posiadał zgłoszenia od szkół zainteresowanych udziałem w projekcie i potwierdzenia od fundacji i stowarzyszeń, które deklarowały pomoc w naborze uczestników. Rekrutacja do projektu oraz podział beneficjentów ostatecznych na 3 grupy odbywały się dwustopniowo, tj. poprzez bezpośrednie spotkania z kandydatami (rozmowa kwalifikacyjna) oraz analizę ankiet i innych posiadanych danych robioną przez Zespół Zarządzający.

Ostatecznie do projektu zakwalifikowano do grupy pierwszej: 40 osób, do grupy drugiej: 30 osób, do grupy trzeciej: 10 osób. W sumie projekt zakładał udział 80 beneficjentów ostatecznych. W II półroczu 2007 roku 9 osób (6 kobiet i 3 mężczyzn) zrezygnowało z udziału w projekcie na własną prośbę. Dlatego też do końca projektu dotrwało 71 beneficjentów ostatecznych.

IV. Cel projektu

Zasadniczym celem projektu „Moje życie – moja szansa” realizowanego przez Krakowskie Stowarzyszenie Ocalić Szansę była integracja i readaptacja społeczna młodych ludzi, a także pomoc im w wejściu na rynek pracy lub w utrzymaniu zatrudnienia.

V. Działania w projekcie

W ramach projektu beneficjenci byli objęci bogatym pakietem różnorodnych działań. Ich realizację poprzedziła kampania informacyjna o projekcie, mająca miejsce między innymi na łamach Polskiego Wortalu Teatralnego e-teatr, w mediach lokalnych - Nowa Huta Non-Stop i Nowohucki Lodołamacz. Po zakończeniu omówionego powyżej procesu kwalifikacji rozpoczęła się indywidualna praca z beneficjentami ostatecznymi.

Opiekunowie Indywidualni na bieżąco spotykali się z młodzieżą, omawiali zrealizowane działania oraz wspólnie planowali kolejne. Poszczególne przedsięwzięcia – zgodnie z założeniami projektowymi - były omawiane na wewnętrznych spotkaniach Opiekunów Indywidualnych, cała bowiem realizacja projektu opierała się na podejściu partnerskim, co oznaczać miało, że Opiekun wraz z beneficjentem ostatecznym ustalali zasady (swego rodzaju kontrakt), w myśl których każda ze stron brała na siebie określone zadania do zrealizowania w określonym czasie. Indywidualne podejście, będące znakiem rozpoznawczym tego projektu, przejawiało się chociażby w kontaktach z określonymi instytucjami w zależności od potrzeb konkretnego beneficjenta. Opiekunowie Indywidualni starali się komunikować z jednostkami, które mogły mieć wpływ na danego uczestnika projektu (np. szkoła, kuratorzy społeczni, sąd, MONAR, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Urząd Pracy, ZUS, poradnia dla osób uzależnionych i in.). Relacje te miały na celu zdiagnozowanie indywidualnych potrzeb młodych ludzi, którzy znaleźli się w orbicie zainteresowań instruktorów KSOS, jak również miały przyczynić się do rozwiązania konkretnych problemów beneficjentów ostatecznych.

Przez cały czas trwania projektu - z wyjątkiem okresu wakacyjnego - realizowane były zadania z zakresu edukacji i reedukacji oraz zajęcia służące nabywaniu konkretnych umiejętności społecznych. Na bieżąco prowadzone były zajęcia dla młodzieży, polegające na wspieraniu ich w procesie edukacji – wsparcie to płynęło nie tylko ze strony Opiekunów Indywidualnych, ale także ze strony zaangażowanych wolontariuszy.

Oprócz aktywności nastawionych na pomoc w wypełnianiu przez młodych uczestników szkolnego obowiązku, w ramach projektu przewidzianych było 6 czterogodzinnych warsztatów umiejętności społecznych skierowanych do beneficjentów ostatecznych z dwóch pierwszych grup. Spotkania te orientowały się wokół poniższych zagadnień:

- „Moje marzenia”;
- „Ja i rówieśnicy – budowanie relacji międzyludzkich” (ta tematyka realizowana była tylko wśród najmłodszych uczestników – 15-18-latków);
- „Ja i mój partner” - budowanie relacji międzyludzkich (pośród starszych beneficjentów);
- „Umiejętność rozwiązywania konfliktów”;
- „Umiejętność radzenia sobie ze stresem”;
- „Autoprezentacja – poznanie swoich zalet i umiejętność ich prezentowania”;
- „Uzależnienia – zagrożenie współczesnego świata”;

- „Jestem. Poszukiwanie i wzmacnianie indywidualnych predyspozycji”;
- „Moje Życie. Aspiracje i plany życiowe”;
- „Co, gdzie, kiedy i dlaczego? Metody efektywnego planowania czasu”.

Jak można z łatwością zauważyć, Wykonawca postarał się o szeroki wachlarz różnorodnych problematycznych dla beneficjentów zagadnień, które mogły być w formie warsztatowej przeanalizowane przy aktywnym uczestnictwie zagrożonych wykluczeniem społecznym uczestników.

Zgodnie z zapisami wniosku aplikacyjnego odbyły się warsztaty dla grupy studenckiej, osób zainteresowanych możliwością robienia czegoś dla innych bez szczególnych korzyści finansowych. Dla tych osób, chcących zdobywać doświadczenie w pracy społecznej, przygotowany został cykl warsztatów socjoterapeutycznych, obejmujących:

- warsztat integracyjno-zadaniowy;
- wprowadzenie do socjoterapii;
- warsztaty o autorytecie;
- warsztaty o marzeniach;
- warsztaty podsumowujące.

VI. Napotkane problemy i sposób ich rozwiązywania

Realizatorzy tego typu projektów, które odnoszą się do tzw. trudnej młodzieży stawiają sobie wysoko poprzeczkę. Grupa docelowych odbiorców ze względu na pochodzenie z rodzin dotkniętych ubóstwem czy różnego rodzaju patologiami mogła okazać się sporym problemem dla Wnioskodawcy. Warunkiem odniesienia sukcesu w tym przypadku było uświadomienie sobie, że wszelkie działania zaplanowane w ramach projektu nie mogą wymagać wniesienia wkładu finansowego ze strony beneficjentów ostatecznych, dlatego też całość inicjatyw uruchomionych w trakcie trwania projektu była darmowa.

By zniwelować negatywne wzorce środowiskowe, którymi przesiąknięci mogli być uczestnicy i równocześnie zrekompensować im brak emocjonalnego wsparcia oraz pomóc w przełamaniu poczucia osamotnienia, każdy z beneficjentów ostatecznych miał przydzielonego Opiekuna Indywidualnego, który miał być swoistym „Aniołem Stróżem” czuwającym poprzez regularne spotkania nad procesem reintegracji społecznej poszczególnych uczestników. W celu zwalczania wyuczonej bezradności i braku motywacji Indywidualni Opiekunowie wraz z swymi podopiecznymi tworzyli „Indywidualne Plany Rozwoju” wskazujące krok po kroku etapy decydowania o swej przyszłości.

Patrząc z punktu widzenia realizacji projektu, Wnioskodawcy napotkali na problemy związane z opóźnieniami w transferze środków finansowych. Dla Stowarzyszenia było to istotne utrudnienie w procesie wdrażania poszczególnych etapów projektu. Odnotowano przypadki, kiedy instruktorzy z własnych kieszeni musieli zakładać określone sumy, które pozwoliłyby na zgodną z wnioskiem i harmonogramem realizację projektu.

VII. Efekty

Zakładane we wniosku o dofinansowanie projektu wskaźniki zostały osiągnięte:

- z grupy pierwszej - 33 osoby (82,5%) przygotowały Indywidualny Plan Działań, tyle też kontynuowało jego realizację; 31 osób (77,5%) wzięło udział w zaję-

ciach o charakterze reedukacyjnym; 40 osób (100%) spotykało się indywidualnie z opiekunami (minimum 8 godzin); 33 osoby (82,5%) uczestniczyły w co najmniej 4 szkoleniach psychospołeczno-profilaktycznych;

- z grupy drugiej - 93,3% uczestników stworzyło Indywidualne Plany Działania, taki sam odsetek podjął wyzwanie kontynuowania zakreślonych w nim celów; wszyscy uczestnicy brali udział w spotkaniach indywidualnych ze swoim instruktorem, równocześnie wzięli aktywny udział w minimum 4 warsztatach psychospołeczno-profilaktycznych; 16 osób ukończyło zewnętrzne kursy zawodowe: obsługi komputera, prawa jazdy, podstaw księgowości, kosmetyczny, manicure, pedicure, ratownika wodnego - nabyte umiejętności znacząco wzmocniły pozycję beneficjentów na rynku pracy;
- z grupy wolontariuszy - każdy z uczestników był słuchaczem przynajmniej jednego warsztatu z umiejętności społecznych zatytułowanych; „Kierowanie grupą”, „Warsztaty z zakresu negocjacji oraz radzenia sobie z konfliktem”, ponadto wszyscy uczestniczyli w 10 spotkaniach grup wsparcia.

Realizatorzy projektu oceniają stopień osiągnięcia wskaźników zakładanych we wniosku jako zadowalający - projekt ukończyło zgodnie z zaplanowaną dla nich ścieżką uczestnictwa 89% zrekrutowanych beneficjentów. Warto przywołać w tym miejscu także wskaźnik efektywności, bowiem na koniec projektu 93% beneficjentów kontynuowało naukę lub pracę.

VIII. Komentarz

Rekapitułując powyższe rozważania na temat projektu wdrażanego przez Krakowskie Stowarzyszenie Ocalić Szansę „Moje życie - moja szansa” trzeba wyraźnie podkreślić ogrom działań podjętych przez Wnioskodawcę. Interesująca jest ich różnorodność, wszechstronność, ale zarazem komplementarność. Wszystkie elementy tego projektu podporządkowane zostały osiągnięciu konkretnego celu, żaden moduł nie był tutaj zbędny, każdy kolejny krok przyczyniał się do aktywizacji i resocjalizacji grupy beneficjentów.

Charakterystyczne dla tego projektu - i zapewne godne naśladowania - było indywidualne podejście do uczestników, poczynwszy od procesu rekrutacji, poprzez realizację projektu, aż po aktywność osobistych instruktorów już po zakończeniu działań finansowanych ze środków europejskich.

Stosunkowo rzadko spotykaną praktyką w innych projektach było wciągnięcie w proces przygotowania projektu przyszłych beneficjentów. Konkretni młodzi ludzie na etapie wnioskowania współpracowali z Projektodawcą w układaniu poszczególnych przedsięwzięć, co po pierwsze gwarantowało, że podjęte działania będą odpowiadały na rzeczywiste potrzeby, a po drugie takie posunięcie było już samo w sobie środkiem terapeutycznym - aktywizującym i motywującym przyszłych uczestników. Każde z zadań miało z góry określonych, bardzo dokładnie zidentyfikowanych odbiorców. Było to możliwe, dzięki stałej pracy instruktorów stowarzyszenia głównie z nowohucką młodzieżą i doskonałym rozeznanium w ich sytuacji życiowej.

Bezpośrednia styczność na co dzień ułatwiała wzbudzenie zaufania i zrekrutowanie zakładanej liczby beneficjentów ostatecznych. Wspólne działania instruktorów z uczestnikami, jak choćby zespołowe przygotowywanie miejsc spotkań, miały zawsze element socjoterapii. Angażowanie osób postrzeganych powszechnie za „wandalii” lub „dzieciaki mocno wchodzące w konflikt” w zorganizowanie czegoś co ma im służyć, budowało postawę odpowiedzialności i szacunku dla cudzej pracy. Tego typu działań w trakcie trwania omawianego projektu było wiele, były one możliwe dzięki pracy pasjonatów, którzy wierzyli, że uda się zrealizować założone plany.

Znamienne jest, że beneficjenci ostateczni projektu nadal utrzymują kontakt ze swymi opiekunami indywidualnymi, regularnie uczestniczą w spotkaniach grupowych, kilka osób znalazło pracę, duża część nadal się kształci, w kilku przypadkach rodzice uczestników podjęli decyzje o rozpoczęciu terapii, by oszczędzić potomstwu konieczności uczestnictwa w tego typu projektach przywracających ich społeczeństwu. Wartością samą w sobie jest fakt, że dwoje uczestników podjęło obecnie staż na zasadzie wolontariatu w Stowarzyszeniu – teraz pomagają osobom, które znalazły się w sytuacji takiej, w jakiej sami byli przed kilku laty.

Nazwa projektu	Wybieram rozwój! - Wartości, praca i perspektywy absolwenta zasadniczej szkoły zawodowej
Realizator	Centrum Edukacji i Profilaktyki, Grzegorz Pytel Bielsko-Biała, województwo śląskie
Okres realizacji	03.2006 – 06.2007
Działanie	1.5
Obszar realizacji	Łódź, województwo łódzkie, Dąbrowa Górnicza, województwo śląskie
Budżet projektu	306 125,94 zł

I. Przesłanki realizacji projektu

Inspiracją do powstania projektu był opracowany przez MSWiA „Program Zapobiegania Niedostosowaniu Społecznemu i Przystępczości wśród Dzieci i Młodzieży”. Oba te niekorzystne zjawiska nasilają się szczególnie w miastach o wysokim bezrobociu strukturalnym oraz w placówkach, w sposób naturalny skupiających młodzież silniej zagrożoną patologiami, niedostosowaniem i odrzuceniem społecznym.

II. Przygotowanie projektu

Ze względu na planowane do wykorzystania w pracy z młodzieżą unikatowe metody i techniki uczenia się („dramę brytyjską”, Wideotrening Komunikacji i Solution Fokus Approach), wnioskodawca zaprosił do udziału w projekcie jako Partnera, Fundację na Rzecz Dzieci ze Środowisk Zagrożonych „Plus”, która specjalizuje się w stosowaniu dwóch z ww. technik.

III. Do kogo projekt był skierowany

Projekt skierowany był do 568 osób, w tym 510 to młodzi ludzie uczący się w 6 szkołach zawodowych, mających siedzibę w miastach o wysokim bezrobociu strukturalnym (Łódź, Dąbrowa Górnicza) oraz 30 wolontariuszy i 28 nauczycieli. Ostatecznie, w wyniku przeprowadzonej rekrutacji do projektu, ze względu na warunki społeczne w regionie, pochodzenie z rodzin ubogich, często dysfunkcyjnych oraz niskie umiejętności społeczne, przystąpiło aż 559 młodych osób. W związku z powyższym, liczba uczestników projektu wzrosła do 617 osób.

IV. Cel projektu

Projekt miał na celu aktywizację młodzieży zagrożonej wykluczeniem społecznym oraz przewyższanie problemów, którymi osoby te są obciążone, podnoszenie ich kwalifikacji, a także zapobieganie dysfunkcjom społecznym, takim jak: alkoholizm, narkomania i przestępczość wśród ludzi młodych.

V. Działania w projekcie

W okresie realizacji projektu przeprowadzono dla młodzieży uczącej się w Szkołach Zawodowych szkolenia i warsztaty z zakresu:

- umiejętności psychoedukacyjnych;
- motywacji, automotywacji, wykorzystywania własnych zasobów;
- autoprezentacji ze szczególnym uwzględnieniem radzenia sobie na rynku pracy;
- myślenia twórczego;
- rozwiązywania problemów w oparciu o metodę SFA;
- indywidualnej terapii w oparciu o podejście SFA;
- preorientacji zawodowej.

Wychodząc naprzeciw sugestiom pedagogów z placówek, w których realizowany był projekt, dodatkowo przeprowadzone zostały warsztaty profilaktyki antyalkoholowej/antynarkotkowej. Z poszczególnymi grupami beneficjentów realizowane były różne działania o charakterze społecznym (zwane w programie: „mini-projektami”, a będące wynikiem wspólnej aktywności młodzieży oraz trenerów animujących i osób koordynujących projekt).

Dla grup ze wszystkich szkół uczestniczących w projekcie, zrealizowano szkoleniowe warsztaty wyjazdowe. Ze względu na ich niezwykle pozytywny oddźwięk ze strony beneficjentów oraz dużą rolę motywacyjną, dla większości grup zorganizowane zostały dodatkowe, wyjazdowe szkolenia.

Zrealizowano również pełen cykl szkoleń dla nauczycieli placówek zaangażowanych w projekt oraz dla wolontariuszy (szkoleniami objęto 100% założonej grupy beneficjentów). W przypadku nauczycieli, tematyka warsztatów zogniskowała się na obszarze radzenia sobie z problemami przemocy i agresji wśród młodzieży (zgodnie z oczekiwaniami grupy), ale obejmowała również pracę technikami aktywnymi i poprawę umiejętności interpersonalnych. Praca z wolontariuszami ukierunkowana była na poszerzenie umiejętności pracy z grupą technikami aktywnymi oraz zwiększenia samoświadomości w kontakcie interpersonalnym z uczestnikami szkoleń (podstawowe umiejętności trenerskie).

Zgodnie z założeniami projektu, specjaliści z Mobilnych Centrów Informacji Zawodowej (na podstawie umowy o współpracy) zrealizowali warsztaty z zakresu preorientacji zawodowej dla większości uczestników.

VI. Napotkane problemy i sposób ich rozwiązywania

W wyniku problemów z frekwencją uczestników, związanych z zakończeniem roku szkolnego, Partner projektu objął działaniami z kategorii „poradnictwo psychologiczne” grupę mniejszą od zamierzonej w projekcie. Zaistniała sytuacja nie wpłynęła jednak na obniżenie liczby godzin wsparcia przypadających na jednego beneficjenta, gdyż wyższą, niż pierwotnie zakładano liczbę godzin szkoleń, przeprowadził Lider.

Również Mobilne Centra Informacji Zawodowej (ze względu na problemy kadrowe) nie objęły swoimi szkoleniami pełnej grupy beneficjentów. W zaistniałej sytuacji, założone we wniosku „warsztaty preorientacji zawodowej – diagnoza indywidualnych predyspozycji zawodowych”, także zostały zrealizowane przez Lidera.

Młodzi uczestnicy projektu z niechęcią odnieśli się do modułu z zakresu „technik efektywnego uczenia się”. W związku z powyższym, Lider podjął decyzję o „przeniesieniu” ww. modułu do przygotowywanego skryptu, poszerzając w zamian czasowo te moduły, w odniesieniu do których beneficjenci akcentowali swoje potrzeby.

Problemem w realizacji szkoleń była konieczność dostosowania kalendarza projektu do specyfiki roku szkolnego, „okresów klasyfikacji” i „okresów po klasyfikacji”,

w których albo niemożliwe, albo bezcelowe ze względu na frekwencję było realizowanie tego typu przedsięwzięć. W pierwszym przypadku jedynym sposobem na zmianę sytuacji było komasowanie warsztatów, w innych okresach niż klasyfikacja, w drugim przypadku, motywacją dla uczestnictwa młodzieży w szkoleniach, okazała się ich atrakcyjna, wyjazdowa forma.

Problemem zaakcentowanym przez Projektodawcę był również PEFS. Ponieważ beneficjentami projektu były osoby niepełnoletnie, na udostępnienie ich danych osobowych musiał wyrazić zgodę rodzic lub prawny opiekun. Prośby o te dane, kierowane do placówek, których uczniami byli beneficjenci, często były traktowane jak próby pozyskiwania danych osobowych do celów handlowych. Problem ten stał się przyczyną rezygnacji ze współpracy z jedną ze szkół.

VII. Efekty

Projekt, zgodnie z zaplanowaną ścieżką, ukończyło 607 osób, w tym:

- 549 uczniów;
- 28 nauczycieli;
- 30 wolontariuszy.

Wszystkim uczestnikom szkoleń zrealizowanych w ramach projektu przekazane zostały dyplomy potwierdzające udział i zdobyte kompetencje wraz z materiałami szkoleniowymi, poszerzającymi zrealizowany materiał.

Pierwsze rezultaty projektu dostrzegalne były już w trakcie jego trwania i dotyczyły w szczególności:

- zwiększenia poziomu uspołecznienia młodzieży;
- większej aktywności twórczej, osobistej i społecznej beneficjentów;
- lepszego funkcjonowania grup rówieśniczych.

Zrealizowano również pełen cykl szkoleń dla nauczycieli placówek zaangażowanych w projekt oraz dla wolontariuszy. Psycholodzy Fundacji „Plus” przeprowadzili w oparciu o metodę SFA, wszystkie zamierzone indywidualne sesje terapeutyczne.

W ramach projektu przygotowano 15 „mini-projektów” o charakterze społecznym oraz wydano 200 sztuk publikacji podsumowujących jego realizację.

VIII. Komentarz

Realizacja projektu, po raz pierwszy w Polsce dała możliwość powiązania w jednym programie trzech, unikatowych technik tj: „dramy brytyjskiej”, Wideotreningu Komunikacji i Solution Focus Approach. Zastosowana metoda „dramowa” uznawana jest za niezwykle efektywną w odniesieniu do pracy z młodzieżą. Wykorzystywanie jej pozwala doświadczyć przygody poznawania i uczenia się oraz rozwoju modyfikować swoje postawy osobom, które ze względu na niski poziom rozwoju emocjonalnego/intelektualnego osiągają znikome korzyści w pracy z większością dostępnych metod. Projektodawca jako jeden z nielicznych w Polsce stosuje w pracy z młodzieżą najbardziej zaawansowane techniki dramy. Oparte o nią autorskie programy posiadają rekomendację Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Natomiast Partner projektu, Fundacja „Plus” stosowała metody Wideotreningu Komunikacji oraz Solution Focus Approach. WIT jest metodą pracy psychoedukacyjnej i szkoleniowej, opartą o korzystanie z materiału wideo w trakcie sesji. Daje to uczestnikom niepowtarzalne, twórcze i motywujące doświadczenie obserwowania siebie w kontakcie i w prezentacji własnej osoby. Metoda posiada

rekomendację Ministerstwa Edukacji i Sportu RP. Połączenie i zastosowanie tych metod w odniesieniu do jednej grup, wspomagane szerszym kontekstem metodycznym, wpływa silnie pobudzająco na aktywność młodych ludzi, co należy uznać na główny czynnik sukcesu projektu.

Nazwa projektu	Promocja i wspieranie działań na rzecz wzrostu zatrudnienia wśród młodzieży
Realizator	Niezależny Samorządny Związek Zawodowy „Solidarność” Region Chełmski Chełm, województwo lubelskie
Okres realizacji	01.05.2006 – 30.07.2007
Działanie	1.5 Promocja aktywnej polityki społecznej poprzez wsparcie grup szczególnego ryzyka
Obszar realizacji	Chełm i powiat chełmski województwo lubelskie
Budżet projektu	173 911,15 zł
Więcej informacji	http://www.solidarnosc.org.pl/fe/info.php?id=235

I. Przesłanki realizacji projektu

Projekt „Promocja i wspieranie działań na rzecz wzrostu zatrudnienia wśród młodzieży” zrealizowano na terenie miasta Chełm i powiatu chełmskiego w latach 2006-2007. Inicjatorem projektu był Zarząd Regionu Chełmskiego NSZZ „Solidarność” w partnerstwie z Towarzystwem Pomocy im. Św. Brata Alberta w Chełmie i Centrum Integracji Osiedlowej CHAESEMUS w Chełmie. W opinii wnioskodawców, integracja zawodowa i społeczna osób zaliczonych do grup zagrożonych wykluczeniem społecznym jest jednym z największych wyzwań dla instytucji zajmujących się pomocą społeczną, a jednocześnie najbardziej odczuwalną potrzebą rynku pracy w powiecie chełmskim. Młodzi ludzie stanowią grupę wymagającą intensywnej i kompleksowej pomocy.

W okresie poprzedzającym realizację projektu statystyki PUP w Chełmie potwierdziły pogarszającą się sytuację młodych osób pozostających bez stałej pracy po zakończeniu edukacji. Sytuacja zawodowa niezatrudnionych wynikała z długotrwałego bezrobocia w ich rodzinach, co przekładało się na ich bierność życiową i systematyczne korzystanie z zasiłków pomocy społecznej. Ze względu na niskie kwalifikacje zawodowe oraz brak motywacji, osoby te nie są w stanie samodzielnie poradzić sobie z problemem wejścia na rynek pracy. Dlatego też chcąc pomóc młodzieży, inicjatorzy postanowili wykorzystać możliwości, jakie stworzył Europejski Fundusz Społeczny i opracowali własny program pomocowy.

II. Przygotowanie projektu

Zarząd Regionu Chełmskiego NSZZ „Solidarność” poza prowadzeniem działalności związkowej od wielu lat ściśle współpracuje z Powiatowym Urzędem Pracy w Chełmie w zakresie poradnictwa prawnego i prowadzenia pośrednictwa usług. Realizując swoje cele „Solidarność” przeciwdziała zjawisku bezrobocia i dyskryminacji pracowników, podejmuje działania na rzecz ochrony i promocji kultury oraz szeroko pojętej edukacji.

Wsparcie zaplanowane w projekcie miało charakter całościowy, ponieważ tylko kompleksowe przeciwdziałanie przyczynom wykluczenia społecznego przynosi pożądany i trwały skutek. Proponowane wsparcie cieszyło się sporym zainteresowaniem młodzieży. Potwierdziła to krótka sonda przeprowadzona w grupie odpowiadającej założeniom projektu - 95 młodych osób na 100 pytanym potwierdziło chęć udziału w projekcie. Motywacje do udziału w projekcie były różne. Dominowała chęć podniesienia swoich kwalifikacji zawodowych oraz poprawa szans na znalezienie pracy.

III. Do kogo projekt był skierowany

Grupą docelową przedsięwzięcia była młodzież w wieku od 18 do 24 roku życia. Były to osoby nieuczące się, niepracujące i niezarejestrowane w Powiatowym Urzędzie Pracy. Wnioskodawcy dokonali charakterystyki uczestników przez pryzmat barier, na które napotykają na rynku pracy. Do najważniejszych ograniczeń, w opinii realizatorów, należą bariery psychologiczne uczestników.

Wśród wytypowanej grupy odbiorców dominowała niska samoocena, mała komunikatywność z otoczeniem i zamknięcie się w sobie, a czasami apatyczność i agresywność. Czynniki te przekładają się w dłuższym czasie na niskie kwalifikacje zawodowe, brak wykształcenia lub jego niedostosowanie do potrzeb rynku pracy. Powszechną cechą w grupie uczestników projektu było posiadanie wykształcenia niezgodnego z posiadanymi predyspozycjami oraz brak podstawowych kompetencji (nieznajomość obsługi komputera i Internetu, języków obcych czy brak prawa jazdy).

Pomoc udzielona w ramach projektu polegała na doradztwie i kształceniu. Wszystkich uczestników objęto indywidualnym wsparciem (poradnictwo socjalne, prawne, pedagogiczne) w zakresie pełnienia ról społecznych i zawodowych.

IV. Cel projektu

Głównym celem projektu pt. „Promocja i wspieranie zatrudnienia wśród młodzieży” było zapewnienie osobom bezrobotnym z miasta i gminy Chełm pomocy w znalezieniu zatrudnienia i skutecznym poruszaniu się po rynku pracy. Cel nadrzędny projektu zrealizowano poprzez pomoc młodym ludziom w podnoszeniu i dostosowaniu ich kwalifikacji zawodowych oraz wykształceniu u nich umiejętności z zakresu aktywnych metod poszukiwania pracy.

V. Działania w projekcie

Projekt zakładał pobudzenie aktywności zawodowej beneficjentów poprzez:

- poradnictwo socjalne;
- doradztwo prawne w zakresie rozpoczynania i prowadzenia własnej działalności gospodarczej;
- wsparcie pedagogiczne.

Projekt zrealizowano zgodnie z harmonogramem we wniosku aplikacyjnym. Uczestników projektu wyłoniono w trakcie rekrutacji popartej szeroką akcją promocyjną w lokalnej prasie i stacjach radiowych. Z informacją docierano do gmin z powiatu chełmskiego, poprzez tradycyjne formy promocji - plakaty i ulotki umieszczone w miejscach ogólnodostępnych. Rekrutację uczestników przeprowadzono wśród klientów instytucji partnerskich, organizowano spotkania informacyjne, a następnie rozmowy kwalifikacyjne przeprowadzone przez pedagogów.

W części edukacyjnej zorganizowano cykl kursów zawodowych: kurs obsługi komputera, nauki języka angielskiego, szkolenie na prawo jazdy kat „B”. Dodatkowo każdy uczestnik otrzymał wsparcie doradców. Na zakończenie zorganizowano spotkanie integracyjno-podsumowujące dla kadry i uczestników zajęć.

Działania zaplanowane w projekcie przyczyniły się do wzrostu zatrudnienia w grupie objętej programem, zapobiegły ich długotrwałemu bezrobociu oraz wykluczeniu społecznemu. Prowadzący zajęcia oceniają, że udział w projekcie skłonił ostatecznych beneficjentów do podejmowania działań na rzecz poprawy własnej sytuacji życiowej.

VI. Napotkane problemy i sposób ich rozwiązywania

Wnioskodawca i kadra projektu trafnie zidentyfikowali przeszkody, na które mogli natrafić w trakcie projektu. Jest to szczególnie cenne, ponieważ był to jeden z pierwszych projektów chełmskiej „Solidarności” finansowany ze środków EFS-u.

Trudności realizatorów wynikały z postawy potencjalnych uczestników: w wybranej grupie dominował brak motywacji, apatia, zniechęcenie do podejmowania jakichkolwiek form aktywności społecznej i zawodowej. Aby zapobiec pojawiającym się przeszkodom, należało bardzo dobrze przygotować rekrutację. W celu zachęcenia i umotywowania beneficjentów do uczestnictwa w projekcie przeprowadzono aktywną akcję promocyjną w mediach lokalnych, która pozwoliła wyłonić osoby gotowe do aktywnego udziału w projekcie. Sporo cennych uwag dostarczyło poznanie potrzeb i oczekiwań uczestników. Jak się okazało, bardzo ważną motywacją dla młodzieży było uzyskanie świadectwa ukończenia kursu komputerowego, kursu nauki jęz. angielskiego czy zdobycie prawa jazdy. Wsparcie to cieszyło się bardzo dużym zainteresowaniem, ponieważ niejednokrotnie było to dla nich nieosiągalne ze względów finansowych.

VII. Efekty

Ostatecznie projekt ukończyło 39 osób (23 kobiety i 16 mężczyzn). Każdy z uczestników podniósł swoje umiejętności interpersonalne i samoocenę. Testy psychologiczne i praca w grupie pozwoliły na zidentyfikowanie indywidualnych zdolności; rozwijanie potencjałów organizacyjnych i osobistych.

VIII. Komentarz

Prawidłowej realizacji działań projektu towarzyszyło uznanie partnerów i satysfakcja samych uczestników. W prezentacji efektów projektu poznajemy osoby przeszkolone w projekcie. Każda z nich docenia możliwość udziału w warsztatach i kursach językowych. Przegląd opinii uczestników projektu dostarcza jednego wniosku na przyszłość - że młode osoby chętnie uczestniczą w projektach przemysłanych i dostosowanych do ich potrzeb.

Nazwa projektu	Spróbuj inaczej - systemowa profilaktyka zachowań dysfunkcyjnych w grupie młodzieży wysokiego ryzyka
Realizator	Urząd Miasta Poznania Poznań, województwo wielkopolskie
Okres realizacji	02.2007 – 06.2008
Działanie	1.5
Obszar realizacji	Poznań
Budżet projektu	625 369,31 zł
Więcej informacji	www.poznan.pl , www.sprobujinaczej.pl

I. Przesłanki realizacji projektu

Projekt „Spróbuj inaczej - systemowa profilaktyka zachowań dysfunkcyjnych w grupie młodzieży wysokiego ryzyka” powstał jako odpowiedź na problemy zgłaszane przez nauczycieli pracujących z trudną młodzieżą. Gimnazjum nr 1 w Poznaniu, które zostało objęte projektem jest bardzo specyficznym gimnazjum, w którym są klasy integracyjne i w których jest wielu uczniów z zaburzeniami zachowań.

Projekt miał zapobiegać dysfunkcjom społecznym tj.: przestępczości, zażywaniu środków odurzających (w szkole objętej pomocą aż 40% uczniów uzależnionych jest od nikotyny a tylko 5% uczniów nigdy nie piło alkoholu). Realizacja tego projektu miała zapobiec wykluczeniu społecznemu uczniów i wzmocnić efektywność szkoły w radzeniu sobie z młodzieżą z grupy szczególnego ryzyka. Poza doraźną pomocą uczniom, w projekcie chciano zaproponować metody, które poszerzyłyby zestaw rutynowych czynności podejmowanych przez nauczycieli i opiekunów takiej grupy uczniów, a także zapewnić dobrą praktykę wolontariuszom, którzy w przyszłości chcą zajmować się taką tematyką.

II. Przygotowanie projektu

W przygotowaniu projektu wyróżnić należy:

- diagnozę barier przeszkadzających młodzieży w prawidłowym rozwoju oraz barier utrudniających nauczycielom i wolontariuszom niesienie skutecznej pomocy w ich usuwaniu;
- przygotowanie skutecznego programu ich usuwania;
- nawiązanie współpracy pomiędzy podmiotami realizującymi projekt i zbudowanie dobrych relacji z beneficjentami ostatecznymi. Współpraca ta, oparta o bliskie kontakty, miała zaowocować w przyszłości wysoką frekwencją na zajęciach i realizacją wszystkich zaplanowanych zadań.

III. Do kogo projekt był skierowany

Działaniami w ramach projektu objęto 115 beneficjentów ostatecznych, w tym:

- 44 uczniów w wieku 15-24 lat uczących się w szkołach ponadpodstawowych, sprawiających trudności wychowawcze i mających poważne problemy w nauce;

- 34 nauczycieli;
- 37 wolontariuszy – studentów III i IV roku pedagogiki.

Proces rekrutacji beneficjentów ostatecznych polegał na tym, że Rada Pedagogiczna Szkoły objętej projektem zatwierdziła udział nauczycieli w warsztatach oraz dokonała wyboru dwóch klas o szczególnej potrzebie wsparcia pedagogicznego i wychowawczego. Wolontariusze zostali wytypowani na podstawie indywidualnych rozmów z psychologami i pedagogami z poradni; odbyło się także spotkanie zorganizowane przez koordynatora projektu na uczelni.

IV. Cel projektu

Celem projektu było ograniczenie zachowań dysfunkcyjnych (agresji, wagarów, zażywania środków odurzających) wśród uczniów Gimnazjum nr 1 w Poznaniu z „grupy wysokiego ryzyka”. A w następstwie tego poprawa wyników w nauce i promocja uczniów do następnej klasy. Celem odległym – lepsze przygotowanie zawodowe, przeciwdziałanie bezrobociu oraz konfliktom z prawem.

Cele szczegółowe zostały sformułowane odrębnie dla biorących udział w projekcie:

- uczniów, aby potrafili rozwiązywać problemy, uczyć się i komunikować, aby poprawili samoocenę;
- nauczycieli, aby poszerzyć ich kompetencje profilaktyczne i dydaktyczne;
- wolontariuszy, aby umieli komunikować się, wspierać ucznia, pomagać w nauce.

V. Działania w projekcie

W projekcie przewidziano następujące działania:

- 180-godzinne warsztaty psychologiczno-pedagogiczne, rozwijające kompetencje osobiste i społeczne dla uczniów;
- blok 112 godzin zajęć uzupełniania braków w wiedzy programowej oraz dodatkowo 120-godzinny blok pracy indywidualnej z wolontariuszami;
- wizyty w hospicjum i pomoc chorym, jako działanie wychowawcze, mające rozwijać u uczniów empatię i zdolności niesienia pomocy słabym i potrzebującym;
- kurs dla nauczycieli „Rozwój umiejętności profesjonalnych wychowawcy i profilaktyka” (wykłady i warsztaty);
- kurs dla wolontariuszy „Wspieranie w rozwiązywaniu problemów młodzieży z grupy wysokiego ryzyka” (warsztaty, wykłady, seminaria, indywidualne konsultacje).

VI. Efekty

W wyniku realizacji projektu prawie 100% beneficjentów (z wyjątkiem jednego ucznia, który porzucił szkołę) ukończyło wszystkie zajęcia zaplanowane w programie. Zgodnie z realizacją zakładanych w wskaźników miękkich, uzyskano:

- znaczącą poprawę w relacjach rówieśniczych i relacjach młodzieży z nauczycielami;
- poprawę ocen z zachowania i wyników w nauce u uczniów biorących udział w projekcie;

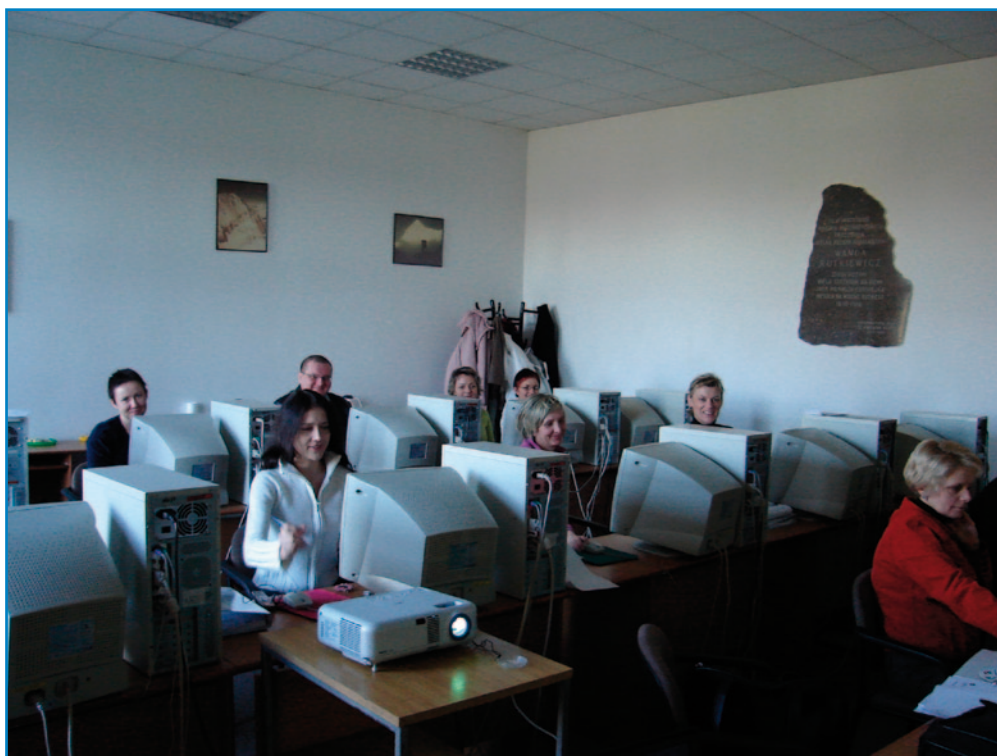
- osiągnięcie efektów założonych dla grupy wolontariuszy i nauczycieli.

Zorganizowana została konferencja „Etyka w pomaganiu”, w której udział wzięło 400 osób w tym nauczyciele, psychologowie, pedagodzy, pracownicy socjalni oraz studenci. W programie konferencji znalazł się panel dyskusyjny, w którym udział wzięli pracownicy nauki wyższych uczelni, a także przedstawiciele oświaty i środowisk zajmujących się problematyką pomocy społecznej. Opublikowano również książkę „Przyszłość wolontariusz do... - zbiór reportaży”.

VII. Komentarz

Projekt zrealizowany z dużą starannością i poświęceniem osób biorących w nim udział. Charakteryzował się zróżnicowaniem instrumentów wsparcia kierowanych do różnych beneficjentów.

Ciekawym elementem projektu było zaangażowanie studentów. Dzięki nim niektóre wspólne działania wychodziły poza formalny czas zajęć, na których udzielali młodzieży wsparcia: odwiedzali swoich podopiecznych w domach, wspólnie spędzali wolny czas np. organizując wypadki rowerowe za miasto, wycieczki. Jest to swoista wartość dodana do projektu.

Nazwa projektu	Sukces woła Was – projekt adresowany do młodzieży Miasta Kraśnika
Realizator	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kraśniku, Kraśnik województwo lubelskie
Okres realizacji	01.2007 – 01.2008
Działanie	1.5
Obszar realizacji	miasto Kraśnik
Budżet projektu	84 668,87 zł
Więcej informacji	www.mops.krasnik.pl

I. Przesłanki realizacji projektu

Ze statystyk prowadzonych w placówkach oświatowych na terenie Kraśnika wynikało, że liczba młodzieży należącej do tzw. grupy wysokiego ryzyka przekracza 200 osób i stale wzrasta. Istnienie problemu potwierdziły dane z Komendy Powiatowej Policji, które wskazały na podnoszący się corocznie udział w wykroczeniach i przestępstwach popełnianych przez osoby nieletnie. Według opinii przedstawicieli policji jedną z głównych przyczyn tego niekorzystnego społecznie zjawiska była nieumiejętność wykorzystania przez młodzież czasu wolnego.

Owa nieumiejętność wynikała po części z braku zorganizowanych form spędzania czasu. W mieście funkcjonował np. Punkt Konsultacyjno-Informacyjny „Promyk”, ale z jego działania mogła korzystać tylko młodzież w wieku 7-15. Brak zorganizowanej alternatywy dla młodzieży starszej był kolejną przesłanką do realizacji opisywanego projektu.

Projektodawca zajmując się na co dzień zagadnieniami związanymi z problematyką społeczną miał świadomość, jak trudno jest uchronić młodzież z tzw. grup ryzyka przed negatywnym wpływem otoczenia, w którym przyszło jej funkcjonować. Stąd kolejną przesłanką realizacji projektu była świadomość gorszych warunków środowiskowych, problemów w nauce i niska atrakcyjność na rynku pracy beneficjentów. Wymienione czynniki potęgowały poczucie wykluczenia społecznego wśród młodzieży. Projekt „Sukces woła Was” miał w założeniu to poczucie wykluczenia niwelować.

II. Przygotowanie projektu

Na etapie przygotowania projektu duże znaczenie miała współpraca osób pracujących w MOPS w Kraśniku z innymi instytucjami, takimi jak: placówki oświatowe i Komenda Powiatowa Policji. Instytucje te przyczyniły się do uzyskania lub potwierdzenia danych potrzebnych do złożenia wniosku. Warte podkreślenia jest również wsparcie, jakiego te instytucje udzieliły w procesie promocji projektu.

III. Do kogo projekt był skierowany

Projekt był skierowany do młodzieży w wieku 15-24 z tzw. grupy ryzyka. Liczbę miejsc przewidziano na 20. Do projektu były kwalifikowane osoby, spełniające następujące kryteria:

- nie uczyły się, nie pracowały i nie były zarejestrowane jako bezrobotne;
- uczyły się w szkołach ponadpodstawowych lub w formach pozaszkolnych, i sprawiały problemy wychowawcze lub miały poważne kłopoty w nauce;
- pochodziły ze środowisk ubogich i zagrożonych dysfunkcją społeczną (w tym z rodzin niezaradnych, wchodzących w kolizję z prawem).

Rekrutację prowadziła specjalnie powołana komisja. Na podstawie wypełnionych ankiet i rozmów indywidualnych z 40 aplikacji wybrano 20 beneficjentów. Pozostałe osoby trafiły na tzw. listę rezerwową. W procesie rekrutacji zwrócono szczególną uwagę na politykę równości szans, minimum 50% miejsc w projekcie zagwarantowano dla kobiet.

W okresie rekrutacji prowadzono skoordynowane działania promocyjne. Przygotowano 1000 ulotek i 500 plakatów, które były dystrybuowane przez placówki oświatowe, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Punkt Konsultacyjno-Informacyjny „Promyk”, ale także przez policję i parafie. Dodatkowo w mediach ukazała się reklama promująca projekt i przekazująca informacje o kryteriach rekrutacyjnych. Lokalna gazeta² opublikowała artykuł, w którym obszernych informacji na temat projektu udzieliła Kierownik MOPS w Kraśniku.

IV. Cel projektu

Głównym celem projektu była aktywizacja społeczna i zawodowa młodzieży trudnej, a także zapobieganie postępującemu wykluczeniu społecznemu i kryminalizacji niektórych środowisk Kraśnika. Cel postanowiono osiągnąć poprzez zorganizowanie zajęć dodatkowych dla młodzieży z tzw. grup ryzyka.

Zgodnie z ideą społeczeństwa informacyjnego celem projektu miało być doskonalenie umiejętności korzystania z nowoczesnych technik komunikacyjnych. Poprzez podniesienie poziomu lub nabycie umiejętności tworzenia stron internetowych oraz grafiki komputerowej, a także przejście podstawowego kursu języka angielskiego zamierzano wpłynąć na rozwój intelektualny jednostki i zwiększyć jej szanse na rynku pracy. A zaplanowane warsztaty psychologiczne i sesje poradnictwa zawodowego miały na celu podnieście samooceny i przełamanie barier społecznych.

V. Działania w projekcie

W ramach właściwych działań przewidzianych w projekcie przeprowadzono następujące formy wsparcia:

- warsztaty z doradztwa zawodowego (autoprezentacja, przygotowanie dokumentów aplikacyjnych);
- szkolenia z tworzenia stron internetowych i grafiki komputerowej;
- kurs języka angielskiego;
- warsztaty psychologiczne;
- indywidualne doradztwo zawodowe.

Spotkania odbywały się w MOPS w Kraśniku, według ustalonego harmonogramu. W zależności od miesiąca były to dwugodzinne sesje 2 lub 3 razy w tygodniu. Dla beneficjentów przewidziano wyżywienie, a także dofinansowanie kosztu dojazdów. Przygotowano także materiały szkoleniowe w atrakcyjnej formie, umożliwiające samodzielną naukę w domu.

² J. Dąbrowska, *Sukces woła was – młodych*, „Goniec. Gazeta Powiatowa”, NR 2 (70), 24.01.2007.

VI. Napotkane problemy i sposób ich rozwiązywania

W trakcie realizacji projektu nie napotkano żadnych problemów. Zrealizowano w 100% wszystkie zamierzenia.

VII. Efekty

Z uwagi na charakter środowiska, z którego wywodzili się uczestnicy projektu, zakładano, że nie wszyscy będą w stanie ukończyć projekt. We wniosku przyjęto, że 14 z 20 osób (70%) zakończy cały cykl zajęć. Okazało się, że 100% młodzieży wytrzymało do końca, otrzymując certyfikat ukończenia kursu.

Bardzo istotne jest, że oprócz realizacji celów założonych w projekcie udało się osiągnąć również wartości dodane, których nie zakładano. Grupa się ze sobą zżyła i do dziś utrzymuje ze sobą kontakty. Po zakończeniu projektu zorganizowano dla nich i ich rodzin spotkanie wigilijne i kulig. Pojawiły się inicjatywy uczestników, takie jak wspólne andrzejki, czy grillowanie. Dzięki tym kursom niektórzy z uczestników wyjechali do pracy za granicą.

Istotnym efektem była również identyfikacja kolejnych potrzeb młodzieży, nabyte doświadczenie i realizacja podobnych projektów w przyszłości. Uczestnicy projektu zgłaszali zapotrzebowanie na kursy przedstawiciela handlowego i kursy prawa jazdy, dlatego w MOPS stworzono dwa nowe projekty, w których uczestniczą po części beneficjenci opisywanego projektu.

VIII. Komentarz

Realizacja projektu zakończyła się pełnym sukcesem. Wydaje się, że na taki rezultat złożyło się kilka czynników:

- trafna identyfikacja problemu, a także potrzeb młodzieży;
- współpraca wielu partnerów w procesie przygotowywania projektu oraz w jego promocji;
- zapewnienie form wsparcia, które okazały się użyteczne dla beneficjentów, co potwierdziła wysoka frekwencja, a także zagraniczne wyjazdy do pracy młodych ludzi objętych projektem;
- akcja promocyjna przeprowadzona wieloma kanałami komunikacji (prasa, TV, plakaty, instytucje, parafie, szkoły, policja), dzięki czemu uzyskano dużą liczbę zgłoszeń i można było wyselekcjonować osoby, które rokowały, że aktywnie wykorzystają otrzymane wsparcie.

Warty odnotowania jest fakt przekładania pozyskanej w projekcie wiedzy o potrzebach beneficjentów na nowe przedsięwzięcia pomocowe.

Nazwa projektu	Program terapeutyczno-edukacyjny - Poznaję i zmieniam siebie - w elbląskich szkołach ponadpodstawowych
Realizator	Gmina Miasto Elbląg Elbląg, woj. warmińsko-mazurskie
Okres realizacji	09.2006 – 09.2007
Działanie	1.5 Promocja aktywnej polityki społecznej poprzez wsparcie grup szczególnego ryzyka
Obszar realizacji	Elbląg województwo warmińsko-mazurskie
Budżet projektu	361 350,54 zł
Więcej informacji	www.umelblag.pl

I. Przesłanki realizacji projektu

W elbląskich szkołach ponadpodstawowych w latach 2006-2007 kształciło się blisko 2000 uczniów w wieku 15-24 lata, u których zdiagnozowano trudności wychowawcze i problemy w nauce. Byli to uczniowie, którzy niejednokrotnie wychowywali się w rodzinach ubogich i zagrożonych wykluczeniem społecznym. Młodzież ta nie znajdowała w środowisku rodzinnym odpowiednich wzorców zachowań. Natomiast osoby z rodzin ubogich czuły się bezwartościowe i niepotrzebne.

Badania porównawcze prowadzone od 2003 roku w miejscowych gimnazjach wskazały, że najpoważniejszym problemem elbląskich szkół była agresja i przemoc (potwierdziło to 34% badanych uczniów). Równie poważnym problemem było spożywanie alkoholu i zażywanie narkotyków. Nasilanie się niepożądanych zachowań wśród młodzieży, które uniemożliwiają rozwój młodych ludzi stało się palącym problemem w skali miasta. Dlatego też kierownictwo szkół wspólnie z władzami miasta szukało propozycji rozwiązania problemu. Zdecydowano się wesprzeć uczniów w celu podniesienia ich poczucia własnej wartości.

II. Przygotowanie projektu

Konstrukcja programu miała służyć nauczaniu uczestników metod radzenia sobie z własnymi emocjami i zachowania się w trudnych sytuacjach. Ważnym elementem edukacji obok technik asertywnych w sytuacji presji grupy były warsztaty z wyznaczania własnych celów życiowych oraz motywowania się do ich realizacji. Od początku było dla inicjatorów projektu oczywiste, że jego realizacja powinna służyć przygotowaniu młodzieży narażonej na wykluczenie społeczne do zdobycia wykształcenia, do samodzielnego życia.

Ostateczny kształt projektu był wspólnym dziełem pracowników Urzędu Miejskiego i nauczycieli szkół ponadpodstawowych z Elbląga.

III. Do kogo projekt był skierowany

Projekt był adresowany do 1982 uczniów szkół ponadpodstawowych w mieście Elbląg - z 10 gimnazjów i 15 szkół ponadgimnazjalnych, w tym 1108 uczniów sprawiających trudności wychowawcze i mających kłopoty w nauce. Ostatecznie rekrutacją objęto 1936 osób.

IV. Cel projektu

Celem programu było przygotowanie młodzieży do podejmowania własnych, odpowiedzialnych decyzji życiowych. Szczegółowo skupiono się na poprawie sposobów radzenia sobie uczniom w trudnych sytuacjach w szkole, środowisku, na rynku pracy. W ramach programu psycholodzy, pedagodzy i terapeuci przeprowadzili warsztaty rozwijające umiejętności społeczne, interpersonalne uczniów elbląskich gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych. Pośrednio celem projektu było zapobieganie przyszłym dysfunkcjom społecznym wśród młodych ludzi, w szkołach i poza nimi.

V. Działania w projekcie

W 25 jednostkach wdrożono program terapeutyczno – edukacyjny. Były to gimnazja i szkoły ponadgimnazjalne. Projektem objęto większość młodzieży trudnej z wytypowanych szkół. Poszukiwano metod pozwalających na powrót tej młodzieży do systematycznej nauki, zdobycia przez nią zawodu i usamodzielnienia się w życiu społecznym.

W ramach projektu:

- przeprowadzono warsztaty rozwijające umiejętności społeczne oraz interpersonalne uczniów i treningi praktyczne;
- zorganizowano wolontariuszy pracujących na półkoloniach;
- odbywały się biwaki integracyjne;
- wdrożono nowe formy pomocy dydaktycznej w tym stałe konsultacje dla uczniów.

We wszystkich szkołach największą popularnością cieszyły się treningi praktyczne. Dzięki tej formie aktywności zorganizowano m.in. obchody Dnia Dziecka dla dzieci ze świetlic terapeutycznych i debatę oraz prezentację pt. „Pamiętaj o zasadach zachowania w różnych sytuacjach”. Odbyły się także spotkania integracyjne młodzieży niepełnosprawnej i pełnosprawnej, akcje charytatywne na rzecz schroniska dla zwierząt, czy festyn rekreacyjno-sportowy. W trakcie przygotowywanych propozycji i zajęć młodzi ludzie uczyli się pracy na rzecz innych i wolontariatu.

Inną ciekawą formą treningów praktycznych było przygotowanie przez beneficjentów ostatecznych makiety Piekarczyka i rekwizytów nawiązujących do legendy elbląskiej o Piekarczyku oraz udział młodzieży w miejskiej „Paradzie Piekarczyków”, zorganizowanej z okazji 770 lecia lokacji Miasta Elbląga. Ta forma aktywności wyzwoliła u uczniów inicjatywę, samodzielność, umożliwiła pełnienie ważnych ról społecznych. Realizowane wsparcie przyczyniło się do zwiększenia poziomu wiedzy, umiejętności społecznych i interpersonalnych.

VI. Napotkane problemy i sposób ich rozwiązywania

Wszystkie działania projektu przeprowadzone zostały zgodnie z harmonogramem. Rzetelna realizacja projektu pozwoliła zagwarantować osiągnięcie celów i rezultatów projektu.

Początkowo pewnym problemem był brak zgody rodziców lub opiekunów wybranych dzieci do udziału w biwakach i innych zajęciach integracyjnych. Sposobem na uniknięcie podobnych zakłóceń w przyszłości było przekonanie rodziców do udziału (wspólnie z dziećmi) w wydarzeniach, które odbywały się poza szkołą. Kontynuacja działań w kolejnych projektach i ich powodzenie pokazuje, że kadra projektu znalazła skuteczne rozwiązanie tego problemu.

VII. Efekty

W projekcie udział wzięło 1885 uczniów, w tym 998 chłopców i 887 dziewcząt. Uczniowie mający trudności w nauce otrzymali dodatkową pomoc w formie stałych konsultacji prowadzonych przez pedagogów i nauczycieli. Dzięki niej jedni uczniowie uzyskali promocję do następnej klasy, inni ukończyli szkołę w terminie. Dla większości uczniów sama rozmowa z psychologami, terapeutami stanowiła formę „odreagowania”. Ogromne znaczenie dla wielu uczniów miało to, że ktoś z dorosłych znalazł dla nich czas, wysłuchał ich, zauważył pozytywne cechy.

Większość uczestników (1872) objęto wsparciem w formie biwaków integracyjnych. W czasie realizowanych zajęć młodzież, zgrupowana w poszczególne zespoły, nabyła umiejętności społecznych: komunikacji werbalnej i niewerbalnej, rozpoznawania i wyrażania emocji, kształtowania poczucia własnej wartości, trudnej sztuki empatii i asertywności, czyli sztuki mówienia „nie”. Uczniowie poznali zasady współpracy w grupie, jak również metody prawidłowego rozwiązywania konfliktów. Były też spotkania, podczas których rozmawiano o wartościach w życiu człowieka, celach i sensie życia.

VIII. Komentarz

Na uwagę zasługuje atrakcyjna oferta dla uczniów określanych jako „sprawiających problemy”. Projekt oparto na powierzeniu młodzieży szeregu odpowiedzialnych ról, wykorzystaniu naturalnych skłonności do aktywności, wychodzenia poza ramy rutynowych działań szkolnych. Takie podejście zapewniło aktywny udział młodzieży w działaniach, które wzmacniały poczucia własnej wartości, uczyły twórczego rozwiązywania problemów oraz podnosiły umiejętności społeczne i interpersonalne.

Ponadto młodzież nauczyła radzić sobie z negatywnymi emocjami, takimi jak gniew, frustracja i agresja, które zdaniem wielu dzisiejszych pedagogów stanowią plagę współczesnej szkoły. Projekt rzeczywiście miał kompleksowy wpływ na uczestników, uwzględniał różnorodne potrzeby młodzieży dostarczając jej niezbędnej pomocy psychologicznej, terapeutycznej i dydaktycznej.

Nazwa projektu	„Herkules - Poznaj swoją siłę”
Realizator	Przedstawicielstwo Programu Narodów Zjednoczonych ds. Rozwoju Warszawa, województwo mazowieckie
Okres realizacji	02.11.2006 – 31.03.2008
Działanie	1.5
Obszar realizacji	województwo małopolskie
Budżet projektu	1 771 141,28 zł
Więcej informacji	http://herkules.stowarzyszenieintegracja.org/poznaj/herkules2006/index.php

I. Przesłanki realizacji projektu

Uzasadnieniem potrzeby realizacji projektu była niepokojąca, zdaniem realizatora projektu, sytuacja młodzieży zagrożonej niedostosowaniem społecznym. Problem dotyczy młodzieży z tzw. grupy podwyższonego ryzyka, dla której charakterystyczne staje się podejmowanie określonych, ryzykownych zachowań – m.in. częstego sięgania po używki, wczesnej inicjacji seksualnej, stosowania przemocy. Jako przyczynę takiego stanu rzeczy podaje się dysfunkcje w rodzinach, negatywny wpływ mediów, rówieśników, niską samoocenę.

Zapotrzebowanie na podejmowanie działań profilaktycznych w Małopolsce dostrzeżone jest przede wszystkim u uczniów szkół gimnazjalnych oraz średnich, zwłaszcza o profilu zawodowym (wg analizy Małopolskiego Kuratorium Oświaty). Skala opisywanych trudności dowodzi niewydolności systemu edukacji i wsparcia młodzieży – w szkołach brakuje psychologów (zatrudnia ich jedynie 12,5% gimnazjów), niewystarczające jest przygotowanie nauczycieli i innych osób pracujących z młodzieżą do pracy wychowawczej, brakuje wsparcia psycho-pedagogicznego, a realizowane programy profilaktyczne niedostosowane są do potrzeb młodzieży zagrożonej wykluczeniem.

Podejmowanie działań profilaktycznych, wsparcie młodzieży zagrożonej na wczesnym etapie edukacji, może uchronić ją przed trudnościami związanymi z aktywnością zawodową i wejściem na rynek pracy na późniejszym etapie, takimi jak dziedziczenia bezrobocia, bezradność, uzależnienie od świadczeń socjalnych.

II. Przygotowanie projektu

Projekt przygotowany i realizowany był w partnerstwie ze Stowarzyszeniem Ruch Pomocy Psychologicznej „Integracja”, Oddział w Krakowie, mającym duży potencjał merytoryczny w obszarze wspierania rozwoju młodzieży (baza trenerów, wypracowana metodologia – m.in. wykorzystanie podczas edycji letnich i wakacyjnych obozów, wypracowanej przez Stowarzyszenie formuły programu „Lider Dialogu – Pokonać Tremę”). W projekt zaangażowano również podwykonawców, reprezentujących specjalistyczne instytucje świadczące wsparcie psychologiczne i psychoterapeutyczne.

III. Do kogo projekt był skierowany

Projekt skierowany był do dwóch grup beneficjentów ostatecznych:

- młodzieży - uczęszczającej do krakowskich gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych (w wieku 15-18 lat), zagrożonej wykluczeniem społecznym ze względu na trudności wychowawcze, poważne problemy w nauce lub pochodzenie z rodzin ubogich, dysfunkcyjnych lub wchodzących w kolizje z prawem (głównie zamieszkującej na terenie Nowej Huty);
- profesjonalistów – osób pracujących z młodzieżą zagrożoną wykluczeniem: m.in. nauczycieli, wychowawców, instruktorów i wolontariuszy, pracowników instytucji pomocy społecznej (w tym organizacji pozarządowych), pracujących podwyższając swoje kwalifikacje zawodowe z zakresu obsługi grup szczególnego ryzyka, instruktorów i wolontariuszy pracujących bezpośrednio z młodzieżą zagrożoną wykluczeniem społecznym.

Rekrutacja kandydatów do projektu z obu grup beneficjentów ostatecznych miała charakter otwarty. W stosunku do młodzieży prowadzona była w krakowskich gimnazjach i szkołach ponadgimnazjalnych przy wykorzystaniu materiałów informacyjnych (plakaty, ulotki), a także informacji przekazywanych przez nauczycieli. Następnie dokonana została analiza wypełnionych przez uczniów formularzy, przeprowadzone wywiady z nauczycielami, pedagogami, i w oparciu o ustalone kryteria dokonano wyboru (warunkiem udziału w projekcie było spełnienie minimum jednego z kryteriów). Założono, że w grupie tej znajdują się łącznie 174 osoby.

W rekrutacji do działań zaplanowanych dla grupy profesjonalistów założono, że wszystkie osoby, które pracują z młodzieżą zagrożoną wykluczeniem i deklarującą chęć podwyższania kwalifikacji w zakresie wsparcia tej grupy, mogą uczestniczyć w projekcie (niezależnie od miejsca, w którym wykonują swoją pracę). Informacje o działaniach projektu umieszczono w szkołach i innych placówkach związanych z edukacją i wychowaniem.

IV. Cel projektu

Celem projektu było przygotowanie młodzieży zagrożonej wykluczeniem społecznym do wejścia na rynek pracy poprzez warsztaty edukacyjno-wychowawcze oraz preorientację zawodową - warsztaty i szkolenia indywidualne oraz działania skierowane do osób i organizacji pracujących z młodzieżą z obszaru województwa małopolskiego (konferencje dotyczące innowacyjnych metod zapobiegania wykluczeniu społecznemu wśród młodzieży, opracowanie programu szkoleniowego dla nauczycieli, wychowawców, instruktorów i wolontariuszy podnoszącego kwalifikacje do pracy z młodzieżą zagrożoną wykluczeniem społecznym).

V. Działania w projekcie

Działania w projekcie realizowane były dwutorowo, odpowiadając potrzebom dwóch grup objętych projektem. W ramach działań dedykowanych młodzieży, zrealizowano 6 edycji (4 w roku szkolnym, 2 podczas wakacji) programu obejmującego warsztaty edukacyjno-wychowawcze (dot. m.in. relacje interpersonalnych, radzenie sobie w sytuacjach trudnych, samodzielności). Młodzież pracowała w grupach: filmowej, fotograficznej i medialnej, realizując autorskie projekty (zaprezentowane następnie podczas otwartego Pokazu Finałowego w Teatrze Ludowym w Krakowie).

Działania przeznaczone dla profesjonalistów obejmowały organizację:

- dwóch konferencji (otwierającą projekt i podsumowująca, dotyczącą innowacyjnych metod pracy z młodzieżą zagrożoną);

- warsztatów konferencyjnych;
- 9 warsztatów wyjazdowych (dot. m.in. kontaktu z młodzieżą zagrożoną wykluczeniem, w kryzysach, zjawisk w grupach młodzieżowych, zarządzania projektami);
- konsultacji związanych z realizacją własnych projektów wsparcia młodzieży.

Warto podkreślić elastyczne podejście realizatorów do potrzeb uczestników projektu - gdy okazało się, że realizacja indywidualnych projektów (w module dla profesjonalistów) wymaga więcej czasu niż założono, zorganizowano dodatkowy zjazd, dając uczestnikom okazję do wspólnej pracy.

Zwiększono także możliwości edukacji przez obserwację (dorosłym beneficjentom dano możliwość większej partycypacji w programach dla młodzieży - z założonych 20 godz. stażu nawet do 120 godz.). Wszystkie zrealizowane zajęcia warsztatowe zostały wysoko lub bardzo wysoko ocenione przez uczestników. Bardzo wysoko zostali ocenieni trenerzy, ich kompetencje i zaangażowanie w podejmowane działania.

Dodatkową inicjatywą było zorganizowanie drugiej konferencji podsumowującej projekt w Warszawie. Uzasadnieniem takiego działania było rozpowszechnienie rezultatów projektu nie tylko na terenie województwa małopolskiego, lecz również dotarcie do decydentów na szczeblu centralnym.

VI. Napotkane problemy i sposób ich rozwiązywania

W trakcie realizacji projektu napotkano na problemy związane z uczestnikami i ich udziałem w projekcie. Dotyczyło to zarówno grupy młodzieży jak i profesjonalistów (przyczyny losowe, złamanie regulaminu). Po problemach związanych z przestrzeganiem przez młodzież uczestniczącą w projekcie regulaminu, po I edycji programu zdecydowano się na wprowadzenie dodatkowych, indywidualnych spotkań rekrutacyjnych z każdym uczestnikiem i jego opiekunem, przed rozpoczęciem udziału w programie w celu szczegółowego omówienia Regulaminu Programu, uprzedzenia o jego zasadach i konsekwencjach jego łamania. Liczba uczestników, którzy zostali wykluczeni z kolejnych edycji nieco spadła, jednak zdecydowano się na zwiększenie liczby uczestników w edycjach wakacyjnych.

VII. Efekty

W odniesieniu do młodzieży zagrożonej wykluczeniem społecznym oraz profesjonalistów współpracujących z młodzieżą zagrożoną wykluczeniem społecznym zakładane wartości wskaźników zostały osiągnięte:

- udział w programie dla profesjonalistów do końca okresu sprawozdawczego zakończyło 95% beneficjentów;
- udział w programie dla młodzieży do końca okresu sprawozdawczego zakończyło 88% beneficjentów;
- łącznie udział w projekcie ukończyło 212 z 236 planowanych osób.

Rezultatami projektu „Herkules - poznaj swoją siłę” są ponadto:

- 50 twórczych projektów zrealizowanych przez młodzież;
- 6 programów profilaktycznych opracowanych i realizowanych przez uczestników programu dla profesjonalistów.

Warto podkreślić, że jednym z założeń projektu było, aby z efektów projektu mogły korzystać grupy niewłączone bezpośrednio w projekt, poprzez uczestnictwo w dzia-

laniach o charakterze otwartym (Pokaz Finałowy, konferencje promujące projekt) – m.in. młodzież i dorośli mieszkańcy Nowej Huty stanowiący środowisko młodzieżowych beneficjentów ostatecznych, kadra nauczycieli, wychowawców.

VIII. Komentarz

Zaproponowane w ramach projektu działania, zwłaszcza te skierowane do młodzieży, wyróżnia założenie oparte na doświadczeniu partnera projektu, że praca z młodzieżą z grupy podwyższonego ryzyka jest skuteczna, gdy opiera się o zainteresowania samych uczestników – stąd projekty artystyczne (filmy, reportaże, wystawy) i takie, a nie inne podejście do rozwoju umiejętności społecznych. Poza formą pracy, na duże zainteresowanie projektem wpłynęło miejsce, gdzie odbywały się warsztaty. Możliwość wyjazdów w góry, ciekawego spędzenia wakacji to dla młodzieży z dzielnic marginalizowanych często jedyna szansa na zmianę środowiska, w którym przebywają.

O powodzeniu projektu świadczy także jego kompleksowość, przejawiająca się w równoczesnym wsparciu młodzieży zagrożonej wykluczeniem, profesjonalistów i szerszego środowiska tej grupy (rówieśnicy, rodzice i społeczność Nowej Huty - w otwartych etapach) oraz stosowaniu różnorodnych metod pracy z uczestnikami projektu (m.in. realizowaniu autorskich programów).

Powodzenie i użyteczność projektu spowodowała, że był on kontynuowany w latach 2008 – 2009. Z jego założeniami i rezultatami związane są także inne, podjęte przez partnera projektu działania, między innymi Centrum Aktywnej Młodzieży „Herkules”, którego idea jest tworzenie dla młodzieży miejsca, które daje okazję do poznawania samych siebie, rozwijania umiejętności społecznych, poszerzania zainteresowań, wspierania w doświadczanych trudnościach osobistych.

Analizując trwałość działań podejmowanych w projekcie (i odwołując się do powstałego raportu ewaluacyjnego i zawartych w nim rekomendacji), warto wskazać działania, które mogą być wskazówką dla innych instytucji planujących podobne działania wspierające młodzież zagrożoną wykluczeniem i osoby z nią pracujące:

- aby zwiększyć efektywność podejmowanych działań, tego typu projekt musi być osadzony w środowisku osób działających na rzecz młodzieży z grup podwyższonego ryzyka i zapewniać kontynuację działań po jego zakończeniu, ale także angażować ich środowisko (rodzice, nauczyciele);
- warto zapewnić odpowiednią promocję projektu, wykraczającą poza klasyczne materiały promocyjne (ulotki, plakaty) a bardziej adekwatną do grupy, spośród której pozyskiwani będą beneficjenci;
- osoby dorosłe, które uczestniczyły w projekcie, wyrażają wyraźną potrzebę dalszego pogłębiania swojej wiedzy i ćwiczenia umiejętności - można pomyśleć o kontynuacji działań i ofercie „zajęć dla zaawansowanych”;
- według trenerów zaangażowanych w projekt, należy mieć na uwadze ryzyko, jakim może być zjawisko „etykietyzacji w kierunku getta” (warsztat tylko dla „zagrożonych”) i rozważyć pracę w jednorodnych grupach.

Nazwa projektu	Wędka na wyprawkę. Edukacyjno - integracyjny program usamodzielniania wychowanków domu dziecka
Realizator	Instytut Organizacji Przedsiębiorstw i Technik Informatycznych InBIT Sp. z o. o. Szczecin województwo zachodniopomorskie
Okres realizacji	08.2005 – 09.2007
Działanie	1.5
Obszar realizacji	województwo zachodniopomorskie
Budżet projektu	1 522 135,69 zł
Więcej informacji	www.inbit.pl

I. Przesłanki realizacji projektu

Problem przygotowania do samodzielności wychowanków domów dziecka częściowo regulowany jest przepisami prawa, jednak podejmowane w wyniku ich zastosowania działania mają charakter jednorazowy. Środki finansowe i przyjęte rozwiązania organizacyjne są niewystarczające dla trwałego wyłączenia osoby opuszczającej dom dziecka z systemu pomocy społecznej oraz uniknięcia jej społecznego wykluczenia. Udokumentowany fakt szczególnych trudności w zaistnieniu na rynku pracy i uzyskaniu ekonomicznej samodzielności przez wychowanków zachodniopomorskich domów dziecka stanowił główną przesłankę dla zaplanowania wsparcia działań instytucjonalnych i prawnie gwarantowanych działaniami edukacyjno-integracyjnymi.

Zagrożenie wyłączeniem z życia społecznego wychowanków domów dziecka wiąże się z zaburzeniami w przebiegu procesu socjalizacyjno-wychowawczego. Grupa ta różni się od naturalnych grup rówieśniczych pod względem rozwoju fizycznego, umysłowego, emocjonalnego i społecznego. Organizacja życia w placówce opiekuńczej obniża poziom samodzielności oraz umiejętności kluczowych. Brak pozytywnych wzorców rodzinnych i środowiskowych związanych z kształceniem i pracą pozbawia potrzeby i aspiracji do wejścia na rynek pracy.

Beneficjenci ostateczni zdefiniowani byli w projekcie jako grupa wyizolowana społecznie. Izolację tę potęgują stereotypy na temat placówek i ich wychowanków. Konsekwencją jest brak równości szans, a nawet dyskryminacja wychowanków domów dziecka, zarówno w życiu społecznym, jak i zawodowym.

II. Przygotowanie projektu

W ramach projektu Instytut Organizacji Przedsiębiorstw i Technik Informatycznych InBIT Sp. z o. o., zawarł partnerstwo z Zachodniopomorskim Towarzystwem na Rzecz Integracji Środowiskowej. Partner projektu posiada unikatowe w skali województwa doświadczenie w pracy z wychowankami domów dziecka. Doświadczenie to wynika z realizacji trzech edycji programu łączącego szeroko zakrojone działania edukacyjne, integracyjne i pomocowe, skierowane do wychowanków szczecińskich domów dziecka pn. Akcja dla Dzieci Szczecina. Działania te stanowiły pierwowzór dla niniejszego projektu.

III. Do kogo projekt był skierowany

Adresatami projektu byli wychowankowie 20 zachodniopomorskich domów dziecka, którzy ukończyli 16 lat. Uwzględniając usytuowanie placówek w województwie, przewidywano utworzenie pięciu 20-osobowych grup (razem 100 osób). W rezultacie chęć uczestnictwa w projekcie zgłosiło 16 placówek opiekuńczo-wychowawczych, deklarujących przystąpienie do projektu 100 wychowanków.

Ostatecznie do projektu przystąpiło 100 osób, zrezygnowało 58, a 43 nowe osoby przystąpiły do projektu w trakcie jego realizacji. Na zakończenia realizacji projektu w programie było 85 uczestników (w tym 41 kobiet).

Liczbę oraz wiek uczestników ustalono na podstawie danych otrzymanych z domów dziecka w województwie, które wskazywały, że rocznie usamodzielnianych jest około 100 wychowanków od 17 roku życia. Obniżenie progu wiekowego uczestników do 16 lat miało zagwarantować udział zakładanej liczby osób w projekcie. Takie ustalenia wynikały także z wcześniejszych doświadczeń partnera projektu w realizacji podobnego przedsięwzięcia.

Strategia promocji i rekrutacji uczestników oparta została na doświadczeniach partnera projektu zdobytych w trakcie realizacji trzech edycji Akcji dla Dzieci Szczecina. Założenia projektu zostały przedstawione każdemu z domów dziecka w województwie. Do procesu rekrutacji zostali włączeni wychowawcy w placówkach. Prowadzone były rozmowy indywidualne z potencjalnymi uczestnikami w celu ukazania specyficznych, dopasowanych do ich potrzeb możliwości projektu. Dla wzmocnienia oddziaływania promocyjnego potencjalni uczestnicy zachęceni byli do udziału w projekcie przez usamodzielnionych już wychowanków domu dziecka, którzy uczestniczyli w Akcji dla Dzieci Szczecina.

IV. Cel projektu

Celem projektu było wsparcie procesu integracji społeczno-zawodowej wchodzących w dorosłość wychowanków zachodniopomorskich domów dziecka. Ponieważ wiedza i umiejętności to przysłowiowa „wędka” dla dorastających wychowanków domów dziecka, osiągnięciem projektu uczyniono działania edukacyjne.

V. Działania w projekcie

W ramach projektu przewidziano następujące formy wsparcia:

- pakiety grupowych działań edukacyjno-integracyjnych: wakacyjne i zimowe warsztaty psychoedukacyjne „Wszystkie marzenia są do spełnienia” oraz szkolenia i warsztaty „Młody człowiek a rynek pracy”, „Przedsiębiorczość i psychologia biznesu”, „Komunikacja i negocjacje”, zajęcia socjoterapeutyczne (dla wszystkich uczestników);
- kurs ECDL – Europejskiego Komputerowego Prawa Jazdy (dla wszystkich uczestników) oraz kurs j. angielskiego (dla 60% beneficjentów ostatecznych);
- kurs prawa jazdy kat. „B”, którym objęto wszystkich beneficjentów uprawnionych ze względu na wiek i stan zdrowia;
- indywidualne poradnictwo psychospołeczne i zawodowe (dla wszystkich beneficjentów ostatecznych);
- kursy zawodowe i szkolenia indywidualne realizowane zgodnie z indywidualnymi ścieżkami szkoleniowymi (dla 70% beneficjentów).

W trakcie realizacji projektu działania zostały rozszerzone o dodatkowe:

- II. wakacyjne warsztaty szkoleniowe pn.: „Odjazdowe wakacje”, podczas których kolejni uprawnieni uczestnicy odbyli teoretyczną część kursu prawa jazdy oraz kurs pierwszej pomocy;
- II. zimowe warsztaty szkoleniowe, podczas których beneficjenci ostateczni zakończyli kurs języka angielskiego oraz uczestniczyli w zajęciach socjoterapeutycznych; zrealizowano również jazdy dodatkowe oraz egzaminy poprawkowe w ramach kursu prawa jazdy kat. „B”.

VI. Napotkane problemy i sposób ich rozwiązywania

W trakcie realizacji projektu wystąpiły problemy związane z rezygnacją wychowanków domów dziecka z udziału w projekcie. Wyjściem z tej sytuacji była z jednej strony dodatkowa rekrutacja, z drugiej zaś – podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność projektu dla uczestników.

VII. Efekty

Wynikiem realizacji projektu było podniesienie kwalifikacji uczestników, dostosowanie ich do potrzeb rynku pracy oraz rozwój kompetencji kluczowych dzięki przeprowadzonym:

- szkoleniom zawodowym (ukończonym przez 51 uczestników);
- kursom kształtującym kompetencje kluczowe, jak kursy komputerowe (41 uczestników zdobyło certyfikaty ECDL), kursy językowe (56 osób ukończyło kurs j. obcego), kursy prawa jazdy (48 z 81 przystępujących, uprawnionych beneficjentów ostatecznych ukończyło kurs);
- warsztatom psychoedukacyjnym, w tym komunikacji i przedsiębiorczości, (ukończyło je łącznie 85 osób).

Beneficjenci zostali przygotowani do wejścia na rynek pracy, nastąpił wzrost samodzielności życiowej, przełamanie bierności ukierunkowane na podjęcie pracy. Ponadto udział w przedsięwzięciu ukształtował pozytywne postawy związane z pracą i edukacją - rozbudził autentyczne zainteresowanie pracą i aspiracjami edukacyjnymi.

VIII. Komentarz

Projekt „Wędką na wyprawkę. Edukacyjno - integracyjny program usamodzielniania wychowanków domu dziecka” zaproponował rozwinięte podejście do problemu usamodzielniania wychowanków i kompleksowe „wyprawianie” ich w dorosłe, samodzielne życie. Już w okresie pobytu wychowanków w domu dziecka wyposażył ich w ogólne umiejętności społeczne, kompetencje kluczowe i zawodowe kwalifikacje, które wraz z udzielanym wsparciem finansowym ułatwiły wejście na trudny i wymagający rynek pracy.

Na uwagę zasługuje także wybór Zachodniopomorskiego Towarzystwa na Rzecz Integracji Środowiskowej na Partnera projektu (w trakcie realizacji projektu ZTNRIŚ przekształcono w Zachodniopomorską Fundację na Rzecz Integracji Środowiskowej). Połączenie w partnerstwie zasobów i doświadczeń obu Partnerów, stanowiło o sukcesie tego projektu.

Nazwa projektu	Wędką na wyprawkę. Edycja II. Edukacyjno - integracyjny program usamodzielniania wychowanków domu dziecka
Realizator	Instytut Organizacji Przedsiębiorstw i Technik Informatycznych InBIT Sp. z o. o. Szczecin województwo zachodniopomorskie
Okres realizacji	02.2007 – 05.2008
Działanie	1.5
Obszar realizacji	województwo lubuskie województwo pomorskie województwo zachodniopomorskie
Budżet projektu	2 679 664,87 zł
Więcej informacji	www.inbit.pl

I. Przesłanki realizacji projektu

Przygotowanie do samodzielności wychowanków domów dziecka regulowane jest przez przepisy prawa, jednak podejmowane działania mają charakter jednorazowy. Środki finansowe i przyjęte rozwiązania organizacyjne są niewystarczające dla trwałego włączenia wychowanków do społeczeństwa. Trudności, z jakimi muszą się zmierzyć oraz sukces wcześniejszych inicjatyw w tej dziedzinie stały się przesłanką do przygotowania kolejnego projektu.

II. Przygotowanie projektu

Projekt przygotowywany był w trakcie realizacji I Edycji „Wędką na wyprawkę” (01.08.2005 – 30.09.2007), opierano się zatem na zdobywanych równolegle doświadczeniach. Pozwalało to na skuteczniejsze zapobieganie problemom oraz lepszą ocenę potrzeb grupy beneficjentów ostatecznych. W stosunku do wcześniejszego projektu zwiększono liczbę domów dziecka i liczbę uczestników oraz rozszerzono obszar realizacji projektu na kilka województw.

III. Do kogo projekt był skierowany

Adresatami projektu byli wychowankowie 80 domów dziecka z województw: pomorskiego, zachodniopomorskiego oraz lubuskiego, którzy ukończyli 16 lat. Uwzględniając usytuowanie geograficzne placówek przewidziano utworzenie trzynastu 20-osobowych grup (łącznie 260 osób).

W rezultacie podjętych działań informacyjnych i promocyjnych, chęć uczestnictwa w projekcie zgłosiło 45 placówek opiekuńczo-wychowawczych, deklarujących przystąpienie do projektu 260 wychowanków, z czego aż 247 osób zakończyło udział w projekcie zgodnie z zaplanowaną dla nich ścieżką uczestnictwa.

Do procesu promocji i rekrutacji uczestników zostali włączeni dyrektorzy domów dziecka, którzy uczestniczyli w spotkaniach informacyjno-promocyjnych, gdzie przedstawiano założenia projektu. W celu wzbudzenia motywacji do udziału wychowanków w projekcie prezentowano im dotychczasowe dobre praktyki. Do udziału

w projekcie zachęcali także usamodzielnieni wychowankowie zachodniopomorskich domów dziecka, którzy uczestniczyli w I Edycji projektu.

IV. Cel projektu

Celem projektu było wsparcie procesu integracji społeczno-zawodowej wchodzących w dorosłość wychowanków domów dziecka w województwach: pomorskim, zachodniopomorskim i lubuskim. Ponieważ wiedza i umiejętności to przysłowiowa „wędką” dla dorastających wychowanków domów dziecka, osią projektu uczyniono działania edukacyjne.

V. Działania w projekcie

W ramach projektu przewidziano następujące formy wsparcia:

- pakiety grupowych działań edukacyjno-integracyjnych: wakacyjne i zimowe warsztaty psychoedukacyjne „Wszystkie marzenia są do spełnienia” oraz szkolenia i warsztaty „Młody człowiek a rynek pracy”, „Przedsiębiorczość i psychologia biznesu”, „Komunikacja i negocjacje”, zajęcia socjoterapeutyczne (dla wszystkich uczestników);
- kursy szkoleniowe (obejmujące również egzaminy, tam gdzie to było wymagane): ECDL (206 uczestników), językowe (156 uczestników), prawa jazdy kategorii „B” (182 uczestników);
- indywidualne poradnictwo psychospołeczne i zawodowe (260 uczestników);
- kursy zawodowe i szkolenia indywidualne realizowane zgodnie z indywidualnymi ścieżkami szkoleniowymi (182 uczestników).

VI. Napotkane problemy i sposób ich rozwiązywania

W trakcie realizacji projektu wystąpiły problemy związane z rezygnacją wychowanków domów dziecka. Z udziału w projekcie zrezygnowało łącznie 89 osób. Pomimo podejmowanych rozmów motywujących, uczestnicy rezygnowali, najczęściej z kursu prawa jazdy. Nie przystępowali także do egzaminów ECDL.

Ponadto wystąpiły problemy związane zatrudnieniem kadry lektorów do prowadzenia lekcji języków obcych. Specyfika grupy, z którą przychodziło im pracować powodowała, że lektorzy nie podejmowali się pracy z tą grupą lub po pewnym czasie rezygnowali. Ciągłość zajęć została jednak zachowana dzięki szybkiej wymianie kadry.

VII. Efekty

Wynikiem realizacji projektu było podniesienie kwalifikacji uczestników oraz dostosowanie ich do potrzeb rynku pracy dzięki przeprowadzonym szkoleniom zawodowym, które zakończyło 141 osób, kursom kształtującym kompetencje kluczowe: kursy komputerowe (100 osób zdobyło certyfikaty ECDL) oraz językowe (łącznie 325 os. zostało objętych kursem j. obcego). Dodatkowe uprawnienia zdobyli uczestnicy kończący kurs prawo jazdy kat. „B”.

Dzięki udziałowi w warsztatach psychoedukacyjnych, komunikacji, przedsiębiorczości, nastąpił rozwój kompetencji ogólnych, szczególnie społecznych. Beneficjenci zostali przygotowani do wejścia na rynek pracy, nastąpił wzrost ich samodzielności życiowej, przełamanie bierności ukierunkowane na podjęcie pracy. Ponadto udział

w przedsięwzięciu ukształtował pozytywne postawy związane z pracą i edukacją - rozbudził zainteresowanie pracą i aspiracjami edukacyjnymi.

VIII. Komentarz

Projekt „Wędka na wyprawkę. Edycja II. Edukacyjno - integracyjny program usamodzielniania wychowanków domu dziecka” był kontynuacją dobrych praktyk z I. Edycji projektu, jednak na większą skalę i o większym zasięgu terytorialnym. Realizatorzy udowodnili, iż projekt daje możliwość upowszechniania.

Nazwa projektu	Integracja społeczna i zawodowa młodzieży z placówek opiekuńczo-wychowawczych w województwie mazowieckim
Realizator	Komitet Ochrony Praw Dziecka Warszawa, województwo mazowieckie
Okres realizacji	08.2005 – 07.2007
Działanie	1.5
Obszar realizacji	województwo mazowieckie
Budżet projektu	364 061,29 zł
Więcej informacji	http://www.kopd.pl

I. Przesłanki realizacji projektu

Badania na temat losów wychowanków placówek opiekuńczo-wychowawczych mówią o tym, że większość z nich nie kontynuuje nauki, a jedynie mniej niż połowa pracuje i pobiera wynagrodzenie. Właśnie ta młodzież ma znacznie utrudniony start życiowy. Przed realizacją projektu przeprowadzono wśród psychologów we wszystkich placówkach opiekuńczo-wychowawczych w Warszawie ankiety, które jasno wykazały problem braku aktywizacji psychospołecznej i zawodowej prowadzonej wśród wychowanków oraz wskazały na cechy młodzieży z tych placówek: wyuczoną bezradność społeczną; brak motywacji i chęci podejmowania dalszej nauki, konstruowania planów życiowych; nieznaną rynek pracy i jego wymagań.

Stwierdzono, że młodzież ta napotyka na swojej drodze wiele barier utrudniających jej prawidłowy rozwój psychospołeczny. Usystematyzowane życie w placówce powoduje brak samodzielności, odpowiedzialności, siły przebiccia. Często osoby opuszczające takie placówki wchodzi w dorosły świat z postawą roszczeniową, co bez zaoferowania im odpowiedniej pomocy prowadzi do tego, iż stają się klientami opieki społecznej. Dzieci te często pochodzą z rodzin dysfunkcyjnych, co naraża je na stanie się wykluczonymi społecznie. Rodziny bardzo często nie wyposażyły tych dzieci w odpowiednie umiejętności interpersonalne potrzebne w dorosłym życiu.

II. Przygotowanie projektu

Przygotowanie projektu zostało poprzedzone analizą potrzeb wychowanków. Dyrektorzy i psychologowie z placówek opiekuńczo-wychowawczych wyrazili zainteresowanie i dużą potrzebę przeprowadzenia tego rodzaju zajęć na terenie swojej placówki. Wnioski i sugestie z ankiet wypełnionych przez psychologów pozwoliły optymalnie dostosować program do potrzeb tak wymagających odbiorców. Komitet Ochrony Praw Dziecka zawiązał dla przeprowadzenia projektu partnerstwo ze Stowarzyszeniem „Otwarte Drzwi” z Warszawy, mającym wieloletnie doświadczenie w pracy z młodzieżą marginalizowaną.

III. Do kogo projekt był skierowany

Grupę docelową projektu stanowiła młodzież w wieku 15-18 lat wychowująca się w placówkach opiekuńczo-wychowawczych województwa mazowieckiego. Do pro-

jektu zakwalifikowano na etapie rekrutacji 60 uczestników. Pomimo dostosowanych odpowiednio do grupy docelowej działań 11 osób zrezygnowało z dalszego udziału w projekcie.

Rekrutacją w projekcie zajęto się już przed jego rozpoczęciem – opracowując ankietę dotyczącą potrzeby realizacji podobnych działań – dyrektorzy placówek chętni byli do współpracy i delegowania swoich podopiecznych. Sam proces rekrutacji do projektu był starannie przemyślanym trzy-etapowym przedsięwzięciem, w którym uczestniczyli pracownicy realizatorów oraz personel placówek objętych wsparciem. Proces rekrutacji zakładał wytypowanie osób, które najbardziej potrzebują wsparcia oraz które będą przebywać w placówce podczas realizacji projektu (by zapewnić ciągłość działań).

IV. Cel projektu

Celem projektu była integracja i aktywizacja społeczna i zawodowa sześćdziesięciu wychowanków placówek opiekuńczo-wychowawczych, w wieku 15-18 lat, z terenu województwa mazowieckiego.

Realizacja projektu miała na celu rozwinięcie systemu wsparcia dla grup wysokiego ryzyka, zagrożonych wykluczeniem społecznym, do których niewątpliwie należą osoby wychowujące się w placówkach opiekuńczo-wychowawczych.

V. Działania w projekcie

W ramach projektu zrealizowane zostały dwa moduły: psychospołeczny i doradczo-zawodowy. Wsparcie psychospołeczne pomogło młodzieży w prawidłowym funkcjonowaniu w sytuacjach społecznych, zawodowe nauczyło aktywnego poruszania się na rynku pracy i pomogło w wyznaczeniu celów życiowych i zawodowych.

Elementem pracy z młodzieżą było ponadto wsparcie psychologiczne, nauka nowych ról społecznych, praca wolontariacka oraz zdobycie szeregu praktycznych umiejętności. Młodzież uczestniczyła w 40 godzinnym module psychoedukacyjnym prowadzonym przez trenerki KOPD oraz module doradczo-zawodowym prowadzonym przez specjalistów z organizacji partnerskiej.

W ramach promocji projektu działała strona internetowa dotycząca projektu, została także zorganizowana konferencja naukowa kończąca projekt pt. „Równy start, czyli o problemie usamodzielniania dzieci z domów dziecka w doświadczeniach KOPD i Stowarzyszenia Otwarte Drzwi”.

VI. Napotkane problemy i sposób ich rozwiązywania

W trakcie trwania projektu wystąpił problem „wykruszania się” uczestników - odnotowano rezygnację 11 osób. W tak trudnym środowisku pracy wysoki odsetek rezygnacji został uznany za dopuszczalny. Tym bardziej, że czasem był wynikiem zdarzeń niepoddających się kontroli realizatorów: opuszczenie przez dzieci placówki, zmiana ich miejsca pobytu, zmiana postanowień sądu wobec uczestnika.

VII. Efekty

Projekt ukończyło zgodnie z zaplanowaną ścieżką uczestnictwa 49 osób. Efektem przeprowadzenia działań były korzyści, jakie odnieśli uczestnicy:

- podniesienie umiejętności pracowniczych (m.in. komunikacyjne, negocjacyjne, pracy w grupie i rozwiązywania konfliktów);

- wzmocnienie motywacyjne (wytworzenie motywacji wewnętrznej, pewności siebie, siły przebicia, odpowiedzialności);
- rozpoznanie i ćwiczenie osobistych predyspozycji i zachowań (radzenie sobie z apatią, obojętnością, nadpobudliwością, złością, stresem);
- nabycie umiejętności praktycznych (wiedza na temat aktywnego poszukiwania pracy oraz lokalnego i europejskiego rynku pracy, autodiagnoza cech przedsiębiorcy, tworzenie dokumentów aplikacyjnych, prowadzenie rozmów kwalifikacyjnych).

Działania projektowe doprowadziły także do osiągnięcia wartości dodanej w postaci zdobycia przez uczestników unikatowych doświadczeń, których nie mieliby szans zdobyć, gdyby nie włączenie w prace wolontariackie.

VIII. Komentarz

Projektodawca wybrał bardzo trudną grupę beneficjentów. Oprócz faktu niewątpliwych trudności w usamodzielnieniu się osób opuszczających placówki opiekuńczo-wychowawcze, musiał zmierzyć się także z prawami rządzącymi tego typu instytucjami. Mimo wcześniejszego rozeznania i współpracy z dyrektorami placówek w trakcie projektu z różnych przyczyn zrezygnowało 11 osób. Przed sytuacją tą nie zabezpieczyła nawet wnikliwa analiza środowiska przed rozpoczęciem projektu i starannie przeprowadzona, profesjonalna, prowadzona w ścisłej współpracy z kierownictwem placówek, rekrutacja.

Przeprowadzenie projektu oprócz pomocy konkretnym osobom opuszczającym placówki opiekuńczo-wychowawcze pokazało pewne braki w wiedzy instytucji pomocowych, ale także samych zainteresowanych, na temat praw osób opuszczających placówki tego typu. Komitet postanowił więc kontynuować podobne działania, obejmując projektem tym razem obszar całej Polski i wszystkie instytucje odpowiedzialne za pomoc osobom opuszczającym placówki opiekuńczo-wychowawcze (m.in. PCPR, gminy etc.). W ramach tych działań przeprowadzono akcję edukacyjną oraz wydano publikację na temat praw i obowiązków instytucji pomocowych wobec dzieci opuszczających tego typu placówki.

Nazwa projektu	Nie jestem sam
Realizator	Towarzystwo Przyjaciół Dzieci – Mazowiecki Oddział Wojewódzki
Okres realizacji	01.2007 – 12.2007
Działanie	1.5
Obszar realizacji	Warszawa województwo mazowieckie
Budżet projektu	979 341,00 zł
Więcej informacji	www.tpd-maz.org.pl

I. Przesłanki realizacji projektu

Projekt przygotowano jako odpowiedź na potrzeby grupy docelowej zaobserwowane w toku działalności statutowej TPD. Dodatkowo przygotowano ankiety dla pracowników warszawskich placówek TPD oraz ich podopiecznych, na podstawie których dopracowano program projektu tak, aby maksymalnie odpowiadał zapotrzebowaniu młodych ludzi. Mazowiecki Oddział TPD swoimi działaniami obejmuje ok. 1500 dzieci na terenie m.st. Warszawy. Wnioskodawca dobrze zna problemy, bariery i trudności, z jakimi borykają się młodzi ludzie ze środowisk zagrożonych wykluczeniem społecznym (najczęściej pochodzą z rodzin dotkniętych bezrobociem, uzależnieniami, problemem przemocy psychicznej i fizycznej). W ocenie autorów projektu wiek 15-17 lat, to czas wyboru edukacji w kierunku wyboru zawodu i moment, który wymaga wielotorowego wsparcia, także psychologicznego, aby zapobiegać przenoszeniu przez młodych ludzi negatywnych wzorców funkcjonowania w społeczeństwie wyniesionych z domu.

II. Do kogo projekt był skierowany

Projekt adresowany był do grupy 200 osób w wieku 15-17 lat wywodzących się z zaniedbanych społecznie rejonów Warszawy. Osoby te pochodziły z rodzin zagrożonych alkoholizmem, bezrobociem, ubóstwem; rodzin, które stale są beneficjentami systemu opieki społecznej. Beneficjenci to uczniowie szkół ponadpodstawowych, którzy mieli trudności w nauce (ok. 30% powtarzało klasę), często byli także pod opieką kuratora sądowego. Nierzadko były to osoby z rodzin niepełnych lub zastępczych oraz rodzin dotkniętych problemem przemocy fizycznej i psychicznej.

III. Cel projektu

Celem projektu było wsparcie 200 młodych ludzi w wieku 15-17 lat stwarzających trudności wychowawcze, mających trudności z nauką oraz zagrożonych wykluczeniem społecznym w zakresie rozwoju edukacyjno-zawodowego, zaoferowanie dostępu do oferty kulturalnej oraz rozwój umiejętności psychospołecznych zmniejszających ryzyko zagrożenia wykluczeniem społecznym. Istotnym celem było podniesienie poziomu samodzielności beneficjentów.

IV. Działania w projekcie

Po procesie promocji i rekrutacji do projektu, pierwszym etapem działań była kilkietapowa diagnoza psychologiczna każdej z osób uczestniczących. Równoległe przeprowadzono cykl warsztatów dotyczących następujących zagadnień:

- wychowanie seksualne;
- przeciwdziałanie alkoholizmowi, narkomanii i innym uzależnieniom;
- szkolenie w zakresie określenia predyspozycji zawodowych;
- trening zastępowania agresji ART;
- warsztaty informatyczne (podstawy tworzenia stron WWW);
- warsztaty garncarskie;
- warsztaty z zakresu asertywności, komunikacji, pracy w zespole, wzmacniania samooceny;
- warsztaty dziennikarskie;
- warsztaty dotyczące realizacji filmu promocyjnego;
- warsztaty z dramy i choreoterapii;
- warsztaty kroju i szycia;
- warsztaty plastyczne;
- warsztaty origami;
- warsztaty muzyczne;
- tkactwo artystyczne;
- malowanie na szkle.

Równoległe oferowano młodzieży dostęp do oferty kulturalnej (teatry, musicale), jako sposób wypracowania nowych form spędzania wolnego czasu.

Odbywały się również wizyty w zakładach pracy pokazujące specyfikę wykonywania niektórych zawodów. Realizatorzy jeszcze przed realizacją projektu nawiązali kontakty z pracodawcami chętnymi do współpracy w tym zakresie.

Zrealizowano również spotkanie prezentujące osiągnięcia artystyczne uczestników, m.in. odbyła się prezentacja stworzonego przez uczestników filmu promującego projekt.

V. Napotkane problemy i sposób ich rozwiązywania

Podstawowym problemem utrudniającym realizację projektu było utrzymanie zainteresowania beneficjentów uczestnictwem w projekcie przez cały czas jego trwania. Konieczne było uzupełnienie grupy osobami z listy rezerwowej. Całość projektu przeszło 185 osób z 200, które projekt rozpoczęły. Jak zwraca uwagę koordynator projektu: „Dzieci nie są przyzwyczajone do takich działań, w dodatku miały przyzwolenie rodziców na opuszczanie zajęć. Trudno nam było znaleźć sposób na utrzymanie beneficjentów, wyprodukowane w ramach projektu gadżety nie były dla wszystkich wystarczającą motywacją. W naszych działaniach często spotykamy się z problemem z utrzymaniem beneficjentów, często oczekują gotowej, wymiernej pomocy, nie chcą się angażować, chcą dostać „pomoc na tacy”, zraża ich choćby to, że gdzieś trzeba dojechać”.

Konieczne były częste kontakty z beneficjentami i ich rodzinami mobilizujące do udziału w przedsięwzięciu.

VI. Efekty

W badaniu podsumowującym projekt odnotowano, że spora część beneficjentów planuje wykonywanie w przyszłości zawodu wymagającego wykształcenia wyższego, mimo aktualnych trudności w nauce. Świadczy to o dobrym odbiorze projektu i pokazaniu ciekawych możliwości zawodowych w ramach projektu.

Prowadzone zajęcia były bardzo dobrze ocenione, nawet te, które początkowo spotkały się ze sceptycyzmem uczestników (np. warsztaty garncarskie). Można zatem mówić o przełamaniu stereotypów dotyczących niektórych aktywności oraz o pokazaniu i nauczeniu różnych metod spędzania wolnego czasu.

Aż 72% beneficjentów uznało, że wiedzę zdobytą podczas udziału w projekcie wykorzystuje na co dzień, dotyczy to również zagadnień dotyczących rozwiązywania konfliktów i asertywności. To pokazuje, jak ważne jest prowadzenie edukacji psychospołecznej dla młodzieży w wieku gimnazjalnym.

VII. Komentarz

Projekt adresowany był do bardzo trudnej grupy odbiorców – młodych osób mających trudności z utrzymaniem motywacji do zakończenia działań, a często negatywnie nastawionych do wszelkich form edukacji. Dlatego wyniki projektu należy uznać za sukces, gdyż w wielu przypadkach rzeczywiście udało się młodzieży pomóc w wyborze ścieżki dalszej edukacji, pokazać alternatywne sposoby spędzania wolnego czasu związane z aktywnością artystyczną oraz ułatwić dostęp do najlepszej oferty kulturalnej proponowanej w mieście.

Ważnym aspektem była również edukacja psychospołeczna, niezwykle istotna w wieku gimnazjalnym, która sprzyja zapobieganiu uzależnieniom, kolizjom z prawem oraz podejmowaniu ryzykownych zachowań seksualnych. Istnieje bardzo duże zapotrzebowanie na tego typu projekty na obszarach wielkich blokowisk, które stają się enklawami wykluczenia społecznego.

Pozytywną ocenę projektu potwierdza fakt, że część beneficjentów utrzymuje nadal kontakt z TPD, a nierzadko osoby te zostają wolontariuszami wspierającymi młodsze dzieci.

Nazwa projektu	Lepsze perspektywy - wsparcie zawodowe dla mieszkańców Osiedla Dudziarska
Realizator	„Przywrócić Dzieciństwo” Towarzystwo Przyjaciół Dzieci Ulicy im. Kazimierza Lisieckiego Dziadka Warszawa, województwo mazowieckie
Okres realizacji	07.2006 – 02.2007
Działanie	1.5
Obszar realizacji	miasto stołeczne Warszawa województwo mazowieckie
Budżet projektu	219 279,24 zł
Więcej informacji	www.dziadeklisiecki.org

I. Przesłanki realizacji projektu

Intencją realizatorów było przygotowanie programu wsparcia dla zmarginalizowanego środowiska najbardziej części Warszawy. W mieście kontrastów, gdzie z jednej strony rozwija się biznes, napływają zagraniczni inwestorzy, zlokalizowane są urzędy centralne powstało miejsce zamieszkiwane przez ludzi bez środków i możliwości do normalnej egzystencji. Osiedle Dudziarska, w dzielnicy „Praga Południe”.

Osiedle Dudziarska to 3 czteropiętrowe bloki zamieszkałe przez ponad 800 osób. Osiedle powstało w 1994 roku. Mieli tam zamieszkać ludzie eksmitowani za niepłacenie czynszu i dewastowanie lokali. Wkrótce władze dzielnicy skierowały tam również rodziny oczekujące na mieszkania komunalne. W ten sposób wymieszano rodziny patologiczne z normalnymi.

Położenie bloków między torowiskami utrudnia komunikację z miastem. Osiedle zostało usytuowane na niedużej odizolowanej przestrzeni w rozjazdach kolejowych. Lokalizacja osiedla stała się jedną z podstawowych przyczyn upośledzenia tego miejsca. Brak jest komunikacji miejskiej i drogi dojazdu fizycznie uniemożliwiają codzienne podróże do pracy, szkoły czy kina. Najbliższy przystanek autobusowy jest oddalony o dwa kilometry. Dodatkowo budynki mieszkalne sąsiadują ze spalnią śmieci.

W 2005 roku w sprawie osiedla interweniowali u władz miasta dziennikarze programu UWAGA!, stacji TVN. Urzędnicy obiecali rozwiązać problemy mieszkańców, ale większość problemów pozostała nierozwiązanych. Aktywne działania podjęło Towarzystwo Przyjaciół Dzieci Ulicy im. Kazimierza Lisieckiego Dziadka.

Specyfika miejsca wymagała bezpośredniej i przemyślanej interwencji. Towarzystwo założyło na osiedlu lokalne koło pomocy. Z przeprowadzonych badań własnych i obserwacji wnioskodawcy wynikało, że dla większości rodzin jedynym źródłem utrzymania jest pomoc uzyskana z opieki społecznej. Na skutek marginalizacji, biedy i odrzucenia społecznego, wśród mieszkańców, a zwłaszcza wśród osób młodych szerzy się alkoholizm, działalność przestępcza i inne patologie społeczne. Osoby dorosłe nie są też zdolne do samodzielnego wyrwania się z „getta”, które zamieszkuje, jak i do podjęcia jakiegokolwiek aktywności życiowej i zawodowej. Młodzież ma nieustanne problemy z nauką. W środowisku brakowało wzorców pozytywnych, a izolacja osiedla wzmocnia negatywne zmiany.

II. Do kogo projekt był skierowany

Projekt skierowany był do młodzieży i osób dorosłych z osiedla Dudziarska w Warszawie. Wśród młodzieży w wieku 15-24 lat zamieszkującej osiedle połowa nie uczyła się i nie pracowała, a osoby uczęszczające do szkoły miały opóźnienia w nauce i sprawiały problemy wychowawcze. Wsparciem w ramach projektu zostało objętych 36 osób.

Uczestnicy projektu zostali podzieleni ze względu na wiek i odrębną specyfikę na dwie grupy:

- osoby dorosłe z osiedla Dudziarska oraz korzystające z pomocy innych ognisk prowadzonych przez Towarzystwo - były to osoby długotrwale bezrobotne, korzystające z pomocy społecznej;
- młodzież w wieku lat 15-24 nie ucząca się i nie pracująca oraz ucząca się i sprawiająca problemy wychowawcze, mająca trudności w nauce z osiedla Dudziarska i innych ognisk prowadzonych przez Towarzystwo - cełowym zabiegiem było połączenie w grupy uczestników z różnych środowisk, w tym z osiedla Dudziarska.

III. Cel projektu

Projekt miał na celu zmniejszenie skali marginalizacji społecznej i ubóstwa osób z osiedla Dudziarska w Warszawie oraz umożliwienie im powrotu do normalnego życia społecznego i zawodowego.

IV. Działania w projekcie

Uczestnikom projektu na początek zaproponowano zajęcia terapeutyczne. Intencją realizatorów było przewartościowanie dotychczasowych norm społecznych osób marginalizowanych, pokazanie im nowych wartości oraz przekonanie beneficjentów do aktywności w zmianie swojego życia.

Przeprowadzono zajęcia edukacyjne, różne dla wytypowanych grup:

- szkolenia informatyczne;
- szkolenia i warsztaty z zakresu technik aktywnego poszukiwania pracy;
- szkolenia zawodowe umożliwiające nabycie praktycznych umiejętności, tym kurs przygotowujący do pracy w hotelarstwie oraz opłacono kursy prawa jazdy.

Możliwość bezpłatnego dojazdu na szkolenia dała uczestnikom dodatkową motywację do opuszczenia osiedla. Z analiz prowadzonych przez Towarzystwo na bieżąco w trakcie codziennych kontaktów z mieszkańcami osiedla wynika, że taki wyjazd może okazać się decydującym bodźcem zachęcającym do udziału w projekcie.

Działania wpisane w poszczególne fazy projektu pozwoliły uczestnikom najpierw na kontakt ze światem zewnętrznym i pozbycie się strachu przed poruszaniem się, a następnie aktywny kontakt z tym światem poprzez realizację szkoleń poza ich miejscem zamieszkania. Rozwiązanie to miało szczególnie ważne znaczenie w kontekście zniwelowania bariery izolacyjnej.

Po zakończonym cyklu szkoleniowo – warsztatowego uczestnicy otrzymali wsparcie psychologa, który przez dwa miesiące od zakończenia szkoleń pomagał im znaleźć zatrudnienie, pomagając szukać ofert pracy i aplikować.

V. Napotkane problemy i sposób ich rozwiązywania

Liczba ostatecznych beneficjentów projektu została oszacowana bardzo dokładnie i wnikliwie przez projektodawcę. Umożliwił mu to codzienny kontakt z beneficjentami w okresie poprzedzającym przygotowanie projektu. Przedstawiciele Towarzystwa w trakcie wywiadów osobistych zorientowali się dokładnie, jaki odsetek osób dorosłych i młodzieży – mieszkańców osiedla – było zainteresowanych udziałem w projekcie. Zebrano wstępne deklaracje. Niemniej jednak nadal istniało ryzyko, że mieszkańcy osiedla wycofają się z projektu. Dlatego przewidziano dodatkowe zachęty i wsparcie dla uczestników warsztatów. Uczący się rodzice otrzymali pomoc w opiece nad dziećmi, natomiast dzieci skorzystały z wycieczki. Aby mieć pewność, że zakładana liczba ostatecznych beneficjentów jest realna do osiągnięcia projektodawca postanowił rozszerzyć grupę docelową o osoby z innych ognisk prowadzonych przez Towarzystwo, które z uwagi na swoją sytuację kwalifikowały się do projektu i były nim zainteresowane.

VI. Efekty

Projekt zakończyło, zgodnie z zaplanowaną ścieżką uczestnictwa, 36 osób, a 18 uczestników podjęło pracę bądź dalszą naukę. Uczestnictwo w projekcie osób z innych ognisk umożliwiło mieszkańcom osiedla większe otwarcie się na świat poprzez kontakt z innymi beneficjentami oraz zorganizowanie tzw. grup wsparcia. Zaproponowane kursy zawodowe pozwoliły na zdobycie konkretnych kwalifikacji, które ułatwiły znalezienie pracy.

VII. Komentarz

Praca w trudnym środowisku i budowanie zaufania w grupach wykluczonych należy do najtrudniejszych zadań organizacji społecznych. Towarzystwo Przyjaciół Dzieci Ulicy wykazało się determinacją i pomysłowością w swojej pracy. Zastosowanie mieszanych bodźców, edukacji, pomocy i kontaktu z innym człowiekiem pozwoliło kilkunastu osobom na trwale zmienić swoje życie.

W relacjach medialnych obok dramatycznego opisu rzeczywistości życia na osiedlu Dudziarska wskazywane są przykłady osób, które wyrwały się ze „świata zaklętego między torami”. Najczęściej mowa jest o emigracji do Wielkiej Brytanii.

Nazwa projektu	„Plus szansa”. Kompleksowy program wsparcia młodzieży zagrożonej wykluczeniem społecznym
Realizator (w tym jego siedziba – miasto, województwo)	Psychologiczne Centrum Edukacyjne „Dobre inspiracje”
Okres realizacji	10.2005 – 02.2007
Działanie	1.5
Obszar realizacji	Kraków województwo małopolskie (projekt nie skupiał się na konkretnym regionie)
Budżet projektu	644 484,00 zł

I. Przesłanki realizacji projektu

Autorzy projektu zauważyli, że według danych Kuratorium Oświaty w Krakowie ok. 5% uczniów krakowskich szkół jest zagrożonych niedostosowaniem społecznym, co potwierdzają statystyki policji wskazujące na stały wzrost przestępczości nieletnich (szczególnie w wieku gimnazjalnym).

Odpowiedzią na te niepokojące zjawiska powinno być podnoszenie kwalifikacji kadry nauczycielskiej w zakresie umiejętności psychologiczno-pedagogicznych, które odpowiednio zastosowane przekładają się między innymi na obniżenie poziomu agresji podopiecznych i rzadsze występowanie innych patologii. Dopełnieniem dla inwestowania w kompetencje kadry jest troska o rozwój kompetencji psychologicznych u samej młodzieży, którą należy przekonywać np. do nieagresywnych form rozwiązywania konfliktów.

II. Przygotowanie projektu

Wnioskodawca na potrzeby realizacji projektu podjął współpracę z Fundacją na Rzecz Dzieci ze Środowisk Zagrożonych PLUS, która to instytucja promuje metodę Video Interaction Training jako sposób na dokonanie zmian w osobie, która uczestniczy w treningu i jej otoczeniu.

III. Do kogo projekt był skierowany

Projekt adresowany był do dwóch grup beneficjentów:

- grupy 180 uczniów krakowskich gimnazjów (klasy II i III), zrekrutowanej spośród osób z trudnościami w nauce, sprawiających kłopoty wychowawcze i/lub pochodzących z rodzin dysfunkcyjnych;
- grupy 220 nauczycieli, pedagogów, wychowawców pracujących z trudną młodzieżą.

Autorzy projektu wyróżnili także dwie grupy odbiorców pośrednich:

- uczniów nieobjętych bezpośrednio projektem, ale uczęszczających do klas razem z odbiorcami bezpośrednimi;
- rodziców uczniów objętych wsparciem.

IV. Cel projektu

Celem projektu było kompleksowe i długoterminowe wsparcie młodzieży i przygotowanie nauczycieli do budowania wychowawczych programów przeciw wykluczeniu poprzez działania psychoedukacyjne dla tych dwóch grup.

V. Działania w projekcie

Wyodrębnienie różnych grup uczestników skutkowało koniecznością zaplanowania szeregu odmiennych działań skierowanych do każdej z grup.

Działania projektu skierowane do młodzieży gimnazjalnej, to:

- warsztaty edukacyjno-wychowawcze;
- poradnictwo psychologiczne;
- opracowanie Diagnozy Indywidualnych Zdolności dla każdego ucznia biorącego udział w projekcie;
- zajęcia wyrównawcze (korepetycje z języka polskiego, angielskiego, niemieckiego oraz matematyki).

Działania skierowane do wszystkich nauczycieli pracujących z klasą uczestniczącą w projekcie:

- obligatoryjne zajęcia psychoedukacyjne - warsztaty dla wychowawców klas, indywidualne konsultacje z psychologiem;
- fakultatywne zajęcia z wykorzystaniem Wideotreningu Komunikacji (międzynarodowy certyfikat VIT) - warsztaty: budowanie programu wychowawczego (80 godz.), indywidualny trening Wideotreningu Komunikacji (16 godz.), szkolenie trenerskie z Wideotreningu Komunikacji (200 godz.).

Działania skierowane do przedstawicieli dyrekcji szkoły (dyrektorów, pedagogów szkolnych):

- szkolenie: „Tworzenie zespołów wychowawczych zapobiegających wykluczeniu społecznemu młodzieży” (16 godz.);
- konferencja o zjawisku wykluczenia społecznego.

VI. Napotkane problemy i sposób ich rozwiązywania

Problemem podczas realizacji projektu były trudności organizacyjne w szkołach biorących udział w projekcie, które spowodowały pewne opóźnienia w realizacji działań merytorycznych. Konieczność przesunięć terminów wynikała także z sugestii beneficjentów, którzy preferowali inne terminy ze względu na obciążenia wynikające z kalendarza szkolnego.

Nie udało się również w pełni osiągnąć celów dotyczących liczby uczestników, którzy przejdą przez cały projekt. W grupie uczniów program ukończyło 156 osób, w grupie nauczycieli – 207 osób.

VII. Efekty

Zgodnie z założeniami udało się w grupie uczniów doprowadzić do wzrostu umiejętności personalnych, motywacji do nauki, poczucia własnej wartości i kompetencji, poprawy znajomości własnych zdolności i zwiększenia wiedzy o szkodliwości środków psychoaktywnych.

W przypadku nauczycieli projekt stał się szansą na podniesienie poziomu efektywnej komunikacji, poznanie metod wspierania uczniów zagrożonych wykluczeniem i zwiększenie wiedzy z zakresu psychologii grupy.

VIII. Komentarz

Projekt był interesującą praktyką, ponieważ wdrażany był się w środowisku szkolnym. Realizatorzy merytoryczni obserwowali i uczestniczyli w funkcjonowaniu w warunkach naturalnych dla obu grup odbiorców bezpośrednich. Tym bardziej zatem spodziewać się można, że efekty, choć zauważalne już bardzo szybko, będą ewoluować i ugruntowywać się w środowisku, w którym zostały wprowadzone.

Warto również zwrócić uwagę na fakt, że potrzeba realizacji tego typu przedsięwzięć została dostrzeżona przez środowiska edukacyjne – projekt uzyskał rekomendację Małopolskiego Kuratorium Oświaty.

Oryginalne było w projekcie sięgnięcie po procedurę wideo treningu.

Nazwa projektu	Warsztaty doradztwa zawodowego, psychologicznego i hipoterapii „Moje miejsce w świecie”
Realizator	Stowarzyszenie EPIN Ekologia, Promocja, Informacja, Nauka Opole, województwo opolskie
Okres realizacji	08.2005 – 12.2006
Działanie	1.5
Obszar realizacji	Opole województwo opolskie
Budżet projektu	110 266,23 zł
Więcej informacji	www.epin.pl

I. Przesłanki realizacji projektu

Młodzież wychowującą się w domu dziecka zalicza się do grup szczególnego ryzyka. Jest to grupa zagrożona wykluczeniem społecznym, które znacznie ogranicza możliwość prawidłowego pełnienia ról społecznych. Rola i zadania placówek opiekuńczo-wychowawczych zmieniają się, bo większość podopiecznych to sieroty społeczne - młodzi ludzie pochodzący ze środowisk patologicznych i niewydolnych wychowawczo. Pobyt w takiej placówce traktowany jest przez młodzież w kategoriach kary. Reakcją na sytuację, wobec której czują się bezsilni, są zachowania agresywne, niedyscyplinowanie i apatia.

Grupa wychowanków różni się grup rówieśniczych pod względem rozwoju fizycznego, umysłowego, emocjonalnego i społecznego, dlatego należy podjąć odpowiednie działania, aby wyrównać szanse wychowanków domów dziecka zarówno w życiu społecznym, i na rynku pracy. Pobudzenie do dalszego kształcenia oraz świadomego zdobywania zawodu i zatrudnienia zintegruje grupę z rynkiem pracy oraz ułatwi wychowankom wkraczanie w samodzielność.

II. Przygotowanie projektu

Projekt powstał z inicjatywy wychowawczynie domu dziecka w Opolu, będącej jednocześnie wiceprezesem Stowarzyszenia EPIN Ekologia, Promocja, Informacja, Nauka oraz instruktorką jazdy konnej i hipoterapii. Pomysł był pierwszy, potem zaczęto „szukać pieniędzy”. Dzięki promocji EFS w radio znaleziono źródło finansowania. Projektodawcą i realizatorem zostało Stowarzyszenie, jednak w każdym etapie realizacji projektu czynny udział brali wychowawcy, co przyczyniło się do pogłębienia więzi z wychowankami.

III. Do kogo projekt był skierowany

Pierwotnie projekt skierowano do 13 wychowanków Domu Dziecka w Opolu w wieku 15-24 lata. Liczba ta została ustalona na podstawie wstępnych deklaracji przystąpienia do projektu 13 z 15 wychowanków. Ostatecznie objęto wsparciem wychowanków Domu Dziecka w Opolu oraz Domu Dziecka w Turawie. Udział w projekcie zgodnie z zaplanowaną ścieżką zakończyło 13 osób.

Rekrutacja uczestników projektu w Domu Dziecka w Opolu odbyła się podczas spotkań informacyjnych z potencjalnymi beneficjentami ostatecznymi, na których przedstawiono założenia projektu i wstępny plan warsztatów. Uczestnicy z Domu Dziecka w Turawie zostali wyznaczeni do uczestnictwa w projekcie przez dyrektora placówki. Z uczestnikami warsztatów organizatorzy podpisali kontrakt.

IV. Cel projektu

Projekt miał na celu ograniczenie zjawiska marginalizacji społecznej i przygotowanie młodzieży wychowującej się w Domach Dziecka w Opolu i Turawie do wejścia na rynek pracy oraz kontynuacji nauki w szkołach ponadgimnazjalnych, dla zdobycia zawodu i usamodzielnienia się.

V. Działania w projekcie

Wszyscy uczestnicy projektu zostali objęci programem dwunastu weekendowych warsztatów, organizowanych w gospodarstwie agroturystycznym. Program warsztatów obejmował:

- doradztwo zawodowe i psychologiczne – warsztaty pt. „Samopoznanie i samoocena”, badanie predyspozycji zawodowych uczestników, zasady przygotowywania dokumentów aplikacyjnych, planowanie kariery edukacyjnej i zawodowej, kształtowanie umiejętności świadomego wyboru zawodu; warsztaty pt. „Zaprezentuj własną firmę”, podczas którego uczestnicy przedstawiali pomysły na założenie własnej działalności gospodarczej, zgodnie z własnymi zainteresowaniami i preferencjami;
- zajęcia hipoterapii – uczestnicy zostali podzieleni na małe grupy, w których opiekowali się jednym koniem; w celu przełamania lęków i nabrania pewności w stosunku do zwierzęcia, odbywała się „terapia obok konia”; kolejnym etapem była jazda konna pod opieką instruktorów; uczestnicy wzięli także udział w 2 dniowym rajdzie konnym po Borach Stobrawskich;
- zajęcia plastyczne;
- zajęcia integracyjne – gry i zabawy zespołowe.

VI. Napotkane problemy i sposób ich rozwiązywania

W trakcie realizacji projektu wystąpiły problemy związane z rekrutacją młodzieży spełniającej wymagania programowe spośród wychowanków Domu Dziecka w Opolu. Z tego względu wsparciem objęto także wychowanków Domu Dziecka w Turawie. Dwóch wychowanków zrezygnowało z udziału w projekcie w trakcie jego realizacji. Na ich miejsce przyjęto kolejne dwie osoby.

VII. Efekty

Dzięki realizacji projektu nastąpiło pogłębienie więzi uczestników z opiekunami. Grupa nabrała zaufania, czuła się swobodnie i bezpiecznie. W trakcie realizacji projektu zauważalny był wzrost zaangażowania uczestników. Dzięki zajęciom z doradcą zawodowym uczestnicy poznali siebie, własne preferencje i predyspozycje zawodowe oraz zdobyli praktyczne umiejętności przygotowania dokumentów aplikacyjnych.

Zajęcia z hipoterapii zwiększyły poczucie sprawstwa, złagodziły zaburzenia emocjonalne, pozwoliły przełamać bariery psychiczne. Jazda konna i zajęcia plastyczne

rozbudziły zainteresowania uczestników, zwiększyły poczucie własnej wartości i dostarczyły satysfakcji z podjętej pracy i wysiłku. Zajęcia plastyczne rozwinęły u beneficjentów twórcze, kreatywne myślenie. Zabawy i gry organizowane w ramach warsztatów przyczyniły się do integracji grupy, współpracy oraz zdrowej rywalizacji. Wszyscy uczestnicy projektu kontynuowali naukę.

VIII. Komentarz

Projekt pt. Warsztaty doradztwa zawodowego, psychologicznego i hipoterapii „Moje miejsce w świecie” zrodził się z pasji pracy z młodzieżą i miłości do koni. Projekt został zrealizowany z pasją i dał szansę wychowankom na poznanie siebie i odkrycie własnych pasji. W innowacyjny sposób, łącząc doradztwo zawodowe z hipoterapią w pracy z tak specyficzną grupą młodzieży, zmotywowano uczestników do poszukiwania własnego miejsca w świecie.

Sięgnięcie po hipoterapię zawsze wydaje się interesujące i atrakcyjne. Hipoterapia polega na zbliżeniu uczestnika warsztatów i konia - dzięki relacjom związanym ze zwierzęciem, człowiek poprawia swoją komunikację ze światem zewnętrznym. Tradycyjnie ta forma terapii przeznaczona jest dla osób niedostosowanych społecznie, autystycznych, nadpobudliwych, posiadających fragmentaryczne deficyty rozwojowe i problemy emocjonalne. Realizatorzy projektu znaleźli dla niej nowe zastosowanie – integracyjne.

Nazwa projektu	DDA – Dążyć Do Aktywności
Realizator	Stowarzyszenie „Od – Do” Warszawa, województwo mazowieckie
Okres realizacji	09.2006 – 11.2007
Działanie	1.5
Obszar realizacji	Warszawa województwo mazowieckie
Budżet projektu	414 480,00 zł
Więcej informacji	www.od-do.org

I. Przesłanki realizacji projektu

Realizator przygotowując założenia do projektu opierał się na własnych doświadczeniach związanych z grupą docelową oraz przeprowadzonych badaniach identyfikujących jej potrzeby. Zostały również wykorzystane informacje dotyczące analizy bezrobocia, według których jednym z głównych powodów pozostawania bez pracy osób do 25 roku życia, był brak doświadczenia zawodowego (69,1%).

Młodzież, którą opiekowało się Stowarzyszenie pochodziła ze środowisk patologicznych, gdzie zjawisko dziedziczenia destrukcyjnych nawyków (w szczególności alkoholizmu) było bardzo silne. Stowarzyszenie oferowało pomoc terapeutyczną i aktywizującą i w okresie 2 lat poprzedzających projekt pracownicy mieli okazję dokładnie przeanalizować rzeczywiste potrzeby młodzieży. W szczególności te potrzeby, których spełnienie doprowadzić może do wyzwolenia aktywności na rynku pracy. Zaobserwowano, że sama aktywizacja zawodowa, której nie towarzyszy pomoc psychologiczna w rozwiązaniu głębokich osobistych problemów (bariery psychologiczne, uzależnienia), nie daje trwałych i długofalowych efektów.

II. Do kogo projekt był skierowany

Wszystkie 56 osób zaproszonych do udziału w projekcie to młodzież w wieku od 15 do 24 roku życia. Przeważnie były to młode „Doroste Dzieci Alkoholików”, często ze środowisk ubogich i zagrożonych dysfunkcją społeczną. Struktura przedstawiała się następująco:

- 10 osób bezrobotnych;
- 31 osób uczących się (uczniowie i studenci);
- 15 osób, które się nie uczyły, nie pracowały i nie były zarejestrowane jako bezrobotne.

W trakcie rekrutacji korzystano z bazy danych Stowarzyszenia „Od – Do”, która pozwalała kontaktować się z wytypowanymi do projektu osobami telefonicznie lub mailowo. Skorzystano również z kontaktów z OPS-em. Dodatkowo uruchomiono stronę internetową, publikowano ogłoszenia w bezpłatnej prasie, nawiązano kontakty z biurami karier. Poza formalnymi wymogami, o zakwalifikowaniu do projektu decydowały wyniki indywidualnych rozmów kwalifikacyjnych.

III. Cel projektu

Celem projektu było wyrównanie szans na rynku pracy młodzieży pochodzącej ze środowisk ubogich i zagrożonych dysfunkcją społeczną, zwłaszcza z rodzin z problemem alkoholowym.

IV. Działania w projekcie

Oprócz wspomnianych już działań rekrutacyjnych i informacyjnych, prowadzono cały szereg działań usługowych, podzielonych na tury, których program odzwierciedlał zdiagnozowane potrzeby ich uczestników:

- tura 1 – trening interpersonalny, trening autoprezentacji, warsztaty aktywnego poszukiwania pracy, spotkania z doradcą zawodowym, indywidualne konsultacje z psychologiem, zajęcia w Klubie Pracy, kursy zawodowe (komputerowy, asystentka - sekretarka, samodzielna księgowość, grafika komputerowa), staże zawodowe;
- tura 2 - trening interpersonalny, trening autoprezentacji, warsztaty aktywnego poszukiwania pracy, spotkania z doradcą zawodowym, indywidualne konsultacje ze specjalistami, kursy zawodowe (komputerowy, DTI, asystent rzecznika prasowego, makijażu, kadry/płace, artystyczne układanie kwiatów, grafiki komputerowej), staże zawodowe, zajęcia w Klubie Pracy;
- tura 3 - trening interpersonalny, trening autoprezentacji, warsztaty aktywnego poszukiwania pracy, spotkania z doradcą zawodowym, indywidualne konsultacje ze specjalistami, kursy zawodowe (komputerowy, DTI, kontrolera finansowego, wizażu, samodzielny księgowy, grafiki komputerowej, kurs HTML i CSS), staże zawodowe, zajęcia w Klubie Pracy;
- tura 4 - trening interpersonalny, trening autoprezentacji, warsztaty aktywnego poszukiwania pracy, spotkania z doradcą zawodowym, indywidualne konsultacje ze specjalistami, kursy zawodowe (księgowość, patchwork i aplikacje, mediacje, barman, tradycyjne techniki tkackie, kurs komputerowy), zajęcia w Klubie Pracy.

V. Napotkane problemy i sposób ich rozwiązywania

W trakcie realizacji projektu nie pojawiły się przeszkody natury technicznej czy instytucjonalnej. Zaobserwowane jedynie, że zmiana kolejności wsparcia, gdzie opieka psychologa jest pierwsza przed doradcą zawodowym, daje lepsze efekty. Nastąpiło zwiększenie liczby osób objętych stażami i kursami zawodowymi. Wydłużono czas korzystania z konsultacji tak, aby zindywidualizować podejście do osób uczestniczących w projekcie.

VI. Efekty

Przewidziano, że w projekcie weźmie udział 56 osób, dwie zrezygnowały (jedna po indywidualnej diagnozie, druga po treningu interpersonalnym). Biorąc pod uwagę specyfikę grupy docelowej należy zwrócić uwagę, że pomimo rezygnacji dwóch beneficjentów ostatecznych, wskaźniki wyglądały korzystnie. Zaplanowane działania ukończyło odpowiednio:

- trening interpersonalny - 93% uczestników (zakładano 85%);
- trening autoprezentacji - 86% uczestników (zakładano 85%);

- Warsztaty Aktywnego Poszukiwania Pracy - 81,66% uczestników (zakładano 85%).

Ponadto Portfolio utworzyło 87% uczestników (zakładano, że uczyni to 90%), a średni wskaźnik uczestnictwa we wszystkich zajęciach ze stażami i kursami wyniósł 82% (zakładano nieco wyższy - 85%).

VII. Komentarz

- Analizując dokumentację projektu dostępną w różnych formach oraz materiały konferencyjne zdecydowanie należy zwrócić uwagę na przejrzystość koncepcji projektu, dającą się zauważyć na każdym etapie przygotowania i realizacji. Piętnastomiesięczny projekt rozpisany był w detalach, a jednocześnie umożliwiał elastyczne reagowanie na zgłaszane indywidualne potrzeby uczestników. Zachowanie takiej równowagi jest niezwykle trudne i świadczy o głębokiej znajomości zagadnień i osób zaproszonych do udziału w projekcie.
- Ważne do odnotowania jest również zaangażowanie realizatorów projektu w późniejsze losy beneficjentów ostatecznych, którzy po zaplanowanych dla nich działaniach kontynuowali terapię. Może to również świadczyć o zaufaniu i specyficznej więzi, jaka powstała między osobami zaangażowanymi w pomoc a jej odbiorcami.
- Wartością dodaną, której nie przewidziano, okazały się zasady i kolejność budowania ścieżek rozwoju dla podobnych osób. Przećwiczone w projekcie „DDA – Dążyć Do Aktywności” stosowane są w codziennej praktyce Stowarzyszenia i w nowych projektach.

Nazwa projektu	Ole, Ole, Nie damy się! – wspieranie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym
Realizator	Agencja Turystyczno-Szkoleniowa „Alfa 2000” Chorzów, województwo śląskie
Okres realizacji	04.2006 – 03.2007
Działanie	1.5
Obszar realizacji	województwo śląskie
Budżet projektu	195 109,43 zł

I. Przesłanki realizacji projektu

Podstawowym motywem do napisania Projektu *„Ole, Ole, Nie damy się! – wspieranie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym”* było zwrócenie uwagi na fakt, iż istnieje poważna nisza na rynku działań pomocowych. Młodzi ludzie, którzy nie uczą się, nie pracują, nie są zarejestrowani jako bezrobotni, są osieroceni bądź pochodzą z rodzin ubogich, zagrożonych dysfunkcjami społecznymi, mogą liczyć na pomoc marginalną. Wnioskodawca zauważył, iż ta tendencja ma miejsce mimo, że wszystkie z Powiatowych Strategii Rozwoju kładą nacisk na wsparcie osób młodych, bez względu na ich pochodzenie i wykształcenie. Założenia Projektu zostały dobrane do potrzeb i zainteresowań ludzi młodych – sport, który po dzień dzisiejszy stanowi ich dziedzinę zainteresowania.

Deficyt działań skierowanych w stronę beneficjentów z grupy młodzieży ze środowisk zagrożonych wykluczeniem społecznym zdecydował o postawieniu na nowatorski charakter. Kierowano się również wynikami długoletniej pracy pedagogów współpracujących z Wnioskodawcą, mówiącymi o tym, że aby zainteresować i zainspirować do działania młodzież „trudną” niezbędne są działania wyjątkowe. Zdecydowano zatem, iż spotkania ze sportowcami – ludźmi z pierwszych stron gazet, którzy często pochodzą z rodzin zbliżonych do środowiska beneficjentów, będą doskonałym pretekstem do rozpoczęcia procesu trwałych zmian w ich życiu.

W okresie przygotowywania Projektu polscy piłkarze awansowali do Mistrzostw Świata, co zostało wykorzystane w działaniach Projektu. Przyjęto założenie – „nie każdy może być sportowcem, każdy jednak może się z nim spotkać i porozmawiać, a następnie przelać wrażenia z wywiadu na papier”.

II. Przygotowanie projektu

Jeszcze przed przygotowaniem projektu wnioskodawca utrzymywał stałą współpracę ze Stowarzyszeniem Wzajemnej Pomocy „Po prostu serce” (wspierającym młodzież osieroconą), pedagogami oraz psychologami zajmującymi się zawodowo pomocą wyżej wymienionej grupie. Pozwoliło to na uzyskanie informacji o tym, jakiego wsparcia potrzebują takie osoby.

Ponadto prowadzona współpraca ze Stowarzyszeniem Dziennikarzy RP, z Polskim Towarzystwem Charytatywnym i Fundacją Pomocy Biednym, Bezrobotnym i Bezdomnym „Amica” oraz inspiracja ze strony tych instytucji, ostatecznie zmotywowały Agencję Turystyczno-Szkoleniową „Alfa 2000” do rozpoczęcia pracy nad własnymi projektami, według standardów, których dotychczas używała jedynie jako podwykonawca.

III. Do kogo projekt był skierowany

Projekt skierowany był do osób, które ze względu na trudną sytuację życiową nie potrafią samodzielnie odnaleźć się w społeczeństwie, nie potrafią rozwiązać osobistych, społecznych i zawodowych problemów, a pochodzenie z rodzin dysfunkcyjnych ten problem pogłębia. Beneficjentami ostatecznymi były osoby młode w wieku 15 – 24 lata niepracujące i nieuczące się, osierocone bądź pochodzące z rodzin ubogich, wywodzące się ze środowisk zagrożonych wykluczeniem społecznym. Projekt adresowany był ogółem do 20 osób.

Pod względem geograficznym, zasięg projektu był wytyczony granicami województwa śląskiego, natomiast jego promocja objęła cały obszar Polski.

Informacje na temat rekrutacji zostały rozpowszechnione za pośrednictwem plakatów w dzielnicach o szczególnym nasileniu zjawiska wykluczenia społecznego, w domach dziecka na Śląsku oraz bezpośrednio w środowiskach objętych pomocą, dzięki współpracy ze Stowarzyszeniem „Po prostu serce” a także pedagogami i psychologami zajmującymi się problemami wykluczenia społecznego. Rekrutacja była otwarta, wieloetapowa:

- pierwszy etap przeprowadzony został przez koordynatora projektu i polegał na przeprowadzeniu spotkań z osobami zainteresowanymi udziałem w projekcie, zapoznaniu ich z zasadami i wymogami;
- drugi etap przeprowadzony był przez psychologa, który miał zdiagnozować potencjał zawodowy i możliwości rozwoju społecznego każdego z beneficjentów - etap ten kończył się sporządzeniem imiennej listy uczestników Projektu;
- trzeci etap związany był z zawarciem porozumień z uczestnikami Projektu.

Akcja informacyjna i promocyjna Projektu była przeprowadzona wzorcowo i skutecznie. W związku z ogłoszeniem przez Ministerstwo Rozwoju Regionalnego konkursu „Ludzka Twarz EFS” rozesłano informację o konkursie, jak też o niniejszym Projekcie do redakcji prasowych w regionie. Wystąpiono z prośbą do prezesa PZPN o objęcie honorowego patronatu nad Projektem i uzyskano na to zgodę, o czym poinformowano media i biuro prasowe Związku, sam zaś prezes przekazał na ręce beneficjenta zaproszenia do loży honorowej dla wszystkich uczestników Projektu na mecz Polska – Kolumbia. Wydrukowano plakaty informujące o projekcie, które rozwieszono na terenie śląskich miast. Zamówiono materiały promocyjne w postaci: notesów, długopisów, reklamówek i breloków. Informacje o projekcie znalazły się w prasie lokalnej, a wzmianki mogli usłyszeć słuchacze Radiowej Jedynki oraz widzowie Polsatu Sport. Na bieżąco informowano o projekcie na stronie internetowej ATS „Alfa 2000”. Fotografie z pracy nad realizacją projektu wysłano do „Galerii EFS”.

IV. Cel projektu

Celem projektu była promocja szerszego dostępu osób z grup szczególnego ryzyka do rynku pracy poprzez umożliwienie im uczestnictwa w aktywnych metodach zwalczania i przeciwdziałania bezrobociu. Założeniem Projektu była likwidacja barier, na które napotykają beneficjenci ostateczni:

- brak wiary we własne możliwości;
- stygmatyzacja społeczna;
- złe tradycje wyniesione z dysfunkcyjnych rodzin;
- deficyt wiedzy i umiejętności niezbędnych w podjęciu jakiegokolwiek zajęcia;
- brak pozytywnych wzorców we własnym środowisku i otoczeniu.

Realizacja projektu zapewniła zniesienie zaistniałych barier, umożliwiła reorientację, zagwarantowała styczność z nową jakością życia.

V. Działania w projekcie

W realizacji projektu można wyróżnić 3 działania merytoryczne:

- realizacja kursów;
- warsztaty integracji społecznej;
- stworzenie symultanicznej redakcji prasowej.

Na uwagę zasługuje sposób motywowania osób do działania poprzez wykorzystanie znanych osób – zawodników reprezentacji Polski w piłce nożnej, szykujących się do wyjazdu na mistrzostwa świata. Beneficjenci zasiedli w łoża honorowej, ubrani w specjalne koszulki z nazwą projektu i informacją o współfinansowaniu ze środków EFS. Wcześniej byli na zgrupowaniach kadry, gdzie mogli porozmawiać z piłkarzami, zrobić wywiady. W międzyczasie brali udział w szkoleniach dziennikarskich. Efektem było wydanie kolorowego magazynu, prezentującego sylwetki polskich reprezentantów, będącego w całości dziełem beneficjentów Projektu. Gazeta rozdawana była podczas ostatniego spotkania kadry w Chorzowie przed wyjazdem na mistrzostwa świata.

Szkolenia dobierane były na podstawie diagnozy potencjału zawodowego beneficjentów. Poza szkoleniami z zakresu dziennikarstwa i fotografii prasowej, zaproponowano beneficjentom warsztaty integracji społecznej oraz wsparcie pedagoga i psychologa. Wszystkie szkolenia beneficjenci ukończyli pozytywnie i otrzymali świadectwa. Wszyscy uczestnicy projektu brali udział w warsztatach integracji społecznej i mieli możliwość skorzystania z pośrednictwa pracy.

Przez cały okres trwania projektu beneficjentom ostatecznie oferowano pomoc w zatrudnieniu i kontynuowaniu nauki.

VI. Napotkane problemy i sposób ich rozwiązywania

W trakcie realizacji Projektu nie było żadnych problemów, ani istotnych zmian, poza drobnymi korektami związanymi z rezygnacją uczestnika, równie drobnymi kwestiami finansową i organizacyjno – kadrową oraz z kryteriami doboru beneficjentów ostatecznych.

Rezygnacja z uczestnictwa w Projekcie dotyczyła 1 osoby, niedługo po rozpoczęciu Projektu. Na jej miejsce przyjęto nową osobę, która ukończyła wszystkie zaplanowane szkolenia z wynikiem pozytywnym.

Zmiany finansowe związane były z opóźnieniami w wypłacie kolejnych transz finansowych, dlatego też wystąpiono z wnioskiem do Instytucji Wdrażającej o przedłużenie realizacji projektu, co skutkowało zmianą w harmonogramie.

Dokonano także zmiany jednej z osób zaangażowanych w projekt.

Zmieniono kryteria w kategorii beneficjentów ostatecznych, poszerzając je o osoby zarejestrowane w PUP. Sytuacja niniejsza wyniknęła z faktu, iż w trakcie naboru pojawiło się kilka osób, dla których zdaniem komisji rekrutacyjnej, ze względu na bardzo trudną, wręcz skrajną sytuację rodzinną i społeczną, pomoc w ramach projektu mogła okazać się bardzo przydatna. Takie podejście świadczy o elastyczności i szybkim reagowaniu na potrzeby otoczenia.

Wymienione niewielkie zmiany nie wpłynęły negatywnie na sprawny przebieg działań w Projekcie i na rezultaty Projektu.

VII. Efekty

Realizacja projektu przebiegała prawidłowo, zrealizowane zostały wszystkie przyjęte cele. Zakładana liczba 20 osób w wieku 15 – 24 lata została objęta różnymi formami pomocy:

- diagnozowaniem możliwości rozwoju beneficjentów;
- szkoleniami z szerokiego zakresu dziennikarstwa prasowego (kurs składu prasowego grafiki komputerowej, fotografii prasowej, form prasowych, reportaży, etyki dziennikarskiej, prawa prasowego);
- warsztatami integracji społecznej, powiązаныmi ze stworzeniem symultanicznej redakcji, spotkaniami z czołowymi polskimi sportowcami i z jednorazowym wydaniem gazety sportowej, której tematyka koncentrowała się na opisach sylwetek piłkarzy polskiej reprezentacji.

Wszyscy uczestnicy ukończyli szkolenia z wynikiem pozytywnym. Osiągnięto również wskaźniki miękkie, bowiem już po pierwszym etapie realizacji – kontakt ze znanymi ludźmi wyraźnie podbudował i wzmocnił samoocenę beneficjentów, którzy w przeprowadzonych testach wskazywali na duże znaczenie motywacyjne podjętych działań w ramach projektu – chcieli obracać się w innym, od znanego sobie dotychczas, środowisku, świadomie wpływać na swoje dalsze życie, wyrażali chęć podjęcia zatrudnienia bądź kontynuacji nauki.

Projekt oferował beneficjentom ostatecznym pomoc o charakterze kompleksowym, łącząc różne, nietypowe formy aktywizacji społecznej i zawodowej. Zniesione zostały dotychczasowe bariery, przerwany został „krąg” wykluczenia i nabyte nowe umiejętności. Beneficjenci objęci zostali pośrednictwem pracy, a część z nich powróciła na rynek pracy, bądź podjęła przerwana naukę. W efekcie naukę ponowiło 5 beneficjentów ostatecznych, zaś 7 podjęło zatrudnienie. Uzyskane wskaźniki są wyższe niż zakładane.

VIII. Komentarz

Zrealizowany Projekt „Ole, Ole, Nie damy się! – wspieranie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym” był niewątpliwie sukcesem, a z uwagi na przyjęte działania w ramach oferowanego wsparcia był wyjątkowy. Jest to na pewno przykład dobrej, interesującej praktyki. Projekt skierowany był do szczególnej grupy – młodych, zagubionych ludzi ze środowisk marginalizowanych. Wobec nich zastosowano nowatorskie metody działania, z których szczególnie potrzebne i wartościowe okazało się oddziaływanie na motywację poprzez autorytet znanych, ale też znaczących dla beneficjentów, osób. Zastosowanie tego typu narzędzi umożliwiło pokonywanie barier społecznych w nowy sposób.

Działania aktywizujące Projektu były precyzyjnie dobrane, choć niezbyt precyzyjnie opisane, a ich kolejność dokładnie przemyślana. Wnioskodawca wiedział, że beneficjenci to trudna grupa i dlatego na pierwszym miejscu postawił zmotywowanie uczestników projektu, a dopiero w dalszej kolejności założył przeprowadzenie diagnozy potencjału zawodowego w celu doboru odpowiedniego szkolenia z zakresu dziennikarstwa i fotografii prasowej. Tak więc beneficjenci, po przebyciu testów psychologicznych, byli przydzielani do grup: reporterów terenowych, fotoreporterów i dziennikarzy redakcyjnych. Następnie poprzez spotkania – wywiady z czołowymi polskimi sportowcami zyskali nowe wzorce, zniknęła bariera napiętnowania (stygmatyzacji), wzrosła ich pewność siebie i niechęć do powtórzenia błędów rodzin, z których się wywodzą.

Nazwa projektu	Program wsparcia dla młodzieży przy współudziale wolontariuszy – Szansa dla młodzieży
Realizator	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Wałbrzychu Wałbrzych, województwo dolnośląskie
Okres realizacji	09.2005 – 06.2006
Działanie	1.5
Obszar realizacji	miasto Wałbrzych województwo dolnośląskie
Budżet projektu	88 644,31 zł
Więcej informacji	www.mops.walbrzych.pl

I. Przesłanki realizacji projektu

Pomysł na uruchomienie projektu dla młodzieży powstał na bazie napotykanego trudności związanych z bardzo złą sytuacją na wałbrzyskim rynku pracy i lawinowo rosnącym bezrobociem. Region wałbrzyski został dotknięty głęboką restrukturyzacją spowodowaną upadkiem przemysłu górnictwa węglowego. Skutkiem tego było wysokie bezrobocie strukturalne, procesy marginalizacji, narastające zjawisko patologii całych rodzin i wykluczenia społecznego. Nakładanie się negatywnych zjawisk w środowisku lokalnym generowało dużą liczbę rodzin uzależnionych od pomocy społecznej, ubóstwo, patologię społeczną wśród rodziców, a w konsekwencji także wśród młodzieży.

Negatywne zjawiska wśród nastolatków przejawiały się w postaci narastających problemów wychowawczych, alkoholizmu, narkomanii, wzrostu przestępczości (agresja, przemoc, kradzieże, rozboje), zaniedbywania obowiązku szkolnego, demoralizacji. Brak perspektyw dla młodzieży wałbrzyskiej wzbudza w niej poczucie beznadziejności, braku wiary w siebie, bezsensu podejmowania wysiłku celem zdobycia wykształcenia i zawodu czy też planowania swojej przyszłości. Prowadzone przez Firmę TUAN badania wśród młodzieży szkolnej na terenie Wałbrzycha, na przestrzeni lat 1997 – 2002, potwierdziły systematyczny wzrost patologicznych zachowań głównie w środowisku uczniów szkół gimnazjalnych.

II. Przygotowanie projektu

Projekt został przygotowany w oparciu o obserwację środowiska lokalnego, analizę rodzin korzystających z pomocy MOPS oraz wyniki przeprowadzonych przez Firmę TUAN w latach 1997 – 2002 badań wśród młodzieży uczęszczającej do szkół gimnazjalnych w Wałbrzychu. Do realizacji projektu zaproszono partnerów, którymi byli: Stowarzyszenie „Tratwa” oraz Gmina Wałbrzych – jako organ prowadzący publiczne gimnazja na terenie Wałbrzycha. Stowarzyszenie Tratwa prowadziło już aktywną działalność na rzecz młodzieży na terenie Wałbrzycha i współpracowało ze szkołami oraz OHP, dlatego też problemy wałbrzyskiej młodzieży były dobrze znane pracownikom tej Instytucji.

Przed przystąpieniem do realizacji projektu zorganizowano spotkanie z partnerami i dokonano podziału zadań. Ustalono zasady rekrutacji uczestników do projektu i zadanie to przydzielono pedagogom Gimnazjów nr 2, nr 3 i nr 5 w Wałbrzychu oraz Stowarzyszeniu „Tratwa”.

Realizacja projektu została zaplanowana na okres 10 miesięcy, tj. na czas roku szkolnego 2005/2006.

III. Do kogo projekt był skierowany

Projektem zostało objętych 30 uczniów szkół gimnazjalnych w wieku 15 – 17 lat. Była to młodzież:

- wywodząca się z rodzin i środowisk dysfunkcyjnych – patologicznych, dotkniętych bezrobociem i ubóstwem;
- która sprawiała szczególne trudności wychowawcze;
- wchodząca w kolizję z prawem;
- zaniedbująca obowiązki szkolne.

Sięgnięto więc po najtrudniejszego beneficjenta ostatecznego, w wieku dojrzwania, pozostawionego samu sobie, bez nadzoru rodzicielskiego, pozbawionego dobrych wzorów do naśladowania.

Zadanie rekrutacji uczestników przydzielono pedagogom wałbrzyskich Gimnazjów oraz Stowarzyszeniu „Tratwa”. Pedagodzy wytypowali uczniów, którzy sprawiali problemy wychowawcze i mieli problemy z nauką. Ostateczny dobór beneficjentów do projektu był konsultowany z wychowawcami klas, do których uczęszczali wybrani uczniowie, z rodzicami uczniów, pracownikami socjalnymi, i w ostatniej fazie naboru do projektu – z samymi zainteresowanymi.

W pierwszym miesiącu realizacji projektu przeprowadzona została akcja informacyjno – promocyjna przez plakatowanie, wydawanie ulotek, zamieszczenie spotu informacyjnego w mediach lokalnych (radio Wrocław, prasa lokalna), na stronach internetowych realizatora projektu i partnerów oraz w szkołach gimnazjalnych. Drogą e-mailową poinformowano wszystkie lokalne media oraz portale internetowe o rozpoczęciu realizacji projektu. Przygotowane zostały dwie tablice informacyjne w siedzibie MOPS w Wałbrzychu oraz w miejscu realizacji zajęć. Na tablicach zamieszczane były informacje z przeprowadzonych i planowanych do realizacji działań. Zorganizowano trzy spotkania informacyjne z udziałem beneficjentów ostatecznych i ich rodzicami, wolontariuszami, pedagogami, psychologiem, wychowawcami i pozostałą kadrą realizującą projekt.

Przed podjęciem pracy z beneficjentami ostatecznymi zdecydowano o objęciu ich badaniami ankietowymi i testami psychologicznymi. Wyniki ankiet i badań psychologicznych wskazywały występujące deficyty, przyczyny i źródła problemów, oczekiwania młodzieży, warunki, w których funkcjonują.

IV. Cel projektu

Głównym celem projektu było przeciwdziałanie marginalizacji społecznej wałbrzyskiej młodzieży w wieku 15 – 17 lat, pochodzącej z rodzin dysfunkcyjnych, słabo uczącej się oraz sprawiającej trudności wychowawcze. Zaplanowane działania wobec młodych beneficjentów miały doprowadzić do:

- zwiększenia aktywności społecznej i zawodowej;
- przygotowania do świadomej decyzji wyboru szkoły i zawodu;
- wyposażenia w umiejętność wchodzenia i poruszania się na rynku pracy;
- stworzenia warunków eliminujących bariery rozwojowe (osobiste, finansowe i edukacyjne);

- przygotowania młodzieży do pełnienia ról społecznych, usamodzielnienia jej i uodpornienia na negatywne wpływy środowiska;
- podniesienia motywacji edukacyjnych, kontynuowania nauki szkolnej i zawodowej.

V. Działania w projekcie

Po zakończeniu akcji informacyjno-rekrutacyjnej, przystąpiono do realizacji kolejnych działań projektu, w tym:

- zorganizowano dwudniowy wyjazd integracyjny, w ramach którego odbyła się inauguracja projektu z udziałem beneficjentów ostatecznych oraz wolontariuszy, psychologa i terapeuty; zrealizowano warsztaty kariery zawodowej, wzbogacone o diagnozowanie potencjału zawodowego oraz zajęcia z praktykami – osobami pracującymi w zawodach, które interesowały młodzież - celem tego działania było ukierunkowanie decyzji uczestników co do wyboru przyszłej szkoły i zawodu;
- utworzono grupy wsparcia, jako elementy terapii grupowej z uwzględnieniem warsztatów interpersonalnych i planowania życia oraz profilaktyki uzależnień;
- zorganizowano dla wszystkich beneficjentów ostatecznych korepetycje w formie samopomocy młodzieży świadczonej przez uczniów-wolontariuszy pod nadzorem opiekuna; zapewniono dla potrzebujących uczniów możliwość długoterminowego korzystania z pomocy psychologa - w formie warsztatów grupowych, indywidualnej terapii oraz dyżurów, w czasie których beneficjenci ostateczni mogli zgłaszać się po pomoc z własnej woli i w zależności pod potrzeb;
- uruchomiono kurs języka obcego, dostosowany do potrzeb i możliwości beneficjentów, z którego skorzystali wszyscy beneficjenci ostateczni.

W ramach projektu przewidziana też została działalność wychowawczo – integracyjna, której celem było rozwiązywanie bieżących problemów wychowawczych beneficjentów oraz monitorowanie postępów i zachowania w szkołach. Działanie to miało na celu nadzorowanie i rozliczanie uczestników z czynionych postępów bądź ich braku. W ramach tego działania zadbano o to, aby młodzież miała też rozrywki, zajęcia, które lubi i sprawiają jej satysfakcję, a jednocześnie rozwijała swoje pasje i zainteresowania. Zorganizowano więc szereg atrakcji, takich jak: korzystanie z basenu i lodowiska, boiska (gry zespołowe) oraz wyjścia do muzeów i inne.

W trakcie realizacji projektu wydatkowano mniej środków za wynajem sal, aniżeli zakładano pierwotnie. Oszczędności te przeznaczono na zapewnienie uczestnikom projektu ciepłych posiłków. Wszystkich uczestników projektu wyposażono w materiały dydaktyczne i szkoleniowe, podręczniki i ćwiczenia do nauki języka angielskiego. Zabezpieczono również odpowiednią kadrę do realizacji wszystkich przedsięwzięć zaplanowanych w projekcie. W tym celu zatrudniono: dwóch doradców zawodowych i wychowawców, terapeutę, psychologa, opiekuna wolontariuszy, personel zarządzający projektem oraz księgową.

Zakończenie projektu było uwieńczone wycieczką, w której uczestniczyli wszyscy beneficjenci ostateczni i część pracowników projektu.

VI. Napotkane problemy i sposób ich rozwiązywania

Głównym problemem realizatorów projektu było utrzymanie dyscypliny wśród uczestników projektu. Beneficjenci ostateczni często opuszczali zajęcia bez usprawiedliwienia. Taka sytuacja wymagała ścisłego nadzoru nad uczestnikami i przeprowadzanie z nimi rozmów dyscyplinujących.

VII. Efekty

Realizacja projektu spełniła oczekiwania zarówno beneficjentów ostatecznych, jak i samych realizatorów projektu. Przede wszystkim udało się zrealizować wszystkie zakładane w nim działania, a każdy z uczestników projektu otrzymał kompleksowe wsparcie, co pozwoliło na osiągnięcie następujących efektów:

- przełamanie barier osobistych uczestników i integracja społeczna;
- ustalenie predyspozycji, zainteresowań i zdolności zawodowych beneficjentów;
- podniesienie samooceny beneficjentów i wiary we własne możliwości;
- podniesienie motywacji uczestników do osiągania lepszych wyników w nauce i kontynuowania edukacji;
- poprawa wyników i zachowania w szkole przez beneficjentów;
- ustalenie planów edukacyjnych i zawodowych (wybór szkoły i zawodu) przez młodzież objętą projektem;
- pozyskanie wiedzy na temat profilaktyki uzależnień;
- zdobycie przez beneficjentów ostatecznych świadomości o potrzebie podejmowania aktywności, celem osiągania celów edukacyjnych, zawodowych i życiowych;
- poznanie sytuacji na rynku pracy i funkcjonujących na nim zależności;
- pozyskanie wiedzy i umiejętności sporządzania dokumentów aplikacyjnych oraz autoprezentacji;
- zdobycie umiejętności interpersonalnych oraz zasad stosowania zachowań asertywnych;
- nabycie umiejętności funkcjonowania oraz współpracy w grupie oraz świadczenia wzajemnej pomocy (samopomocy);
- pozyskanie umiejętności posługiwania się językiem angielskim (w mowie i piśmie).

VIII. Komentarz

Projekt pod nazwą „Program wsparcia dla młodzieży przy współudziale wolontariuszy – Szansa dla młodzieży” zasługuje na wielkie uznanie i godny jest uwagi. Autorzy projektu precyzyjnie przemyśleli i zaplanowali cykl działań zmierzających do osiągnięcia celów. Rozpoczęli swoje działania szeroką akcją promocyjną, a sam cykl pracy z młodzieżą dwudniową wycieczką. Dwudniowy wyjazd poza miejsce zamieszkania, zachęcił beneficjentów do uczestnictwa w projekcie. Zaczęło się wszystko od czegoś przyjemnego, czego młodzi ludzie, z rodzin destrukcyjnych, dotkniętych bezrobociem i ubóstwem, do tej pory nie mieli. Dla kadry zaangażowanej do pracy z beneficjentami była to okazja do poznania młodzieży, ich zachowań w różnych sytuacjach poza środowiskiem lokalnym i szkołą. Była to też możliwość do prowadzenia z uczestnikami luźnych rozmów, nawiązania dobrych relacji oraz budowania zaufania i poczucia wzajemnej akceptacji. W ten sposób beneficjenci

zostali przygotowani do dalszej pracy. Rozpoczęto warsztaty z doradcami, w ramach których uczestnicy mogli się przekonać, że mają ukryte zdolności, o których do tej pory niewiele wiedzieli, albo nie byli ich świadomi. Odkryli samych siebie, ale przekonali się też, że inni (doradcy zawodowi, wychowawcy, psycholog) dostrzegli w nich pozytywne strony. To był pierwszy sygnał, który pozwolił młodzieży wzmocnić wiarę w siebie, podnieść samoocenę i swoją wartość. Uczestnicy projektu przekonali się, że stawianie sobie celów do osiągnięcia ma sens, pod warunkiem, że konsekwentnie będą do nich dążyć, wkładając w to własną pracę.

Mocną stroną projektu jest różnorodność zastosowanych działań, jak wycieczki, warsztaty, usługi doradcze, terapia, zabawa, sport, nauka języka obcego, korepetycje, zajęcia kulturalno – oświatowe. Niewątpliwie takie działania nie pozwoliły uczestnikom projektu nudzić się, bo obowiązki były przeplatane przyjemnościami.

Bez wątpienia realizacja projektu zmieniła beneficjentów ostatecznych. Przede wszystkim poprawili swoje zachowanie, oceny i relacje w szkole. Nauczyli się radzić sobie ze stresem, organizować czas wolny, planować swoje zajęcia, pomagać innym, stosować zasady asertywność i stawiać sobie cele do osiągnięcia.

Na wielkie uznanie zasługuje sam fakt, że autorzy projektu skupili uwagę na młodzieży najtrudniejszej, w okresie dojrzewania, zbuntowanej, zaniedbanej wychowawczo, bez perspektyw i zagrożoną wykluczeniem społecznym.

2. PROJEKTY SKIEROWANE DO KOBIEC

W tej części prezentujemy projekty mające na celu poprawę sytuacji kobiet na rynku pracy, zwiększenie ich dostępu do zatrudnienia, w tym samozatrudnienia, informacji, usług doradczych, w tym przedsiębiorczości oraz poprawę warunków do efektywnego łączenia przez nie ról rodzinnych i zawodowych.

Analizując przesłanki, motywujące wnioskodawców do podejmowania w projektach problematyki reintegracji społeczno-zawodowej kobiet, odkrywamy te same od lat problemy i argumenty. Kobiety są bardziej aktywne w poszukiwaniu pracy, ale rzadziej niż mężczyźni ją znajdują. Mają lepsze wykształcenie i są bardziej zainteresowane rozwojem zawodowym, ale mniej ich pracuje. Jeśli trafiają na bezrobocie, to zwykle na dłużej niż mężczyźni. Do tego dochodzą wszystkie ograniczenia rozwoju zawodowego wynikające z przypisania kobietom tradycyjnych ról społecznych, oczekiwaniań odnośnie godzenia ról zawodowych i wiele innych.

Można odnieść wrażenie, że w dyskursie na temat tych problemów dominują dwie perspektywy. Pierwsza, którą można nazwać perspektywą indywidualnej krzywdy, dotyczy doświadczenia pojedynczej osoby – partnerki, matki, córki, sąsiadki, znajomej. Wyzwała współczucie dla osoby, ale nie wywołuje zainteresowania problemem, jako kwestią społeczną, o szerszym znaczeniu. Co więcej, daje przyzwolenie do myślenia, że to jest tylko jednostkowy przypadek, że tak w ogóle to nie jest tak źle. Można zatem pomóc konkretnej osobie i nie zaprzętać sobie głowy problemem społecznym. Druga perspektywa to perspektywa wielkich krajowych statystyk, bezdusznych, nie zauważających za liczbami człowieka. Chętnie wykorzystywanych we wzniosłych przemówieniach, deklaracjach i petycjach, słusznych i pozbawionych słuszności wypowiedziach i opracowaniach, sąsiadujących z innymi statystykami dotyczącymi rzeczy bardziej błahych lub bardziej istotnych. W zetknięciu z tą perspektywą albo ulegamy abstrakcji, oderwaniu od konkretnych sytuacji, które za tymi statystykami stoją, przyjmujemy do wiadomości zjawiska, trendy, a nie społeczne problemy, albo dezawuuujemy sens statystyk. W końcu prawdą jest, że z każdego odpowiednio licznego zbioru danych statystycznych, przy odrobinie wysiłku jesteśmy w stanie wybrać takie, które pozwolą na poparcie dowolnego stanowiska „za” i dowolnego stanowiska „przeciw”. Statystyki dokumentują skalę problemu? Nie, to tylko umiejętne manipulacje na zbiorach liczb.

Lektura opisów „dobrych praktyk” zawartych w tej części zbioru zdaje się dostarczać jeszcze innej perspektywy. Autorzy uzasadniają do prezentowanych projektów sięgają po statystyki i budują z nich zgrabne uzasadnienia dla swoich projektów. Czytelnik na podstawie lektury początkowych opisów nie wie jeszcze, czy przypadkiem nie znalazły się tam tylko z tego powodu, że formularz wniosku o dofinansowanie został skonstruowany w taki, a nie inny sposób. Dopiero lektura całego opisu projektu świadczy o tym, jak wygląda ten konkretny głos w dyskursie o problemach kobiet na rynku pracy. Większość prezentowanych w tej części zbioru projektów skierowanych do kobiet nie przyjmuje perspektywy ogólnokrajowej. W większości to małe projekty, dotyczące jednej gminy, powiatu, rzadziej jakiejś części woje-

wództwa. Wystarczająco mały zakres, by można było go ogarnąć i samodzielnie doświadczyć i wystarczająco duży, by nie ulegać pokusie indywidualizowania reakcji. W sam raz, żeby dostrzec problem społeczny.

Opisywane projekty dotyczą grup kobiet, a ich problemy nie wynikają z tego, że są kobietami, ale z tego, że będąc kobietami są często bardziej niż mężczyźni narażone na różne niekorzystne zjawiska, jak bezrobocie, ubóstwo, stereotypizacja ról, dezaktywacja kompetencji zawodowych spowodowana brakiem kontaktu z zawodem i inne. Cechą wspólną prezentowanych projektów jest to, że ich autorzy i autorki docierają często do sedna tych problemów, proponując najlepsze możliwe rozwiązania. Ich rola bowiem nie kończy się na wskazaniu problemów – od tego częściowo mamy projekty badawcze w drugim tomie niniejszej publikacji. Wartość ich projektów polega na odnajdywaniu skutecznych sposobów odpowiadania na zauważone problemy społeczne. A odpowiedzi te mogą być bardzo różne, im lepsze zrozumienie problemu, tym bardziej finezyjne rozwiązania. Im staranniejsza diagnoza – najlepsza ta, z perspektywy pośredniej między indywidualnym przypadkiem a wielką statystyką – tym trafniejsze rozwiązania. Bo właśnie przez trafność powinniśmy odczytywać te opisy praktyk.

Niektóre z proponowanych beneficjentkom rozwiązań są bardzo efektywne, nowatorskie i oryginalne. Inne sięgają po sprawdzone instrumenty pomocy, czasami można nawet odnieść wrażenie, że rutynowe w podobnych sytuacjach. Większość sięga po sprawdzone instrumenty, jednocześnie próbując je modyfikować adekwatnie do sytuacji, w jakiej mają być użyte. Ale to, które z nich są lepsze (te same działania w różnych sytuacjach mogą zasługiwać na różne oceny), zależy od efektów, które przynoszą. „Dobre praktyki” wybrane do naszego zbioru mogą poszczycić się wysoką, praktyczną efektywnością swoich działań.

Powiedzieliśmy na wstępie, że podejmowane w prezentowanych projektach problemy pozostają dziś równie współczesne i aktualne, jak wtedy, gdy wnioskodawcy podejmowali swoją pracę nad przygotowaniem projektów do konkursu z Priorytetu 1 SPO RZL. Czy zatem z przesłanek o aktualności problemów i wysokiej efektywności opisywanych projektów można wysnuć wniosek, że proponowane działania można z powodzeniem stosować w obecnie przygotowywanych i realizowanych projektach? Na to pytanie musi czytelnik odpowiedzieć samodzielnie.

Nazwa projektu	Kształcenie ustawiczne szansą dla kobiet z rejonu Bieszczadów
Realizator	Bieszczadzkie Forum Europejskie Lesko, podkarpackie
Okres realizacji	04.2006 – 03.2007
Działanie	1.6
Obszar realizacji	powiat leski, województwo podkarpackie
Budżet projektu	332 531,37 zł
Więcej informacji	www.bfe-lesko.pl , www.interklasa.pl

I. Przesłanki realizacji projektu

Bieszczadzkie Forum Europejskie dostrzegło nieodzowną potrzebę aktywizacji zawodowej kobiet z regionu Bieszczadów, a konkretniej terenu powiatu leskiego. Potrzeba ta wynikała z obserwowalnej w statystykach nierówności w poziomie zatrudnienia pomiędzy mężczyznami a kobietami, które nie odnajdywały się na trudnym lokalnym rynku pracy. Wysokie bezrobocie w podgórskiej części regionu szczególnie było odczuwalne właśnie przez kobiety, mężczyźni bowiem mieli przynajmniej szanse na zatrudnienie w zawodach zwyczajowo przypisanych właśnie do tej płci, a więc w pracach związanych z leśnictwem i przemysłem drzewnym. Sytuacja taka wzbudziła swego rodzaju bierność, apatię, poczucie bezradności i co najgorsze utratę wiary w możliwość realizacji zawodowej u kobiet.

II. Przygotowanie wniosku

Autorzy projektu dostrzegli rodzący się potencjał we wzmożonym zainteresowaniu turystów okolicą, które nie zostało dotąd wystarczająco zagospodarowane przez miejscową ludność. Upatrywali w tym szansy na aktywizację bieszczadzkich kobiet, poprzez zaoferowanie im możliwości przekwalifikowania i podjęcia działalności gospodarczej nastawionej na obsługę ruchu turystycznego. Z badań przeprowadzonych przed rozpoczęciem projektu wynikało, że istniejące wówczas gospodarstwa agroturystyczne w powiecie zaspokajały jedynie w 50% faktyczne zapotrzebowanie na tego typu usługi. Stąd wniosek, że uruchomienie własnego biznesu w branży około turystycznej będzie nie tylko sposobem na wyjście ze stanu bezrobocia, ale także źródłem konkretnego dochodu dla rodziny.

III. Do kogo projekt był skierowany

Projekt skierowany był do bezrobotnych kobiet z obszarów wiejskich Bieszczadów. Szczególnie tych, które posiadały niskie kwalifikacje zawodowe lub których kompetencje do wykonywania zawodu się zdezaktualizowały. Na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Lesku i okolicznych gminnych ośrodków pomocy społecznej realizatorzy oszacowali, że w projekcie weźmie udział około 10% bezrobotnych kobiet z terenu powiatu leskiego, spełniających powyższe kryteria, co łącznie dało 75 osób – po 15 z każdej gminy. Proces rekrutacji został poprzedzony szeroką akcją promocyjną i informacyjną. Dzięki współpracy z poszczególnymi gminami, GOPS, parafiami przeprowadzono działania zachęcające do udziału w projekcie. Rozdawano ulotki, stworzono stronę internetową. O szkoleniach informowano także

z ambony w trakcie ogłoszeń duszpasterskich. Wolontariusze (po jednym z każdej gminy) prowadzili działania popularyzujące projekt na terenie całego powiatu leśkiego. W ramach promocji projektu ukazały się w prasie lokalnej specjalne ogłoszenia („Echo Bieszczadów”, „Połoniny”).

Następnie zorganizowane zostały spotkania otwarte z kobietami zainteresowanymi wzięciem udziału w przedsięwzięciu organizowanym przez BFE, po których nastąpiła seria spotkań indywidualnych z zainteresowanymi kobietami, wolontariuszami oraz pracownikami GOPS. Miały one na celu zwiększyć motywację potencjalnych uczestniczek do skorzystania z oferty projektu.

IV. Cel projektu

Projekt „Kształcenie Ustawiczne szansą dla kobiet z rejonu Bieszczadów” miał na celu promowanie aktywnych metod zwalczania bezrobocia wśród bieszczadzkich kobiet poprzez podnoszenie kwalifikacji, wzmocnienie samooceny i poczucia własnej wartości.

V. Działania w projekcie

Dzięki sprawnie przeprowadzonej rekrutacji uczestniczek projektu, mógł zostać przeprowadzony pierwszy kurs koncentrujący się na problematyce „Produktu lokalnego”. Uczestniczyło w nim 9 bezrobotnych kobiet. W dwóch grupach prowadzonych przez uznane twórczynie ludowe, beneficjentki ostatecznie nabyły umiejętności haftowania dwiema technikami (haft krzyżykowy i haft richelieu), efektem nabytych umiejętności były kunsztowne serwety, obrusy i obrazki.

Następnie zostały zorganizowane zajęcia z „Agroturystyki”. Uczestniczyły w nim bezrobotne kobiety z gminy Cisna. Kurs obejmował tematykę z zakresu:

- podstaw prawnych prowadzenia działalności gospodarczej, w tym w turystyce;
- obowiązku ubezpieczenia społecznego i zdrowotnego;
- podatków;
- obowiązków higieniczno – sanitarnych;
- umów i regulaminów;
- kategoryzacji;
- korzystania z nowoczesnych technik informacyjno – komunikacyjnych (obsługa komputera, Internetu) oraz obsługi urządzeń biurowych.

Uczestniczki zostały ponadto zaznajomione z pakietem niezbędnych informacji o Unii Europejskiej i Funduszach Strukturalnych. Kurs zakończył się uroczystym wręczeniem zaświadczeń w obecności władz gminnych. Analogiczne kursy z „Agroturystyki” przygotowane zostały dla beneficjentek z gminy Baligród, Olszanica, Solina.

Kolejne szkolenie odbyło się ponownie w gminie Cisna i obejmowało tematy z zakresu „Kuchni regionalnej”. Słuchaczkami były kobiety, które chciały w przyszłości wprowadzić kuchnię regionalną we własnych, planowanych gospodarstwach agroturystycznych. Realizator zwrócił w tym miejscu uwagę na specyfikę poszczególnych regionów Polski opierającą się często na tradycyjnych potrawach. Obecnie w gospodarstwach potrawy tradycyjne przygotowuje się zazwyczaj z okazji świąt i innych uroczystości. Autorzy projektu chcieli to zmienić, ponieważ zrozumieli, że przechodzące z pokolenia na pokolenie oryginalne przepisy stanowią również o od-

rębnościach kulturowych bieszczadzkiego regionu i mogą stać się ogromną atrakcją dla odwiedzających te strony turystów. Podczas kursu udało się przyrządzić wiele potraw, które w większości były już zapomniane.

Z tego samego typu szkoleń mogły skorzystać bezrobotne z gminy Baligród. Cieszyły się one ogromną popularnością dzięki możliwości poznania kuchni, w której specjalizowały się miejscowe kobiety dwa-trzy pokolenia wstecz. W późniejszym okresie z tajnikami kuchni regionalnej mogły zapoznać się gospodynie z gminy Olszanica. Beneficjentki ostatecznie chętnie dzieliły się wiedzą na temat przygotowywania poszczególnych potraw wpisanych w tradycje regionu. W trakcie spotkań uczestniczki prezentowały swe dokonania kulinarne, dzięki czemu można było skosztować takich przysmaków własnej roboty, jak: biały ser, oszczypek z krowiego mleka, żółty ser, gomółki, święconka, pascha, kołacz oraz kwaśnica. Z kolei w gminie Lesko spotkanie w ramach szkoleń z kuchni regionalnej pozwoliło na spopularyzowanie i wypróbowanie słodkiej kutii, żurku na wędzonce, placków kapuśniaków, barszczu czystego i zupy ziemniaczanej. Dodatkowo bezrobotne odbyły kursy z zakresu tematyki europejskiej, co pomogło w przybliżeniu form pomocowych z Europejskiego Funduszu Społecznego. Na zakończenie przeprowadzone zostały warsztaty z obsługi komputera, co w przyszłości miało pomóc beneficjentkom w prowadzeniu własnego biznesu.

Ostatnie działania w projekcie upłynęły pod znakiem pracy lokalnych Punktów Wsparcia. Beneficjentki ostatecznie bardzo chętnie uczęszczały na spotkania, w trakcie których zajmowały się robótkami ręcznymi, wymieniały się przepisami, oraz doskonaliły swoje umiejętności w zakresie kuchni regionalnej i produktu lokalnego.

VI. Efekty

We wszystkich szkoleniach łącznie wzięło udział 75 bezrobotnych kobiet, każda z nich uzyskała stosowne zaświadczenie potwierdzające nabycie nowych umiejętności i kwalifikacji w tematyce z zakresu produktu lokalnego, agroturystyki i kuchni regionalnej.

VII. Komentarz

Projekt „Kształcenie ustawiczne szansą dla kobiet z rejonu Bieszczadów” realizowany przez Bieszczadzkie Forum Europejskie okazał się wartościową odpowiedzią na lokalne uwarunkowania gospodarczo-społeczne i cywilizacyjne charakterystyczne dla powiatu leskiego i rejonu Bieszczadów. Wnioskodawca nie tylko celnie wychwytał problemy dotyczące bezrobotne kobiety na lokalnym rynku pracy, ale także odnalazł lukę, w której mogłyby się odnaleźć. Warto nadmienić, że o sukcesie projektu być może zdecydowały same uczestniczki, które aktywnie zaangażowały się w cykl szkoleniowy, wzajemnie się wspierając, wymieniając przepisami kulinarnymi, wspólnie przyczyniając się do kreowania produktu lokalnego.

Na zakończenie wypada także zwrócić uwagę na modelową konstrukcję szkoleń, które oprócz wpojenia umiejętności praktycznych uczestniczkom (kursy z kuchni regionalnej, z zakresu agroturystyki, z tworzenia własnego produktu lokalnego, czynności biurowych), miały podnieść ich zdolności motywacyjne, zwiększyć siłę we własne siły i możliwości, podnieść poziom samooceny, usprawnić kompetencje komunikacyjne, nauczyć pracy w zespole. Zatem projekt został tak pomyślany, żeby oprócz umiejętności zawodowych, poprawić kondycję mentalną, wlać w uczestniczki wiarę, że swoimi pomysłami i determinacją mogą wiele zdziałać, i właśnie to jest chyba największą wartością tego projektu.

Nazwa projektu	Pejzaż wiejski kobietą malowany – aktywna kobieta na wsi
Realizator	Ośrodek Wspierania Organizacji Pozarządowych Białystok, województwo podlaskie
Okres realizacji	10.2005 – 10.2006
Działanie	1.6
Obszar realizacji	powiat białostocki województwo podlaskie
Budżet projektu	203 121,45 zł
Więcej informacji	http://www.owop.org.pl/

I. Przesłanki realizacji projektu

Przesłanką realizacji projektu było wzmocnienie potencjału sołtysa jako reprezentanta społeczności lokalnej będącego autentycznym liderem tej społeczności, osobą posiadającą ogromne zaufanie społeczne i inspirującą swoim przykładem innych do działania.

W związku z tym, iż na terenie realizacji projektu sołtysami było znacznie mniej kobiet niż mężczyzn i napotykały one na większe bariery w pełnieniu tej funkcji, wsparcie skierowano właśnie do tej grupy. Udział w projekcie miał zapewnić lepsze przygotowanie do bycia sołtysem, poszerzenie umiejętności związanych z animowaniem środowiska, wzmocnienie ich pozycji oraz zwiększenie zaangażowania matek, wiejskich społeczności w rozwój gminy, a także pokazanie możliwości rozwiązywania problemów lokalnych.

Projekt stanowił odpowiedź na zdiagnozowane problemy sołtysów związane nie tylko ze słabym przygotowaniem merytorycznym do podejmowania działań na rzecz mieszkańców wsi, ale co ważne przewidywał działania mające na celu wzmocnienie pozycji kobiet pełniących tę funkcję, wbrew istniejącym stereotypom.

Motywacja, aktywizacja i próba zmiany mentalności uczestniczek projektu miały przyczynić się do budowy kapitału społecznego, a co za tym idzie do rozwoju lokalnego i podjęcia działań na rzecz tworzenia aktywnego i sprawnego sołectwa.

II. Przygotowanie projektu

W 2002 r. projektodawca realizował projekt o tym samym tytule na terenie powiatów sokólskiego i hajnowskiego w województwie podlaskim, finansowany z funduszu Access Phare 1999. Tworząc założenia nowego projektu wykorzystano doświadczenia zdobyte przy realizacji wcześniejszego przedsięwzięcia.

III. Do kogo projekt był skierowany

W ramach projektu wsparciem objęto kobiety pełniące funkcje sołtysa i liderki społeczności wiejskiej powiatu białostockiego (14 sołectw). Bezpośrednio w projekcie miało uczestniczyć 28 osób - po 2 kobiety z każdego sołectwa, ostatecznie wsparciem objęto 30 kobiet.

Rekrutacja została przeprowadzona przez Projektodawcę za pomocą urzędów gmin powiatu białostockiego oraz za pośrednictwem portalu internetowego www.pod-

laskie.ngo.pl. We współpracy z gminami, do wszystkich kobiet – sołtyszek zostały rozesłane zaproszenia wraz z ankietą rekrutacyjną. Natomiast na stronie internetowej zamieszczono informację o możliwości udziału w projekcie.

O udziale decydowała kolejność zgłoszeń. Projektodawca uznał, iż ze względu na pełnioną funkcję i zaangażowanie w działalność społeczności lokalnej beneficjentów ostatecznych, dalsza selekcja nie będzie konieczna.

IV. Cel projektu

Projekt miał na celu rozwijanie dialogu społecznego i włączenie partnerów społecznych do działań na rzecz aktywizacji środowisk lokalnych, ze szczególnym przygotowaniem kobiet - liderów.

V. Działania w projekcie

Zrealizowano:

- cykl czterodniowych szkoleń, podczas których uczestniczki nabyły wiedzę i umiejętności niezbędne do sprawnego zarządzania sołectwem i animowania działań społeczności lokalnej;
- przygotowano dla każdej z uczestniczek Indywidualny Plan Działań oraz objęto je poradnictwem psychologicznym i prawnym;
- wizytę studyjną w kilku sołectwach z terenu Polski, gdzie programy aktywizacji kobiet przyniosły efekty (w lipcu 2006 r. uczestniczki podróżowały po Polsce, zapoznając się z inicjatywami kobiecymi realizowanymi przez kobiety i na rzecz kobiet);
- konferencję podsumowującą projekt, na której zostały zaprezentowane osiągnięcia uczestniczek i najlepsze pomysły z zakresu aktywizacji lokalnej;
- wydano broszurę na temat modelowo działającego sołectwa (ten informator został wydany i upubliczniony na stronach internetowych www.podlaskie.ngo.pl oraz bezpłatnie rozpowszechniony w postaci drukowanej wśród zainteresowanych).

Dodatkową korzyścią z udziału w projekcie była możliwość poznania problemów i potrzeb innych środowisk oraz wzajemna wymiana doświadczeń i popularyzacja idei wolontariatu.

VI. Napotkane problemy i sposób ich rozwiązywania

Wszelkie bariery, jakie mogły wystąpić w trakcie realizacji projektu (związane przede wszystkim ze specyfiką grupy docelowej, takie jak np. brak czasu ze względu na sezonowość prac w rolnictwie, problemy z dojazdami na szkolenia, ponoszenie kosztów związanych z uczestnictwem w projekcie, czy problem opieki nad osobami zależnymi), zostały odpowiednio wcześniej zidentyfikowane i już na etapie konstruowania wniosku zneutralizowane poprzez zaplanowanie odpowiednich środków zaradczych. Rezultatem takiego podejścia była realizacja projektu bez żadnych przeszkód i osiągnięcie większych efektów niż pierwotnie zakładano.

VII. Efekty

Rezultaty zostały osiągnięte, niektóre na wyższym poziomie niż założono, co potwierdzają wyniki działań ewaluacyjnych. Średnia liczba godzin wsparcia przypada-

jąca na jednego uczestnika projektu wyniosła 112 godzin, a wsparciem objęto 30 osób (107% wartości planowanej).

Z ostatecznej ankiety ewaluacyjnej przeprowadzonej wśród uczestniczek wynikało, iż wszystkie one oceniły pozytywnie udział w projekcie, z czego aż 92,5% była bardzo usatysfakcjonowana. Ponadto osiągnięto:

- lepsze przygotowanie kobiet pełniących funkcje sołtysów do pełnienia swoich obowiązków oraz zdobycie przez nie umiejętności potrzebnych im do skutecznego wykonywania zadań;
- lepsze przygotowanie środowisk wiejskich do samodzielnego rozwiązywania problemów lokalnych;
- nawiązano współpracę z istniejącymi organizacjami socjalnymi na terenie województwa podlaskiego;
- powstały lokalne „mapy zasobów” mogące służyć w skuteczniejszym opracowaniu gminnych i powiatowych strategii rozwoju;
- zrealizowano pełen cykl szkoleniowy, w wyniku którego 30 uczestniczek uzyskało certyfikaty potwierdzające nabyte przez nie kwalifikacje (pierwotnie założono, iż na 28 uczestniczek, 26 ukończy szkolenia i uzyska certyfikaty);
- powstały nieformalne grupy samopomocowe, które wymieniały się informacjami i dobrymi praktykami między mieszkańcami i sołtysami wsi. Sołectwa, których przedstawiciele brali udział w projekcie, przyłączyły się do innych inicjatyw, które już funkcjonowały w powiecie lub w województwie;
- zmieniono wizerunek kobiet - sołtysów, jako osób gorzej przygotowanych do wykonywania obowiązku sołtysa, co zwiększyło ich autorytet w środowisku lokalnym (85% ankietowanych uczestniczek zauważyła w tym zakresie pozytywną zmianę).

Realizacja projektu miała się również przyczynić do powstania jednej, małej organizacji pozarządowej. Nie udało się osiągnąć tego założenia, powstało natomiast forum kobiet wiejskich.

VIII. Komentarz

W związku z tym, iż już na etapie przygotowywania wniosku zdefiniowano potencjalne problemy, które mogą wystąpić w trakcie realizacji i zaplanowano odpowiednie działania, projekt został zrealizowany bez przeszkód.

Ponadto zaplanowane wsparcie doskonale odpowiadało na potrzeby uczestniczek, co również stanowi o jego sukcesie. Należy wspomnieć, iż jego założenia i sposób realizacji zostały zaprezentowane na targach projektów finansowanych z UE, które odbyły się w Budapeszcie w dniach 12 – 13 kwietnia 2006 r.

Wart podkreślenia jest sposób rekrutacji, który zakładał, że do projektu będą przyjmowane po dwie kobiety z każdej wsi (tandemy sąsiadek). Uzasadnieniem dla zastosowania systemu par było wzajemne motywowanie się do działania i wspieranie się w momencie zaistnienia przeszkód i barier. Ten czynnik, jak i dostosowanie harmonogramu realizacji projektu do sezonowości prac wykonywanych na wsi, zapewnił udział w projekcie uczestniczek przez cały projekt.

W związku z tym, iż jednym z założeń projektu było powstanie nieformalnych grup samopomocowych, a także prawidłowo działającego modelu sołectwa, projekt zapewniał wdrożenie wypracowanych elementów w dłuższej perspektywie czasu, nie ograniczając się jedynie do formalnego harmonogramu realizacji. Ważną rolę w tym procesie odegrał również sam Projektodawca, który założył animację przepływu

informacji i dalszych doświadczeń stymulujących rozwój lokalny w środowiskach, z których wywodziły się beneficjentki.

Nazwa projektu	Podajmy sobie dłonie, aktywizacja kobiet z wiejskich społeczności lokalnych
Realizator	Stowarzyszenie Wspierania Małej Przedsiębiorczości z siedzibą w Dobiegniewie Dobiegniew, województwo lubuskie
Okres realizacji	06.2006 – 11.2007
Działanie	1.6
Obszar realizacji	powiat choszczeński województwo zachodniopomorskie, powiaty gorzowski i strzelecko-drezdenecki województwo lubuskie
Budżet projektu	648 843,68 zł
Więcej informacji	www.swmpdobiegniew.pl

I. Przesłanki realizacji projektu

Przesłankami do przygotowania projektu był stwierdzony fakt posiadania przez kobiety niskich i zdezaktualizowanych kwalifikacji, niezgodnych z potrzebami rynku pracy, nadmierne obciążenie obowiązkami domowymi, posiadanie wolnego czasu tylko wieczorami, brak gotówki na bilety, jak również opiekowanie się dziećmi lub starszymi członkami rodziny - co stanowi główne przyczyny pozostawania bez pracy przez znaczną grupę kobiet zamieszkujących na obszarach wiejskich oraz w środowiskach małomiasteczkowych. Bezrobociu towarzyszy często zmiana mentalności, zamykanie się we własnym świecie, izolacja z otoczenia, uciekanie od obowiązków obywatelskich, pasywność, roszczeniowość, syndrom „wyczonej bezradności”, spadek kondycji intelektualnej i duchowej, często pogorszenie stanu zdrowia fizycznego i psychicznego, konflikty w rodzinie.

II. Przygotowanie projektu

Podstawą przygotowania projektu była wcześniejsza współpraca z lokalnymi urzędami pracy, pozwalająca na szczególnie dobry dobór kandydatek do projektu. Na etapie przygotowania projektu, projektodawca dysponował zapotrzebowaniami zgłaszanymi przez różne organizacje pozarządowe regionu na przygotowane do pracy przy projektach przyszłe beneficjentki projektu. Również sam bardzo mocno brał pod uwagę możliwość zatrudnienia dodatkowych osób spośród uczestników projektu do swoich potrzeb związanych z planowanym rozwojem działalności projektowej. Istnienie konkretnych, potencjalnych pracodawców pozwalało lepiej zmotywować kandydatki do udziału w projekcie.

III. Do kogo projekt był skierowany

Grupą docelową projektu było 30 bezrobotnych kobiet z terenów wiejskich z powiatów strzelecko-dreźnieńskiego, choszczeńskiego i gorzowskiego. Rekrutacja była dość trudna, gdyż powodzenie projektu warunkowane było wyborem nie tylko osób zainteresowanych, ale też wykazujących cechy charakterystyczne dla liderów w swoich środowiskach. Inaczej trudno sobie było wyobrazić powodze-

nie przygotowywanych przez nie projektów (wniosków aplikacyjnych). Z tego powodu w procesie rekrutacji poszukiwano się wsparciem doradcy zawodowego i psychologa.

IV. Cel projektu

Celem projektu była integracja i reintegracja zawodowa kobiet ze środowisk wiejskich poprzez aktywizację w sektorze pozarządowym i inicjowanie aktywności społecznej w lokalnym środowisku. Dodatkowym celem było wzmocnienie pozycji 15 organizacji pozarządowych z regionu poprzez pozyskanie dobrze przygotowanych do pracy przy projektach pracowników i wolontariuszy. Zamiarem Realizatora było, aby co najmniej 20 pań znalazło zatrudnienie stale, a pozostałe 10 współpracowało z NGOсами w formie wolontariatu. Każda z organizacji miała mieć przygotowany pod swoje potrzeby konkretny wniosek aplikacyjny.

V. Działania w projekcie

Projekt obejmował:

- wykonanie diagnozy sektora organizacji pozarządowych i mapy aktywności tych organizacji, a następnie wybór 14 (plus sam Realizator) najlepszych i podpisanie z nimi umów o współpracy przy realizacji projektu;
- zorganizowanie systemu wsparcia społecznego realizowanych działań - powołanie Społecznej Rady Projektu;
- rozwój umiejętności i kwalifikacji uczestniczek pod kątem przyszłej pracy w organizacjach III sektora, w tym umiejętności językowych, pracy z komputerem w sieci oraz tworzenia i zarządzania projektami;
- przygotowanie zawodowe w miejscu pracy – aktywnych organizacjach pozarządowych;
- upowszechnianie metodyki i rezultatów na konferencji skierowanej do samorządów i organizacji pozarządowych oraz pomoc w realizacji projektów bliźniaczych.

Przeprowadzono 8 spotkań grupowych dla potencjalnych uczestników na obszarze 3 powiatów (Strzelce Krajeńskie, Drezdenko, Dobiegniew, Gorzów Wielkopolski, Choszczno, Bierzwnik), gdzie omówiono założenia projektu. W wyniku spotkań zrekrutowano 30 osób.

VI. Napotkane problemy i sposób ich rozwiązywania

Zgodnie z założeniem projektu wszystkie beneficjentki miały znaleźć pracę w organizacjach pozarządowych z etatów utworzonych w oparciu o przygotowywane przez nie w ramach projektu wnioski aplikacyjne. Tymczasem założenie to zostało zakłócone opóźnieniem w uruchomieniu programów strukturalnych w okresie programowania 2007-2013. W trakcie odbywania przygotowania zawodowego, do jego zakończenia nie ogłoszono żadnego z konkursów ze środków przewidzianych na lata 2007-2013. Powyższy stan rzeczy bardzo negatywnie wpłynął na sam tryb odbywania przygotowywania zawodowego i ukierunkowania planów organizacji pozarządowych, co do faktu zatrudniania nowych kadr. Realizator, wspólnie z władzami statutowymi organizacji pozarządowych uzgodnił, iż beneficjentki będą uczestniczyć w dopracowaniu projektów i ostatecznie w ich złożeniu do jednostek wdrażających w momencie, gdy zostaną ogłoszone nowe konkursy, co nastąpiło dopiero w roku 2008/2009. Wykorzystano również możliwości, jakie dawało aplikowanie do istnie-

jących w trakcie projektu funduszy pomocowych i wsparcie uczestniczek w zakresie przygotowania przez nie wniosków do programu Leonardo da Vinci, Mikrofunduszy Interreg III A, Funduszy Norweskich, Odnowy Wsi, Fundacji Wspomagania Wsi.

VII. Efekty

Na przygotowanie zawodowe zostało skierowanych 27 beneficjentek (spośród 30, jakie uczestniczyły w szkoleniach) do 16 organizacji pozarządowych funkcjonujących na rynku. Każda z pań została zaangażowana do budowy założeń wniosków aplikacyjnych, możliwych do sfinansowania w ramach dostępnych funduszy. Z uwagi na fakt opóźnień w ogłaszaniu nowych konkursów, jaki miał miejsce w okresie odbywania przygotowania zawodowego, opracowane wnioski mogły zostać złożone jedynie do programów pomocowych i funduszy norweskich, czym nie wszystkie organizacje były zainteresowane. Dlatego do zakończenia projektu zostało złożonych, nie jak planowano 20, a jedynie 12 wniosków projektowych. Pozostałe wnioski czekały na uruchomienie programów w ramach programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007-2013.

Bezpośrednio po zakończeniu projektu 18 uczestniczek otrzymało zatrudnienie (z planowanych 20), choć niestety nie w wybranych dla nich organizacjach pozarządowych. Jednak wszystkie panie współpracowały nadal z organizacjami w zakresie przygotowywania wniosków.

VIII. Komentarz

Istotą pomysłu było kompleksowe przygotowanie kobiet do pracy, głównie w organizacjach pozarządowych (choć nie tylko) na stanowiskach wymagających koncepcyjnego podejścia do zadań. Przykładem takich zadań było przygotowywanie aplikacji do funduszy europejskich, a następnie ich realizacja. Dawało to szansę uelastycznienia zasad pracy, przez co pozwalało kobietom na odważniejsze wejście na rynek pracy, zmniejszając stres związany z „pozostawieniem” rodziny bez pomocy w domu. Ciekawym wyborem było wytypowanie jako potencjalnych pracobiorców organizacji pozarządowych – szczególnie przystosowanych do pracy w elastycznym systemie zatrudnienia. Dodatkowym atutem była naturalna potrzeba w organizacjach pozarządowych sięgania po środki europejskie, jako potencjalne zadanie dla nowo zatrudnionych kobiet. Wspomniane wyżej problemy z uruchomieniem funduszy europejskich nie pozwoliły w pełni na przetestowanie tego pomysłu, jednak sam pomysł wydaje się być możliwy do zastosowania, szczególnie po uruchomieniu na dużą skalę funduszy strukturalnych w Polsce.

Nazwa projektu	Wsparcie dla kobiet
Realizator	Stowarzyszenie „Wsparcie” w Nowej Dębie Nowa Dęba, województwo podkarpackie
Okres realizacji	01.2006 – 11.2006
Działanie	1.6
Obszar realizacji	powiaty: tarnobrzeski, stalowowolski, kolbuszewski województwo podkarpackie
Budżet projektu	376 970,57 zł
Więcej informacji	www.wsparcie.pl

I. Przesłanki realizacji projektu

Stowarzyszenie poprzez swoją wcześniejszą działalność na terenach objętych realizacją projektu odnotowało zjawisko charakterystyczne dla aktywności kobiet tam mieszkających. Pomimo że kobiety miały wyższy poziom wykształcenia niż mężczyźni, w statystykach bezrobocia występowały częściej. Tradycyjne podejście do roli kobiet z góry determinowało ich gorszą sytuację na rynku pracy. Po analizach instytucjonalnego wsparcia wyciągnięto wnioski, że nie ma kompleksowych programów pomocowych dla kobiet mieszkających na tym obszarze, a instytucje szkoleniowe także nie dysponują specyficzną ofertą szkoleniową.

II. Przygotowanie projektu

Pierwotnie Stowarzyszenie „Wsparcie” powstało, żeby pomagać dzieciom i młodzieży. W trakcie zajęć z dziećmi matki przychodziły do świetlicy, co pozwoliło na bezpośrednie rozmowy z wieloma z nich. W ich wyniku pracownicy stowarzyszenia uświadomili sobie, że najskuteczniej pomogą dzieciom i młodzieży poprzez wsparcie ich rodziców, a w szczególności matek. Przygotowanie projektu było przemyślane i opierało się na bezpośrednich relacjach z przyszłymi beneficjentkami ostatecznymi, co miało w przyszłości gwarantować adekwatność podejmowanych działań do rzeczywistych potrzeb, jak również wzmacniać wytrwałość beneficjentek w uczestnictwie.

III. Do kogo projekt był skierowany

Beneficjentami ostatecznymi było 90 kobiet, mających problemy ze znalezieniem pracy ze względu na niskie lub zdezaktualizowane kwalifikacje, pragnące powrócić na rynek pracy, w szczególności po długiej nieobecności związanej z opieką nad dziećmi. Jednocześnie panie te, ze względu na brak możliwości finansowania opieki nad dziećmi, nie miały możliwości skorzystania z ofert instytucjonalnego wsparcia. Były to osoby bezrobotne, zwłaszcza długotrwale bezrobotne, o niskim dochodzie na członka rodziny. Skoncentrowano się na osobach zamieszkałych na obszarach wiejskich.

Rekrutacja odbywała się na parę sposobów. Po pierwsze, wspomniane już rozmowy bezpośrednie z matkami podopiecznych Stowarzyszenia. Po drugie, podjęto bezpośrednie działania informacyjne: akcję mailingową, spotkania informacyjne w PUP, a przede wszystkim w szkołach i przedszkolach, środowiskach kościelnych. Po trzecie, promocja medialna: prasa, ulotki, plakaty.

W rekrutacji do projektu kierowano się następującymi zasadami:

- konieczność spełniania kryteriów formalnych – analiza składanych dokumentów (zgodnie z powyższymi założeniami);
- prawdziwa motywacja – weryfikowanie rzeczywistej motywacji do działań na rynku pracy i w obszarze społecznym poprzez ankietę kwestionariuszową i rozmowę kwalifikacyjną;
- zaproszenie do udziału w projekcie tylko niektórych chętnych, które uzyskały najwyższe wyniki w dwóch pierwszych kategoriach badania;
- zapewnienie dla pozostałych kobiet miejsca na liście rezerwowych.

IV. Cel projektu

Celem projektu było podjęcie działań na rzecz integracji zawodowej i społecznej bezrobotnych, poszukujących pracy kobiet poprzez kursy szkoleniowe podnoszące kwalifikacje zawodowe oraz szkolenia z zakresu aktywizacji zawodowej, w tym IPD.

V. Działania w projekcie

Zaproponowane działania miały charakter kompleksowy i składały się z następujących elementów:

- doradztwo psychologiczne i prawne;
- poradnictwo zawodowe;
- kursy w zakresie aktywizacji zawodowej;
- opracowywanie Indywidualnych Planów Działania;
- kursy szkoleniowe w zakresie nabywania i wykorzystywania umiejętności i wiedzy na temat elastycznego podejścia do zawodu;
- kursy szkoleniowe podnoszące kwalifikacje.

Wsparcie podzielone zostało na trzy bloki, następującej zawartości tematycznej:

- Blok I – indywidualne spotkania z doradcą zawodowym i psychologiem, zajęcia grupowe: warsztaty integracyjno-motywacyjne, komunikacja społeczna, automotywacja, asertywność, rola kobiet w Polsce, kobiety w świecie, uwarunkowania stresu i techniki radzenie sobie z nim;
- Blok II – warsztaty zawodowe – kursy: telemarketer, przedstawiciel handlowy (dla 45osób), rękodzieło - koronkarstwo i hafciarstwo(dla 45 osób);
- Blok III – indywidualne poradnictwo zawodowe i pomoc w poszukiwaniu pracy, doradztwo biznesowe, aktywne poszukiwanie pracy i przedsiębiorczość (szukanie pomysłów na samodzielne uzyskiwanie dochodów, elastyczne zatrudnienie, podstawy biznes planu), opracowywanie IPD, CV i listów motywacyjnych pod konkretne stanowiska pracy.

Dodatkowo odbywały się spotkania samopomocowe grup wsparcia, które dały niespodziewane rezultaty – wychodzące poza plany projektu aktywności inicjowane przez uczestniczki, jak chociażby piknik rodzinny, czy dodatkowe działanie – mini kurs komputerowy. Uruchomiono również sklep internetowy z ofertą wyrobów rękodzielniczych po ukończonych kursach.

VI. Napotkane problemy i sposób ich rozwiązywania

W trakcie realizacji pojawił się problem związany z naborem do działań uczestni-

czek w okresie prac polowych, sezonowych (sierpień/wrzesień) i grupa w tym okresie była mniej liczna, co zostało zrekompensowane w następnym cyklu.

Okazało się również, że komunikacja dostępna dla uczestniczek dojeżdżających 35 kilometrów zajmowała do 3 godzin, niestety było to utrudnienie nierozwiązywalne.

Kluczowe dla pracy w grupach okazało się pilnowanie przez prowadzącego procesu dynamiki pracy grupy i nie dopuszczanie do sytuacji, w której jakaś osoba zaczynałaby dominować. Dzięki wysokiemu profesjonalizmowi osób prowadzących, eliminowanie takich sytuacji przebiegało łagodnie i skutkowało współpracą oraz wzajemnym wspieraniem się uczestniczek projektu.

VII. Efekty

W wyniku realizacji projektu osiągnięto następujące produkty i rezultaty:

- 90 kobiet zostało objętych doradztwem zawodowym, psychologicznym, prawnym, szkoleniami i pośrednictwem pracy;
- 45 uczestniczek ukończyło kurs „Telemarketer – przedstawiciel handlowy”;
- 45 uczestniczek ukończyło kurs „Haft i koronka”;
- aktywizacja społeczna 90 kobiet – uczestnictwo i tworzenie własnych inicjatyw samopomocowych, zaangażowanie mężów do pomocy;
- opracowanie dokumentów aplikacyjnych przez 90 pań;
- utworzony został serwis dla inicjatyw beneficjentek ostatecznych;
- 20 uczestniczek podjęło zatrudnienie;
- 2 panie podjęły działalność gospodarczą;
- 10 pań podjęło wolontariat;
- 7 pań podjęło decyzję o kontynuowaniu edukacji.

W przypadku projektu, który miał na celu między innymi aktywizację społeczną, efektem nie do przecenienia są wszystkie rezultaty miękkie związane ze zmianą postaw, samoocena, zmiana postrzegania roli kobiety w domu i środowisku lokalnym.

O trwałości tego efektu może świadczyć fakt, że panie te są w kontakcie ze stowarzyszeniem i same przejmują role animujące. Wartością dodaną dla organizacji okazało się powołanie w ramach jej działalności Agencji Pośrednictwa Pracy.

VIII. Komentarz

Stowarzyszenie „Wsparcie”, realizując opisywany projekt dało przykład umiejętności wykorzystywania doświadczenia, wiedzy i współpracy na różnych obszarach. Zostało wykorzystane powiązanie z innymi projektami, jak na przykład równoległe realizowany w ramach IW EQUAL projekt „Animator”. Stowarzyszenie kompleksowo pomagało osobom, ale również kompleksowo łączyło aktywności instytucji zlokalizowanych w otoczeniu projektu.

Projekt miał charakter elastyczny i żywo reagował na potrzeby uczestniczek. Stowarzyszenie wykazało się racjonalnością w wydatkach. W rozmowach zwracano uwagę na tempo i intensywność założonego wsparcia. Praca taka powodowała różne stresowe sytuacje, ale omięcie konfliktów i innych problemów wynikających z tego faktu, było możliwe dzięki współpracy znajdującego się zespołu.

Zakończony z sukcesem projekt pokazał, że praca przy finansowanych EFS przedsięwzięciach może stanowić nie tylko wsparcie bezpośrednie dla osób, ale również dla realizującej je organizacji (w tym przypadku np. powołanie Agencji Pośrednictwa Pracy).

Nazwa projektu	Aktywność i mobilność Twoją szansą
Realizator	Fundacja Rozwoju Lubelszczyzny Lublin, województwo lubelskie
Okres realizacji	11.2006 – 03.2008
Działanie	1.6
Obszar realizacji	powiaty: bialski, chełmiński, hrubieszowski, krasnostawski, lubelski, łukowski, m. Biała – Podlaska, m. Chełm, m. Zamość, parczewski, tomaszowski, zamojski, m. Lublin województwo lubelskie
Budżet projektu	1 660 418,69 zł
Więcej informacji	www.fundacja.lublin.pl

I. Przesłanki realizacji projektu

Pomysłodawcy projektu opierali się na badaniach własnych i doświadczeniu z pracą z podobnymi grupami wymagającymi wsparcia. Doświadczenie związane było z długim czasem pracy przy realizacji projektów począwszy od PHARE 2002 skończywszy na SPO RZL 1.5. Zaobserwowano zjawisko, że pomimo lepszego wykształcenia, większej aktywności w poszukiwaniu pracy i zdobywaniu nowych kwalifikacji, kobiety (w stosunku do mężczyzn) mają bardziej ograniczony dostęp do zatrudnienia czy awansu i są postrzegane jako pracownicy „gorszej jakości”, mniej atrakcyjni. Panie są w pierwszej kolejności zwalniane i w konsekwencji szybciej dezaktualizują im się kwalifikacje. Analiza danych dotyczących bezrobocia wśród kobiet z terenu Lubelszczyzny dostarczyła projektodawcom następujących informacji: 72,39% z ogólnej liczby długotrwale bezrobotnych to kobiety, 55% kobiet bezrobotnych nie ma żadnego stażu pracy.

II. Przygotowanie projektu

Przygotowanie wniosku poprzedzono analizą barier, które napotykają kobiety z województwa lubelskiego wchodzące/powracające na rynek pracy.

Problemy związane z grupą docelową, które utrudniają znalezienie pracy zostały podzielone na bariery:

- geograficzne – kobiety z małych miast i obszarów wiejskich mają ograniczoną możliwość zdobywania nowych kwalifikacji i umiejętności zawodowych w związku z lokalizacją instytucji świadczących takie usługi;
- organizacyjne – związana z niedogodnymi terminami szkoleń i usług doradczych oraz ich nieadekwatnością w stosunku do lokalnych potrzeb rynków pracy;
- osobiste – związane ze sprawowaniem opieki nad dziećmi lub osobami zależnymi;
- dotycząca wykształcenia – kwalifikacje nie odpowiadają aktualnym potrzebom rynku pracy;
- finansowe – ograniczone możliwości finansowe utrudniające udział w usługach edukacyjnych lub w uruchamianiu własnej działalności gospodarczej;

- emocjonalne – długotrwałe bezrobocie powoduje zaniżony poziom samooceny, a w konsekwencji bierność i zamykanie się w sobie.

Jednocześnie wypracowano następujące rozwiązania dla tych problemów, które następnie znalazły się w przygotowanym projekcie:

- ulokowanie ośrodków szkoleniowo – doradczych w miastach powiatowych;
- dostosowane, na podstawie autorskich badań, treści szkoleń i doradztwa w dogodnych terminach;
- zapewnienie opieki nad osobami zależnymi;
- zapewnienie dostępu do nowych kwalifikacji;
- kompleksowe wsparcie finansowane z EFS (bez konieczności ponoszenia kosztów przez kobiety uczestniczące w projekcie);
- usługi doradcze, psychologiczne i warsztaty aktywizujące.

III. Do kogo projekt był skierowany

Projekt skierowano do 220 kobiet zameldowanych na terenie województwa lubelskiego. Struktura grupy beneficjentów ostatecznych projektu wyglądała następująco:

- 152 osoby bezrobotne, w tym 57 długotrwałe bezrobotnych, 47 z grupy młodzieży do 25 roku życia;
- 15 osób zarejestrowanych w PUP jako poszukujące pracy;
- 53 osób niepracujących (w kategorii inni);
- 8 kobiet powracających na rynek pracy po długiej nieobecności;
- 45 pań z obszarów wiejskich.

Rekrutacja do projektu była wielostopniowa i zaczynała się od akcji promocyjno – informacyjnej (prasa i telewizja lokalna, plakatowanie, tablice ogłoszeń, OPS, PUP, ośrodki zdrowia). Została opracowana „Ankieta Zgłoszeniowa” zawierająca podstawowe informacje o potencjalnych uczestniczkach projektu pozwalające na weryfikację formalną (dane osobowe, miejsce zameldowanie) oraz szersze informację (zainteresowania, wykształcenie, doświadczenie zawodowe, sytuacja społeczna, znajomość języków obcych). Dodatkowo opracowane zostały oświadczenia (dla szkoleń biznesowych), a na potwierdzenie statusu bezrobotnej wymagane było zaświadczenie z PUP.

Kolejnym poziomem rekrutacji było badanie motywacji do udziału w projekcie, które składało się z nieformalnego wywiadu oraz weryfikacji przez doradców zawodowych lub psychologów. Poza ustaloną listą kryteriów o udziale w projekcie decydowała kolejność zgłoszeń.

IV. Cel projektu

Cel projektu określono jako „Wsparcie kobiet na rynku pracy - wzrost poziomu ich zatrudnienia i statusu zawodowo - społecznego.”

V. Działania w projekcie

Ścieżka udziału uczestniczek w projekcie była zależna od rodzaju oczekiwań i przedstawiała się następująco:

- Ścieżka 1 - indywidualne usługi doradztwa psychologicznego, indywidualne doradztwo zawodowe, warsztaty aktywizujące, szkolenia zawodowe połączone z lektorem z języka angielskiego (o różnym poziomie i treści), doradztwo zawodowe poszkoleniowe, staże zawodowe, praktyczna nauka zawodu;
- Ścieżka 2 - indywidualne usługi doradztwa psychologicznego, indywidualne doradztwo zawodowe, warsztaty aktywizujące, szkolenia biznesowe, konkurs o dotację na podjęcie własnej działalności gospodarczej.

VI. Napotkane problemy i sposób ich rozwiązywania

W trakcie realizacji projektu pojawił się problem wynikający ze zmiany prawodawstwa. Osoby bezrobotne, chcące założyć własną działalność gospodarczą mogły liczyć w PUP na większą dotację niż kwoty zaplanowane w projekcie. W związku z czym pieniądze przewidziane na tego typu wsparcie dla pięciu osób zostały przesunięte na szkolenia.

VII. Efekty

O efektach może świadczyć fakt, że wszystkie założone rezultaty i wskaźniki zostały osiągnięte w 100 procentach. Dotyczy to zarówno charakterystyki grupy docelowej, jak i zaplanowanych dla niej aktywności: pomocy w poszukiwaniu pracy, poradnictwie zawodowym, pośrednictwie pracy, szkoleń, staży, przygotowania zawodowego.

Z monitoringu losów beneficjentek, przeprowadzonego na zakończenie projektu wynika, że:

- 81 osób pojęło zatrudnienie w oparciu o umowę o pracę;
- 55 osób podjęło zatrudnienie w oparciu o umowę cywilno – prawną;
- 2 osoby podjęły prace społecznie użyteczne;
- 4 osoby uruchomiły działalność gospodarczą;
- 19 osób kontynuowało szkolenia.

Dzięki ankietom ewaluacyjnym zastosowanym w projekcie, znamy poziom satysfakcji uczestniczek. Poziom zadowolenia w skali 5 stopniowej, to średnio 4,73. Istotna dla realizatorów była również wiedza dotycząca poziomu motywacji do podnoszenia kwalifikacji i osiągnięcie wskaźników rezultatów miękkich, które miały świadczyć o długotrwałej zmianie beneficjentów ostatecznych. Średnio 92 % rezultatów miękkich zostało osiągnięte, a poziom motywacji wzrósł u wszystkich uczestniczek.

VIII. Komentarz

Sukcesu opisywanego projektu można dopatrzeć się na kilku płaszczyznach, w szczególności:

- duże doświadczenie Fundacji Rozwoju Lubelszczyzny pozwoliło na precyzyjne przygotowanie dużego projektu oraz jego prawidłowe wdrożenie; sfera planowania poszerzona została o badania własne, a sfera realizacji o pomocne narzędzia - do zestawu tych narzędzi należy zaliczyć: napisanie strategii realizacji projektu (z jego logistyką, podziałem zadań i odpowiedzialności), procedury ewaluacyjne (odrębne dla faz projektu z przygotowanymi ankietami), monitoring bieżący;

- nacisk na osiągnięcie rezultatów miękkich; koncentracja na rezultatach twardej jest oczywista, bo najłatwiej być z nich rozliczonym;
- dobre kontakty z Instytucją Wdrażającą; osoby odpowiedzialne po stronie Instytucji Wdrażającej za opiekę nad projektem wykazywały się dużą wiedzą, odpowiedzialnością i znajomością realiów związanych z wdrażaniem projektów na terenach wiejskich, co – zdaniem realizatorów - ułatwiało elastyczne reagowanie na konieczne zmiany.

Nazwa projektu	Wróć na rynek pracy - koncepcja wiejskich ośrodków kreowania aktywności
Realizator	Fundacja Idealna Gmina – Warszawa Warszawa, województwo mazowieckie
Okres realizacji	01.2006 – 09.2007
Działanie	1.5
Obszar realizacji	powiat myślenicki województwo małopolskie
Budżet projektu	1 111 136,78 zł
Więcej informacji	www.idealnagmina.org.pl

I. Przesłanki realizacji projektu

Kluczowym problemem powiatu myślenickiego, w okresie poprzedzającym przygotowanie projektu, było zjawisko długotrwałego bezrobocia. Na szczególnie wysokim poziomie utrzymywał się udział kobiet wśród osób bez pracy. Realizator zdecydował się na wybór długotrwale bezrobotnych (powyżej 24 miesięcy), ponieważ jest to najliczniejsza grupa osób zagrożonych wykluczeniem na terenach wiejskich. Wzięto pod uwagę, że tak długie pozostawanie bez pracy wynika z:

- decyzji o urlopie wychowawczym, opiece nad osobami starszymi lub niepełnosprawnymi, trudnościami w znalezieniu pracy po latach sprawowania opieki nad osobą zależną;
- restrukturyzacji przedsiębiorstw i towarzyszących temu zwolnień;
- postępu technologicznego w firmach i niedostosowaniu kwalifikacji osób pozostających bez pracy do nowych wymogów pracodawców;
- narastającej frustracji, depresji i braku umiejętności zwracania się o pomoc.

II. Przygotowanie projektu

Dobór konkretnych rozwiązań, jakie znalazły się ostatecznie w projekcie wynikał, z jednej strony z rozeznania lokalnych potrzeb, a z drugiej – z dotychczasowych doświadczeń Fundacji w pracy z osobami bezrobotnymi z terenów wiejskich.

Fundacja podkreśla dobrą współpracę z miejscowym Urzędem Pracy na etapie przygotowywania projektu.

III. Do kogo projekt był skierowany

Projekt był skierowany do grupy 60 osób bezrobotnych - wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym, pozostających bez pracy powyżej 24 miesięcy, w tym matki samotnie wychowujące dzieci i młodzież z rodzin dysfunkcyjnych, zamieszkała na terenach wiejskich powiatu myślenickiego.

Do projektu przystąpiło ogółem 66 osób, w tym 57 kobiet. 47 uczestników pochodziło z obszarów wiejskich.

IV. Cel projektu

Projekt miał na celu promowanie szerszego dostępu mieszkańców obszarów wiejskich powiatu myślenickiego do rynku pracy, szczególnie osób z tzw. grupy ryzyka (wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem), poprzez zwiększanie liczby osób podnoszących kwalifikacje i znajdujących zatrudnienie.

V. Działania w projekcie

W ramach projektu realizowano następujące formy wsparcia:

- aktywizacja i integracja zawodowa;
- grupowe i indywidualne doradztwo;
- szkolenia zawodowe, podnoszenie kwalifikacji – szkolenia komputerowe, podstaw przedsiębiorczości;
- cykl warsztatów z psychologami, m.in. budowanie zespołu, motywacja, radzenie sobie ze stresem;
- organizacja prac interwencyjnych i staży;
- działania służące integracji społecznej - uruchomienie Banku Czasu, spotkania, imprezy integracyjne, animowanie grup wsparcia.

Pomoc oferowana beneficjentom w ramach projektu nie ograniczała się tylko do szkoleń zawodowych, ale objęła również naukę innych umiejętności niezbędnych do efektywnego funkcjonowania zarówno w miejscu pracy (przygotowanie zawodowe), jak i poza nim. Szczególny nacisk został położony na szkolenia z zakresu obsługi komputera (zakres podstawowy i zaawansowany), uzupełnione o kurs poruszania się w sieci Internet oraz wykorzystanie platformy internetowej do nauki przedsiębiorczości.

Starano się maksymalnie indywidualizować działania i dostosowywać je do potrzeb konkretnej osoby. Beneficjenci objęci byli osobistą opieką asystenta-opiekuna. Istotnym elementem działań było tworzenie z beneficjentem Banku Czasu – służącego wykorzystaniu zidentyfikowanych umiejętności, które były rejestrowane w bazie danych. Metodologia Banku Czasu oparta jest na całkowitej dowolności i dobrowolności odnośnie typu, czasu i adresata usług. Uczestnictwo w Banku nie wymaga od uczestników natychmiastowego udziału i pełnej dyspozycyjności. Pomaga w pokonywaniu lęków, oswojaniu się z nowymi sytuacjami i ludźmi. Bank wspomagany był przez wolontariuszy. Realizator założył kontynuowanie projektu dzięki współpracy z władzami lokalnymi, przedsiębiorcami i organizacjami pozarządowymi poprzez upowszechnienie projektu jako Koncepcji Wspierania (Wiejskich) Ośrodków Kreowania Aktywności – KWOKA.

VI. Napotkane problemy i sposób ich rozwiązywania

Wiele problemów wynikało ze specyfiki beneficjentów ostatecznych. Długiemu czasowi pozostawania bez pracy wielokrotnie towarzyszyła depresja, poczucie frustracji, narastające zniechęcenie. Ten stan emocjonalny nie tylko utrudniał wejście na rynek pracy, ale wielokrotnie komplikował udział w projekcie. Odpowiedzią projektu na te problemy, była zaplanowana kompleksowa pomoc psychologiczna, elastyczne podejście do udziału beneficjentów w kolejnych przewidzianych w projekcie działaniach, zapewnienie intymnej i bezpiecznej atmosfery zajęć i spotkań, zastosowanie metody grupowego oddziaływania, budowanie Banku Czasu.

Inną barierą, jaką musiano pokonywać w projekcie, była niechęć pracodawców do zatrudniania długotrwale bezrobotnych. Fundacja wykorzystała tu swoje dobre kontakty z pracodawcami, organizując spotkania pomiędzy pracodawcami i uczestnikami projektu w celu przełamania wzajemnych oporów.

VII. Efekty

W ramach projektu grupa docelowa została objęta kompleksowym programem zwalczania i zapobiegania wykluczeniu społecznemu, a zaoferowana pomoc była dostosowana swym zakresem do indywidualnych potrzeb. Projekt zakończono uzyskując następujące efekty:

- 47 beneficjentów (w tym 40 kobiet) ukończyło udział zgodnie z zaplanowaną dla nich ścieżką uczestnictwa;
- wszyscy uczestnicy uzyskali wsparcie dotyczące pomocy w poszukiwaniu pracy, pośrednictwie pracy i poradnictwie zawodowym;
- każdy z beneficjentów był objęty warsztatami psychologicznymi;
- 23 osoby zostały objęte doradztwem dla osób zamierzających rozpocząć prowadzenie działalności gospodarczej;
- w warsztatach psychologicznych udział wzięło 50 osób;
- w szkoleniu z obsługi komputera – 45 osób, a w szkoleniach z poszukiwania pracy przez Internet – 32. Jeszcze w czasie trwania projektu 32 osoby podjęły pracę.

VIII. Komentarz

Ciekawym rozwiązaniem zastosowanym w projekcie był tzw. Bank Czasu stanowiący bazę umożliwiającą pośredniczenie we wzajemnej wymianie drobnych usług pomiędzy uczestnikami (budowanie grup wsparcia). „Jednostką płatniczą” jest czas. Bank czasu umożliwia budowanie wzajemnych więzi, zaufania i zaangażowania. Pomaga w uaktywnieniu i dowartościowaniu osób przez dłuższy czas pozostających bez pracy.

Innym wartym odnotowania rozwiązaniem była również funkcja indywidualnego asystenta-opiekuna, który utrzymywał w miarę stały kontakt z uczestnikami projektu.

Nazwa projektu	Stalowowolskie magnolie
Realizator	Powiat stalowowolski Stalowa Wola, województwo podkarpackie
Okres realizacji	08.2006 – 03.2008
Działanie	1.6
Obszar realizacji	powiat stalowowolski województwo podkarpackie
Budżet projektu	341 597,06 zł

I. Przesłanki realizacji projektu

Opracowanie projektu oparto na bardzo elementarnych przesłankach: spadek zatrudnienia w powiecie w wyniku zwolnień grupowych u największego pracodawcy w regionie o 60%, w konsekwencji pojawienie się zjawiska długotrwałego bezrobocia, dotyczącego w szczególności kobiety, w tym zwłaszcza te po 40 roku życia, z wykształceniem nie wyższym niż średnie, ze zdezaktualizowanymi kwalifikacjami. Jednocześnie odnotowano zapotrzebowanie pracodawców na pracowników w obszarach: opieki nad dziećmi i sprzedaży.

II. Przygotowanie projektu

Planując projekt, wspierano się doświadczeniem z wcześniej podejmowanych działań dla grup korzystających ze świadczeń pomocy społecznej.

III. Do kogo projekt był skierowany

Pomoc adresowana była łącznie do 68 kobiet z powiatu stalowowolskiego, które:

- miały wykształcenie nie wyższe niż średnie;
- korzystały ze środków pomocy społecznej (19 osób);
- były długotrwanie bezrobotne (59 osób);
- miały powyżej 40 roku życia (66 osób) lub poniżej 25 roku życia (2 osoby).

Uczestniczki rekrutowane były do projektu dwutorowo:

- z wolnego naboru, w odpowiedzi na informacje o naborze publikowane w lokalnych mediach założono samoistne zgłaszanie się uczestniczek do aktywności w projekcie;
- z rekomendacji Powiatowego Urzędu Pracy i Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej.

Poza kryteriami formalnymi, wprowadzono zasadę, że w przypadku, gdy chętnych jest więcej niż miejsc, pierwszeństwo mają osoby, które do tej pory nie korzystały z aktywnych form przeciwdziałania bezrobociu.

IV. Cel projektu

Celem projektu było „udzielenie wsparcia na rynku pracy kobietom z wykształceniem nie wyższym niż średnie, ze szczególnym uwzględnieniem kobiet korzystających ze świadczeń pomocy społecznej i kobiet powyżej 40 roku życia”.

V. Działania w projekcie

Zrealizowano następujące działania merytoryczne:

- szkolenie psychologiczne i warsztaty z aktywnych technik poszukiwania pracy – rozwijanie indywidualnych cech i predyspozycji bezrobotnych kobiet sprzyjających zatrudnieniu poprzez budowanie poczucia własnej wartości i doskonalenie umiejętności społecznych, aktywne poszukiwanie pracy, samoocena, tworzenie aplikacji (CV, list motywacyjny);
- szkolenie z zakresu poszukiwania pracy z wykorzystaniem komputera i Internetu – ułatwienie dostępu do ogólnopolskich ofert pracy, nauka przygotowania aplikacji za pomocą edytora tekstu;
- szkolenie „Jak szukać pracy – kreujemy swój wizerunek” – praktyczne umiejętności wykonania makijażu, kreacji wizerunku, stylizacji, wpływ wizerunku na postrzeganie przez innych;
- szkolenia zawodowe: „Opiekunka osoby chorej i starszej” kurs „Opiekunka dziecięca”, „Nowoczesny sprzedawca”;
- przygotowanie zawodowe;
- staż zawodowy u pracodawcy.

VI. Napotkane problemy i sposób ich rozwiązywania

Nie zidentyfikowano żadnych problemów w samej realizacji projektu. W całej pełni za to ujawniły się problemy uczestniczek, które rzutowały na przebieg projektu, związane z wiekiem, nieumiejętnością dostosowania się do wymagań rynku pracy, konserwatywnym postrzeganiem roli kobiety (żony i matki). Na szczęście przygotowując projekt, projektodawcy przewidywali możliwość ujawnienia się takich problemów. Dlatego ich pojawianie się nie wymagało uruchamiania dodatkowych, niezaplanowanych w projekcie czynności, wystarczyła intensywna praca z psychologiem.

VII. Efekty

W stu procentach osiągnięto zaplanowane wskaźniki rezultatów, dotyczące w szczególności:

- liczby bezrobotnych objętych wsparciem, w tym udziału osób z poszczególnych grup, jak długotrwale bezrobotne, młodzież do 25 roku życia, czy uzależnione od alkoholu;
- poradnictwa zawodowego i pośrednictwa pracy;
- szkoleń;
- staży i przygotowania zawodowego.

Wskaźnik efektywności zatrudnieniowej po zakończeniu projektu był prawie dwukrotnie wyższy, niż założony we wniosku aplikacyjnym i wyniósł 60%, co biorąc pod uwagę charakterystykę grupy docelowej i ograniczony rynek pracy można uznać za bardzo dobry rezultat.

VIII. Komentarz

Projekt „Stalowowolskie magnolie” jest przykładem dobrego planowania i przemyślanych działań. Kluczowa dla sukcesu okazała się znajomość „małej ojczyzna” – lokalnych realiów związanych z funkcjonowaniem mieszkających w niej ludzi oraz mechanizmami działania rynku pracy.

W projekcie sprawdzilo się włączenie do działań opieki psychologów, co pozwoliło na przełamanie szeregu oporów psychicznych uczestniczek projektu. Wsparcie psychologiczne skutecznie i trwale wpłynęło na zmianę nastawienia niektórych uczestniczek. Realizatorzy wykazali się świadomością, że oczekując zmiany nawyków i aktywizacji na rynku pracy muszą kobietom pomóc, w szczególności w znalezieniu sposobów na podnoszenie motywacji.

Nazwa projektu	Zatłoczona droga - wracamy do pracy
Realizator	Powiatowy Urząd Pracy dla Powiatu Toruńskiego Toruń, województwo kujawsko-pomorskie
Okres realizacji	09.2005 – 08.2006
Działanie	1.6
Obszar realizacji	powiat miasto Toruń województwo kujawsko-pomorskie
Budżet projektu	302 990,80 zł
Więcej informacji	www.pup.powiattorunski.ibip.pl

I. Przesłanki realizacji projektu

Przy analizie sytuacji potencjalnych uczestniczek projektu zostały wykorzystane dostępne przez projektodawcę i partnera – Demokratyczną Unię Kobiet - instrumenty i wiedza. Instytucje spotykały się przed przystąpieniem do opracowywania projektu, w trakcie spotkań trwały konsultacje dotyczące doboru formy pomocy i wsparcia beneficjentek ostatecznych. Założono konieczną elastyczność na wzajemne sugestie. Ze strony PUP analiza sytuacji opierała się na:

- zasobach bazodanowych - rejestr bezrobotnych, statystyka;
- analizie istniejących w urzędzie aktywnych form wsparcia dla grupy docelowej (programy specjalne i inne);
- diagnozie Wydziału Poradnictwa Zawodowego – spotkanie informacyjne dla 194 pań i zebranie wstępnych deklaracji (w podziale na planowane aktywności zawodowe po zakończeniu udziału w projekcie – podjęcie działalności gospodarczej, poszukiwanie pracy na stanowiskach pracownika biurowego lub sprzedawcy).

Informacje o potrzebach beneficjentek ostatecznych po stronie Partnera opierały się na doświadczeniu w pracy z podobną grupą kobiet oraz własnych przeżyć członkiń tej organizacji, których bezrobocie na pewnym etapie życia zawodowego również dotknęło.

II. Do kogo projekt był skierowany

Projekt zaplanowano dla 50 kobiet bezrobotnych powyżej 12 miesięcy, w wieku 30-45 lat, z wykształceniem średnim i wyższym. Założenia odnośnie grupy docelowej zostały zrealizowane z wyjątkiem liczby pań, które były długotrwale bezrobotne. Pomimo że pierwotnie założono udział jedynie 20 pań z takiej kategorii bezrobotnych, to ostatecznie wszystkie uczestniczki rekrutowały się z tej grupy

Rekrutacja kandydatek do udziału w projekcie podzielona była na kilka etapów obejmujących:

- selekcję kandydatek z uwagi na kryteria formalne w systemie PULS;
- zaproszenie na spotkanie grupowe – informacyjne (po 30 osób);
- wypełnienie ankiety przez osoby zainteresowane udziałem w projekcie (ankieta została opracowana przez doradcę zawodowego i koncentrowała się na doświadczeniu zawodowym i umiejętnościach kandydatek);

- wyłonienie grupy docelowej przez psychologa i doradcę zawodowego;
- ponowne spotkanie, ale już tylko z osobami wstępnie wybranymi – po którym odbyły się zapisy na indywidualne rozmowy;
- indywidualna rozmowa - sporządzenie kart usług doradczych i ankiet;
- ostateczne opracowanie listy osób do udziału w działaniach projektu.

III. Cel projektu

Poprawa sytuacji kobiet długotrwale bezrobotnych na lokalnym rynku pracy poprzez ich aktywizację zawodową (uaktualnienie bądź zmianę kwalifikacji zawodowych, przygotowanie do ponownego wejścia na rynek pracy, pomoc w uzyskaniu zatrudnienia lub doświadczenia zawodowego).

IV. Działania w projekcie

W projekcie realizowano szereg działań:

- kampania informacyjna;
- doradztwo zawodowe;
- opracowanie Indywidualnych Planów Działania;
- szkolenia komputerowe;
- szkolenia zawodowe;
- warsztaty, szkolenia lub zajęcia aktywizacyjne i psychologiczne (Klub Aktywnego Poszukiwania Pracy);
- staże lub przygotowanie zawodowe;
- dotacje na rozpoczęcie działalności gospodarczej (dla usług krawieckich, handlu wyrobami mięsnymi i wędliniarskimi, produkcji uchwytów i akcesoriów dla osób niepełnosprawnych, handel artykułami medycznymi, import wózków inwalidzkich, hurtowy handel oponami, usługi remontowe i ogólnobudowlane).

Udział beneficjentek w poszczególnych formach wsparcia uzależniony był od zapisów Indywidualnego Planu Działania.

V. Efekty

Projekt zakończył się osiągnięciem wszystkich zaplanowanych rezultatów:

- udział w projekcie wzięło 50 uczestniczek, z czego zgodnie z zaplanowaną dla nich ścieżką (IPD) zakończyło 47;
- 25 z nich podniosło kwalifikacje jako pracownik biurowy;
- 22 skończyło przygotowanie zawodowe w miejscu pracy;
- 21 kobiet podjęło zatrudnienie;
- 5 kobiet otrzymało jednorazowe środki na rozpoczęcie własnej działalności gospodarczej, a następnie uruchomiło własną firmę.

Wskaźnik efektywności zatrudnieniowej projektu wyniósł 52%, co przy występujących w okresie realizacji projektu problemach z bezrobociem w regionie było bardzo zadowalającym rezultatem.

VI. Komentarz

W przypadku tego projektu, koncentracja na działaniach służących przełamaniu obaw psychicznych uczestniczek projektu i pomoc w wypracowywaniu indywidualnej ścieżki zawodowego życia znacząco przyczyniły się do zakwalifikowania proponowanych rozwiązań jako „dobra praktyka”.

Warto rekomendacji jest uzupełnienie działań projektowych o ofertę dostępną u Partnera projektu, w postaci wsparcia wolontariuszek dla uczestniczek projektu. Uruchomiono specjalne dyżury w siedzibie Partnera. Jedna wolontariuszka opiekowała się pięcioma uczestniczkami. Realizatorzy zaproponowali zatem zindywidualizowane podejście, które było przeciwwagą dla z konieczności zinstytucjonalizowanego charakteru urzędu. Pamiętać należy, że nawet bezpośrednia współpraca doradcy zawodowego czy pośrednika pracy, mimo swojego niewątpliwego waloru zindywidualizowanej pomocy, odbywa się w PUP, ze wszystkimi tego konsekwencjami. Samo to miejsce osobom bezrobotnym często jawi się, jako nieustające przypomnienie o ich klęsce zawodowej. Wsparcie jakiego mogą udzielić wolontariuszki (szczególnie w przypadku tego projektu doświadczone traumą bezrobocia) poza siedzibą instytucji publicznej jest nie do przecenienia dla osiągnięcia trwałych rezultatów projektu.

Nazwa projektu	Wiedza, motywacja, praca – aktywizacja zawodowa kobiet z miasta Łodzi
Realizator	Spółeczna Szkoła Przedsiębiorczości i Zarządzania Łódź, województwo łódzkie
Okres realizacji	08.2006 – 03.2008
Działanie	1.6
Obszar realizacji	Łódź województwo łódzkie
Budżet projektu	715 580,00 zł
Więcej informacji	www.swspiz.pl

I. Przesłanki realizacji projektu

Pomysł autorki projektu powstał w trakcie zagranicznych wizyt, gdzie miała szansę zaobserwować, w jaki sposób inni próbują pomagać kobietom. W wyborze odpowiedniej grupy kobiet, ponieważ tylko panie leżały w obszarze zainteresowania, pomocne były obserwacje i analizy.

Zasadniczymi przesłankami do realizacji projektu były analizy statystyk bezrobocia i wykluczenia społecznego dla miasta Łodzi, z których wynikało, że większość osób długotrwale bezrobotnych z niskim wykształceniem to kobiety, zwłaszcza młode do 34 roku życia. Z badań można było wyciągnąć wnioski nie rokujące dobrze dla tej grupy pań, ponieważ jednocześnie zamieszkiwały one „enklawy biedy”, w których zagrożenie wykluczeniem społecznym jest bardzo wysokie i nie dostarcza pozytywnych wzorców. Pojawia się tam zjawisko dziedziczenia bezradności społecznej i życia dzięki opiece socjalnej. Jednocześnie często osoby te nie posiadają wykształcenia, nigdy nie pracowały i nie widzą szans na poprawę swojej sytuacji.

II. Do kogo projekt był skierowany

Do udziału w projekcie zostały zaproszone kobiety z aglomeracji łódzkiej. Zostały wyodrębnione trzy obszary współpracy: program aktywizująco-szkoleniowy (80 osób), dostęp do informacji i wiedzy (1000 osób) oraz promocja (zmiana postrzegania beneficjentek ostatecznych przez przedsiębiorców i instytucje rynku pracy).

Warunkiem uczestnictwa w działaniach pierwszego z tych obszarów była przynależność do co najmniej jednej z poniższych grup ryzyka:

- zagrożone wykluczeniem społecznym;
- bezrobotne lub długotrwale bezrobotne;
- bierne zawodowo;
- o niskim poziomie wykształcenia lub zdezaktualizowanych kwalifikacjach;
- o niskim stażu zawodowym; opiekujące się dziećmi; niepełnosprawne rucho.

Rekrutacja ze względu na specyfikę powyższych obszarów współpracy była wielopłaszczyznowa. Rozpoczęła się od akcji promującej projekt poprzez rozprawienie plakatów i ulotek (PUP, NGO, OPS, domy samotnej matki, rozdawa-

ne bezpośrednio osobom zamieszkującym dzielnice zmarginalizowane i ubogie, sklepiki osiedlowe i targowiska) zwieńczonej spotkaniami informacyjnymi, na których prowadzona była rekrutacja do programu aktywizująco – szkoleniowego.

W spotkaniach tych brał udział doradca zawodowy, przeprowadzony był warsztat pilotażowy, zapraszano na indywidualne spotkania do Punktu Informacyjno – Doradczego. W punkcie przeprowadzono rozmowy w oparciu o przyjęte kryteria formalne, jak również istotne dla prawdziwej pomocy i płynnej realizacji projektu. Założono kompilację dwu podstawowych kryteriów: najbardziej potrzebujące pomocy i najbardziej zmotywowane, co odzwierciedlały dokumenty rekrutacyjne.

W układaniu grup do programu aktywizująco – szkoleniowego wzięto dodatkowo pod uwagę poziom języka, tak aby grupa miała zbliżoną wiedzę. Równolegle odbywała się ciągła współpraca z przedsiębiorstwami oraz organizacjami społecznymi i państwowymi, z którymi mogły mieć kontakt kobiety przewidziane do udziału w projekcie. Wszystkie aktywności związane z rekrutacją miały miejsce w aglomeracji łódzkiej, co ułatwiało koordynację.

III. Cel projektu

Wzrost stopy zatrudnienia kobiet w Łodzi oraz wsparcie na rynku pracy kobiet szczególnie zagrożonych wykluczeniem społecznym i zawodowym, podniesienie ich statusu społecznego i zawodowego poprzez promowanie programów specjalnych i innowacyjnych i inicjatyw lokalnych na rzecz zatrudnienia kobiet, w tym umożliwiających tworzenie nowych miejsc pracy dla bezrobotnych kobiet.

IV. Działania w projekcie

Ze względu na wyodrębnione obszary współpracy zrealizowano również trzy typy działań merytorycznych. W zakresie programu aktywizująco – szkoleniowy były to następujące formy wsparcia:

- program indywidualnego rozwoju zawodowego i osobowego (badanie predyspozycji i potrzeb, dostęp do porad prawnych, zawodowych i wsparcie psychologiczne, indywidualne plany działania);
- informacyjny system monitorowania poprzez indywidualne profile będące również narzędziem w wirtualnych targach pracy);
- moduł kształtujący umiejętności miękkie (SWOT, komunikacja, krytyczna analiza problemu, poszukiwanie pracy, autoprezentacja, wizaż);
- moduł języka obcego;
- moduł nowoczesnych technologii komunikacyjnych (MS Office, Internet, urządzenia biurowe);
- moduł podstaw prawa i administracji (struktury administracyjne, załatwianie spraw urzędowych, zakładanie firmy);
- integracyjny klub pracy;
- grupa wsparcia psychologicznego dla osób dotkniętych przemocą;
- opieka nad dziećmi i zwrot kosztów dojazdów.

W ramach dostępu do informacji i wiedzy prowadzony był punkt informacyjno-doradczy i serwis www (badanie i diagnozowanie predyspozycji zawodowych, indywidualne doradztwo i poradnictwo zawodowe, porady prawne, zawodowe i psychologiczne, dostęp do Internetu i interaktywnej strony www, materiały informacyjne na temat poszukiwania pracy).

Ponadto prowadzono współpracę z przedsiębiorcami i wirtualne targi pracy dla uczestniczek projektu.

V. Napotkane problemy i sposób ich rozwiązywania

Pewne problemy występujące w realizacji projektu wynikały ze specyfiki uczestniczek (niski poziom wykształcenia i kompetencji ogólnych, niska świadomość prawna, bezradność, niski poziom motywacji i samodyscypliny etc.). Realizatorzy projektu mieli świadomość, że nagromadzenie problemów związanych z grupą docelową może powodować problemy w trakcie trwania projektu (opory, rezygnacje, absencje), dlatego kładł szczególny nacisk na podtrzymywanie motywacji do uczestnictwa i rozwoju. Zaproponowano kompleksowe oddziaływanie w celu przełamania barier i rozwiązania problemów poprzez połączenie działań aktywizujących, integracyjnych, szkoleniowych i doradczych. Odbłyły się działania wzmacniające panie w trakcie nauki w celu przełamania oporów psychicznych poprzez realizacją warsztatów interpersonalnych kładących nacisk na pracę grupową, wymianę doświadczeń i wzajemne uczenie się.

Założenia wstępne projektu zostały trochę zweryfikowane przez rzeczywistość. Okazało się, że nie ma zbyt wielu pań z dziećmi, które chciałyby uczestniczyć w projekcie i w związku z tym opieka nad osobami zależnymi nie doszła do skutku, mimo dobrego przygotowania do otwarcia takiej aktywności. Nie były przewidziane stacjonarne, tradycyjne targi pracy, ale ze względu na niski poziom umiejętności obsługi komputera oraz chęć pań do kontaktów bezpośrednich z ludźmi, zrealizowano takie działanie.

VI. Efekty

W przypadku realizacji projektów w środowiskach zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem, niezwykle istotne jest doprowadzenie do trwałej zmiany postaw i świadomości uczestników projektu. Bez zmiany nastawienia psychicznego nie byłoby możliwe osiągnięcie trwałych rezultatów przejawiających się aktywnością na rynku pracy. Wśród kobiet uczestniczących w programie aktywizująco – szkoleniowym do zakończenia projektu:

- 20 podjęło zatrudnienie;
- 4 pracowały jako wolontariuszki;
- 11 kontynuowało naukę;
- 1 założyła własną firmę;
- 11 było w trakcie zakładania firmy.

VII. Komentarz

Projekt stanowi dobry przykład na połączenie wiedzy i doświadczeń Partnerów dla innowacyjnego sposobu pomocy trudnym beneficjentkom ostatecznym. Po jednej stronie (lidera) leżała ugruntowana wiedza o sposobach wspierania do rozwoju osób będących w trudnej sytuacji, po drugiej (Partnera) wiedza o korzyściach wynikających ze stosowania nowoczesnych technologii oraz kontaktów ze środowiskami pracodawców.

Realizatorzy zaproponowali interesujące rozwiązanie świadczące o szerokim spojrzeniu na problemy grupy docelowej. W ramach aktywności w projekcie oddziaływano nie tylko na małą grupę kobiet intensywnie z nimi pracując, ale również na ich szerokie otoczenie. Zmiany mogły zachodzić wielopłaszczyznowo, przez co pojawiał się efekt synergii.

Warto zwrócić również uwagę na elastyczne dostosowywanie się realizatorów do pojawiających się oczekiwań (vide: zmiana formuły targów pracy). Portal Internetowy był wykorzystywany przez Partnera w kolejnych projektach. Lider ma wiedzę o niektórych paniach uczestniczących w projekcie, ponieważ do dziś utrzymują kontakt na Facebooku.

Nazwa projektu	Bądź aktywna - załóż swoją firmę
Realizator	Fundacja Gospodarcza im. Karola Marcinkowskiego Ciechanów, województwo mazowieckie
Okres realizacji	05.2006 – 01.2008
Działanie	1.6
Obszar realizacji	powiaty: ciechanowski, mławski, płoński, pułtuski, przasnyski i żuromiński w województwie mazowieckim
Budżet projektu	934 266,94 zł
Więcej informacji	www.fg.org.pl

I. Przesłanki realizacji projektu

Fundacja jako główne przesłanki realizacji projektu wskazała obiektywne czynniki ekonomiczne: wysokie koszty zatrudnienia, mało elastyczne prawo pracy, niestabilna sytuacja makroekonomiczna kraju sprawiające, że wśród przedsiębiorców dominują tendencje do ograniczenia zatrudnienia.

Dodatkowo w regionie ciechanowskim po utracie statusu miasta wojewódzkiego wiele instytucji i firm dokonało redukcji zatrudnienia. Zdecydowaną większość likwidowanych miejsc pracy zajmowały kobiety. W efekcie na obszarze objętym projektem mieliśmy do czynienia ze wzrastającym popytem na miejsca pracy przy jednoczesnym zmniejszaniu się liczby etatów. Ponieważ kobiety mają mniejsze szanse na zatrudnienie niż mężczyźni, jedynym rozwiązaniem pozostało podjęcie własnej działalności gospodarczej.

Jak pokazywały statystyki Ministerstwa Gospodarki i Pracy, w okresie do lipca 2005 r. samozatrudnienie było rzadko wybierane przez kobiety jako forma aktywizacji zawodowej. Zwłaszcza w rejonie objętym projektem odsetek kobiet, które podjęły się własnej działalności gospodarczej był niższy (30%–35%) niż średnia krajowa (41%). Niezbędna była realizacja projektu zwiększającego udział kobiet wśród osób podejmujących własną działalność gospodarczą, który promował wśród kobiet samozatrudnienie, ułatwił kobietom podjęcie i prowadzenie własnej działalności gospodarczej.

II. Przygotowanie projektu

Na etapie przygotowywania projektu Realizator stale współpracował z powiatowymi urzędami pracy z powiatów objętych projektem w zakresie przedsięwzięć skierowanych do bezrobotnych. Ułatwiło to przygotowanie projektu, a następnie pozyskanie i wyłonienie zakładanej liczby beneficjentek projektu.

III. Do kogo projekt był skierowany

Projekt skierowany był do kobiet zamieszkałych na obszarze jego realizacji, zarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy jako bezrobotne lub poszukujące pracy. Dokonując wyboru beneficjentek projektu, Fundacja kładła szczególny nacisk na jak największy udział kobiet znajdujących się w trudnej sytuacji na rynku pracy. W procesie rekrutacji preferowane były kobiety długotrwale bezrobotne, młode – do 25 roku życia oraz zamieszkujące tereny wiejskie.

IV. Cel projektu

Celem projektu było wsparcie aktywności zawodowej oraz promowanie postaw przedsiębiorczości kobiet, poprzez zachęcanie i ułatwianie podjęcia i prowadzenia działalności gospodarczej na własny rachunek, a także:

- zwiększenie wiary we własne siły;
- nabycie umiejętności interpersonalnych ułatwiających kontakty międzyludzkie;
- podniesienie umiejętności obsługi komputera;
- zdobycie wiedzy w zakresie przepisów prawnych z obszaru prowadzenia własnej działalności gospodarczej przez uczestniczki projektu.

V. Działania w projekcie

W pierwszym etapie projektu 50 kobiet brało udział w szkoleniu „Własna firma to nic trudnego” trwającym 200 godz. i składającym się z dwóch bloków: aktywizującego i prawnego. W drugim etapie projektu przyznano środki finansowe w kwocie 11.000 zł na pokrycie kosztów związanych z uruchomieniem działalności gospodarczej dla 44 pań.

Projekt przewidywał realizację m.in. poniższych działań:

- promocja projektu w trakcie spotkań i imprez masowych: giełd i targów pracy, konferencji i seminariów organizowanych w regionie, spotkań w gminach; artykuły i informacje zamieszczone w lokalnych mediach;
- przygotowanie kompletu materiałów szkoleniowych z zakresu działalności gospodarczej dotyczących rejestracji firmy, aspektów administracyjno-prawnych prowadzenia działalności, rozliczeń podatkowych, ubezpieczeń społecznych, a także opracowywania biznes planu;
- zorganizowanie szkolenia aktywizującego „Własna firma to nic trudnego” oraz z zakresu podejmowania i prowadzenia działalności gospodarczej, w wymiarze 200 godzin dla 50 kobiet;
- przyznanie środków finansowych w kwocie 11.000 zł na pokrycie kosztów związanych z uruchomieniem działalności gospodarczej dla 44 kobiet;
- zorganizowanie trzech szkoleń po założeniu firmy nt. przepisów prawnych z zakresu przedsiębiorczości (podatki, ZUS, itp.), w których uczestniczyło 28 kobiet;
- zorganizowanie szkolenia „Jak pozyskać dotację na rozwój mikroprzedsiębiorstwa” dla 14 kobiet;
- zapewnienie wsparcia towarzyszącego: pokrycie kosztów opieki nad dziećmi i osobami zależnymi w trakcie szkolenia, zwrot kosztów dojazdów na miejsce szkolenia, wypłata dodatków szkoleniowych, catering;
- zorganizowanie na zakończenie projektu konferencji podsumowującej działania i rezultaty projektu.

VI. Napotkane problemy i sposób ich rozwiązywania

Nie napotkano większych problemów zarządczych, organizacyjnych i finansowych. Problemem pojawiającym się w trakcie realizacji projektu była stała konieczność podtrzymywania w beneficjentach motywacji i postaw przedsiębiorczych oraz chęci

dążenia do prowadzenia własnej firmy. Niektóre uczestniczki projektu po zdobyciu wiedzy na temat zasad podejmowania i prowadzenia działalności gospodarczej miały obawy czy poradzą sobie w skomplikowanej rzeczywistości prawnej i czy rzeczywiście uda im się planowaną działalność rozwinąć. Rolą doradców zatrudnionych przez Fundację była pomoc w przełamaniu bariery lęku i rozwianiu wątpliwości beneficjentek związanych z ich funkcjonowaniem jako przedsiębiorców. Był to praktycznie problem ciągły – występujący przez cały czas realizacji projektu.

VII. Efekty

Projekt zapewnił eliminację barier stojących na drodze do uruchomienia i rozwinięcia własnej firmy. W efekcie prowadzonych działań uczestniczki:

- przełamały barierę lęku przed uruchomieniem własnej firmy;
- zostały zmotywowane do możliwości uruchomienia własnej firmy;
- zostały podbudowane psychicznie i nabrały wiary we własne siły oraz nauczyły się radzić sobie ze stresem;
- zdobyły wiedzę i umiejętności niezbędne w trakcie uruchamiania działalności gospodarczej;
- nabyły umiejętności, które pozwalają im samodzielnie prowadzić ewidencję finansowo - podatkową firmy;
- zdobyły wiedzę i umiejętności z zakresu obsługi klienta oraz prowadzenia negocjacji handlowych;
- poznały możliwości finansowania rozpoczynanej, bądź rozwijanej działalności gospodarczej wraz z zasadami przygotowywania wniosków aplikacyjnych.

44 uczestniczki projektu założyły własną działalność gospodarczą. Zakres działalności firm obejmuje działalność usługową, działalność handlową oraz działalność gastronomiczną. Po rozpoczęciu działalności gospodarczej, uczestniczki projektu zostały objęte kompleksową opieką specjalistów z zakresu podatków, rachunkowości, ubezpieczeń społecznych, których usługi finansowane są w ramach innego projektu realizowanego przez Fundację - „Budową sieci Punktów Konsultacyjnych w ramach Krajowego Systemu Usług dla Małych i Średnich Przedsiębiorstw” współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego.

VIII. Komentarz

Projekt „Bądź aktywna – załóż swoją firmę” stał się przedsięwzięciem innowacyjnym w regionie, stanowił uzupełnienie działań podejmowanych przez publiczne służby zatrudnienia w zakresie ułatwiania osobom bezrobotnym i poszukującym pracy podejmowania własnej działalności gospodarczej. Udział w projekcie stał się dla kobiet bezrobotnych i poszukujących pracy wielką szansą na znalezienie stałego źródła dochodów, dając jednocześnie szansę na wykorzystanie posiadanego doświadczenia, kwalifikacji, umiejętności oraz predyspozycji.

Nazwa projektu	Profesjonalna mama - program integracji zawodowej matek dzieci niepełnosprawnych
Realizator	Dr Notes Artur Korol Warszawa, województwo mazowieckie
Okres realizacji	05.2006 – 04.2007
Działanie	1.6
Obszar realizacji	cała Polska
Budżet projektu	344 598,00 zł
Więcej informacji	www.notes.pl , www.fundacja-jas.pl , www.profesjonalnamama.pl

I. Przesłanki realizacji projektu

Głównym motywem, dla którego zdecydowano się podjąć i zrealizować projekt „Profesjonalna mama” była chęć wsparcia równości szans na rynku pracy dla kobiet poprzez aktywizację zawodową. Kobiety stanowiły bowiem w momencie rozpoczęcia prac nad projektem ponad 60% ogółu biernych zawodowo. Niski poziom wykształcenia i przerwy w zatrudnieniu spowodowane obowiązkami wychowawczymi pogłębiają stopniowo spadek kobiecych kompetencji zawodowych. Zdaniem projektodawców towarzyszy temu zjawisku ogromna chęć tych kobiet do osiągnięcia zamierzonych wcześniej celów związanych z powrotem na rynek pracy i spełnieniem osobistych ambicji.

Program „Profesjonalna mama” stał się jednym z nielicznych przedsięwzięć, z którego mogły faktycznie i realnie skorzystać adresatki projektu z całego kraju, gdyż umożliwiał przygotowanie do podjęcia zatrudnienia w formie zdalnej. Trzeba bowiem zaznaczyć, iż beneficjentkami projektu była określona grupa kobiet, a specyfika problemów z jakimi muszą one walczyć każdego dnia wymaga zdobycia konkretnych umiejętności pozwalających na wykonywanie tego rodzaju pracy.

II. Przygotowanie projektu

W procesie przygotowywania projektu firma informatyczno-konsultingowa Dr Notes współpracowała ze swoim Partnerem, Fundacją Pomocy Dzieciom „Jaś i Małgosia”.

III. Do kogo projekt był skierowany

Projekt był adresowany do kobiet w różnym wieku i różnym poziomie wykształcenia, które pozostają bierne zawodowo z powodu posiadania niepełnosprawnego dziecka i konieczności opieki nad nim. W związku z formułą szkoleń osoba chcąca wziąć udział w projekcie musiała posiadać komputer oraz dostęp do Internetu. Przewidziano, iż w programie weźmie udział 160 kobiet. Program ukończyło 161 kobiet.

Biuro Fundacji w Łodzi odpowiedzialne było za działania promocyjne i rekrutacyjne, w ramach których zarejestrowano i umieszczono w Internecie stronę projektu z najważniejszymi informacjami oraz formularzem rekrutacyjnym dla beneficjentek. Informacje o projekcie przekazywane były w różnorodny sposób np. za pośrednictwem organizacji działających na rzecz niepełnosprawnych i zrzeszających takie

osoby, współpracowano ze szkołami specjalnymi oraz organizacjami zrzeszającymi rodziców dzieci niepełnosprawnych, zamieszczano również informację na forach internetowych dla rodziców osób niepełnosprawnych. Realizatorzy zwracają uwagę również na wykorzystanie „marketingu szeptanego”, jako metody pozyskania kolejnych uczestniczek.

IV. Cel projektu

Podstawowym celem projektu była aktywizacja zawodowa matek dzieci niepełnosprawnych, poprzez wykorzystanie e-learningu oraz indywidualnego doradztwa psychologicznego i prawnego.

V. Działania w projekcie

W ramach właściwych działań przewidzianych w projekcie przeprowadzono różne formy wsparcia dla uczestniczek. Utworzono m.in. portal, który umożliwił zdalne nauczanie (możliwość odbywania lekcji on-line, drukowanie treści wykładów, kontrolne testy i egzaminy zostały poszerzone o forum dyskusyjne, które umożliwiło kontakt zarówno z wykładowcami, jak i innymi uczestnikami szkolenia).

Przeprowadzono trzy moduły szkoleń online:

- „Aktywizacja zawodowa”;
- „Działalność gospodarcza”;
- „Telepraca”.

Formą wspierającą moduły szkoleniowe i spotkania on-line były także fora dyskusyjne. Za pośrednictwem forum oraz drogą e-mail przeprowadzane było indywidualne doradztwo psychologiczne oraz prawne.

VI. Napotkane problemy i sposób ich rozwiązywania

Problemy, z jakimi borykali się organizatorzy projektu, dotyczyły głównie kwestii technicznych związanych z wykorzystywaną w szkoleniach technologią:

- nieumiejętność – w początkowym okresie użytkowania - wykorzystania możliwości, jakie dawała platforma; wynikało to z niskiego poziomu kompetencji IT beneficjentek lub z niepełnej kompatybilności portalu z przeglądarkami www;
- błędy oprogramowania Workplace firmy IBM – np. źle działający czat.

Problemy były rozwiązywane drogą mailową lub telefoniczną z beneficjentkami lub przy współpracy technicznej firmy IBM, która przysługuje w ramach zakupionej licencji.

Problemem odmiennej natury były przedłużające się terminy oceny wniosków o płatność, a tym samym wypłaty środków przeznaczonych na finansowanie realizacji projektu, co utrudniało normalne funkcjonowanie projektu.

VII. Efekty

Projekt cieszył się dużym zainteresowaniem, na liście rezerwowej umieszczono ponad 50 zgłoszeń. Ukończyło go jednak 161 uczestniczek (o 1 więcej niż było to zakładane). Jeszcze w trakcie trwania projektu pracę podjęło 5 kobiet.

Po zakończeniu wszystkich działań projektu lista uzyskanych rezultatów przedstawiała się następująco:

- 97% uczestniczek deklarowało chęć podjęcia dalszego kształcenia;
- ok. 15% pań zadeklarowało chęć założenia własnej działalności gospodarczej;
- 63% uczestniczek chciałoby podjąć telepracę;
- udzielono około 80 porad drogą mailową (dotyczących zarówno ćwiczeń, jak i pomysłów oraz problemów zgłaszanych przez uczestniczki);
- uczestniczki przełamały niechęci do wykorzystania nowoczesnych technologii w edukacji, a także poprawiły zdolności komunikacyjne i interpersonalne.

Projekt „Profesjonalna mama” pełnił również ważną funkcję w zakresie integracji społecznej:

- na www projektu stworzono zakładkę „Uczestniczki”, na której mamy uczestniczące w projekcie umieszczały zdjęcia swoje, swoich dzieci i rodzin wraz z krótkimi opisami; udostępniona została baza danych zawierająca dane kontaktowe beneficjentek oraz wiek, imię i rodzaj schorzenia dziecka;
- Powstała „Upominkownia”- projekt stworzony przez beneficjentki, którego celem była sprzedaż poprzez Allegro własnej twórczości (rękodzieła malownicze, haft, szydełkowanie itd.).

VIII. Komentarz

Realizacja projektu zakończyła się sukcesem, na co miały wpływ określone czynniki:

- projekt wykorzystał w aktywizacji zawodowej niekonwencjonalne metody, co przyniosło korzystny efekt, a także dużą popularność projektu;
- zapewnienie odpowiednich form wsparcia, które okazały się użyteczne dla beneficjentek;
- współpraca wielu partnerów w procesie przygotowywania projektu oraz w jego promocji;
- wprowadzenie poza aktywizacją zawodową elementów integracji społecznej.

Nazwa projektu	Edukacja i informacja szansą zaistnienia kobiet na rynku pracy
Realizator	Gmina Mszczonów Mszczonów, województwo mazowieckie
Okres realizacji	05.2006 – 10.2007
Działanie	1.6
Obszar realizacji	gmina Mszczonów
Budżet projektu	126 200,14 zł
Więcej informacji	http://www.mszczonow.pl/redir,626?wiecej=638

I. Przesłanki realizacji projektu

Potrzeba realizacji projektu wynikała z niekorzystnej sytuacji na rynku pracy w gminie Mszczonów. Zidentyfikowane problemy dotyczyły bezrobocia wśród mieszkańców, głównie kobiet (w Urzędzie Pracy rejestruje się ich więcej niż mężczyzn), problemów ze zmianą zatrudnienia i niską motywacją do jego poszukiwania. Uzasadnienie projektu oparto o dane pozyskiwane przez Gminne Centrum Informacji (GCI) dotyczące liczby osób poszukujących zatrudnienia i chcących zmienić zatrudnienie. Z danych wynikało, że sytuacja kobiet w gminie Mszczonów jest gorsza niż mężczyzn – przeważają wśród zarejestrowanych w bazie, zdecydowanie mniej jest ofert pracy do nich adresowanych, kobiety mają niższe niż mężczyźni kwalifikacje (sic!) i przegrywają w rywalizacji o stanowiska pracy (m.in. przedstawicieli handlowych, specjalistów z dziedziny marketingu).

Jednocześnie dane GCI pokazywały także, że kobiety są bardziej zainteresowane udziałem w kształceniu ustawicznym (np. w organizowanych przez GCI kursach angielskiego brało udział trzy razy więcej kobiet niż mężczyzn), jednak kluczową barierą hamującą takie kształcenie jest kwestia odpłatności za szkolenia.

II. Przygotowanie projektu

Warto podkreślić, że założenia projektu są zgodne ze strategią rozwoju gminy, która mówi o potrzebie podejmowania działań na rzecz dopasowania kwalifikacji mieszkańców do potrzeb rynku pracy, między innymi poprzez program szkoleń i działania promujące przełamywanie barier i oporów związanych ze zmianą kwalifikacji.

Projekt poprzedziło anonimowe badanie ankietowe wśród mieszkanki, w którym potwierdziły one (189 kobiet) chęć uczestnictwa w planowanych szkoleniach, o ile będą one bezpłatne. Konstruując program szkoleniowy, przeanalizowano także zapotrzebowanie lokalnego rynku pracy na kwalifikacje – napływ na rynek zagranicznych firm logistyczno-magazynowych spowodował, że podjęto decyzję o szkoleniach z języka angielskiego, obsługi komputera, obsługi biurowej, księgowości.

III. Do kogo projekt był skierowany

Na etapie wniosku założono, że projektem objętych zostanie 120 mieszkanki miasta i gminy Mszczonów, w wieku od 18 do 55 lat, posiadających wykształcenie podstawowe/gimnazjalne, zawodowe, średnie lub wyższe. Ustalono, że mogą to być osoby bezrobotne (w tym długotrwale bezrobotne, młodzież i absolwenci), oso-

by zarejestrowane jako poszukujące pracy, zatrudnione (także zagrożone utratą zatrudnienia), a także studenci i doktoranci. Ostatecznie projektem objęto 118 kobiet, mieszkanek gminy Mszczonów.

Rekrutację do projektu rozpoczęły spotkania informacyjne (w kilku miejscowościach w gminie) z potencjalnymi uczestniczkami projektu, zapisy i rozmowy indywidualne z kandydatkami. We wniosku projektowym określone zostały kryteria bezwzględne warunkujące udział w projekcie (miejsce zamieszkania i wiek kandydatek) oraz względne (wykształcenie, status, doświadczenia, sytuacja finansowa i rodzinna), którym nadano wagi punktowe w zależności od rodzaju szkolenia, weryfikowane podczas rozmów. Uzyskane punkty i informacje w trakcie rozmowy miały stanowić podstawę kwalifikacji uczestniczek do projektu oraz miały wpływ na propozycje szkoleń.

IV. Cel projektu

Celem projektu było zwiększenie aktywności na rynku pracy 120 kobiet z gminy Mszczonów, poprzez nabycie lub podniesienie ich kwalifikacji zawodowych.

V. Działania w projekcie

Działania w projekcie rozpoczęto od powołania zespołu projektowego, następnie przeprowadzono bezpośrednie spotkania informacyjne z potencjalnymi ostatecznymi beneficjentami na terenie miasta oraz gminy Mszczonów (spotkania odbywały się w szkołach podstawowych w Mszczonowie, Osuchowie, Piekarach, Bobrowcach, Lutkówe i Wręczy). Informacje o spotkaniach zostały ogłoszone w lokalnych mediach oraz poprzez plakaty, ulotki i materiały informacyjne. Osoby zainteresowane zgłaszały chęć uczestnictwa w projekcie: telefonicznie, drogą e-mailową oraz osobiście w siedzibie Gminnego Centrum Informacji w Mszczonowie.

Kolejnym krokiem była realizacja programu szkoleniowego. Przygotowano (na podstawie badań ankietowych w gminie na próbie 169 respondentek) i przeprowadzono cykl szkoleń dla kobiet. W ofercie znalazły się kursy:

- komputerowy podstawowy;
- komputerowy zaawansowany;
- kurs j. angielskiego (poziom podstawowy „Beginner” oraz bardziej zaawansowanym „Elementary”);
- organizacja techniki i pracy biurowej;
- księgowość od podstaw;
- kurs przedsiębiorczości.

VI. Napotkane problemy i sposób ich rozwiązywania

W trakcie realizacji projektu, po rozmowach z potencjalnymi beneficjentami, analizie wstępnych dokumentów rekrutacyjnych kobiet i ich sytuacji życiowej, wystąpiły trudności z obiektywną oceną potencjalnych uczestniczek i ich kwalifikacją do projektu. Zdecydowano, że najbardziej stosownym rozwiązaniem będzie przeprowadzenie losowania w obecności osób zapisanych na szkolenie, Sekretarza Miasta i kadry zarządzającej projektem. Założono także możliwość skorzystania przez te same uczestniczki z różnych propozycji szkoleń.

VII. Efekty

Ogółem wsparciem, ramach projektu objęto 118 osób, wśród nich:

- 65 osób bezrobotnych, w tym 10 osób długotrwale bezrobotnych, 21 reprezentujących młodzież do 25 roku życia, 20 absolwentów;
- 12 osób zarejestrowanych w PUP jako poszukujące pracy, nie pozostające w zatrudnieniu;
- 20 osób zatrudnionych (w tym zagrożonych utratą pracy);
- 21 osób – kobiety z terenów wiejskich.

W ramach projektu, zgodnie z założeniami zawartymi we wniosku, przeprowadzono:

- 5 edycji kursu komputerowego podstawowego (60 godzin);
- 2 edycje kursu komputerowego zaawansowanego (60 godzin);
- 2 edycje kursu języka angielskiego podstawowego (100 godzin i 50 godzin);
- 2 edycje kursu księgowości od podstaw (40 godzin);
- 2 edycje kursu z zakresu organizacji i techniki prac biurowych (40 godzin);
- 1 edycję kursu przedsiębiorczości (40 godzin).

Realizator przeprowadził także monitoring i analizę zmiany w statusie beneficjentów ostatecznych w okresie 6 miesięcy od zakończenia szkolenia (badanie ankietowe, uzyskano zwrot – 110 ankiet). Ustalono, że:

- 44 osoby podjęły zatrudnienie;
- 6 osób zmieniło pracę na bardziej korzystną;
- na samozatrudnienie zdecydowało się 5 uczestniczek programu szkoleniowego;
- 2 osoby pozostały na rynku pracy jako osoby zatrudnione - pracownicy w gorszym położeniu;
- 53 pozostało bez pracy.

VIII. Komentarz

Realizator projektu bardzo rzetelnie podszedł do analizy potrzeb przyszłych beneficjentek w kontekście potrzeb lokalnego rynku pracy (oparto się nie tylko na badaniach ankietowych, ale wzięto pod uwagę założenia dokumentów strategicznych gminy oraz przeanalizowano zmiany na rynku pracy). Realizator wykazał się także dużą wrażliwością na potrzeby kobiet i trudności, które często napotykają przy decyzji o kształceniu - podjęto i zrealizowano szereg działań, aby zachęcić kobiety do udziału i utrzymania się w projekcie. Szkolenia były organizowane blisko miejsca zamieszkania kobiet, refundowano koszty podróży związane z udziałem w zajęciach, elastycznie podchodzono do terminów i pory, w jakich odbywały się zajęcia, aby umożliwić w nich również udział osobom pracującym.

Zamieszanie w procesie kwalifikacji do udziału uczy jak ważne jest, by unikać niemierzalnych kryteriów selekcji. W omawianym przypadku wymieszano kryteria punktowe z kryteriami uznaniowymi, a jednocześnie nie zadbano, by te ostatnie potraktować jako pomocnicze w przypadku, gdy punkty nie przynoszą rozstrzygnięcia. W rezultacie sięgnięto po metodę publicznego losowania. Metoda taka, choć

może być postrzegana jako sprawiedliwa i transparentna, w konsekwencji może prowadzić do sytuacji, kiedy wsparcie trafia niekoniecznie do osób najbardziej go potrzebujących. Oczywiście nie wiemy czy tak było w omawianym przypadku, uważa ta jednak powinna być przestrożą dla ewentualnych naśladowców.

Nazwa projektu	Akademia Przedsiębiorczości Kobiet
Realizator	Fundacja Kobięca Kraków, województwo małopolskie
Okres realizacji	04.2006 – 07.2007
Działanie	1.6
Obszar realizacji	Kraków
Budżet projektu	659 664,60 zł
Więcej informacji	www.efka.org.pl/przedsiębiorczosc http://baza.dobrepraktyki.ngo.pl/info.asp?id=95

I. Przesłanki realizacji projektu

Projekt był odpowiedzią na zdiagnozowaną złą sytuację absolwentek krakowskich szkół wyższych, wśród których zanotowano cztery razy wyższy poziom bezrobocia niż w przypadku absolwentów mężczyźni. Kobiety przeważają także w grupie wszystkich zarejestrowanych bezrobotnych (55%, dysproporcja płciowa). Najbardziej widoczne są dysproporcje w grupie osób z wyższym wykształceniem, do 25 roku życia. Kobiety stanowią w niej aż 80% zarejestrowanych, 1 895 kobiet w grupie 2 362 osób (dane Grodzkiego Urzędu Pracy [GUP] w Krakowie za IX 2005 r.).

Realizator zwraca też uwagę na problem dyskryminacji, która mimo formalnego unormowania w prawie polskim i deklaratywnej równości szans kobiet i mężczyzn na rynku pracy, realnie istnieje, np. w nawiązywaniu stosunku pracy czy nierównych płacach i możliwościach kariery. Kobiety w Polsce zajmują ok. 35% stanowisk kierowniczych średniego szczebla, natomiast bardzo niewiele z nich, ok. 2%, osiąga najwyższe stanowiska zawodowe w firmach. Problemem jest także dostęp do szkoleń - wiele z bezrobotnych kobiet nie może podjąć pracy lub podnosić swoich kwalifikacji z powodu braku możliwości zorganizowania całodziennej opieki nad dziećmi.

II. Przygotowanie projektu

Przed rozpoczęciem realizacji projektu prowadzone były konsultacje z przedstawicielami GUP w Krakowie, na temat potrzeby realizowania tego typu projektu na terenie miasta. Ponadto przeprowadzona została ankieta telefoniczna wśród 50 bezrobotnych kobiet (72% respondentek potwierdziło chęć udziału w projekcie, duże zainteresowanie wzbudziła możliwość otrzymania wsparcia na założenie własnej działalności gospodarczej).

Aby zminimalizować ryzyko niskiej frekwencji w planowanych szkoleniach, kontynuowano współpracę z GUP podczas naboru beneficjentek projektu (wykorzystano m.in. bazę danych zarejestrowanych bezrobotnych). Ryzyko rezygnacji z udziału w szkoleniach zostało zmniejszone poprzez wprowadzenie odpowiedniego zapisu do umów szkoleniowych dla uczestniczek projektu.

III. Do kogo projekt był skierowany

Adresatem projektu była grupa 120 bezrobotnych kobiet, absolwentek szkół wyższych, zamieszkałych na stałe lub czasowo w Krakowie. Założono także, że w szkoleniach udział będą mogły wziąć również bezrobotne kobiety nie mające statusu

absolwentek (nie więcej niż 20% uczestniczek), które posiadają wyższe wykształcenie. Jednak priorytetowo traktowane będą kobiety, które ukończyły szkołę nie później niż 12 miesięcy przed rozpoczęciem procesu naboru.

Rekrutację przeprowadzono przy współpracy z GUP w Krakowie. W prasie lokalnej zostały zamieszczone ogłoszenia, dodatkowo zorganizowana została konferencja prasowa. Nabór został przeprowadzony dwutorowo: kobiety zainteresowane wzięciem udziału w szkoleniach mogły złożyć osobiście zgłoszenie w siedzibie realizatora lub wysłać je drogą internetową (w tym celu opracowany był formularz zgłoszeniowy, dostępny w wersji papierowej i elektronicznej).

Następnie powołano komisję rekrutacyjną, która na podstawie zgłoszeń kwalifikowała kandydatki do udziału w szkoleniach. Zaplanowano, że szkoleniami objętych zostanie 120 kobiet, spośród których 12 otrzyma dotację na rozpoczęcie działalności gospodarczej (decyzje o przyznaniu dotacji podejmie powołana komisja ds. dotacji, na podstawie kryterium wyboru, jakimi są jakość pomysłu oraz biznes planu na działalność gospodarczą).

IV. Cel projektu

Celem projektu było przeciwdziałanie bezrobociu wśród kobiet poprzez wypracowanie skutecznych i kompleksowych mechanizmów pozwalających kobietom na podnoszenie kwalifikacji przy równoczesnym zapewnieniu im opieki nad dziećmi, podnoszenie motywacji kobiet do podejmowania własnej działalności gospodarczej oraz pracy w III sektorze.

V. Działania w projekcie

W ramach „Akademii Przedsiębiorczości” przeprowadzono łącznie 6 sześciotygodniowych szkoleń. Poszczególne zagadnienia szkoleniowe były zgrupowane w trzy bloki: asertywność, przedsiębiorczość i alternatywne sposoby zatrudnienia (sektor pozarządowy). Poszczególne bloki zawierały szereg warsztatów dotyczących różnych problemów szczegółowych:

- asertywność - „Trening genderowy”, „WenDo asertywność”, „Trening twórczości”, „Sztuka autoprezentacji”, „Jak poruszać się na rynku pracy?”;
- przedsiębiorczość - „Biznes plan”, „Promocja, reklama”, „Księgowość firmy”, „Źródła finansowania działalności gospodarczej”, „Komputer - powtórka z MS Office”, „Internet”, „Księgowość komputerowa”, „Rejestrujemy i prowadzimy firmę”, „Prawo pracy i ubezpieczeń społecznych”, „Podatki”, „Jak osiągnęłam sukces”, „Zarządzanie”;
- alternatywne sposoby zatrudnienia - „Organizacje pozarządowe”.

Powołana komisja ds. dotacji przyznała 12 dotacji na rozpoczęcie działalności gospodarczej dla najlepiej opracowanych biznesplanów (podpisanych zostało 12 umów w sprawie udzielenia dotacji). Grupa uczestniczek, które otrzymały dotację objęta została monitoringiem realizatora, który gromadził informacje na temat założonych przez nie firm w okresie trzech miesięcy po przekazaniu dotacji. Monitoring polegał na przeprowadzeniu wywiadów standaryzowanych w siedzibie realizatora oraz wizycie jego przedstawicielki w miejscu prowadzenia działalności gospodarczej. W ramach projektu zorganizowana została także konferencja prasowa informująca o projekcie (po zakończeniu szkoleń) pod nazwą „Wiwat Akademia!”, w której wzięły udział m.in. przedstawicielki i przedstawiciele mediów, osoby prowadzące zajęcia w ramach szkoleń, a także beneficjentki ostateczne projektu.

VI. Napotkane problemy i sposób ich rozwiązywania

Pewnym zaskoczeniem był dość wysoki poziom demotywacji wśród potencjalnych uczestniczek, wynikający z okresu wakacyjnego (bezrobotne absolwentki wstępnie zainteresowane udziałem w Akademii podczas wakacji bardzo często z niego rezygnowały). Mimo to udało się przeprowadzić rekrutację do kolejnej grupy szkoleniowej w tym okresie.

VII. Efekty

W wyniku realizacji wszystkich działań projektu uzyskano następujące rezultaty:

- udział w projekcie zakończyło 119 kobiet (97% liczby beneficjentek zaplanowanej projekcie);
- 38 uczestniczek przygotowało i zaprezentowało Komisji ds. Dotacji swoje biznes plany; z których wybrano 12, którym przyznano dotacje na rozpoczęcie działalności gospodarczej (100% dotacji przewidzianych do przyznania) w wysokości 12 tys. zł każda);
- beneficjentki skutecznie zwiększyły swoją wiedzę - udzielono ponad 90% poprawnych odpowiedzi w teście końcowym.

Analizując uzyskane rezultaty miękkie projektu (zestawienie ankiet początkowych i końcowych przeprowadzonych w ramach szkoleń) stwierdzono dzięki udziałowi w projekcie średni wzrost:

- poziomu wiary uczestniczek w siebie, wiary we własne możliwości, poziom zadowolenia z siebie, poziom świadomości genderowej i asertywności (o 22%),
- poziomu umiejętności uczestniczek w zakresie poszukiwania pracy (o 22%),
- poziomu wiedzy uczestniczek dotyczącej prowadzenia działalności gospodarczej (o 36%);
- poziomu wiedzy uczestniczek dotyczącej prowadzenia organizacji pozarządowej (o 41%).

Sukces projektu potwierdzają także wyniki przeprowadzonej ewaluacji. Poziom szkoleń oceniono (skala 1-5, gdzie 1 oznacza najslabiej, a 5 najlepiej) na 4,46. Zadowolenie ze szkolenia wyraziło 97,91% uczestniczek, jego adekwatność i korzyści z poznanych treści podkreśliło 94,91% uczestniczek. Potwierdzają to ich wypowiedzi zawarte na utworzonym blogu uczestniczek (<http://akademiakobiet.blox.pl/html>).

Realizator przeprowadził w trzy miesiące po zakończeniu projektu monitoring losów zatrudnieniowych uczestniczek. Wynika z niego, iż:

- 60 pań podjęło zatrudnienie – planowana we wniosku o dofinansowanie wartość to 10 osób;
- 18 uczestniczek podjęło samozatrudnienie – planowana we wniosku o dofinansowanie wartość to 12 osób;
- 10 osób podjęło wolontariat – planowana we wniosku o dofinansowanie wartość to 8 osób;
- 21% beneficjentów ostatecznych podjęło lub kontynuuje edukację lub szkolenia;
- 53 osoby nadal pozostawały bez pracy.

VIII. Komentarz

Projekt „Akademia Przedsiębiorczości Kobiet” zdecydowanie można uznać za „dobrą praktykę”. Zrywał ze stereotypowym podejściem do wsparcia kobiet bezrobotnych, zakładającym naukę pisania CV, listu motywacyjnego i symulację rozmowy z pracodawcą. Uczestniczki projektu otrzymały w zamian kompleksowe i przemyślane wsparcie szkoleniowe wysokiej jakości, które motywuje do działania i wzmacnia poczucie własnej wartości (obok szkoleń stricte dotyczących przepisów i zasad prowadzenia działalności gospodarczej, m.in. prezentacja i obrona własnych opinii, zabieranie publicznie głosu, zachowania asertywne, ale i zapewnienie opieki dla dzieci posiadanych przez uczestniczki).

Projekt nie tylko przyczynił się do poprawy sytuacji objętych nim kobiet na rynku pracy poprzez wymierny rezultat (zatrudnienie, samozatrudnienie, dalsze kształcenie), ale przede wszystkim pozwolił na inne spojrzenie na własny, świadomy rozwój zawodowy.

Trafność doboru takiego programu potwierdzają znacznie wyższe niż założono wartości wszystkich wskaźników dotyczących rezultatów projektu. Świadczy to o jego wysokiej adekwatności do rzeczywistych potrzeb uczestniczek.

Projekt „Akademia Przedsiębiorczości dla Kobiet” został uznany za „dobrą praktykę” i umieszczony w internetowej „Bazie Dobrych Praktyk” (www.dobrepraktyki.ngo.pl), która gromadzi informacje o dobrych projektach, rekomendowanych m.in. przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej. Jako projekt modelowy, został także objęty projektem „W poszukiwaniu polskiego modelu ekonomii społecznej” realizowanym przez Stowarzyszenie na rzecz Forum Inicjatyw Pozarządowych.

Nazwa projektu	Twoja szansa - inicjatywa na rzecz integracji społeczno - zawodowej kobiet
Realizator	Fundacja Pomoc Społeczna SOS – Warszawa Warszawa, województwo mazowieckie
Okres realizacji	05.2006 – 09.2007
Działanie	1.6
Obszar realizacji	Warszawa
Budżet projektu	1 248 123,08 zł
Więcej informacji	www.fundsos.netix.pl

I. Przesłanki realizacji projektu

Wbrew powszechnym opiniom o ogromnych możliwościach, jakie niesie zamieszkiwanie w mieście stołecznym, Fundacja uważała, że w Warszawie istnieje deficyt kompleksowych programów skierowanych na rozwiązywanie problemów społeczno - zawodowych bezrobotnych kobiet. Warszawa, mimo statystycznie niskiego bezrobocia, jako stolica zbiera skutki bezrobocia z całej Polski. Odnotowuje się przybywanie kobiet z całego kraju, nie do konkretnej pracy, ale do miejsca spodziewanego zatrudnienia. Skutkiem tego, kobiety nie mające ani zatrudnienia, ani wsparcia w rodzinie i środowisku, podejmują prace poniżej swojego wykształcenia i kwalifikacji, stanowiąc poważną konkurencję dla mieszkanek stolicy o niższych kwalifikacjach.

II. Do kogo projekt był skierowany

Projekt skierowany był do 120 bezrobotnych, poszukujących pracy kobiet z Warszawy i gmin sąsiednich.

III. Cel projektu

Projekt miał na celu przeprowadzenie działań na rzecz integracji zawodowej i społecznej bezrobotnych, poszukujących pracy kobiet poprzez kompleksowy kurs szkoleniowy aktywizujący beneficjentki w obszarze zawodowym i społecznym.

IV. Działania w projekcie

Realizacja projektu polegała na przeprowadzeniu intensywnego, kompleksowego kursu szkoleniowego aktywizującego beneficjentki w obszarze zawodowym i społecznym. W celu zapewnienia elastyczności grup i wysokiej jakości usług, merytoryczna część projektu podzielona została na 3 moduły zajęciowe, trwające po 4 miesiące, po 4 uczestniczek każdy. Każda osoba uczestniczyła w zajęciach, podzielonych na trzy bloki tematyczne:

- „Poznaj siebie, poznaj nas”, w tym: indywidualne konsultacje psychologiczne i poradnictwo zawodowe, zajęcia integracyjno-motywacyjne, tworzenie Indywidualnych Planów Działań, treningi interpersonalne, kursy z zakresu walki ze stresem i asertywności;

- „Coś nowego” - podstawy obsługi komputera dla wszystkich uczestniczek oraz w zależności od zdiagnozowanych predyspozycji i potrzeb kurs zawodowy do wyboru (pracownik administracyjno-biurowy, rachunkowość/księgowość, obsługa klienta, sprzedawca, kadry i płace, agent ubezpieczeń, ankieter, opiekunka osób starszych, opiekunka dzieci, bukieciarstwo, zakładanie i pielęgnacja ogrodów, usługi domowe, wykonywanie przedmiotów ozdobnych, zabawkarstwo, renowacja mebli, intrlogatorstwo);
- „Kobieta na rynku pracy” – indywidualne poradnictwo prawne, informacja, poradnictwo zawodowe i biznesowe, w tym: tworzenie biznesplanu, zakładanie własnej firmy lub spółdzielni oraz zarządzanie nimi.

V. Napotkane problemy i sposób ich rozwiązywania

Duży problem stanowiły przejawiane przez niektóre beneficjentki, niczym nieuzasadnione, postawy roszczeniowe, np. żądania wypłaty dodatków szkoleniowych w wyznaczonym przez beneficjentki terminie, krytyka harmonogramów zajęć przewidujących zajęcia w godzinach niewygodnych dla niektórych beneficjentek, niezadowolenie z menu cateringu, a nawet wyglądu sal szkoleniowych. Roszczenia uzasadnione były zaspokajane w miarę możliwości, w przypadku żądań nieuzasadnionych tłumaczono i wyjaśniano powody, dla których organizator nie może odstąpić od swojego sposobu postępowania.

Początkowo obawy beneficjentek budziła przyjęta forma zajęć grupowych - interaktywne warsztaty z zastosowaniem ćwiczeń, zabaw, odgrywanie scenek, odbywające się często w kręgu na podłodze kojarzyły się beneficjentkom z dziecięcymi zabawami, a nie z nauką ważnych zagadnień. Jednakże, po kilku zajęciach zastosowane metody okazały się niezwykle ciekawe, wesołe, wciągające, angażujące uczestniczki, a poprzez to skuteczne. W końcowej ocenie projektu beneficjentki wskazały właśnie na zajęcia warsztatowe, jako najciekawsze w projekcie i jako te, których najbardziej im brak po projekcie.

Duże emocje wzbudzał także kurs komputerowy ECDL. Kurs przebiegał bardzo intensywnie, tj. 8 godzin dydaktycznych przez pięć dni w tygodniu, co często budziło niezadowolenie beneficjentek. Dodatkowym stresem była sesja egzaminacyjna obejmująca siedem egzaminów, ponieważ zgodnie z regulaminem ECDL, każdy moduł tematyczny kończył się zaliczeniem. Projektodawca podjął różnorodne środki zaradcze w postaci: umożliwienia przystąpienia do egzaminów w innym terminie (z kolejnym modułem) oraz możliwość korzystania z sali komputerowej poza godzinami kursu.

VI. Efekty

W wyniku przeprowadzonych szkoleń uzyskano następujące rezultaty:

- 42 osoby podjęły zatrudnienie;
- 3 osoby rozpoczęły działalność gospodarczą;
- 6 osób podjęło wolontariat;
- 15 osób podjęło lub kontynuowało edukację;
- po kursie ECDL - 106 beneficjentek przystąpiło do zdawania egzaminów i każda zdała przynajmniej jeden egzamin uzyskując Europejską Kartę Umiejętności Komputerowych, a 17 beneficjentek zdało wszystkie egzaminy i uzyskały certyfikat EUK wystawiony przez Polskie Towarzystwo Informatyczne.

Wynikiem udziału w projekcie było zwiększenie motywacji, wiary we własne siły, rozbudzenie aspiracji zawodowych i edukacyjnych, wzrost aktywności społecznej oraz pozyskanie umiejętności aktywnego poszukiwania pracy. Zdecydowana większość kobiet zaakceptowała swoje wady i ograniczenia, zdając sobie jednocześnie sprawę ze swoich mocnych stron i możliwości własnego potencjału.

Dzięki zdobytym kompetencjom i umiejętnościom poruszania się po rynku pracy, jak również dzięki wypracowanym podczas projektu Indywidualnym Planom Działania, znacznie wzrósł optymizm beneficjentek i obniżył się poziom lęku, rzadziej wskazywały na poczucie załamania, beznadziejności czy krzywdy. Uzyskane wsparcie, rady i wskazówki wzmocniły również motywację i aktywność beneficjentek, które po zakończeniu projektu deklarują podjęcie szeregu działań dla przeciwdziałania własnemu bezrobociu przy zastosowaniu aktywnych metod poszukiwania pracy.

VII. Komentarz

Doradztwo psychologiczne okazało się niezwykle istotne z punktu widzenia specyfiki grupy – kobiet często długotrwale bezrobotnych, borykających się z trudnościami finansowymi, z problemami spowodowanymi długotrwałą nieobecnością na rynku pracy, trudnościami w znalezieniu zatrudnienia. Celem doradztwa psychologicznego było oczyszczenie z negatywnych emocji, wsparcie i wzmocnienie beneficjentek, a także wzbudzenie wiary w siebie. Warto dodać, iż czynnikiem zapewniającym trwałość rezultatów i najdobitniej świadczącym o powodzeniu projektu jest zadowolenie i satysfakcja uczestniczących w nim kobiet, dla których udział w projekcie był „prawdziwą przygodą”. Dla wielu pań znajomości, a często przyjaźnie zawarte z innymi uczestniczkami projektu, nie zakończyły się wraz z jego zakończeniem. Przez blisko rok po zakończeniu projektu grupa pań spotykała się w Fundacji jako nieformalna grupa wzajemnej pomocy i wsparcia.

Niestandardowym rozwiązaniem było zaproponowanie kursów „artystycznych” tj.: florystyki, renowacja mebli, czy wyrobu przedmiotów ozdobnych. Pozwoliły one uczestniczącym w nich beneficjentkom nie tylko odkryć swoje talenty i nabyć umiejętności atrakcyjne na rynku pracy, ale także, dzięki szybkiemu uzyskaniu efektów swojej pracy w trakcie szkolenia, znacząco podnieść swoją samoocenę.

Nazwa projektu	Mama wraca do pracy
Realizator	Global Training Centre Sp. z o.o. Warszawa, województwo mazowieckie
Okres realizacji	20.02.2006 – 29.02.2008
Działanie	1.6
Obszar realizacji	powiaty: garwoliński, grodziski, grójecki, legionowski, miński, nowodworski, otwocki, piaseczyński, ruszkowski, pułtuski, sochaczewski, m.st. Warszawa, warszawski zachodni, węgrowski, wołomiński, wyszkowski, żyrardowski w województwie mazowieckim
Budżet projektu	3 627 096,00 zł
Więcej informacji	http://global.waw.pl

I. Przesłanki realizacji projektu

Kobiety powracające na rynek pracy po dłuższej przerwie cechują niedostateczne kwalifikacje i umiejętności, wynikające z dezaktualizacji ich wiedzy. Szybki postęp technologiczny, zmiany w przepisach oraz w wymogach rynku pracy sprawiają, że wiedza i umiejętności zawodowe nabyte wcześniej stają się nieaktualne i niewystarczające dla bycia konkurencyjnym na rynku pracy. Dlatego w projekcie zdecydowano się na połączenie kilku form wsparcia adresowanego do jego uczestniczek w postaci szkoleń połączonych z indywidualnym doradztwem i budowaniem indywidualnych ścieżek rozwoju zawodowego. Przygotowując projekt stwierdzono, że częstą barierą niepowracania kobiet na rynek pracy są koszty związane z odbyciem odpowiednich szkoleń, dojazdami na takie szkolenia oraz zapewnieniem opieki nad dziećmi. W sytuacji, gdy nie mają one dochodów z pracy stanowi to istotną przeszkodę w aktualizowaniu swoich kwalifikacji oraz ponownym zatrudnieniu.

II. Przygotowanie projektu

Punktem wyjścia dla przygotowania projektu „Mama wraca do pracy” były doświadczenia nabyte przez projektodawcę podczas realizowanego wcześniej projektu „Praca kobiety we współczesnym biurze”.

W szczególności zaplanowany w ramach projektu „Mama wraca do pracy” sposób rekrutacji uczestniczek stanowił kontynuację rozwiązań przetestowanych w tym wcześniejszym projekcie. Warto też zaznaczyć, iż ze względu na swoją skuteczność i efektywność sposób ten jest wykorzystywany nadal w kolejnych projektach realizowanych przez projektodawcę.

III. Do kogo projekt był skierowany

Założono, że łącznie w projekcie w okresie 2 lat wdrażania udział weźmie 360 uczestniczek (w każdej z 5 edycji 72 uczestniczki), czyli kobiet powracających na rynek pracy po dłuższej przerwie. Dodatkowo założono, że pierwszeństwo w naborze miały kobiety z obszarów wiejskich, samotnie wychowujące dzieci oraz niepełnosprawne. Ostatecznie projektem objęto 361 uczestniczek.

Rekrutacja do kolejnych edycji przeprowadzana była w 4 etapach:

- 1 etap: zgłoszenia telefoniczne, mailowe, osobiste;
- 2 etap: karta zgłoszenia zawierająca dane osobowe potwierdzające, że kandydatka spełnia warunki uczestnictwa (tj. powraca na rynek pracy po dłuższej przerwie), testy kwalifikujące z j. angielskiego i ze znajomości komputera (cel: stworzenie homogenicznych grup);
- 3 etap: rozmowy kwalifikacyjne połączone z: ankietą potrzeb szkoleniowych, wywiadem kierowanym prowadzonym przez psychologa wraz z badaniem wstępnym rezultatów miękkich (tj. stopnia funkcjonowania na rynku pracy, w społeczeństwie i w środowisku rodzinnym oraz autorefleksji, samowiedzy, samoświadomości), potwierdzeniem danych zawartych w karcie zgłoszeniowej (przez dostarczenie odpowiednich dokumentów poświadczających status na rynku pracy, miejsce zamieszkania, status społeczno - ekonomiczny, opiekę nad osobami zależnymi, wykształcenie i doświadczenie zawodowe); na zakończenie tego etapu tworzona była lista uczestniczek zakwalifikowanych do projektu oraz lista rezerwowa;
- 4 etap: spotkanie informacyjne, podpisanie umowy uczestnictwa w projekcie, zebranie danych osobowych do podsystemu PEFS oraz zgody na przetwarzanie danych osobowych dla celów realizacji projektu.

IV. Cel projektu

Celem projektu była aktualizacja umiejętności i kwalifikacji zawodowych 360 kobiet powracających po dłuższej przerwie na rynek pracy z Warszawy i powiatów centralnej części województwa mazowieckiego.

V. Działania w projekcie

Oferowane w projekcie szkolenia oraz działania towarzyszące oferowane były w ramach zorganizowanych 5 edycji wsparcia. 1 edycja trwała łącznie 12 tygodni. Przy czym pomoc udzielana była naprzemiennie w kolejnych tygodniach: w dni nieparzyste oraz parzyste. W jednym tygodniu 3 razy i w kolejnym 2 razy w tygodniu, w ciągu dnia w godzinach od 10.00 do 15.30, tak aby zapewnić uczestniczkom co drugi dzień wolny. Było to szczególnie ważne dla matek będących jeszcze na urlopie wychowawczym oraz dla kobiet dojeżdżających z odleglejszych miejscowości.

Każda z 5 edycji obejmowała kompleksowe wsparcie, realizowane w 2 etapach:

1 etap (8 tygodni) obejmował:

- kursy szkoleniowe z zakresu aktywizacji zawodowej;
- indywidualne poradnictwo psychologiczne, społeczne, zawodowe i prawne;
- budowanie indywidualnych ścieżek rozwoju zawodowego;
- kursy szkoleniowe podnoszące kwalifikacje zawodowe (j. angielski i komputer);
- szkolenia z zasad zawierania i rozliczania umów z opiekunami osób zależnych (konieczne dla prawidłowego rozliczenia refundacji kosztów opieki nad osobami zależnymi).

2 etap (4 tygodnie) obejmował:

- wspólne dla wszystkich uczestniczek kursy grupowe z j. angielskiego z certyfikatami TELC lub LCCI;

- indywidualne konsultacje językowe;
- opcjonalnie kursy szkoleniowe podnoszące kwalifikacje zawodowe pracownika administracyjno - biurowego (24 godziny szkolenia zawodowego oraz 2 całonienne warsztaty psychologiczne) lub szkolenia z zakresu prowadzenia własnej działalności gospodarczej (24 godziny szkoleń oraz 2 całonienne warsztaty psychologiczne).

Począwszy od drugiej edycji wprowadzono także nową formę szkolenia językowego w postaci e-learning'u.

Ewaluacja projektu wykazała wysokie dostosowanie programu szkoleniowego do potrzeb uczestniczek. W trakcie jego trwania i po jego zakończeniu wysoko oceniono wszystkie zajęcia wchodzące w skład proponowanych form pomocy. Przy czym uczestniczki wskazywały na potrzebę wydłużenia takiej pomocy, czyli kontynuowania podobnych projektów w przyszłości.

VI. Napotkane problemy i sposób ich rozwiązywania

Istotnych problemów w trakcie wdrażania projektu nie zidentyfikowano. Wszelkie postulaty uczestniczek, dotyczące zwłaszcza czasu trwania danej formy wsparcia oraz jej charakteru były na bieżąco modyfikowane, co niewątpliwie przyczyniało się do właściwej realizacji projektu. W szczególności w ten sposób m.in. zwiększono liczbę dni i godzin doradztwa zawodowego, liczbę godzin grupowych szkoleń językowych, liczbę dni warsztatowych w przypadku warsztatów psychologicznych.

VII. Efekty

Pełną ścieżkę udziału przeszły 343 uczestniczki (spośród 360, co stanowiło – 95%). 70% uczestniczek stwierdziło, że udział w szkoleniach zwiększył ich szanse na rynku pracy. Dla większości projekt spełnił ich oczekiwania, a otrzymane wsparcie zostało ocenione jako satysfakcjonujące. Wszystkie przedstawione rezultaty były zgodne z zaplanowanymi.

Ewaluacja trzech spośród pięciu edycji wsparcia w 6 miesięcy po zakończeniu udziału w projekcie wykazała, że:

- 105 uczestniczek podjęło zatrudnienie;
- 1 podjęła samozatrudnienie;
- 50 podjęło lub kontynuowało edukację lub szkolenia;
- 59 pozostawało bez pracy;
- 1 pozostawała na urlopie wychowawczym.

Ocena efektów czterech edycji wsparcia wykazała, że już 132 uczestniczki spośród 288 podjęły zatrudnienie, co stanowiło 45% uczestniczących w projekcie.

Uzyskane w projekcie wyniki wywiadów przeprowadzonych przez psychologa pokazały, że projekt wywarł zamierzony wpływ. Wzrost nasilenia pozytywnych cech zaobserwowano w zakresie od 34% do 60% uczestniczek, co oznaczało, że dla każdej mierzonej cechy przynajmniej 1/3 uczestniczek programu zanotowała pozytywny wzrost, który jest najpewniej konsekwencją udziału w projekcie.

Obserwowany był również wzrost poczucia kontroli, optymizmu życiowego i samooceny u uczestniczek, co z kolei powodowało wzrost motywacji, zmianę kierunku z motywacji zewnętrznej na wewnętrzną oraz zmianę kierunku z motywacji (od „na unikanie niepowodzenia”, na motywację (do) „skierowaną na sukces i osiągnięcia”. Wzrosło także przekonanie o własnym sprawstwie, co z pewnością było efek-

tem z jednej strony wzrostu w zakresie szeroko pojętej samowiedzy, świadomości własnych osiągnięć, możliwości i kompetencji, a z drugiej strony poczucia kontroli nad własnym losem, terażniejszością i przyszłością.

VIII. Komentarz

Projekt pokazuje, jak trafna diagnoza potrzeb zarówno stricte merytorycznych uczestniczek projektu, jak i tych dotyczących samej organizacji oferowanego wsparcia wpływa na sukces projektu. Połączenie pomocy w zakresie rozwijania kompetencji zawodowych z przezwyciężaniem wewnętrznych barier - spowodowanych w tym przypadku pozostawaniem poza rynkiem pracy przez dłuższy czas - znacząco zwiększyła powodzenie projektu.

Warto zwrócić uwagę na kolejność oferowanej pomocy. Najpierw projekt koncentrował się na odnowieniu oraz wzmocnieniu kompetencji z zakresu aktywności zawodowej, samooceny i umiejętności zbudowania własnej ścieżki zawodowej, a dopiero w drugiej kolejności skupiał się na dostarczaniu kompetencji zawodowych w jednym spośród dwóch wybranych przez uczestniczki zakresie. W tym miejscu warto zaznaczyć, że planując wsparcie z zakresu prowadzenia działalności gospodarczej dla podobnych odbiorców, a więc osób pozostających przez dłuższy czas poza rynkiem pracy, należałoby w trakcie przygotowywania projektu zidentyfikować preferowane przez nich formy zatrudnienia. Może się bowiem okazać (jak w przypadku tego projektu), iż generalnie osoby takie wolą zatrudnienie jako pracownicy najemni, a prowadzenie działalności gospodarczej może się dla nich łączyć ze zbyt dużym ryzykiem, którego nie są w stanie podjąć.

Interesującą praktyką w projekcie jest elastyczne, nastawione na potrzeby uczestniczek podejście projektodawcy. Starał się on przez cały czas dostosowywać działania projektowe do ich potrzeb, by satysfakcja z pomocy, ale także jej skuteczność były jak najwyższe. Harmonogram czasowy zajęć dostosowany był do uczestniczek, tak by co drugi dzień mogły pozostawać w domu ze swoimi pociechami.

Nazwa projektu	Przebojowa business woman - program wsparcia przedsiębiorczości wśród kobiet
Realizator	Instytut Analiz, Diagnoz i Prognoz Gospodarczych Szczecin, województwo zachodniopomorskie
Okres realizacji	01.03.2007 – 29.02.2008
Działanie	1.6
Obszar realizacji	województwo zachodniopomorskie
Budżet projektu	473 395,64 zł
Więcej informacji	www.iadipg.pl

I. Przesłanki realizacji projektu

Realizator zwrócił uwagę na sytuację bezrobotnych kobiet, szczególnie na obszarach wiejskich województwa zachodniopomorskiego, w którym rolnictwo odgrywa istotną rolę. Niestety przeważają gospodarstwa rolne o areale poniżej 10 hektarów, które nie dają perspektyw rozwoju. Stąd ani rolnictwo, ani tym bardziej słabe sektory przemysłu i usług nie dają perspektyw zatrudnienia.

Do decyzji o rozpoczęciu projektu skłoniła Instytut wieloletnia współpraca z krajowymi i zagranicznymi organizacjami zajmującymi się problematyką kobiet także na rynku pracy: Europejska Unia Kobiet, Agencja Promocji Zawodowej Kobiet w Gdańsku, Stowarzyszenie Równe Szanse w Szczecinie, Stowarzyszenie Pomoc i Rozwój w Szczecinie, Baltic – Russian – Swedish Women Resorce Centre (Szwecja), Tillsammans – multietniczne Centrum ds. Kobiet w Malmö (Szwecja), Innovation Norway (Norwegia). Realizator postanowił wykorzystać doświadczenie własne i tych organizacji do zaproponowania wsparcia w zakresie przygotowania kobiet do prowadzenia własnej działalności gospodarczej.

II. Przygotowanie projektu

W latach 2004-2007 Instytut realizował projekt „Female Entrepreneur’s Meetings in the Baltic Sea Region” w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego Interreg IIIIB. Projekt ten stał się podstawową do rekrutacji kobiet i przygotowania projektu pod ich potrzeby. Wykorzystano doświadczenia tego projektu polegające na stworzeniu struktur wspomagających przedsiębiorczość kobiecą w Finlandii, Szwecji, Polsce, Litwie, Łotwie, Estonii, Norwegii, Białorusi i Rosji. W trakcie jego realizacji powstała baza danych obejmująca kobiety zgłaszające zapotrzebowanie na szkolenia z zakresu prowadzenia działalności gospodarczej. W chwili rozpoczęcia projektu „Przebojowa business woman” w bazie było aż 179 kobiet spełniających kryteria tego projektu. Deklarację nieformalnego partnerstwa zgłosiły też organizacje krajowe i międzynarodowe wymienione wyżej.

III. Do kogo projekt był skierowany

W ramach projektu objęto wsparciem kobiety bezrobotne oraz kobiety pochodzące z obszarów wiejskich, które były zainteresowane rozpoczęciem prowadzenia działalności gospodarczej, w łącznej liczbie 50 osób. Do udziału w projekcie zaproszono panie, które często już wcześniej deklarowały chęć udziału w takiej formie wsparcia.

W procesie rekrutacji zwrócono baczną uwagę na poziom motywacji kandydatek. Wybór najbardziej zmotywowanych i zdeterminowanych kobiet do projektu był skutecznym sposobem na minimalizowanie podstawowego zagrożenia: rezygnacji uczestniczek przed końcem projektu lub nawet po rozpoczęciu działalności gospodarczej. Ryzyko to wynikało z ogólnie niskiego poczucia własnej wartości, niepewności, niedostatecznego poziomu wiedzy ekonomicznej, braku umiejętności oceny sytuacji na rynku, braku doświadczenia osobistego lub rodzinnego w prowadzeniu działalności gospodarczej, braku środków finansowych na rozkręcenie własnej firmy.

IV. Cel projektu

Celem projektu było profesjonalne i kompleksowe przygotowanie do prowadzenia działalności gospodarczej wraz z udzieleniem dotacji finansowej, a tym samym wsparcie procesu samozatrudnienia wśród kobiet.

V. Działania w projekcie

W ramach projektu przeprowadzono następujące działania:

- kompleksowe szkolenia przygotowujące do podjęcia działalności gospodarczej - szkolenia dotyczyły m.in. kształtowania postaw życiowych niezbędnych przy prowadzeniu przedsiębiorstwa, komunikacji w biznesie, podstaw przedsiębiorczości oraz podstaw zastosowania komputera, zasad przygotowania biznes planu oraz pozyskiwania dotacji z UE (szczególnie przydatny okazał się blok zajęć obejmujący rozwiązywanie problemów z zakresu ekonomii, zarządzania firmą i prawa, które pojawiły się podczas konstruowania biznes planu działalności gospodarczej);
- konsultacje z ekspertami w zakresie przygotowania biznes planu przyszłej działalności gospodarczej - spotkania te miały pomóc w rozwiązywaniu problemów z tworzeniem biznes planu, zakładaniem i prowadzeniem działalności gospodarczej;
- dotacje na podjęcie działalności gospodarczej;
- udzielenie pomocy w formie bezpłatnych konsultacji w zakresie rozliczenia z Urzędem Skarbowym (temat: opodatkowanie dotacji);
- wsparcie w zakresie czynności biurowych (telefonowanie, ksero, fax) oraz obsługi komputera (użytkowanie Internetu, MS Office).

Projekt podzielony był na dwa etapy:

- etap 1 – wsparcie dla 50 osób w zakresie kompleksowego szkolenia;
- etap 2 – wsparcie dla 22 osób w zakresie doradztwa i dotacji na rozpoczęcie działalności gospodarczej.

VI. Napotkane problemy i sposób ich rozwiązywania

Największe ryzyko w projekcie wiązało się z rezygnacją z projektu spowodowaną brakiem wiary w sukces, własne możliwości i presją własnego środowiska (presja rodzin: „bo miejsce kobiety jest w domu, a nie w biznesie”). To typowe ryzyko dla tego typu projektów kierowanych do kobiet ze środowisk wiejskich. Udało się jednak uniknąć tego zagrożenia dzięki rzeczywistej selekcji pań w oparciu o kryterium

motywacji. Było to możliwe dzięki temu, że wykonawca projektu od początku dysponował kilkakrotnie większą liczbą kandydatek, niż wymagana. Baza danych, jaką dysponował Instytut okazała się kluczowa dla właściwego wyboru.

W trakcie projektu zmodyfikowano nieco grupę docelową – zgłosiło się bowiem dużo więcej kobiet długotrwale bezrobotnych (wysoka determinacja), mniej zaś kobiet młodych zarejestrowanych w KRUS. Pomimo wysiłków, nie udało się zachęcić do udziału w projekcie kobiet niepełnosprawnych.

VII. Efekty

W wyniku realizacji projektu osiągnięto następujące rezultaty:

- 50 osób zakończyło udział w projekcie zgodnie z zaplanowaną dla nich ścieżką uczestnictwa, podnosząc w ten sposób swoje kwalifikacje (co zostało potwierdzone uzyskaniem dyplomu lub świadectwa);
- przeprowadzono 650 godzin kompleksowych szkoleń przygotowujących do podjęcia działalności gospodarczej;
- u 90% uczestniczek projektu odnotowano wzrost samooceny oraz poczucia pewności siebie, a także wyższe umiejętności komunikacyjne;
- 90% beneficjentek zwiększyło umiejętności wykorzystania komputera;
- u 90% beneficjentek nastąpił wzrost praktycznych umiejętności tworzenia biznes planu;
- 20 osób zaobserwowało wzrost umiejętności praktycznego wykorzystania posiadanej wiedzy z zakresu zagadnień ekonomiczno – prawnych przy otwieraniu i prowadzeniu działalności gospodarczej oraz pozyskiwaniu środków z funduszy strukturalnych;
- 12 uczestniczek otrzymało wsparcie finansowe w postaci dotacji i rozpoczęło działalność gospodarczą.

Ten ostatni wskaźnik był mniejszy od zakładanego rozpoczęcia działalności przez 20 pań. Przeważały obawy o powodzenie i odpowiedzialność za otrzymaną stosunkowo wysoką dotację. Z jednej więc strony nie osiągnięto zakładanego rezultatu, z drugiej zaś wydaje się, że rezultat ten będzie znacznie trwalszy i w tych 12 przypadkach firmy te utrzymają się na rynku znacznie dłużej niż wymagany jeden rok.

VIII. Komentarz

Projekt swoim charakterem nie wykraczał poza standardy dla projektów dotacyjnych dla rozpoczynających działalność gospodarczą. Jednakże na uwagę zasługuje skorzystanie z pomocy i doświadczeń innych organizacji krajowych i zagranicznych. Organizacje te pomogły w rekrutacji i utrzymaniu grupy uczestniczek, poprzez pokazanie dobrych przykładów w obszarze swojej działalności, ukierunkowanych na pomoc kobietom będącym w podobnie trudnej sytuacji. Działo to motywacyjnie na uczestniczki, które mogły zapoznać się z doświadczeniami innych projektów, realizowanymi nie tylko w Polsce, ale i za granicą. Realizator wykorzystał tu rodzaj „pozytywnej presji” związanej z faktem obserwowania postępów uczestniczek nie tylko przez Instytut realizujący projekt, ale również przez innych nieformalnych Partnerów z innych organizacji.

Komfortowe warunki rekrutacji w projekcie stwarzało posiadanie bazy danych o kobietach rozważających założenie swojej firmy.

Nazwa projektu	Aktywizacja zawodowa repatriantek na rynku pracy w Polsce
Realizator	Polska Akcja Humanitarna Warszawa, województwo mazowieckie
Okres realizacji	02.2006 - 12.2007
Działanie	1.6
Obszar realizacji	Warszawa, województwo mazowieckie Kraków, województwo małopolskie Toruń, województwo kujawsko-pomorskie Wrocław, województwo dolnośląskie
Budżet projektu	699 556,00 zł
Więcej informacji	kontakt do wykonawcy – Jolanta Daniel, jolanta.daniel@pah.org.pl

I. Przesłanki realizacji projektu

W trakcie wielu lat pracy z repatriantami Polska Akcja Humanitarna dostrzegła, iż repatriantki stanowią grupę wymagającą szczególnego podejścia. Głównym problemem repatriantek jest nieumiejętność przystosowania się i funkcjonowania w nowych dla nich realiach ekonomiczno-społecznych oraz kulturowych. Zerwały one kontakt z poprzednim rynkiem pracy, który znały i znalazły się na zupełnie nowym – wymagającym, na którym ich kwalifikacje nie były atrakcyjne. Znalazły się one w sytuacji konieczności kulturowego przestawienia się z kobiet finansowo zależnych od mężów na kobiety wykazujące się aktywnością i niezależnością na rynku pracy. Trudną sytuację wielu z nich wzmacnia też to, że przyjechały same lub z dziećmi.

II. Przygotowanie projektu

W oparciu o 4-letnie doświadczenie Fundacji w realizacji Programu Pomocy Repatriantom (PPR), stały kontakt z repatriantkami i potrzeby wyrażone w ankietach dokonano wyboru rodzaju i charakteru realizowanego wsparcia.

III. Do kogo projekt był skierowany

Pomoc adresowana była do 70 repatriantek (79% grupy) i członkiń rodzin repatriantów (21% grupy) w wieku od 18 do 50 roku życia, zamieszkałych w województwach: mazowieckim, małopolskim, dolnośląskim, kujawsko-pomorskim. Kobiety te przyjechały z Kazachstanu (58%), Ukrainy (17%), Rosji (12%), Kirgistanu (5%), Białorusi (4%), Uzbekistanu (3%), Litwy (1%).

Było to dla nich bardzo trudne doświadczenie, którego nie były świadome przyjeżdżając do Polski i do którego nie były przygotowane, dlatego potrzebowały nie tylko wiedzy merytorycznej, ale również wsparcia w zaakceptowaniu nowej sytuacji.

Ostatecznie w projekcie wzięło udział 86 pań, spośród których 59 zakończyło udział w projekcie zgodnie z zaplanowaną dla nich ofertą. Część pań z powodów prywatnych lub zawodowych zakończyła udział w projekcie wcześniej lub przerwała go. Decydujące znaczenie we włączeniu repatriantek do projektu miały decyzje repatriantek, wyniki rozmów kwalifikacyjnych i testów oraz kolejność zgłoszeń.

IV. Cel projektu

Projekt był skierowany do repatriantek - osób polskiego pochodzenia i członkiń rodzin repatriantów przybyłych z obszaru byłego ZSRR. Jego celem była aktywizacja zawodowa tych kobiet na rynku pracy w Polsce. Szkolenia miały za cel walkę z ich głównym problemem - nieumiejętnością przystosowania się i funkcjonowania w nowych dla nich realiach ekonomiczno-społecznych oraz kulturowych, po zerwaniu kontaktu z poprzednim rynkiem pracy kraju, z którego przybyły.

V. Działania w projekcie

Spośród zaplanowanych działań, w ramach projektu zrealizowano m.in.:

- kurs języka polskiego;
- zajęcia z twórczego pisania;
- kursy języka angielskiego;
- kursy internetowo-komputerowe;
- spotkania adaptacyjno-zawodowe;
- grupa wsparcia;
- doradztwo prawne i zawodowe;
- kursy zawodowe - Kadry-płace-ZUS, kucharz małej gastronomii, kurs kosmetyczny, język włoski (business), samodzielna księgowość, język hiszpański (komunikacja w biznesie), kurs na instruktora rekreacji ruchowej ze specjalnością fitness (nowoczesne formy gimnastyki oraz aqua fitness), kurs sekretarsko-asystencki, kurs masażu, kurs wizażu i podstaw stylizacji, kurs PNF (Proprioceptywnej Facilitacji Nerwowo-Mięśniowej), kurs na prawo jazdy, kurs na pośrednika w obrocie nieruchomości, język niemiecki handlowy, kurs obsługi programu konstrukcyjnego ROBOT Millenium, język rosyjski w biznesie.

Jako urozmaicenie programu kursu języka polskiego, odbyły się liczne wycieczki turystyczne.

Dodatkowo wydano:

- publikację „Twórcze pisanie” zawierającej pisemne prace beneficjentek projektu, wypowiedzi psychologa prowadzącego grupę wsparcia oraz dr Pawła Huta z Instytutu Polityki Społecznej Uniwersytetu Warszawskiego nt. problemów repatriantek w Polsce, wybrane dane dot. beneficjentek projektu, informacje dla pracodawców o przywilejach wynikających z zatrudnienia repatriantów, porady dla repatriantek dot. poszukiwania pracy, opis projektu, historie zawodowe repatriantek;
- poradnik dla repatriantów „Polska dla Ciebie” – polsko-rosyjski informator zawierający informacje o prawach i obowiązkach repatriantów i członków ich rodzin oraz inne przydatne informacje z zakresu praw obywatelskich.

VI. Napotkane problemy i sposób ich rozwiązywania

Na początku realizacji projektu uczestniczki nie miały w pełni świadomości wagi podjętej decyzji o przystąpieniu do projektu i wynikających z niej konsekwencji. Zdarzało się, że panie przychodziły na zajęcia z mężami, sądząc, że będą mogli oni w nich uczestniczyć. Panie zostały pouczone o obowiązkach wynikających z przystąpienia do projektu oraz o jego zamkniętym charakterze.

Zdarzało się, że panie opuszczały zajęcia, zwłaszcza w okresie wakacyjnym oraz przedświątecznym. Dzięki pomocy wykładowców oraz wykazania chęci przez same beneficjentki udało się nadrobić zaległości, związane z nieobecnościami. Powodem rezygnacji kilku pań z kontynuowania projektu była sytuacja finansowa rodziny, która zmuszała je, często jako osoby o statusie „repatrianta”, do podjęcia mało satysfakcjonującej pracy, która jednak umożliwiała zarobkowanie i utrzymanie rodziny. Status ten odgrywa tu kluczową rolę, ponieważ daje on możliwość szybszego wejścia na rynek pracy w odróżnieniu do osób o statusie „członek rodziny repatrianta” czyli inaczej cudzoziemiec, który często posiadają mężowie tych pań.

Odnotowano przypadek przerwania kursów przez jedną z kobiet z powodu urodzenia dziecka. Beneficjentka ta jednak podjęła naukę z powrotem, a personel projektu podjął interwencję w szkole, uzyskując dostosowaniu trybu realizacji kursów do potrzeb beneficjentki.

Kolejny problem wiązał się z możliwością rezygnacji z kursu jęz. angielskiego przez jedną z beneficjentek. W związku z trudnością w aktywnym uczestnictwie w zajęciach, spowodowaną m. in. słabą znajomością liter łacińskich i skrępowaniem wynikającym z uczestniczenia w kursie, w którym większość uczestników była znacznie młodsza, beneficjentka utraciła motywację do uczestnictwa. Po przeprowadzeniu rozmów zarówno z nią, jak i z przedstawicielami szkoły udało się zorganizować dla niej indywidualny tok nauki.

Problemem w realizacji projektu było rozproszenie beneficjentek na terenie województwa. Większość z nich mieszkała poza głównymi miastami regionu. Powodowało to utrudnienia w spotykaniu się ze wszystkimi beneficjentkami. Na zajęciach z twórczego pisania plan pracy został zrealizowany w zmodyfikowanej formie. W trakcie zajęć uczestniczki pisały teksty, następnie niektóre osoby je odczytywały. Dla części było to zbyt trudne zadanie, dlatego wykorzystywały notatki, jako plan wypowiedzi ustnej. Żeby zaktywizować wszystkie uczestniczki, prowadząca dopuściła taką formę zastosowania tekstów. Dzięki temu wszystkie osoby chętnie opowiadały o swoich przeżyciach i wrażeniach. Sądząc po ich reakcjach, prowadząca stwierdziła, że taka wymiana doświadczeń była dla nich korzystna. Uczestniczki były jednak niepewne swoich prób pisania po polsku i choć bardzo aktywnie uczestniczyły w zajęciach, tylko niektóre decydowały się na to, by swoją pracę potem udostępnić.

VII. Efekty

W trakcie realizacji projektu z niczego nie zrezygnowano ani też nie dodano nowych działań. Zmiany miały charakter ilościowy, a nie jakościowy.

Projekt dał paniom możliwość podniesienia swoich kwalifikacji zawodowych, przede wszystkim poprzez poprawę znajomości języka polskiego i angielskiego. Dzięki uczestnictwu w projekcie repatriantki zyskały większą swobodę i pewność siebie w poruszaniu się na polskim rynku pracy i ogólnie w naszej rzeczywistości.

Jednak najbardziej wymiernym sukcesem beneficjentek projektu było znalezienie pracy lub zmiany pracy na lepszą – udało się to 29 paniom.

Osiągnięte efekty mają charakter trwały. Jednak ich trwałość zależy też od tego czy będzie ona podtrzymywana przez samych uczestników.

VIII. Komentarz

Oprócz ogólnej wartości projektu, polegającej na udzieleniu kompleksowego wsparcia repatriantkom i członkiniom rodzin repatriantów, szczególną uwagę należy zwrócić na wartość pilotażowego działania pt. „grupa wsparcia” i „zajęcia z twór-

czego pisania". Działania te bardzo korzystnie wpłynęły na poprawę samopoczucia i samodzielność kobiet, które w nim uczestniczyły. Zmianę tę można było zaobserwować, porównując ich zachowanie z początku i końca realizacji projektu. Same panie przyznawały, że obserwują pozytywne zmiany w swoim rozwoju i radzeniu sobie w nowej rzeczywistości.

Projektem objęto małą znaną grupę odbiorców, ale ściśle związaną z Polską, grupę repatriantek i członkiń rodzin repatriantów. Formy wsparcia, które zostały beneficjentkom zaproponowane stanowiły kompleksową ofertę, odpowiadającą na większość potrzeb tej grupy społecznej.

Nazwa projektu	EWKA – Europejskie Wsparcie Kobiet Aktywnych
Realizator	Pomorska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A. w Słupsku Słupsk, województwo pomorskie
Okres realizacji	08.2006 – 09.2007
Działanie	1.6
Obszar realizacji	powiaty: bytowski i słupski w województwie pomorskim powiat sławieński w województwie zachodniopomorskim
Budżet projektu	282 822,24 zł
Więcej informacji	www.parr.slupsk.pl

I. Przesłanki realizacji projektu

Przesłanką realizacji projektu była zła sytuacja kobiet na rynku pracy oraz potrzeba wsparcia rozwoju przedsiębiorczości. Osoby pozostające przez dłuższy czas bez zatrudnienia stają się nieatrakcyjne dla potencjalnych pracodawców, a ich kwalifikacje i posiadane doświadczenie dezaktualizują się. Stan taki prowadzi do tego, iż osoby te czują się niepotrzebne i nie widzą sensu poszukiwania pracy. Z doświadczenia Projektodawcy wynikało jednak, iż mimo tego część z nich cechuje się dużą kreatywnością i niejednokrotnie mają bardzo ciekawe pomysły na własną działalność gospodarczą. Potrzebna była tylko instytucja, która pomoże im te pomysły wcielić w życie, pokieruje ich działaniami, nauczy jak taką działalność zakładać i prowadzić. Bardzo dużą grupę zainteresowanych prowadzeniem własnej działalności stanowiły kobiety w średnim wieku, często zamieszkujące obszary wiejskie - gdzie miały utrudniony dostęp do bezpłatnych szkoleń, rzetelnego doradztwa, nowoczesnych technik informatycznych oraz informacji o pomocy finansowej.

II. Przygotowanie projektu

W 2004 r. Projektodawca realizował podobny projekt o tytule „Babski Interes – aktywizacja zawodowa kobiet z terenów wiejskich subregionu słupskiego” finansowany w ramach programu Phare 2002. Tworząc założenia niniejszego projektu wykorzystano doświadczenia zdobyte przy realizacji wcześniejszego przedsięwzięcia wzbogacając go o dodatkowe elementy i możliwość udziału kobiet z terenów miejskich.

III. Do kogo projekt był skierowany

Projekt skierowany był do 20 bezrobotnych kobiet, powyżej 25 roku życia, z terenów wiejskich i miejskich wybranych powiatów województw pomorskiego i zachodniopomorskiego (powiaty słupski, bytowski i sławieński), zainteresowanych rozpoczęciem własnej działalności gospodarczej. Obszar realizacji projektu wynikał z chęci wsparcia Partnerstwa Dorzecza Słupi, które powstawało w ramach Programu Leader+.

Udział w projekcie rozpoczęło 20 osób (w tym 12 długotrwale bezrobotnych – 240% założonej liczby oraz 9 z terenów wiejskich – 100%). Wszystkie kobiety miały status osób długotrwale bezrobotnych. 18 osób ukończyło udział w projekcie zgodnie z zaplanowaną dla nich ścieżką uczestnictwa, 3 zrezygnowały z powodu podjęcia pracy etatowej.

Proces rekrutacji został wsparty szeroką akcją informacyjno – promocyjną (media lokalne, Internet). Ponadto informacje o projekcie i planowanych szkoleniach zostały rozesłane do wybranych instytucji działających w powiatach objętych projektem: powiatowych urzędów pracy, starostw powiatowych, urzędów gmin i ośrodków kultury, organizacji pozarządowych działających na rzecz osób bezrobotnych, organizacji kobiecych oraz ośrodków lokalnej sieci informacji o UE Agro-Net. Instytucje te imiennie wskazały osoby, które mogłyby wziąć udział w przedsięwzięciu. Do zgłoszonych osób zostały wysłane informacje o szczegółowych warunkach wraz z zaproszeniem do wzięcia udziału w projekcie.

Osoby, które były zainteresowane uczestnictwem w szkoleniu zostały zobowiązane do wypełnienia formularza zgłoszeniowego i odesłania go do Projektodawcy. Spośród nich została wyłoniona grupa uczestniczek oraz utworzona lista rezerwowa.

IV. Cel projektu

Celem projektu było pobudzenie aktywności i przedsiębiorczości wśród kobiet bezrobotnych.

V. Działania w projekcie

W ramach projektu zrealizowano następujące działania:

- zrealizowano 7 modułów szkoleniowych, które obejmowały trening intrapysychiczno – motywacyjny, podstawy obsługi komputera i Internetu, prawne i formalne aspekty zakładania własnej działalności gospodarczej, pisanie biznes plan, marketing, wykorzystanie komputera w prowadzeniu firmy oraz środki na dofinansowanie działalności gospodarczej;
- przeprowadzono konsultacje podstawowe, w ramach których każda uczestniczka miała do wykorzystania 5 godz. z wybranym przez siebie trenerem; zakres wsparcia obejmował rozpoczynanie i prowadzenie własnej działalności oraz sporządzenie biznes planu;
- przyznano dotacje na rozpoczęcie własnej działalności gospodarczej (ogłoszono konkurs na najlepszy biznes plan, w którym Komisja powołana przez Projektodawcę, biorąc pod uwagę racjonalność przedsięwzięcia, innowacyjność, spójność planu finansowego z opisem pomysłu, analizą rynku i marketingiem, wyłoniła 10 najlepszych pomysłów na własną firmę);
- osobom, które otrzymały dotacje, w pierwszej fazie prowadzenia działalności gospodarczej zapewniono konsultacje specjalistyczne;
- osobom, które nie otrzymały dotacji udzielono pomocy w zakresie pośrednictwa pracy poprzez Terenową Agencję Pośrednictwa Pracy prowadzoną przez Projektodawcę;
- wydano broszurę promującą nowopowstałą, którą rozesłano do najważniejszych instytucji w województwie pomorskim, które zajmują się problemem bezrobotnych kobiet, promocją przedsiębiorczości i aktywizacją mieszkańców tego obszaru;

- zorganizowano konferencję podsumowującą projekt, która pozwoliła szerszemu gronu odbiorców zapoznać się z jego efektami.

VI. Napotkane problemy i sposób ich rozwiązywania

W trakcie realizacji projektu wystąpiły problemy związane z uczestniczkami. Dwie z nich zrezygnowały z udziału w przedsięwzięciu z powodu podjęcia pracy. Pierwsza z pań nie ukończyła cyklu szkoleniowo – doradczego, ale zostało jej wydane zaświadczenie o ukończeniu 4 modułów szkoleniowych; kolejna przerwała uczestnictwo po otrzymaniu pozytywnej oceny jej biznes planu i rekomendowaniu do dofinansowania. W tym drugim przypadku, Projektodawca w odpowiedzi na rezygnację udzielił wsparcia inwestycyjnego kolejnej osobie z listy rezerwowej.

VII. Efekty

Osoby uczestniczące w projekcie uznały, iż otrzymane wsparcie było adekwatne do ich potrzeb. Średnia liczba godzin przypadająca na jednego beneficjenta projektu wyniosła 122 godziny. Dzięki realizacji projektu:

- 20 bezrobotnych kobiet poszerzyło wiedzę, nabyło nowe umiejętności i kwalifikacje z zakresu przedsiębiorczości, obsługi sprzętów biurowych, Internetu, poczty elektronicznej;
- każdej z kobiet udzielono wsparcia w postaci konsultacji z dziedzin objętych szkoleniami (łącznie 100 godzin) i konsultacjami specjalistycznymi (w sumie 75 godzin na 100 planowanych);
- 10 uczestniczkom przyznano dotację na rozpoczęcie prowadzenia własnej działalności gospodarczej;
- w regionie powstało 10 nowych mikroprzedsiębiorstw;
- wydano publikację w nakładzie 1000 egzemplarzy, która promowała uczestniczki, ich wyroby i oferowane usługi;
- beneficjentki nawiązały nowe kontakty osobiste i wymieniły doświadczenia.

VIII. Komentarz

Projekt zmierzał do promowania przedsiębiorczości wśród kobiet, jako sposobu na aktywizację zawodową poprzez samozatrudnienie i pozyskiwanie dodatkowego dochodu. Przyczynił się do edukacji społecznej i zawodowej oraz aktywizacji grupy bezrobotnych kobiet. Zakończył się sukcesem, którym było utworzenie 10 nowych firm.

Źródłem powodzenia przedsięwzięcia było zastosowanie w projekcie wielokierunkowej edukacji osób bezrobotnych i stosowaniu różnych narzędzi w celu przełamania barier grupy docelowej. Ponadto duży nacisk położono na zajęcia warsztatowe i praktyczne zastosowanie teorii.

Na uwagę zasługuje również fakt, iż niemalże wszystkie uczestniczki ukończyły udział w projekcie, a powodem rezygnacji jedynie dwóch osób było podjęcie pracy, co akurat ma pozytywny wymiar.

Nazwa projektu	Aktywność szansą kobiet
Realizator	Powiatowy Urząd Pracy w Bielsku Podlaskim Bielsk Podlaski, województwo podlaskie
Okres realizacji	03.2007 – 03.2008
Działanie	1.6
Obszar realizacji	powiat bielski
Budżet projektu	162 492,60 zł
Więcej informacji	pupbp.pdt.pl

I. Przesłanki realizacji projektu

Główną przesłanką realizacji projektu była idea przywrócenia na rynek pracy kobiet, przede wszystkim długotrwale bezrobotnych oraz kobiet do 25 roku życia, o niskich lub zdezaktualizowanych kwalifikacjach oraz wsparcie kobiet wchodzących po raz pierwszy na rynek pracy. Wnioskodawca zdiagnozował ich sytuację jako niekorzystną, ze względu na fakt, iż większość ofert pracy kierowana jest do mężczyzn, co powoduje dłuższe pozostawanie kobiet w ewidencji urzędów pracy, jak również wykazał, iż stopa bezrobocia wśród tych ostatnich nie zmienia się od co najmniej 2 lat.

Z tego powodu Wnioskodawca określił, że potrzebne jest zintensyfikowanie działań na rzecz tej grupy, poprzez udostępnienie jej szerszego, niż standardowy, zakresu wsparcia i objęcie każdej potencjalnej uczestniczki kilkoma różnymi formami wsparcia.

II. Przygotowanie projektu

Urząd już na etapie planowania projektu posiadał informacje z zakładów pracy zainteresowanych współpracą z urzędem przy realizacji podobnego przedsięwzięcia. Były to zarówno zakłady pracy, które uprzednio korzystały z aktywnych form proponowanych przez urząd, organizując staże zawodowe lub zatrudnienie subsydiowane, jak również pracodawcy, którzy zostali poinformowani o możliwości uczestniczenia w działaniach projektu poprzez rozmowy z aktywnymi pośrednikami pracy.

Przed przygotowaniem wniosku urząd pracy przeprowadził również badania ankietowe wśród 100 osobowej grupy losowo wybranych bezrobotnych kobiet. Z sondażu wynikało, że kobiety są zainteresowane udziałem w jak największej liczbie działań proponowanych przez urząd. Największym zainteresowaniem cieszyły się takie formy wsparcia jak: zatrudnienie subsydiowane, szkolenia zawodowe i staże zawodowe. Dlatego też w projekcie zaoferowano osobom bezrobotnym przede wszystkim takie rodzaje aktywizacji.

III. Do kogo projekt był skierowany

Grupę docelową projektu stanowiły bezrobotne kobiety, pozostające w ewidencji Powiatowego Urzędu Pracy w Bielsku Podlaskim. Ogółem wnioskodawca planował objąć wsparciem 45 uczestniczek, w tym kobiet długotrwale bezrobotnych – 10, kobiet do 25 roku życia - 10 oraz absolwentek – 10.

Każda osoba wstępnie zakwalifikowana do udziału w projekcie odbyła rozmowę z doradcą zawodowym, który poinformował o warunkach udziału w projekcie i planowanych działaniach. Osoby bezrobotne zakwalifikowane do udziału w projekcie zostały zdiagnozowane co do ich indywidualnych potrzeb. Każdej z osób został zaproponowana odpowiednia dla niej forma wsparcia. Rekrutacją beneficjentów projektu zajmowali się pracownicy urzędu pracy: doradcy zawodowi i pośrednicy pracy. Przy rekrutacji wzięte zostały także pod uwagę preferencje pracodawców, co do oczekiwań wobec kandydatów na staż i przygotowanie zawodowe w miejscu pracy. Bezrobotne kobiety zainteresowane udziałem w stażach i przygotowaniu zawodowym zostały zrekrutowane w oparciu o preferencje pracodawców, składających wnioski o organizację tych form.

IV. Cel projektu

Głównym celem projektu była aktywizacja bezrobotnych kobiet oraz udzielenie im kompleksowego wsparcia w znalezieniu zatrudnienia.

V. Działania w projekcie

W projekcie realizowano poniższe działania:

- poradnictwo zawodowe i pośrednictwo pracy - czas przewidziany na 1 beneficjenta projektu to jednogodzinne spotkanie z doradcą zawodowym, przeprowadzone w trakcie rekrutacji; na usługi pośrednictwa pracy przewidziano także 1 godzinę, w ramach spotkań z pośrednikiem pracy;
- sesje doradcze w ramach realizacji indywidualnych planów działań - obejmujące 9 godzin zajęć na 1 beneficjentkę projektu; indywidualne plany działania miały na celu pomóc bezrobotnym kobietom zdefiniować cele zawodowe oraz przygotować się do podjęcia zatrudnienia;
- szkolenia zawodowe grupowe, które miały na celu podwyższenie kwalifikacji już posiadanych przez uczestniczki lub nabycie nowych, pożądanych na rynku pracy - w wymiarze 100 lub 120 godzin na osobę;
- staże u pracodawców - przeciętny okres trwania stażu, w przeliczeniu na liczbę godzin, to 1024 godziny;
- 6-miesięczne przygotowania zawodowe w miejscu pracy – w wymiarze przeciętnie 1016 godzin na osobę.;
- prowadzenie indywidualnych porad i konsultacji psychologicznych z uczestniczkami, które zgłosiły takie zapotrzebowanie.

Ponadto, jako wsparcie towarzyszące, Wnioskodawca zapewniał zwrot kosztów dojazdu na miejsce szkolenia i przygotowania zawodowego, dodatki szkoleniowe, stypendia za przygotowanie zawodowe oraz stypendia szkoleniowe.

VI. Napotkane problemy i sposób ich rozwiązywania

W trakcie realizacji projektu 7 jego uczestniczek przerwało udział w projekcie, zaś 3 spośród nich na etapie poradnictwa zawodowego. Wnioskodawca zrekrutował w to miejsce 3 nowe uczestniczki, zapewniając zaplanowaną, ogólną liczbę beneficjentek na poziomie 45 osób. 1 uczestniczka zrezygnowała przed rozpoczęciem stażu, natomiast 3 już w trakcie odbywania stażu. Oszczędności budżetowe powstałe w wyniku wymienionych rezygnacji Urząd wykorzystał na wydłużenie czasu trwania pozostałych staży.

VII. Efekty

W wyniku realizacji projektu osiągnięto poniższe rezultaty:

- 48 uczestniczek zostało objętych usługami poradnictwa zawodowego i pośrednictwa pracy;
- 19 kobiet bezrobotnych odbyło staż u pracodawców;
- 5 beneficjentek projektu powyżej 25 roku odbyło przygotowanie zawodowe w miejscu pracy;
- 45 kobiet ukończyło szkolenia zawodowe, 5 spośród nich odbyło dodatkowe szkolenie, zorganizowane w m-cu sierpnia 2007 r., w wyniku wykorzystania powstałych w trakcie realizacji projektu oszczędności; zrealizowano następujące szkolenia: „Obsługa komputera z modulem jęz. angielskiego”, „Profesjonalna obsługa klienta”, „Bukieciarstwo - własna działalność gospodarcza”, „Kurs masażu klasycznego i akupresury stopy” i „Podstawy kadr i płac wspomaganie komputerem”.

21 bezrobotnych kobiet w wyniku uczestnictwa w projekcie i po jego ukończeniu znalazło zatrudnienie, z czego 4 podjęły zatrudnienie subsydiowane, co oznacza, że osiągnięty wskaźnik efektywności wyniósł 44%. Ważne są również osiągnięte rezultaty miękkie: wzbudzenie aktywności zawodowej, wzrost motywacji beneficjentów do podejmowania działań na rzecz zmiany swojej sytuacji, budowanie wiary we własne siły.

VIII. Komentarz

Istotnym aspektem w realizacji projektu był fakt, iż proponowane w ramach projektu wsparcie miało, ze względu na specyfikę grupy beneficjentek ostatecznych, charakter kompleksowy. Wnioskodawca zaplanował objęcie części uczestniczek więcej niż jednym instrumentem wsparcia w celu zintensyfikowania pomocy. Urząd zrealizował wszystkie zaplanowane formy wsparcia oraz reagował na czas z wprowadzaniem zmian do projektu. Opisane nieznaczne odchylenia od założeń wynikały z sytuacji losowych i nie stały na przeszkodzie w realizacji celów projektu. Ponadto należy zwrócić uwagę na fakt, iż Projektodawca jeszcze przed rozpoczęciem realizacji projektu nawiązał kontakt z pracodawcami, którzy deklarowali organizacji staży lub przygotowania zawodowego.

Nazwa projektu	Jestem kobietą
Realizator	Powiatowy Urząd Pracy w Chrzanowie Chrzanów, województwo małopolskie
Okres realizacji	01.2006 – 02.2007
Działanie	1.6
Obszar realizacji	powiat chrzanowski województwo małopolskie
Budżet projektu	259 526,38 zł
Więcej informacji	www.pup-chrzanow.pl

I. Przesłanki realizacji projektu

Przesłanką realizacji projektu była trudna sytuacja kobiet na lokalnym rynku pracy. Wysokie bezrobocie, długi okres pozostawania bez zatrudnienia, brak środków finansowych, dezaktualizacja lub brak kwalifikacji czy utrata prawa do wykonywania zawodu powodowały niemożność podjęcia pracy. Do tych elementów dochodziły czynniki związane z utratą wiary we własne możliwości i obniżaniem samooceny, co w dłuższej perspektywie czasu mogło prowadzić do wykluczenia społecznego.

II. Przygotowanie projektu

Projektodawca jeszcze przed rozpoczęciem realizacji projektu nawiązał współpracę z pracodawcami, którzy zadeklarowali chęć zatrudnienia części osób w ramach prac interwencyjnych lub zgodzili się na to, aby uczestnicy odbyli u nich przygotowanie zawodowe. Ponadto zaplanowano szkolenia zawodowe pod potrzeby lokalnych pracodawców.

III. Do kogo projekt był skierowany

Udział w projekcie rozpoczęło 48 bezrobotnych kobiet, pozostających bez pracy powyżej 12 miesięcy, w tym 10 osób do 25 roku życia, 3 absolwentki i 12 osób z terenów wiejskich. Po analizie sytuacji kobiet zarejestrowanych w Urzędzie Pracy wyłoniono następujące grupy kobiet o zdezaktualizowanych kwalifikacjach lub biernych zawodowo:

- 7 pielęgniarek, które utraciły prawo do wykonywania zawodu;
- 20 kobiet posiadających predyspozycje do pracy w przetwórstwie mięsnym;
- 15 kobiet posiadających wykształcenie handlowe, których kwalifikacje z uwagi na długą przerwę w pracy uległy dezaktualizacji;
- 6 kobiet, które chciały rozpocząć własną działalność gospodarczą.

Projekt ostatecznie ukończyły 44 osoby.

Rekrutacja do projektu została przeprowadzona w oparciu o ewidencję osób bezrobotnych prowadzoną przez Powiatowy Urząd Pracy w Chrzanowie. Składała się z 4 etapów:

- rekrutacja wstępna przeprowadzona przez pośredników pracy i przez pracowników na stanowiskach potwierdzających gotowość do podjęcia pracy;
- grupowe spotkania informacyjne mające na celu przedstawienie założeń projektu poszczególnym grupom kobiet;
- wyłonienie uczestników oraz grupy osób, które miały wziąć udział w projekcie w następstwie rezygnacji któregoś z uczestników, przeprowadzone przez zespół rekrutacyjny;
- przeprowadzenie indywidualnych porad, w wyniku których wybrano odpowiednie formy wsparcia.

IV. Cel projektu

Celem projektu była poprawa sytuacji kobiet na lokalnym rynku pracy poprzez objęcie bezrobotnych kobiet kompleksowym wsparciem, wskazanie kierunku rozwoju zawodowego, umożliwienie podniesienia kwalifikacji zawodowych, przywrócenia uprawnień do wykonywania zawodu oraz zdobycie okresowego lub trwałego zatrudnienia.

V. Działania w projekcie

W ramach projektu zrealizowano wszystkie zaplanowane formy wsparcia:

- poradnictwo zawodowe w formie 2-dniowych warsztatów „Wygraj z bezrobociem - jak zacząć od nowa?“, mające na celu wykształcenie umiejętności podejmowania decyzji w rozwiązywaniu problemów zatrudnieniowych i opracowaniu Indywidualnych Planów Działań;
- szkolenia na potrzeby lokalnych pracodawców, w zawodach: pracownik przetwórstwa mięsnego oraz sprzedawca – handlowiec;
- przyznanie wybranym osobom jednorazowych środków na rozpoczęcie działalności gospodarczej;
- sześciomiesięczne przygotowanie zawodowe dla pielęgniarek w szpitalu, kończące się nabyciem uprawnień do wykonywania zawodu;
- dla osób mających predyspozycje do pracy w przetwórstwie mięsnym pięciomiesięczne przygotowanie zawodowe w zakładzie przetwórstwa mięsnego;
- prace interwencyjne w branży handlowej;
- usługi pośrednictwa pracy umożliwiające pozyskanie ofert pracy na otwartym rynku pracy;
- organizacja konferencji upowszechniającej wyniki projektu, na którą zaproszono pracodawców biorących udział w realizacji projektu, uczestniczki projektu, które podjęły zatrudnienie w wyniku udziału w projekcie, przedstawicieli władzy lokalnej oraz prasę.

Ponadto wszystkie uczestniczki projektu zostały przeszkolone w zakresie korzystania z Internetu, a także została zapewniona im refundacja kosztów dojazdu na szkolenia, dodatki i stypendia szkoleniowe.

VI. Napotkane problemy i sposób ich rozwiązywania

Projektodawca miał problem z rekrutacją grupy pielęgniarek, na 15 planowanych osób jedynie 7 kobiet kwalifikowało się do wsparcia w ramach projektu i zadeklaro-

wało przystąpienie do projektu. W związku z zaistniałą sytuacją odpowiednio skorygowano założenia projektu poprzez zmniejszenie o 2 osoby ogólnej liczby uczestników i wprowadzenie nowej podgrupy odbiorców zainteresowanych rozpoczęciem własnej działalności gospodarczej.

Ponadto w II półroczu 2006 r. jeden z pracodawców nie wywiązał się z warunków umowy na organizację prac interwencyjnych i nie utrzymał miejsca pracy po okresie subsydiowanego zatrudnienia, przez co najmniej 2 lata. Wiązało się to z uznaniem części wydatków za niekwalifikowane, a pracodawca został zobowiązany do zwrotu refundacji.

VII. Efekty

Większość zaplanowanych rezultatów została osiągnięta na zakładanym poziomie. Średnia liczba godzin wsparcia przypadająca na jednego uczestnika projektu wyniosła 826,5 godziny. Z ankiet wynika, iż 43 na 44 osoby były zadowolone z otrzymanego wsparcia. Natomiast na podstawie wyników ewaluacji można stwierdzić, że najbardziej efektywną formą wsparcia w projekcie były jednorazowe środki na rozpoczęcie działalności gospodarczej (wszystkie panie kontynuowały prowadzenie działalności gospodarczej) oraz przygotowanie zawodowe (części uczestniczek udało się podjąć i utrzymać zatrudnienie po zakończeniu udziału w projekcie). Inne efekty projekty to:

- 44 osoby ukończyły udział w projekcie (ok. 92% osób, które rozpoczęły udział);
- 35 uczestniczek nabyło lub podniosło kwalifikacje zawodowe (100% zakładanej wartości);
- 25 kobiet ukończyło przygotowanie zawodowe (100% planu);
- pośrednictwem pracy objęto 40 kobiet (95%);
- z poradnictwa zawodowego skorzystały 42 osoby (100%);
- 6 osób po zakończeniu przygotowania zawodowego podjęło pracę (60%), były to pielęgniarki;
- w powiecie powstało 6 nowych miejsc pracy poprzez uzyskanie jednorazowych środków na podjęcie działalności gospodarczej (100%);
- 3 kobiety rozpoczęły pracę w ramach prac interwencyjnych, z czego 2 zakończyły ją planowo, a 1 osoba ze względów zdrowotnych przerwała pracę w I półroczu 2006 r.;
- ankiety przeprowadzone wśród uczestników projektu wskazały, że 43,18% osób uznało, iż podwyższyło swoje kwalifikacje zawodowe lub nabyło doświadczenie zawodowe, 18,8% projekt przyniósł rezultaty w postaci wypracowania skutecznych technik autoprezentacji, 15,9% kobiet przyznało, że wskazano im kierunek rozwoju zawodowego, a 34% osób stwierdziło wzrost atrakcyjności na rynku pracy po zakończeniu udziału w projekcie.

VIII. Komentarz

Pozytywnymi aspektami założonego wsparcia była jego kompleksowość. Ponadto należy zwrócić uwagę na fakt, iż Projektodawca jeszcze przed rozpoczęciem realizacji projektu nawiązał kontakt z pracodawcami, którzy deklarowali chęć zatrudnienia osób zarówno w formach subsydiowanych, jak i niesubsydiowanych. Również tematykę szkoleń dostosowano do potrzeb lokalnych pracodawców.

Wrażenie robi elastyczność w podejściu do założeń projektu. Skoro życie weryfikuje pierwotne plany, należy jak najszybciej zmodyfikować plany. Wprowadzenie do projektu nowej kategorii usług, redefinicja grupy docelowej, reakcja na niewywiązywanie się kontrahentów ze swoich zobowiązań, to tylko niektóre przykłady podjętych działań zaradczych. Projekt może być traktowany jako „dobra praktyka” z zakresu zarządzania ryzykiem w projekcie finansowanym z EFS.

Projektodawcy wprawdzie nie udało się osiągnąć wszystkich rezultatów na zakładanym poziomie, ale z pewnością założenie różnych narzędzi i metod wsparcia oraz współpraca z pracodawcami zmierzały do tego, aby osoby uczestniczące w projekcie podjęły aktywność zawodową i społeczną. A biorąc pod uwagę specyficzną grupę odbiorców, należy uznać to za sukces.

Nazwa projektu	Makijaż zmian
Realizator	Powiatowy Urząd Pracy w Dąbrowie Górniczej Dąbrowa Górnicza, województwo śląskie
Okres realizacji	05.2006 – 08.2007
Działanie	1.6
Obszar realizacji	Dąbrowa Górnicza województwo śląskie
Budżet projektu	334 931,34 zł
Więcej informacji	www.pup-dg.pl

I. Przesłanki realizacji projektu

Projekt stanowił odpowiedź na problem złej sytuacji kobiet na dąbrowskim rynku pracy. Na wysoki poziom bezrobocia oraz trudnego położenia kobiet złożył się cały szereg czynników o charakterze społeczno – ekonomicznym. Niemożliwe było wyeliminowanie wszystkich barier w krótkim czasie, gdyż problem wymaga podejmowania licznych, ciągłych i rozległych działań przeciwdziałających bezrobociu i dyskryminacji kobiet na rynku pracy, jednak realizacja projektu, poprzez zastosowanie różnych form wsparcia, miała przynajmniej częściowo ograniczyć te bariery. Ponadto aktywizowanie zawodowe osób bezrobotnych, w tym promowanie postaw przedsiębiorczych i wspieranie zatrudnienia, miało stymulować rozwój lokalny.

II. Przygotowanie projektu

W trakcie tworzenia założeń projektu przeprowadzono wśród potencjalnej grupy docelowej wstępne rozeznanie. Wynikało z niego, iż w opinii bezrobotnych kobiet, uczestnictwo w projekcie prowadzącym do uzupełnienia lub zmiany kwalifikacji oraz zdobycie nowych lub odbudowanie dotychczasowych doświadczeń zawodowych znacząco podniosły ich szanse na znalezienie stałego zatrudnienia.

III. Do kogo projekt był skierowany

Odbiorcami projektu były bezrobotne kobiety zarejestrowane w dąbrowskim Urzędzie Pracy, w szczególności:

- młode kobiety bez doświadczeń zawodowych;
- kobiety o niskich i zdezaktualizowanych kwalifikacjach;
- kobiety powracające na rynek pracy po długiej nieobecności;
- kobiety chcące rozpocząć własną działalność gospodarczą.

Wstępnie założono, iż w projekcie będzie uczestniczyć 60 bezrobotnych kobiet z powyższych grup, w tym 50% będą stanowiły kobiety bez doświadczeń zawodowych.

Ostatecznie do projektu zrekrutowano łącznie 64 osoby bezrobotne. Większa liczba zrekrutowanych osób wynikała z faktu prowadzenia rekrutacji uzupełniającej na miejsce 4 osób, które przerwały uczestnictwo w projekcie jeszcze w 2006 r.

Projektodawcy nie udało się osiągnąć założonej liczby absolwentów. Wynikało to z tego, iż uczestnictwem w projekcie zainteresowane były głównie kobiety długotrwale bezrobotne, w tym młode kobiety do 25 roku życia, najczęściej posiadające średnie wykształcenie, które proces edukacji ukończyły stosunkowo dawno.

Wyboru uczestników dokonali doradcy zawodowi w wyniku dwuetapowej rekrutacji:

- pierwszy etap miał charakter otwarty polegający na zebraniu ankiet zgłoszeniowych oraz poinformowaniu o podstawowych założeniach projektu i zasadach uczestnictwa;
- w drugim etapie osoby, które spełniły kryteria formalne kwalifikujące do otrzymania wsparcia zostały zaproszone na rozmowy, których celem było zebranie informacji dotyczących kwalifikacji oraz doświadczenia zawodowego kandydatek, określenie ich predyspozycji zawodowych (poprzez autotest *Zainteresowania i preferencje zawodowe*) oraz ocena stopnia motywacji do uczestnictwa w projekcie (*Kwestionariusz oczekiwań*); wybrane zostały kandydatki posiadające największe przekonanie, iż uczestnictwo w projekcie poprawi ich sytuację zawodową na rynku pracy.

IV. Cel projektu

Celem projektu było udzielenie możliwie wielostronnego wsparcia kobietom na rynku pracy, prowadząc do wzrostu ich stopy zatrudnienia, a także podniesienia statusu zawodowego i społecznego.

V. Działania w projekcie

Pierwszą oferowaną formą wsparcia dla wszystkich beneficjentów było poradnictwo zawodowe zintegrowane z procesem rekrutacji. Kolejną, poradnictwo grupowe służące określeniu umiejętności i predyspozycji zawodowych uczestniczek, a ponadto wzmocnieniu w nich poczucia własnej wartości.

W dalszej kolejności przewidziano indywidualny dobór form wsparcia – w zależności od kategorii bezrobotnych kobiet. Uczestniczka mogła sama dokonać pierwotnego wyboru, a doradca zawodowy weryfikował tę decyzję tak, aby w największym stopniu przyczyniła się ona do zwiększenia szans bezrobotnego na znalezienie zatrudnienia po zakończeniu uczestnictwa w projekcie. Przewidziano następujące bloki wsparcia:

- szkolenia zawodowe powiązane z sześciomiesięcznym stażem zawodowym, skierowane do młodych kobiet, mające na celu uzupełnienie kwalifikacji zawodowych (2 szkolenia do wyboru: „Obsługa administracyjno – biurowa firmy” lub „Profesjonalny handlowiec – magazynier”) i zdobycie pierwszego doświadczenia zawodowego;
- szkolenia zawodowe powiązane z sześciomiesięcznym przygotowaniem zawodowym, adresowane do kobiet powracających na rynek pracy po dłuższej nieobecności spowodowanej np. macierzyństwem, mające na celu zaktualizowanie i wzbogacenie dotychczasowych kwalifikacji (2 szkolenia do wyboru jak powyżej) i prowadzące do odbudowania nawyku pracy i zdobycia nowych doświadczeń zawodowych;
- szkolenie „ABC Przedsiębiorczości” wraz z doradztwem zawodowym (fakultatywnie) powiązane z przyznaniem dotacji na rozpoczęcie własnej działalności gospodarczej, przewidziane dla kobiet zainteresowanych samozatrudnieniem i poszerzeniem wiedzy na temat zakładania i prowadzenia własnej firmy. Dotacje zostały przewidziane dla 5 uczestniczek, które zostały wyłonione w wyniku ogłoszonego konkursu na najlepszy biznes plan;

- warsztaty aktywizacyjne połączone z usługą pośrednictwa pracy skierowane do osób, które w wyniku odbycia staży i przygotowania zawodowego nie podjęły zatrudnienia, miały one na celu przygotowanie uczestniczek projektu do samodzielnego poszukiwania zatrudnienia.

W trakcie trwania projektu, uczestniczkom zapewniono również wsparcie towarzyszące: stypendia stażowe, szkoleniowe oraz z tytułu odbywania przygotowania zawodowego, dodatki szkoleniowe, zwrot kosztów opieki nad dziećmi oraz refundacja kosztów dojazdu beneficjentów na miejsce odbywania stażu lub przygotowania zawodowego.

Wszystkie zaplanowane działania zostały zrealizowane z sukcesem. Jedynym wyjątkiem jest doradztwo przewidziane dla osób chcących rozpocząć swoją działalność gospodarczą, które miało charakter fakultatywny. Żadna z uczestniczek nie wyraziła chęci skorzystania z tej formy pomocy uznając ją za zbędną (szkolenie uznano za wystarczające do podjęcia działalności gospodarczej).

VI. Napotkane problemy i sposób ich rozwiązywania

Jedyny zidentyfikowany problem dotyczył beneficjentów projektu. W całym okresie realizacji projektu udział przerwały 42 osoby, z czego 26 osób w wyniku podjęcia zatrudnienia lub stażu zawodowego poza projektem, co akurat wydaje się usprawiedliwione i może być widziane jako uboczny efekt projektu. Pozostałe powody rezygnacji to nieusprawiedliwiona absencja, niestawiennictwo, odmowa przyjęcia oferty zatrudnienia, przyczyny zdrowotne czy zmiana miejsca zameldowania.

Dąbrowski PUP przyjął założenie, że wsparcie zachowa swój kompleksowy charakter pod warunkiem, że każda uczestniczka weźmie udział w co najmniej dwóch formach pomocy. W związku z tym, rekrutacja uzupełniająca została przeprowadzona jedynie w przypadku 4 osób, które przerwały udział w projekcie na samym początku jego realizacji.

VII. Efekty

Z 56 osób, które wypełniły ankietę ewaluacyjną, wszystkie były zadowolone z uczestnictwa w projekcie, a 51 uznało otrzymane wsparcie za adekwatne do oczekiwań. Osiągnięto następujące efekty:

- 64 kobiety zostały objęte poradnictwem zawodowym (106,67% planowanej wartości); średnio na jedną uczestniczkę przypadło ponad 26 godzin;
- 60 kobiet otrzymało wsparcie w postaci szkoleń zawodowych, w tym: 10 – „ABC Przedsiębiorczości”, 25 – „Profesjonalny handlowiec – magazynier”, 25 – „Obsługa administracyjno – biurowa firmy”; średnio na beneficjenta ostatecznego przypadło 167 godzin szkolenia;
- 5 osób otrzymało jednorazowe środki na rozpoczęcie własnej działalności gospodarczej;
- 47 osób skorzystało z pośrednictwa pracy (94% pierwotnego planu);
- 30 osób objęto wsparciem w postaci stażu zawodowego; średnio przypadło 859 godzin na uczestniczkę;
- 17 osób objęto wsparciem w postaci przygotowania zawodowego (85% pierwotnego planu); średnio przypadło 936,5 godzin na uczestniczkę;
- 59 kobiet umocniło wiarę we własne siły, nabrało postaw przedsiębiorczych, aktywności i samodzielności, poczucia odpowiedzialności za własny los, podniosły się ich zdolności interpersonalne i organizacyjne;

- 22 kobiety zakończyły udział w projekcie przechodząc całą ścieżkę wsparcia;
- 26 kobiet (123,8%) podjęło zatrudnienie, natomiast samozatrudnienie 9 osób (180%), co przełożyło się na osiągnięcie wyższej efektywności zatrudnieniowej projektu (58,33%) niż pierwotnie planowano (43,33%).

VIII. Komentarz

Pomimo iż wystąpiły problemy w trakcie realizacji projektu, to zakończył się on sukcesem. Kompleksowość zaplanowanego wsparcia, jak i odpowiednio przeprowadzona rekrutacja miały znaczący wpływ na efekt końcowy.

Stworzenie uczestnikom możliwości dokonania samodzielnego wyboru jednego, najbardziej pożądanego przez nich bloku wsparcia – tak, by nie czuli się przymuszeni do uczestnictwa w projekcie – miało podnosić ich poziom motywacji w całym procesie wdrażania. Jednocześnie jednak nie pozwolono na całkowitą dowolność, a dokonany wybór musiał znaleźć uznanie doradcy zawodowego, a w praktyce odpowiadać zapotrzebowaniu rynku pracy. Należy stwierdzić, że przyniosło to zamierzony efekt, gdyż ponad połowa jego uczestników znalazła zatrudnienie.

Nazwa projektu	E-businesswoman: Jak rozwijać własną firmę przy pomocy narzędzi internetowych
Realizator	Uniwersytet Jagielloński Kraków, województwo małopolskie
Okres realizacji	05.2006 – 03.2008
Działanie	1.6
Obszar realizacji	województwo małopolskie
Budżet projektu	771 192,36 zł
Więcej informacji	http://www.wszechnica.uj.edu.pl Krakowska businesswoman w sieci, "Echo Miasta" z 5.06.2006; Internet dla kobiet biznesu, "Gazeta Wyborcza" z 14-15.06.2006

I. Przesłanki realizacji projektu

Projekt „E-businesswoman: Jak rozwijać własną firmę przy pomocy narzędzi internetowych” realizowany przez Uniwersytet Jagielloński miał na celu niwelowanie nierówności kobiet i mężczyzn na rynku pracy. Nierówności te zdaniem autorów projektu wynikają przede wszystkim z uwarunkowań społeczno-kulturowych i są uwarunkowane stereotypowym przypisywaniem określonych ról społecznych w zależności od płci, co w znacznej mierze determinuje kształtowanie się pozycji kobiet na rynku pracy. By przełamać utrwalaony w społecznej świadomości podział zawodów i funkcji przypisanych zwyczajowo dla mężczyzn i kobiet, realizator postanowił o przeprowadzeniu działań mających na celu promowanie przedsiębiorczości wśród tych drugich. Twórcy projektu dostrzegli związek pomiędzy wykorzystywaniem w działalności gospodarczej narzędzi internetowych a wzrostem konkurencyjności firm, dlatego też postanowili nie tylko przekazać pakiet informacji z zakresu kształtowania kompetencji niezbędnych do prowadzenia własnego biznesu, ale także umożliwić zdobycie umiejętności z zakresu wykorzystywania narzędzi powiązanych z siecią internetową, by kobiety równie aktywnie jak mężczyźni mogły tworzyć wirtualny świat.

II. Do kogo projekt był skierowany

Projekt skierowany był do kobiet, które planowały założyć własną działalność gospodarczą. Preferowane w rekrutacji były te, których stopień zaawansowania w działaniach zmierzających do uruchomienia własnego biznesu był najbardziej widoczny. Dodatkowym kryterium pierwszeństwa była sytuacja kandydatki na rynku pracy – kobiety, które od dłuższego czasu nie pozostawały w stosunku pracy lub nie znalazły zatrudnienia po zakończeniu edukacji były wyżej sytuowane na liście rankingowej ze względu na swą trudną sytuację wymagającą wsparcia.

Wykonawca założył, że w 12 kursach realizowanych w ramach projektu wezmą udział 144 kobiety, ostatecznie liczba uczestniczek wyniosła 142. W swych założeniach Wykonawca planował, że większy będzie odsetek uczestniczek z grupy bezrobotnych, jednak dużo większą popularnością zajęcia cieszyły się wśród kobiet wówczas zatrudnionych, gotowych do założenia własnej firmy.

III. Cel projektu

Projekt miał przełamać pokutujące w społeczeństwie błędne przekonanie, że kobiety nie radzą sobie z technicznymi trudnościami i nie potrafią prowadzić własnego biznesu. Miało się to stać poprzez wyposażenie uczestniczek kursów w umiejętności tworzenia i administrowania portalem internetowym planowanej firmy oraz dzięki zdobyciu wiedzy na temat stosowania technologii internetowych w nowoczesnych przedsiębiorstwach.

IV. Działania w projekcie

W trakcie realizacji projektu przeprowadzono szkolenia w ramach czterech edycji dla łącznie dwunastu grup zajęciowych. Odbyło się łącznie 480 szkoleń (1920 godzin szkoleniowych) w dwunastu grupach (trzech grupach popołudniowych, czterech grupach wieczorowych, czterech grupach weekendowych i jednej grupie piątkowej). Uczestniczki miały ponadto możliwość indywidualnych spotkań, mających formę konsultacji, z trenerami. Zgodnie z założeniami projektu uczestniczki zostały objęte wsparciem, dzięki któremu opracowały własną strategię marketingu, promocji i sprzedaży w Internecie, a następnie zaplanowały narzędzia elektroniczne odpowiednie do realizacji tej strategii.

W dalszej kolejności samodzielnie wykonały potrzebne narzędzia (html, php, grafika komputerowa, bazy danych, newslettery, system sprzedaży online) oraz zaprojektowały i wykonały elementy graficzne składające się na system identyfikacji wizualnej swojej firmy (logotyp, banner, grafika).

W końcowej fazie projektu uczestniczki umieściły stworzone przez siebie strony w Internecie uzyskując dla nich odpowiednie domeny internetowe. W trakcie trwania projektu uczestniczki miały możliwość korzystania z nieodpłatnego hostingu dla swoich stron. Całość działań była realizowana zgodnie z zatwierdzonym harmonogramem i uzyskała pozytywną ocenę w ankietach ewaluacyjnych wypełnionych przez beneficjentki.

W tym miejscu warto podkreślić, że uczestniczki ze szczególnym zainteresowaniem zgłębiały tajniki technicznej warstwy powstawania stron www, tworząc przy tym samodzielnie nieszablonowe i ciekawe strony internetowe planowanych, własnych podmiotów gospodarczych. Dużą popularnością cieszyły się warsztaty z marketingu i PR w sieci. Pozytywne opinie o pewnych segmentach wdrażanego projektu pozwoliły na częściową modyfikację programów w kolejnych edycjach projektu. Doprowadziło to do zwiększenia zajęć z zagadnień wzbudzających największe zaciekawienie.

V. Efekty

Wnioskodawca założył, że w projekcie wezmą udział kobiety bezrobotne, poszukujące pracy, zatrudnione oraz bierne zawodowo. W projekcie ostatecznie wzięły udział 142 kobiety spełniające założone kryteria. Szkolenie zakończyło sukcesem blisko 80% uczestniczek (111).

VI. Komentarz

Projekt był ciekawym przedsięwzięciem, mającym na celu przełamanie stereotypowego pojmowania rzeczywistości. Niósł za sobą potencjał wprzęgnięcia kobiet w machinę zwyczajowo przypisaną do męczyzn sfery przedsiębiorczości, a w szczególności tej jej części, która opiera się na technologiach teleinformatycznych. Trzeba pamiętać, że w latach realizacji projektu połączenie kursów z przedsiębiorczości z równoczesnym nabywaniem konkretnych umiejętności technicznych związanych z poruszaniem się w świecie wirtualnym, nie było zjawiskiem masowym. Stąd projekt zasługuje na szczególne uznanie.

Dodatkowo z informacji przekazanych przez Wnioskodawcę wynika, że sama możliwość kontaktu z osobami o podobnym profilu i sytuacji na rynku pracy, była dla wielu uczestniczek ogromnym wsparciem i przyczyniła się do ich integracji społecznej. Pakiet szkoleniowy był przygotowany profesjonalnie, zawierał kompendium wiedzy o prowadzeniu własnego biznesu w oparciu struktury sieci internetowej. O sukcesie projektu może świadczyć ogromne zainteresowanie, już przy organizacji pierwszej edycji na jedno miejsce były cztery chętne, co tylko potwierdza zapotrzebowanie kobiet na tego typu usługi.

Projektodawca po części uważa za swą porażkę to, że jednak większość uczestniczek szkoleń nie podjęła wyzwania poprowadzenia samodzielnie własnej działalności gospodarczej. Nie założono tego we wniosku aplikacyjnym, ale po cichu liczono na znacznie lepszy rezultat w tej dziedzinie. Na etapie rekrutacji kobiety zgłaszające się do udziału w przedsięwzięciu przychodziły z wieloma ciekawymi pomysłami. Planowały m.in. uruchomienie zakładu fryzjerskiego dla psów, serwisu z baśniami dla najmłodszych, ale także podjęcie wyzwania handlu antykami w Internecie czy prowadzenia własnej agencji reklamowej. Wyposażenie uczestniczek w niezbędne umiejętności i wiedzę nie wystarczyło jednak do przełamania wszystkich barier i przeszkód na drodze do założenia własnej firmy.

Warto zwrócić na koniec uwagę, że kurs ten zgodnie z intencją Wnioskodawcy miał być przeznaczony przede wszystkim dla osób bezrobotnych w celu ich zawodowej aktywizacji. Okazało się, że jedynie w tej grupie nie udało się zrekrutować uczestniczek na zakładanym poziomie. Może to oznaczać, że w przyszłości w tego typu projektach trzeba będzie włożyć jeszcze większy wysiłek i zwielokrotnić zaangażowanie, by dotrzeć z ofertą szkoleniową do osób wymagających szczególnej troski, by dopomóc im w jak najszybszym powrocie lub wejściu na rynek pracy.

Nazwa projektu	Kobieta jutra
Realizator	Urząd Pracy Powiatu Krakowskiego Kraków, województwo małopolskie
Okres realizacji	09.2005 – 06.2007
Działanie	1.6
Obszar realizacji	miasto Kraków i powiat krakowski
Budżet projektu	1 663 816,53 zł
Więcej informacji	www.uppk.pl

I. Przesłanki realizacji projektu

Projekt skierowany został do bezrobotnych mieszkanek powiatu krakowskiego, które co prawda stanowiły niespełną połowę wszystkich zarejestrowanych bezrobotnych w powiecie, jednak były zagrożone długotrwałym bezrobociem. Przede wszystkim w tym okresie zaobserwowano nasilającą się tendencję spadku zatrudnienia kobiet, co w połączeniu ze wzmożonym napływem siły roboczej do miasta i powiatu (związane jest to z atrakcyjnością powiatu jako miejsca do osiedlenia się), stanowiło duże niebezpieczeństwo dla dotychczasowych mieszkanek powiatu.

Problemy ze znalezieniem zatrudnienia miały zarówno kobiety dobrze wykształcone (kobiety stanowiły 65% bezrobotnych z wykształceniem wyższym), jak i mieszkanki terenów wiejskich (ponad 80% bezrobotnych kobiet mieszkało na wsi). Co prawda kobiety podejmowały aktywność zawodową, ale była ona krótkotrwała (najczęściej były to zajęcia sezonowe i dorywcze), a po jej zakończeniu kobiety wracały do ewidencji bezrobotnych prowadzonej przez Urząd. Z drugiej natomiast strony, kobiety „usprawiedliwiały” swoje bezrobocie faktem, że zajmują się domem i wychowują dzieci. W znacznym stopniu obniżało to ich chęć powrotu na rynek pracy.

II. Do kogo projekt był skierowany

Grupę docelową projektu stanowiły kobiety bezrobotne zarejestrowane w Urzędzie Pracy Powiatu Krakowskiego. W szczególności projekt skierowany był do:

- kobiet powyżej 25 roku życia, z co najmniej średnim wykształceniem, bez stażu pracy;
- kobiet do 44 roku życia z wykształceniem co najmniej średnim, o nieadekwatnych do potrzeb rynku kwalifikacjach;
- kobiet długotrwale bezrobotnych.

W trakcie trwania projektu rekrutację beneficjentek rozszerzono na wszystkie bezrobotne kobiety z terenu powiatu krakowskiego zarejestrowane w urzędzie pracy do 24 miesięcy, a także zwiększono liczbę beneficjentek projektu do 245. Zwiększenie liczby uczestniczek projektu wiązało się z dużym zainteresowaniem ze strony potencjalnych beneficjentek.

Rekrutacja do projektu miała charakter ciągły i była prowadzona dwutorowo:

- beneficjentki charakteryzujące się większą aktywnością same zgłaszały się do projektu na podstawie akcji informacyjnej realizowanej w postaci ulotek,

brozur i plakatów, a także ogłoszeń w lokalnych mediach (radio, telewizja, prasa) i na stronie internetowej realizatora i partnerów projektu;

- kobiety charakteryzujące się niższym poziomem aktywności i motywacji były kierowane do uczestnictwa w projekcie na podstawie danych wyszukanych w dostępnych bazach.

III. Cel projektu

Celem projektu było udzielenie kompleksowego wsparcia i objęcie pomocą kobiet bezrobotnych zarejestrowanych w Urzędzie Pracy Powiatu Krakowskiego, a w konsekwencji doprowadzenie ich do osiągnięcia samodzielnej pozycji na rynku pracy.

IV. Działania w projekcie

Działania zaplanowane i zrealizowane w projekcie miały szerokie spektrum i umożliwiły kompleksowe wsparcie beneficjentek projektu. Oprócz tego Realizator projektu na bieżąco prowadził monitoring zapotrzebowania na różnego rodzaju działania i dostosowywał ich charakter do potrzeb uczestniczek projektu.

Każda z beneficjentek udział w projekcie rozpoczęła od indywidualnych usług poradnictwa zawodowego i informacji zawodowej. Spotkanie z doradcą zawodowym pozwoliło zdiagnozować potencjał zawodowy kobiety, wskazało bariery rozwoju i warianty ich przezwyciężenia. W jego wyniku opracowano również ścieżkę dalszej aktywizacji beneficjentki uwzględniającą jej indywidualne predyspozycje i potrzeby. Przez cały czas trwania projektu uczestniczki mogły skorzystać z pomocy psychologicznej dostępnej na życzenie.

Kolejnym krokiem były Warsztaty Rozwoju Osobistego prowadzone w formie zajęć grupowych, podczas których uczestniczki uczyły się pracy w grupie, nawiązywania kontaktu z otoczeniem, co poskutkowało stworzeniem grup wsparcia. W czasie zajęć pracowano nad umiejętnościami interpersonalnymi beneficjentek, w tym m.in. nad postawą asertywności w warunkach stresu, zwiększeniem zaangażowania i samodzielności w działaniu. Uczestniczki przeszły również szkolenie w zakresie równości praw i obowiązków, a także z zakresu aktywnych form poszukiwania pracy i autoprezentacji oraz przygotowywania dokumentów aplikacyjnych. Zajęcia prowadzone były z wykorzystaniem komputera i Internetu – m.in. uwzględniały poruszanie się po stronach internetowych pośrednictwa pracy.

Następne etapy projektu były zróżnicowane pod kątem potrzeb beneficjentek. Część przeszła szkolenia, m.in.:

- na kandydatów na doradców podatkowych;
- stylizacji paznokci;
- obsługi finansowej małych i średnich przedsiębiorstw;
- pracownika administracyjno-biurowego z uwzględnieniem kadr i płac;
- kasjera-fakturzysty z obsługą komputera i kas fiskalnych;
- florystki;
- języka angielskiego;
- grafiki komputerowej.

Największym zainteresowaniem cieszyły się szkolenia z zakresu obsługi finansowej małych i średnich przedsiębiorstw, pracownika administracyjno-biurowego oraz kasjera-fakturzysty. Pozostała część uczestniczek projektu została skierowana do

odbycia stażu, przygotowania zawodowego w miejscu pracy lub prac interwencyjnych. Zorganizowano również cztery tury szkoleń dla osób chcących rozpocząć działalność gospodarczą, środki na jej rozpoczęcie przyznano 33 kobietom.

Absolwentki szkoleń wzięły udział w Warsztatach Integracyjnych, podczas których dzieliły się problemami ze znalezieniem zatrudnienia oraz z godzeniem ról życiowych, a także zapewniały sobie nawzajem wsparcie i motywowały się do poszukiwania pracy.

Rozwiązaniem innowacyjnym była organizacja Warsztatów Kształtowania Wizerunku Osobistego, w których wzięło udział 30 beneficjentek. Warsztaty składały się z części teoretycznej, podczas której uczestniczki dowiedziały się w jaki sposób dobrać strój, fryzurę oraz makijaż. Zdobytą wiedzę sprawdziły w części praktycznej zajęć. To działanie spotkało się z największym zadowoleniem uczestniczek.

Rezultaty Warsztatów Kształtowania Wizerunku Osobistego zostały zaprezentowane w periodyku „Kobieta (nie)pracująca – Biuletyn Kobiet Powiatu Krakowskiego” wydawanym przez realizatora projektu, a redagowanym wspólnie przez personel projektu i jego uczestniczki. Biuletyn wydawany był cyklicznie podczas trwania projektu, a można było w nim znaleźć różnorodne informacje – zarówno takie dotyczące metod i sposobów poszukiwania pracy, poruszania się na rynku pracy, ale również opis wrażeń uczestniczek projektu, opisy ich doświadczeń życiowych przed przystąpieniem do projektu oraz doświadczenia związane np. z zakładaniem własnej firmy oraz lekkie i przyjemne informacje dotyczące dnia codziennego. W biuletynie zamieszczano również reklamy firm beneficjentek projektu. Zarówno ich wspomnienia związane z zakładaniem firmy, jak i reklama dla pozostałych uczestniczek projektu były namacalnym dowodem na to, że warto podejmować wyzwania, a także działała mobilizująco.

W ramach projektu zorganizowano również kilka spotkań i konferencji:

- konferencję otwarcia projektu połączoną z seminarium równości szans kobiet i mężczyzn z udziałem Partnerów projektu, przedsiębiorców oraz beneficjentek projektu;
- konferencję połączoną z seminarium na temat elastycznych form zatrudnienia;
- spotkanie z osobami, które podjęły samozatrudnienie w ramach projektu;
- konferencję zamknięcia projektu, podsumowującą podjęte działania oraz prezentującą osiągnięte rezultaty.

V. Napotkane problemy i sposób ich rozwiązywania

Problemem o wymiarze pozytywnym było bardzo duże zainteresowanie kobiet realizowanym projektem, co w rezultacie doprowadziło do zwiększenia liczby beneficjentek projektu.

W trakcie trwania projektu dokonano w nim szeregu zmian. Oprócz wspomnianego już zwiększenia liczby beneficjentek projektu, wprowadzono zajęcia z kształtowania wizerunku osobistego oraz spotkanie z cyklu *Forum podkrakowskiego rynku pracy* dla osób, które podjęły samozatrudnienie. Zrezygnowano natomiast z opracowania programu szkoleń dla przyszłych przedsiębiorców. Środki przeznaczone na aktywizację zawodową kobiet (staże, przygotowanie zawodowe w miejscu pracy i prace interwencyjne) przesuвано w zależności od potrzeb beneficjentek, zwiększając lub zmniejszając grupy objęte tego rodzaju wsparciem. Część zaoszczędzonych pieniędzy przeznaczono na wypłatę dodatkowych środków na podjęcie własnej działalności gospodarczej zwiększając w ten sposób liczbę uczestniczek projektu, które założyły własne firmy.

VI. Efekty

W wyniku realizacji projektu:

- 160 osób skorzystało z Warsztatów Rozwoju Osobistego;
- 60 beneficjentek odbyło staż, a 30 - skorzystało z przygotowania do wykonywania zawodu w miejscu pracy;
- 16 pań uczestniczyło w pracach interwencyjnych;
- 28 kobiet skorzystało ze szkoleń z zakresu rozwijania działalności gospodarczej;
- 60 kobiet zdobyło nowe kwalifikacje na szkoleniach zawodowych;
- udzielono 33 jednorazowych dotacji na rozpoczęcie własnej działalności gospodarczej;
- 116 osób znalazło zatrudnienie, a 33 osoby podjęły samozatrudnienie, zakładając własne w firmy.

Udział w projekcie zaowocował dla jego beneficjentek wzrostem poziomu samooceny, a także zwiększył ich poziom mobilności zawodowej. Panie biorące udział w projekcie nabyły nowe umiejętności, takie jak praca w grupie, nawiązywanie kontaktów międzyludzkich, udzielanie sobie nawzajem wsparcia. Uczestniczki projektu nauczyły się radzenia sobie z problemami zawodowymi i osobistymi.

Dodatkowo, beneficjentki nabyły umiejętność sporządzania dokumentów aplikacyjnych, poznały techniki aktywnego poszukiwania pracy i udziału w rozmowie kwalifikacyjnej.

VII. Komentarz

Realizowany projekt miał charakter kompleksowy, co stanowi o jego sukcesie. Zaplanowane działania w sposób całościowy wsparły uczestniczki projektu zapewniając im wieloraką pomoc. Niewątpliwym atutem projektu była jego elastyczność, dzięki czemu z jednej strony każda z beneficjentek miała zaplanowaną indywidualną ścieżkę działań dostosowaną do jej potrzeb zarówno psychologicznych, jak i szkoleniowych. Z drugiej natomiast, Realizator projektu dzięki bieżącemu monitoringowi zapotrzebowania na określone działania, mógł dokonywać stosownych zmian, dostosowując je do odkrywanych na bieżąco potrzeb uczestniczek projektu.

Ciekawym rozwiązaniem było również wydawanie biuletynu projektu współredagowanego przez beneficjentki. Dzięki temu były one bardziej zaangażowane w działania podejmowane w projekcie i mogły się z nimi lepiej utożsamiać. Nie był to już projekt narzucony „odgórnie”.

Z drugiej strony informacje prezentowane w biuletynie, zwłaszcza osobiste przeżycia uczestniczek projektu, zbliżały je do siebie, pozwalały na porównywanie doświadczeń, a także – co najważniejsze – mobilizowały do dalszego działania, „bo skoro one mogą, to ja też”.

Nazwa projektu	Ręce kobiet przynoszą pieniądze
Realizator	Zachodniopomorska Szkoła Biznesu Szczecin, województwo zachodniopomorskie
Okres realizacji	08.2005 – 07.2006
Działanie	1.6
Obszar realizacji	powiat drawski, powiat pyrzycki, powiat stargardzki w województwie zachodniopomorskim
Budżet projektu	275 916,64 zł
Więcej informacji	www.zpsb.szczecin.pl

I. Przesłanki realizacji projektu

Realizator projektu zwrócił uwagę na szczególnie trudną sytuację bezrobotnych kobiet w gminach wiejskich, w których obserwowano wzrost bezrobocia w ostatnich latach. Temu zjawisku towarzyszył brak perspektyw tworzenia nowych miejsc pracy i ciąg upadłości głównych pracodawców regionu powodujące, z jednej strony marazm i zniechęcenie bezrobotnych kobiet do podjęcia jakichkolwiek inicjatyw przedsiębiorczych, z drugiej zaś - pogłębienie patologii społecznych.

Motywacja do realizacji projektu nie wynikała tylko z sytuacji bezrobotnych kobiet na obszarach wiejskich, ale również z faktu, iż na polskiej wsi istnieje wiele dóbr naturalnych, które mogą być wykorzystane przy prowadzeniu własnego biznesu, a które niestety nie zostały odkryte przez mieszkańców tych terenów.

II. Przygotowanie projektu

Realizator wcześniej otrzymał dotację z PARP na projekt pilotażowy o identycznej nazwie dla kobiet z gminy Dolice. Doświadczenia tego projektu stały się podstawową do wniosku o znacznie szerszym zasięgu. Wykorzystano również doświadczenie polegające na wyborze grupy docelowej zróżnicowanej wiekowo i pod względem wykształcenia, co pozwoliło na przenikanie wzajemnych doświadczeń, tradycji i zwyczajów. Projekt przygotowywany był w oparciu o nieformalne partnerstwa z lokalnymi instytucjami rynku pracy i lokalnym samorządem.

III. Do kogo projekt był skierowany

Beneficjentami projektu były trzy piętnastoosobowe grupy kobiet zamieszkałe na terenie obszarów wiejskich do 5 tys. mieszkańców gmin: Przelewice, Dobrzany, Czaplinek. Wśród beneficjentek znalazły się zarówno kobiety bezrobotne, jak i kobiety nigdzie nie zatrudnione, a nie zarejestrowane jako bezrobotne oraz osoby będące domownikami w gospodarstwach rolnych.

Ostatecznie w projekcie wzięła udział większa liczba kobiet bezrobotnych niż początkowo zakładano, co nie wpłynęło na zmianę grupy docelowej, a jedynie nastąpiło niewielkie przesunięcia w poszczególnych kategoriach grupy docelowej. Były to osoby o wykształceniu zawodowym i podstawowym, z reguły bez doświadczenia zawodowego, w różnym wieku.

Rekrutację oparto na współpracy z lokalnymi Partnerami: Powiatowymi Urzędami Pracy, Urzędami Gmin, lokalnymi mediami.

IV. Cel projektu

Celem projektu była popularyzacja rozwoju postaw przedsiębiorczych polegająca na aktywizacji zawodowej wybranych mieszkańców gmin: Przelewice, Dobrzany i Czaplinek, poprzez dostarczenie wiedzy na temat uruchomienia i prowadzenia własnej firmy oraz poprzez wykreowanie nowych umiejętności zawodowych w trakcie szkoleń i warsztatów.

Warunkiem powodzenia projektu było też przełamanie barier psychicznych związanych z prowadzeniem własnego biznesu. Kobiety, w szczególności z obszarów wiejskich zamieszkałe na obszarach strukturalnego bezrobocia, są przekonane, że rozpoczęcie własnej działalności jest niemożliwe, wręcz niecelowe, zgodnie z frazą „i tak się nie uda”. Cele projektu zostały zrealizowane.

V. Działania w projekcie

Gminy, na terenie których projekt był realizowany, posiadają duże walory turystyczne, co stanowiło podstawę do wyboru specyficznych szkoleń dla kobiet. Możliwość uzyskania nowych umiejętności przez kobiety w ramach projektu wpisywała się idealnie także w zaspokojenie potrzeb każdego turysty poprzez dostarczenie mu produktu związanego z regionem.

W ramach projektu zrealizowano następujące działania:

- szkolenia i warsztaty dotyczące: tworzenia rękodzieła ludowego w gminie Dobrzany, produkcji mydła z dóbr naturalnych w gminie Przelewice, wytwarzania naturalnych produktów żywnościowych i świeczek (w szczególności opartych na miodzie) w gminie Czaplinek;
- szkolenia dotyczące uruchamiania i prowadzenia działalności gospodarczej;
- warsztaty psychologiczne;
- warsztaty komputerowe;
- udzielanie dotacji na rozpoczęcie własnej działalności gospodarczej (dla najbardziej odważnych i rokujących uczestniczek, pozostałe osoby miały możliwość uzyskania dotacji na założenie działalności gospodarczej z innych funduszy – np. Funduszu Pracy będącego dyspozycji powiatowych urzędów pracy).

Podczas realizacji projektu założono dostarczenie każdej uczestniczce materiałów do zainicjowania własnych prac, co było istotnym wsparciem dla tych osób, gdyż zakup np. jednego zestawu do malowania butelek to wydatek ok. 120 zł i dla uczestniczek projektu był kosztem bardzo wysokim. Tym samym uniknięto błędu poprzedniego pilotażowego projektu.

Aby podnieść zainteresowanie i motywację uczestniczek zapewniono opiekę nad dziećmi i zwrot kosztów dojazdu na zajęcia.

VI. Napotkane problemy i sposób ich rozwiązywania

Podstawową barierą były obawy kobiet, co do powodzenia i możliwości założenia własnych firm, towarzyszył temu strach przed porażką. Obawy te były w pełni zrozumiałe i aby je niwelować zaproponowano zajęcia z psychologiem.

VII. Efekty

45 pań ukończyło szkolenia, 4 uczestniczki założyły własną działalność gospodarczą i otrzymały dotację na jej rozpoczęcie. Początkowo planowano jedynie dwie dotacje, ale dzięki oszczędnościom w projekcie i dobrze przygotowanym biznes planom podjęto decyzję o zwiększeniu puli przeznaczonych na dotacje bezpośrednie.

Należy podkreślić, iż oferta wyrobów regionalnych (mydła, wyroby z miodu, rękodzieło) na stałe wpisała się w ofertę turystyczną ośrodków lokalnych, widoczna często np. przy okazji różnorodnych targów, festiwali, pokazów itp.

Elementem trwałości projektu było zaoferowanie uczestniczkom bezpłatnego korzystania po zakończeniu projektu z doradztwa w Centrum Edukacji Nieformalnej Zachodniopomorskiej Szkoły Biznesu.

Projekt spotkał się z dużym zainteresowaniem mediów: nakręcono krótki film dla TVP program 2, informacje o projekcie przekazywane były też przez lokalną telewizję, kilka stacji radiowych oraz dzienniki i czasopisma.

VIII. Komentarz

Projekt jest ciekawym przykładem współpracy dużej niepublicznej szkoły wyższej z niewielkimi samorządami i organizacjami z małych miasteczek i obszarów wiejskich przy rozwiązywaniu problemów, o skali wydawać się może, znacznie mniejszej od problemów i możliwości Realizatora. Dużą rolę odegrał autorytet Realizatora przy zachęceniu do udziału bezrobotnych kobiet i był dobrym przykładem dobrego wpływu uczelni wyższej na osoby o wykształceniu zawodowym lub podstawowym. Uczestniczki projektu, żyjąc w środowiskach wiejskich lub małomiasteczkowych, stały się dobrym przykładem podejmowania inicjatyw opartych o własne możliwości, a nie tylko o możliwości regionalnych pracodawców.

Dobrym rozwiązaniem zachęcającym do udziału w projekcie było uzupełnienie „klasycznych” szkoleń z ABC przedsiębiorczości i obsługi komputera ciekawymi zajęciami z umiejętności dość rzadkich, jak produkcja mydła, świeczek, wyrobów z miodu itp.

Realizator korzystał z wcześniejszego doświadczenia związanego z realizacją projektu pilotażowego, co znacząco ułatwiło realizację niniejszego projektu i pozwoliło uniknąć błędów projektu poprzedniego (współpraca z lokalnymi instytucjami, wsparcie materialne w zakupie materiałów do produkcji).

Nazwa projektu	Kobiety z pasją
Realizator	Zakład Doskonalenia Zawodowego w Katowicach Katowice, województwo śląskie
Okres realizacji	03.2007 – 11.2007
Działanie	1.6
Obszar realizacji	powiaty: częstochowski, zawierciański i myszkowski województwo śląskie
Budżet projektu	192 724,08 zł
Więcej informacji	http://www.zdz.katowice.pl/nasza-oferta/projekty-europejskie/projekty-kursy,2,4,31,29,31

I. Przesłanki realizacji projektu

Ideą projektu było wykorzystanie konkretnych pasji beneficjentek w odniesieniu do potrzeb rynku nakierowanego na świadczenie usług regionalnych, w takich obszarach, jak lokalne rękodzieło i kuchnia regionalna. Wskazane powiaty znajdują się na terenie północnej części Jury Krakowsko-Częstochowskiej. Szkolenia beneficjentek miały przygotować je do podejmowania aktywności zawodowej, która będzie współgrała z planami lokalnymi w zakresie organizacji i rozwoju turystyki na tych terenach.

Wnioskodawca wybrał do objęcia wsparciem te powiaty, gdzie stopa bezrobocia była znacznie wyższa niż średnia dla całego regionu. W diagnozie sytuacji wskazał, iż bezrobocie w regionie dotyka w znacznej większości kobiety, w tym w szczególności zamieszkujących na obszarach wiejskich.

II. Przygotowanie projektu

Wnioskodawca posiadał już doświadczenie w realizacji podobnego typu wsparcia w ramach innych projektów. W projekcie wykorzystywał zaplecze w postaci lokalnych ośrodków kształcenia zawodowego, mających siedzibę na terenie powiatów objętych wsparciem.

III. Do kogo projekt był skierowany

Projekt skierowany został do kobiet bezrobotnych, poszukujących pracy oraz biernych zawodowo z obszarów wiejskich, zamieszkałych na terenie powiatów: zawierciańskiego, myszkowskiego i częstochowskiego. Szczegółowa charakterystyka grupy uczestniczek wskazywała, iż mają to być osoby zainteresowane kuchnią regionalną, drobną wytwórczością, posiadające zdolności manualne i organizatorskie, zdecydowane na kontynuację podjętych na szkoleniach działań poprzez założenie i prowadzenie małych firm lub kooperację z większymi zakładami produkcyjnymi.

W projekcie zaplanowano udział 20 kobiet. Ostateczna liczba uczestniczek wyniosła 21 osób. Wnioskodawca przeszkolił większą, niż zakładano, liczbę kobiet bezrobotnych – 11, w tym 10 osób długotrwale bezrobotnych. 16 uczestniczek pochodziło z obszarów wiejskich, a 5 z małych miasteczek.

Akcja informacyjna była prowadzona przy udziale gminnych: centrów informacji, ośrodków pomocy społecznej i ośrodków kultury. Na podstawie zgłoszeń do projektu kwalifikacji na kurs dokonywał doradca zawodowy, na podstawie następujących kryteriów:

- silna motywacja do udziału w projekcie;
- osobiste zainteresowanie usługami regionalnymi;
- zdolności interpersonalne;
- chęć rozpoczęcia i prowadzenia własnej działalności gospodarczej;
- brak prawa jazdy kategorii „B”.

IV. Cel projektu

Celem projektu było zaoferowanie wsparcia pozostającym bez zatrudnienia kobietom, zamieszkującym obszary wiejskie i małe miasta, przyczyniającego się do ich aktywizacji zawodowej poprzez przygotowanie do prowadzenia działalności gospodarczej i zarobkowej, bazującej na posiadanych przez nie umiejętnościach w zakresie rękodzielnictwa, zainteresowaniach związanych z kuchnią regionalną i pokrewnych.

V. Działania w projekcie

Projekt przewidywał poniższe działania:

- realizację warsztatów „Autokreacji” dla 20 kobiet biorących udział w projekcie;
- realizację kursu „Animator usług regionalnych” dla 20 tych samych kobiet – w tym m.in. kurs języka angielskiego w obsłudze ruchu turystycznego;
- realizację kursu „Prawo jazdy kat. „B” dla 10 kobiet spośród 20 biorących udział w projekcie;
- wydanie „Regionalnego Informatora”;
- stworzenie sklepu internetowego;
- przyznanie dotacji na rozpoczęcie działalności gospodarczej dla 3 osób;
- doradztwo biznesowe oraz doradztwo zawodowe, w zależności od wybranej ścieżki rozwoju zawodowego.

W ramach warsztatów z autokreacji beneficjentki miały możliwość uczestniczyć w zajęciach z doradcą zawodowym, psychologiem, wizażystką, doradcą biznesowym.

Kurs animatora obejmował prowadzenie zajęć w zakresie rękodzieła, usług gastronomicznych, florystyki, miał na celu udoskonalić posiadane przez uczestniczki szkolenia umiejętności i wskazać możliwości wykorzystania własnej pracy i zainteresowań do celów zarobkowych.

Przewidziano również zajęcia z zakresu wykorzystywania nowoczesnych technologii - zastosowanie komputera w prowadzonej działalności, w tym organizacja sklepu internetowego oraz obsługa kas fiskalnych.

Interesującym przedsięwzięciem było zorganizowanie w ramach projektu sklepu internetowego, który miał wspierać uczestniczki w prowadzonej działalności.

W projekcie założono, iż 10 osób skorzysta z doradztwa biznesowego. W trakcie realizacji, tą formą wsparcia objęto wszystkie 20 uczestniczek i każda z nich

przygotowała biznes plan. Jednocześnie okres realizacji projektu został wydłużony o 4 miesiące, w związku z procesem przygotowania osób do prowadzenia działalności i oceny biznes planów.

VI. Napotkane problemy i sposób ich rozwiązywania

Wnioskodawca nie zidentyfikował żadnych poważniejszych problemów w realizacji wsparcia. Jedynym odstępstwem od założeń, co do grupy docelowej, był nieco inny od zaplanowanego rozkład uczestniczek wg przyjętych kategorii, co jednak nie stanowiło zagrożenia dla realizacji celów projektu.

VII. Efekty

Zaplanowane rezultaty zostały osiągnięte na zakładanym poziomie. Przeszkolono 100% uczestniczek oraz udzielono 3 dotacji. Średnia liczba godzin wsparcia przypadająca na jednego uczestnika projektu wyniosła 32,5 godziny.

Zrealizowane warsztaty autokreacji i szkolenia zawodowe prowadzić będą w przyszłości do skutecznego poruszania się na rynku pracy oraz sprzedaży swoich produktów i usług przy zastosowaniu nowoczesnych form komunikacji.

Podniesione zostały kwalifikacje zawodowe kobiet, rozwinięto zdolności interpersonalne i organizacyjne kobiet uczestniczących w projekcie, zwiększono motywację do podjęcia pracy lub założenia własnej firmy uczestniczek projektu. Beneficjentki ostatecznie projektu nabyły umiejętności w zakresie nowych technologii informatycznych.

VIII. Komentarz

Innowacyjny charakter projektu związany był z wykorzystaniem konkretnych pasji beneficjentek w odniesieniu do potrzeb rynku nakierowanego na świadczenie usług regionalnych. Proponowane w ramach projektu wsparcie miało, ze względu na specyfikę grupy uczestniczek, charakter kompleksowy, ściśle dostosowany do ich możliwości i kwalifikacji. Nacisk na praktyczne aspekty szkolenia oraz uwzględnienie konieczności udzielenia wsparcia towarzyszącego przyczyniły się do osiągnięcia w całości zaplanowanych rezultatów.

Rozszerzenie wsparcia doradczego w zakresie zakładania własnej działalności na wszystkie uczestniczki wskazuje, iż udział w projekcie wzbudził ich zainteresowanie prowadzeniem samodzielnej działalności zarobkowej.

Nazwa projektu	Opiekunka domowa – szansa na zatrudnienie
Realizator	Regionalny Ośrodek Kształcenia Kadr przy Izbie Skarbowej we Wrocławiu Wrocław, województwo dolnośląskie
Okres realizacji	04.2006 – 06.2007
Działanie	1.6
Obszar realizacji	województwa: dolnośląskie i opolskie
Budżet projektu	847 964,20 zł

I. Przesłanki realizacji projektu

Projekt został przygotowany w odpowiedzi na trudną sytuacją kobiet na rynku pracy w województwach: dolnośląskim i opolskim. Problemem regionu była wysoka stopa bezrobocia, która w szczególności dotyczyła kobiet.

Wnioskodawca zdiagnozował również, na podstawie analizy ofert pracy kierowanych do urzędów pracy, zapotrzebowanie na rynku pracy na osoby posiadające kwalifikacje do wykonywania zawodu opiekunki. Trafność wyboru proponowanego kierunku kształcenia została potwierdzona również raportami wskazującymi, iż jest to jeden z zawodów, na który popyt będzie stale rosł. Intencją projektodawcy było skorelowanie potrzeby rozwiązania problemów z podjęciem zatrudnienia przez grupę docelową z pojawiającą się na rynku pracy nową niszą zawodową.

II. Przygotowanie projektu

Ze względu na specyfikę proponowanego zawodu opiekunki domowej przewidziano w projekcie udział psychologa w procesie informowania i rekrutacji do projektu. Było to istotne posunięcie, ze względu na konieczność takiego doboru uczestniczek, który zagwarantuje ich pełny udział w projekcie. Zadaniem psychologa było zbadanie predyspozycji psycho - społecznych kandydatek do wykonywania zawodu.

Kolejnym, istotnym punktem, gwarantującym osiągnięcie zakładanych rezultatów, było nawiązanie partnerstwa z dolnośląski oddziałem Polskiego Czerwonego Krzyża. Partnerstwo służyło przeprowadzeniu profesjonalnego, autoryzowanego przez PCK, szkolenia z udzielenia pierwszej pomocy, zarówno dla dzieci, jak i dorosłych oraz wydanie firmowanych przez PCK certyfikatów, będących uznanym w krajach UE świadectwem kwalifikacji, co tworzyło również dodatkową szansę zatrudnienia jako siostra PCK.

III. Do kogo projekt był skierowany

Projekt skierowany był do niepracujących kobiet, chcących powrócić na rynek pracy, w grupie tej wyróżniono:

- kobiety bezrobotne;
- kobiety poszukujące pracy;
- kobiety bierne zawodowo;

- ze szczególnym uwzględnieniem osób o niskich i/lub zdezaktualizowanych kwalifikacjach, przy czym konieczne było wykazanie się predyspozycjami do wykonywania pracy opiekuńczej.

Założono przeszkolenie 90 kobiet, w trzech edycjach szkolenia. W każdej planowano utworzenie dwóch 15-osobowych grup szkoleniowych. Ostatecznie przeszkolono mniejszą liczbę kobiet bezrobotnych na rzecz uczestniczek wpisujących się w kategorię osób pozostających bez pracy i niezarejestrowanych w ewidencji PUP, określonych przez wnioskodawcę również jako bierne zawodowo. Różnica w stosunku do złożenia poddyktowana była faktem, iż osoby niezarejestrowane częściej zgłaszały się do projektu i były traktowane priorytetowo, gdyż zdaniem Wnioskodawcy ich szanse na otrzymanie wsparcia były niższe, niż osób zarejestrowanych. Wskazywanym powodem nierejestrowania się tych osób był m.in. fakt zamieszkiwania uczestniczek na obszarach oddalonych od instytucji rynku pracy oraz konieczność okresowego zgłaszania się w urzędzie. Jako główne powody takiej sytuacji wskazano brak środków na dojazd.

Wnioskodawca opracował regulamin rekrutacji, która miała charakter wieloetapowy:

- w pierwszej kolejności przeprowadzono akcję informacyjno-promocyjną, zbierając zgłoszenia chętnych osób;
- następnie osoby, które wypełniły deklarację uczestnictwa, były kierowane na rozmowę z psychologiem; etap ten był kluczowym dla dalszego procesu rekrutacji - rozmowa miała na celu wybór uczestniczek, które jednocześnie miały predyspozycje do wykonywania zawodu oraz gotowe były ukończyć wszystkie etapy oferowanego wsparcia;
- proces rekrutacji kończyło przeprowadzenie obowiązkowych badań lekarskich - uzyskanie zgody lekarza na wykonywanie trudnego i obciążającego zawodu opiekuńczego było niezbędnym warunkiem uczestnictwa w projekcie.

IV. Cel projektu

Celem projektu było zaoferowanie kompleksowego wsparcia dla kobiet pozostających bez zatrudnienia, które w efekcie przyczyni się do pozyskania i utrzymania zatrudnienia, dzięki przygotowaniu ich do wykonywania pracy w zawodzie, na który istnieje realne zapotrzebowanie na rynku pracy. Tym samym, w zamierzeniach projekt miał przyczynić się do podniesienia ich atrakcyjności na rynku pracy, poprawy sytuacji społeczno - materialnej oraz wzrostu stopy zatrudnienia wśród kobiet.

V. Działania w projekcie

Wnioskodawca założył w projekcie wsparcie w postaci wielomodułowego szkolenia, połączonego z ćwiczeniami praktycznymi w ośrodkach pomocy społecznej oraz przedszkolach, a także - dla części uczestniczek - 3-miesięczne przygotowanie zawodowe w miejscu pracy.

Program szkolenia przewidywał:

- moduł z zakresu sprawowania opieki nad wymagającymi opieki osobami dorosłymi;
- moduł zawierający elementy socjologii;
- moduł dotyczący opieki nad dziećmi;
- moduły pierwszej pomocy medycznej dla dzieci i osób dorosłych, traktowane odrębnie ze względu na specyfikę i formalne wymogi szkoleniowe w tym zakresie (dla tych modułów wydawano dwa odrębne certyfikaty);
- moduł szkolenia z zakresu prawa z elementami przedsiębiorczości.

Ponadto, jako wsparcie towarzyszące Wnioskodawca zapewniał zwrot kosztów dojazdu na szkolenie, zakwaterowanie, wyżywienie, wypłatę dodatków szkoleniowych i stypendiów szkoleniowych, jak również dla 5 uczestniczek możliwość udzielenia jednorazowej dotacji na otworzenie własnej działalności gospodarczej.

Wnioskodawca przeprowadził wszystkie szkolenia zgodnie z planem. W toku realizacji projektu zrezygnowano z wypłaty stypendiów szkoleniowych i przyznano wszystkim uczestniczkom dodatki szkoleniowe. Nie zrealizowano założonego wsparcia w postaci jednorazowych środków na rozpoczęcie działalności gospodarczej ze względu na brak zainteresowania wśród uczestniczek projektu. Projekt koncentrował się jednak głównie na udzieleniu wsparcia prowadzącego do uzyskania zatrudnienia w placówkach i instytucjach, poprzez zapewnienie ćwiczeń praktycznych i przygotowania zawodowego w miejscu pracy.

VI. Efekty

Zaplanowane rezultaty zostały osiągnięte na zakładanym poziomie. Przeszkolono 100% uczestniczek. Średnia liczba godzin wsparcia przypadająca na jedną osobę wyniosła 366 godzin. Dla przygotowania zawodowego uzyskano wskaźnik rezultatu na poziomie 97 % (w stosunku do pierwotnych planów) - 2 osoby zrezygnowały z dalszego udziału w tej formie wsparcia, jedna z przyczyn osobistych, a druga w wyniku podjęcia zatrudnienia.

W ankiecie ewaluacyjnej 88 osób z 90 oceniło, że udział w projekcie przyczynił się do podniesienia zdolności motywacyjnych (zwiększenie wiary we własne siły, wzrost poziomu samooceny, wzrost motywacji do podjęcia zatrudnienia), a wszystkie uczestniczki uznały, że szkolenie spełniło ich oczekiwania.

VII. Komentarz

Trwałość efektów projektu została zapewniona poprzez udzielenie wsparcia, zapewniającego zdobycie przez uczestniczki konkretnego zawodu, na który istnieje zapotrzebowanie na rynku pracy. Istotne było zapewnienie przez wnioskodawcę możliwości odbycia części praktycznej szkoleń i przygotowania zawodowego we właściwych placówkach. Kluczem do sukcesu była właściwie przeprowadzona rekrutacja, która zagwarantowała udział osób dostatecznie zmotywowanych do ukończenia szkolenia z sukcesem.

Jedynym niezrealizowanym punktem projektu było zamierzenie udzielenia dotacji na rozpoczęcie własnej działalności gospodarczej. Brak zainteresowania ze strony uczestniczek wynikał być może z faktu, iż Wnioskodawca nie koncentrował się szczególnie na tym aspekcie wsparcia. W procesie rekrutacji np. badał przede wszystkim predyspozycje psycho-społeczne do wykonywania specyficznego zawodu opiekunki domowej, jednak nie muszą one iść w parze z predyspozycjami do założenia i prowadzenia własnej działalności gospodarczej. Wpływ na to mógł mieć również fakt skierowania wsparcia do grupy kobiet będących długo nieaktywnymi zawodowo, gdzie już sam fakt podjęcia szkolenia i wyjścia na rynek pracy był dużym osiągnięciem. Niemniej jednak przewidziano w programie szkolenia moduł poświęcony tym zagadnieniom, co było pożytecznym wprowadzeniem do tematu i mogło przynieść w przyszłości bardziej pogłębione zainteresowanie uczestników samozatrudnieniem.

Nazwa projektu	Przygotowanie kobiet do wykorzystania nowoczesnych narzędzi dostępu do wiedzy
Realizator	Poznański Park Technologiczny 3D Sp. z o.o. Poznań, województwo wielkopolskie
Okres realizacji	03.2006 – 08.2006
Działanie	1.6
Obszar realizacji	Poznań
Budżet projektu	80 000,00 zł
Więcej informacji	www.zrobznamiswojinternet.pl

I. Przesłanki realizacji projektu

Inspiracją realizacji projektu były badania PISA oraz egzaminy OKE w Poznaniu wskazujące na braki merytoryczne bardzo dużej grupy nauczycieli. Nauczyciele nieświadomi są roli nowych narzędzi i metod jako źródła dostępu do wiedzy oraz nie używają owych narzędzi i metod w pracy dydaktycznej, w kształceniu poczucia przestrzenności, zwłaszcza zaś abstrahowania stereometrycznego 3D, widzenia w trójwymiarze 3W zdarzeń planimetrycznych i zadań geometrycznych.

Dla nauczycieli matematyki na poziomie szkół ponadgimnazjalnych barierą nie do pokonania jest kształcenie młodzieży ze stereometrii (geometrii). Zwrócono również uwagę na bardzo słabo rozwiniętą analizę formalną i porównawczą kształtów, zjawisk i procesów przestrzennych. Bardzo słabo opanowane są zadania związane z przestrzenną analizą porównawczą zabytków i dzieł sztuki. W zakresie biologii – przedstawianie związków i wszelkich zależności występujących między strukturą i funkcją w organizacji życia, organizmem i środowiskiem, przedstawienie i wyjaśnienie zjawisk oraz procesów biologicznych. W zakresie fizyki i chemii trudności sprawiają zadania wymagające umiejętności opisywania zjawisk, procesów, reakcji.

II. Przygotowanie projektu

Realizator na etapie przygotowywania projektu konsultował bardzo szeroko jego założenia, a nawet tytuł w Wydziale Oświaty UM Poznań, Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej i poznańskich szkołach. Dzięki temu nie było problemu z rekrutacją i brakiem zainteresowania ze strony poznańskich szkół.

III. Do kogo projekt był skierowany

Pomoc w ramach projektu była skierowana do 34 nauczycielek zatrudnionych w poznańskich szkołach (nauczających matematyki, fizyki, chemii, biologii, geografii i historii), o niskich lub zdezaktualizowanych kwalifikacjach zawodowych, a przez to niewystarczających do skutecznego wykonywania pracy. Przed wytypowaniem tej grupy projektodawca odbył konsultacje i rozmowy z potencjalnymi ostatecznymi beneficjentkami, ich pracodawcami (dyrektorami szkół), Wydziałem Oświaty Urzędu Miasta w Poznaniu oraz dyrektorem Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Poznaniu.

IV. Cel projektu

Projekt miał na celu zapewnienie wsparcia kobietom - nauczycielkom - nie posiadającym wystarczających wiadomości teoretycznych oraz umiejętności praktycznych do wykonywanej pracy i stanowił reakcję na wyniki badań, które wykazały braki merytoryczne dużej grupy nauczycieli - nieświadomość roli nowych narzędzi i metod w kształceniu poczucia przestrzenności, zwłaszcza zaś abstrahowania stereometrycznego [3D], widzenia w trójwymiarowym [3W] zdarzeń planimetrycznych i zadań geometrycznych, w rezultacie czego uczniowie zdający egzamin dojrzałości nie mają wykształconej wyobraźni przestrzennej.

V. Działania w projekcie

Wsparcie polegało na przeszkoleniu nauczycielek w wykorzystaniu nowych narzędzi 3D (technologii trójwymiarowych) i metod będących źródłem dostępu do wiedzy wykorzystywanej bezpośrednio w trakcie lekcji. W ramach projektu zrealizowano szkolenie: „Wykorzystanie nowych narzędzi 3D i metod jako źródła wiedzy w dydaktyce”.

Przeprowadzono zajęcia obejmujące w każdym module:

- pracę w zespołach i pracę indywidualną;
- wzajemne nauczanie;
- indywidualne i zespołowe projekty kursantek.

W projekcie przewidziano 3 moduły, prowadzone odpowiednio przez:

- specjalistę rzeźbiarza;
- specjalistę grafika;
- specjalistę animatora.

W trakcie projektu udzielono wsparcia w postaci dwóch edycji szkoleń po 70 godzin każde oraz po 10 godzin doradztwa na każdą biorącą udział w szkoleniu uczestniczkę.

VI. Efekty

Nauczycielki opanowały:

- tworzenie wirtualnych trójwymiarowych symulacji budowy, powstania, analizę zabytków ruchomych i nieruchomych zeskanowanych za pomocą skanerów z fotogrametrią;
- interaktywne przedstawianie 3D związków, zjawisk oraz procesów biologicznych;
- symulacje w 3 D podczas opisywania i analizowania codziennych zjawisk oraz procesów fizycznych i reakcji chemicznych.

Uczestniczki otrzymały program dydaktyczny z materiałami demonstracyjnymi i dydaktycznymi do samodzielnego prowadzenia kursu z modelowania 3D.

Pionierski charakter projektu sprawił, iż praktycznie nie było kłopotu z rekrutacją, wręcz przeciwnie – w trakcie jego realizacji zdecydowano się podnieść liczbę uczestniczek z 30 do 34. Nie odnotowano rezygnacji z kursu. Mimo że celem projektu było „tylko” podniesienie kwalifikacji nauczycielek, to dzięki specyfice tematu

szkolenia, panie w znacznym stopniu podniosły swój autorytet jako nauczycielki. Szkoły po zapoznaniu się z efektami pracy swoich nauczycielek kupiły i stosują oprogramowanie 3DS Max w praktyce dydaktycznej.

VII. Komentarz

Ciekawym rozwiązaniem był zróżnicowany sposób nauczania poszczególnych kursantek. Wprowadzono rodzaj procesu poszukiwania i interpretowania dowodów, które służyły kursantce i szkoleniowcom do określania na jakim etapie uczenia się znaleźli, jaki następny krok mają do wykonania i jak najlepiej go wykonać. Był to rodzaj szkolenia połączonego ze specyficznym doradztwem.

Kursantki po zakończeniu projektu zostały włączone do większego segmentu programu z zakresu polityki społecznej, co pozwoliło na stworzenie warunków do samoorganizacji kursantek i tworzenie grup o charakterze inicjatyw społecznych. Jeszcze w trakcie trwania projektu zaobserwowano zjawisko „pączkowania” projektu poprzez duże zainteresowanie metodami 3D w nauczaniu, przez dyrekcje szkół – nie tylko tych, z których pochodziły uczestniczki. Projekt był przykładem bardzo specjalistycznego działania wspomagającego edukację, z jednocześnie stosunkowo niewielkim budżetem, jak na projekty finansowane z EFS.

Nazwa projektu	Przygotowanie bezrobotnych kobiet z Torunia do powrotu na rynek pracy
Realizator	Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Toruniu Toruń, województwo kujawsko - pomorskie
Okres realizacji	09.2005 – 11.2006
Działanie	1.6
Obszar realizacji	miasto Toruń województwo kujawsko - pomorskie
Budżet projektu	148 697,15 zł

I. Przesłanki realizacji projektu

Zgodnie z informacjami uzyskanymi od koordynatora projektu pomysł na jego realizację wynikał z przeprowadzonej diagnozy. Beneficjenci projektu byli typowani przez pracowników socjalnych diagnostów, którzy bezpośrednio spotykali się z osobami korzystającymi ze wsparcia Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie. Po przeanalizowaniu zgłoszeń od pracowników został opracowany projekt oraz przygotowano aplikację o środki w ramach programu SPO RZL.

II. Przygotowanie projektu

Projekt został przygotowany we współpracy Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Toruniu z Powiatowym Urzędem Pracy dla Miasta Torunia. Założeniem było objęcie kompleksowym wsparciem beneficjentki korzystające równocześnie z pomocy MOPR oraz PUP w Toruniu.

III. Do kogo projekt był skierowany

Projekt został skierowany do 40-osobowej grupy kobiet w wieku powyżej 35 lat, zamieszkujących na terenie miasta Toruń, korzystających równocześnie ze wsparcia Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Toruniu (Beneficjenta projektu) oraz Powiatowego Urzędu Pracy dla Miasta Torunia. Wybór tej grupy docelowej został uzasadniony „niezaradnością życiową, odcinaniem się od społeczności lokalnej, brakiem wiary we własne możliwości”. Kobiety powyżej 35 roku życia były w gorszej sytuacji niż kobiety młodsze. Wynika to z faktu, że ich doświadczenia związane z poszukiwaniem pracy kształtowały się w innym systemie gospodarczym.

Projekt ukończyły 30 beneficjentek ostatecznych, co stanowi 75 % grupy rozpoczynającej projekt. W trakcie realizacji projektu 7 uczestniczek zrezygnowało z udziału bez podania przyczyny rezygnacji, a 3 panie przerwały udział w projekcie w związku z podjęciem zatrudnienia.

Ustalono następujące kryteria formalne udziału w projekcie:

- kobieta;
- ukończone 35 lat;
- rejestracja w Powiatowym Urzędzie Pracy dla Miasta Torunia jako osoba bezrobotna;

- korzystająca z pomocy MOPR w Toruniu;
- podpisanie deklaracji uczestnictwa w projekcie.

Proces rekrutacji przebiegał dwuetapowo:

- etap I – pracownicy socjalni – diagności przedstawili kierownikowi MOPR w Toruniu kandydatury 120 potencjalnych beneficjentek ostatecznych projektu spełniających powyższe kryteria formalne;
- etap II - rozmowy kwalifikacyjne ze 120 kandydatkami przeprowadzone przez doradcę zawodowego oraz psychologa mające na celu wybór grupy docelowej 40 uczestniczek projektu oraz stworzenie listy rezerwowej.

IV. Cel projektu

Celem projektu było przygotowanie 40-osobowej grupy kobiet w wieku powyżej 35 lat korzystających równocześnie ze wsparcia MOPR i PUP w Toruniu do powrotu na rynek pracy.

V. Działania w projekcie

Działania szkoleniowe obejmowały:

- szkolenia stacjonarne, na które składały się zajęcia grupowe (57 godzin dla 1 grupy) i zajęcia indywidualne (średnio 16 godz. dla 1osoby);
- szkolenie wyjazdowe (14 godzin).

Szkolenia stacjonarne dotyczyły umiejętności poruszania się na rynku pracy oraz sztuki wizażu, zaś szkolenie wyjazdowe – treningu interpersonalnego. Szkolenia miały charakter procesu, dlatego czas ich przeprowadzenia rozłożony został na 8 miesięcy.

Wykonawcą szkoleń było Stowarzyszenie Instytut Rozwoju Kariery. Zrealizowano następujące szkolenia:

- „Zajęcia integracyjno-diagnostyczne”;
- „Badanie gotowości i motywacji do podjęcia pracy”;
- „Sporządzanie dokumentów aplikacyjnych”;
- „Techniki i sposoby poszukiwania pracy” – 2 edycje;
- „Komputer jako narzędzie ułatwiające poszukiwanie pracy”;
- „Kwestie związane z samozatrudnieniem”;
- „Podsumowanie i ewaluacja”;
- „Trening interpersonalny”.

Ponadto zrealizowano indywidualne szkolenia zawodowe w łącznym wymiarze 863 godzin.

VI. Napotkane problemy i sposób ich rozwiązywania

Odnotowano pojawiające się trudności, polegające na:

- konieczności utrzymania dyscypliny wśród osób uczestniczących w projekcie;

- konieczności ciągłej pracy socjalnej i motywowania do uczestnictwa w projekcie;
- problemach z związane z utrzymaniem płynności finansowej projektu.

Były one na bieżąco rozwiązywane poprzez wzmożoną pracę zespołu projektowego, a ostatnie z nich dodatkowo poprzez intensywne, bieżące kontakty z Instytucją Wdrażającą.

VII. Efekty

Wśród beneficjentek przeprowadzono ankietę, z której wynika, że największą poprawę osiągnięto w kategorii „zdobycie umiejętności w poruszaniu się na rynku pracy” (36 osób) oraz „podniesienie poczucia własnej wartości” (37 osób). Nieco mniejszy postęp można zauważyć w kategoriach „nabywanie umiejętności tworzenia dokumentów aplikacyjnych” (34 osoby), „zdobycie umiejętności prezentowania swojej osoby pracodawcy” (27 osób) oraz „podniesienie umiejętności interpersonalnych” (25 osób) i „nabywanie umiejętności poszukiwania pracy przy pomocy sprzętu komputerowego” (24 osoby). Najmniejszy postęp dostrzec można w kategoriach „zapoznanie się z przepisami prawa pracy i prowadzenia własnej działalności gospodarczej” (11 osób) i „nabywanie wiedzy na temat możliwości samozatrudnienia” (11 osób). Dość niski wynik w dwóch ostatnich kategoriach wynikał ze specyfiki grupy docelowej projektu. Dla kobiet często długotrwale pozostających bez pracy, z niskim wykształceniem myśl o podejmowaniu własnej działalności gospodarczej wydawała się nierealna.

VIII. Komentarz

Ciekawy i kompleksowy projekt będący przykładem partnerskiej współpracy MOPR i PUP w Toruniu na etapie planowania. Osoby pragnące skorzystać z doświadczeń niniejszego projektu powinny zwrócić uwagę na:

- wcześniejsze rozpoczęcie realizacji działań organizacyjnych tzn. wybór miejsc szkolenia, wybór organizatorów, nową organizację czasu pracy osób zaangażowanych w realizację projektu;
- poświęcenie szczególnej uwagi procesowi rekrutacji beneficjentów ostatecznych oraz zaplanowanie na to działanie odpowiedniej ilości czasu;
- „rozruch” projektu, który wbrew pozorom jest najważniejszy; dobra kadra to podstawa.

Nazwa projektu	1..., 2..., 3... - Czas na kobiety
Realizator	Powiatowy Urząd Pracy w Grudziądzu Grudziądz, województwo kujawsko - pomorskie
Okres realizacji	03.2006 – 05.2007
Działanie	1.6
Obszar realizacji	powiat grudziądzki i miasto Grudziądz województwo kujawsko - pomorskie
Budżet projektu	755 511,00 zł
Więcej informacji	http://www.pup.grudziadz.com.pl/strona-56-DZIANIE+16+1%2C2%2C3++CZAS+NA+KOBIEITY.html

I. Przesłanki realizacji projektu

Powiatowy Urząd Pracy w Grudziądzu obejmuje zasięgiem swojej działalności dwa powiaty – grudziądzki oraz miasto Grudziądz. W obu tych powiatach stopa bezrobocia w okresie przygotowywania projektu przekraczała 30 % (dane z lipca 2005 r.), przy czym w szczególności bezrobocie dotyczyło kobiet - stanowiły one wówczas 57,43 % ogółu zarejestrowanych osób bezrobotnych w tamtejszym Urzędzie Pracy.

II. Przygotowanie projektu

Przed rozpoczęciem realizacji projektu przeprowadzono szeroko zakrojoną akcję, mającą na celu poznanie zapotrzebowania lokalnego rynku pracy na nowych pracowników. W ten sposób zidentyfikowano pożądane kierunki szkoleń, a także zdiagnozowano zapotrzebowanie na staże i przygotowania zawodowe. Zdecydowano więc o przeprowadzeniu konkursu dla organizatorów staży zawodowych oraz przygotowań zawodowych w miejscu pracy.

III. Do kogo projekt był skierowany

Początkowo projekt zaplanowano dla 170 bezrobotnych kobiet z obszaru działania Powiatowego Urzędu Pracy w Grudziądzu. Ostatecznie w wyniku realizacji projektu wsparciem objęto 176 kobiet zamieszkujących wskazane wyżej dwa powiaty.

Rekrutacja do projektu przebiegała w następujący sposób:

- wstępna kwerenda potencjalnych beneficjentek ostatecznych na podstawie bazy danych osób bezrobotnych zawartej w systemie informatycznym PULS wykorzystywanym przez PUP w Grudziądzu;
- powiadomienie o możliwości udziału w projekcie;
- rozmowy kwalifikacyjne zainteresowanych pań z doradcami zawodowymi zatrudnionymi w PUP w Grudziądzu;
- wybór beneficjentek ostatecznych – stworzenie listy podstawowej i rezerwowej z uwzględnieniem kryterium sytuacji finansowej potencjalnych uczestniczek oraz zgodności predyspozycji danej osoby z wyrażonym przez nią zainteresowaniem udziałem w konkretnej formie wsparcia (staż, przygotowanie zawodowe, szkolenia).

IV. Cel projektu

Celem projektu było udzielenie kompleksowego wsparcie przyczyniającego się do integracji oraz reintegracji zawodowej 170 (ostatecznie 176) bezrobotnych kobiet zamieszkałych na terenie działania Powiatowego Urzędu Pracy w Grudziądzu.

V. Działania w projekcie

Pierwotnie projekt przewidywał realizację poniższych głównych działań merytorycznych:

- zorganizowanie szkoleń zawodowych mających na celu wzrost kwalifikacji oraz poszerzenie wiedzy uczestniczek: „Opiekun osób starszych”, „Pielęgniarstwo rodzinne”, „Sekretarka”, „ABC Biznesu”, „Kurs na szwaczkę”, „Pedicure - manicure oraz sztuka stylizacji i zdobienia paznokci”, „Fryzjerstwo damsko-męskie”, „Prawo jazdy kat. B”;
- zorganizowanie stażu zawodowego trwającego 6 miesięcy,
- udział w przygotowaniu zawodowym w miejscu pracy, które również trwały przez okres 6 miesięcy;
- udzielenie 20 kobietom dotacji na założenie własnej działalności gospodarczej.

Ostatecznie dokonano modyfikacji oferty szkoleniowej:

- Szkolenia „Opiekun osób starszych”, „Pielęgniarstwo rodzinne” oraz „Sekretarka” zostały poszerzone o moduł języka angielskiego, co było związane z faktem otrzymywania sporej ilości ofert pracy z krajów UE zwłaszcza z Wielkiej Brytanii;
- Szkolenie „ABC Biznesu” zostało poszerzone o naukę obsługi kasy fiskalnej oraz podstawy obsługi komputera, szkolenie to organizowane było dla osób chcących uzyskać jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej;
- Szkolenia „Kurs na szwaczkę”, „Pedicure - manicure oraz sztuka stylizacji i zdobienia paznokci”, „Fryzjerstwo damsko-męskie” oraz „Prawo jazdy kat. B” zostały dostosowane do lokalnych ofert pracy oraz potrzeb lokalnych pracodawców.

By ułatwić uczestniczkom skorzystanie z różnych form oferowanych w niniejszym projekcie przewidziano dla zainteresowanych zwrot kosztu dojazdu na miejsce odbywania stażu/przygotowania zawodowego oraz opiekę nad dziećmi i osobami zależnymi.

W celu wyłonienia organizatorów stażu i przygotowania zawodowego w miejscu pracy został ogłoszony konkurs, który objął 55 miejsc stażu oraz 35 miejsc przygotowania zawodowego. Wyborem organizatorów stażu oraz przygotowania zawodowego w miejscu pracy zajmowała się specjalnie do tego celu powołana komisja, która na bieżąco weryfikowała i oceniała poprawność złożonych przez pracodawców wniosków. Kryteria, jakimi kierowała się komisja to przede wszystkim efektywność, czyli procentowy udział osób, które wnioskodawca zobowiązuje się zatrudnić po zakończeniu okresu przygotowania zawodowego w miejscu pracy w stosunku do osób, które zostały objęte przygotowaniem zawodowym, nie mniej jednak niż 30 %. Ponadto Wnioskodawca musiał posiadać status pracodawcy, nie mógł być w stanie likwidacji lub upadłości oraz nie mógł posiadać zaległości w opłacaniu składek w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych oraz Urzędzie Skarbowym. Konsekwencją ogłoszonych konkursów było zawarcie 16 umów na zorganizowanie przygotowania zawodowego w miejscu pracy oraz 28 umów na zorganizowanie stażu.

VI. Napotkane problemy i sposób ich rozwiązywania

Przedłużające się procedury przetargowe spowodowały nieznaczne opóźnienia rozpoczęcia realizacji większości szkoleń. Przygotowanie zawodowe w miejscu pracy rozpoczęło 41 osób, a staż 58 kobiet. Większa liczba osób, która rozpoczęła przygotowanie zawodowe oraz staż spowodowana była rezygnacją przez 11 beneficjentek z uczestnictwa w przygotowaniu zawodowym oraz przez 13 - w stażu. Powiatowy Urząd Pracy w Grudziądzu musiał skierować kolejne osoby, tak aby pracodawcy w ramach zawartych umów mogli wywiązać się ze swoich zobowiązań.

VII. Efekty

Liczba osób objętych wsparciem od początku realizacji projektu wyniosła 185 kobiet, co stanowiło 105% wartości określonej we wniosku. Uczestniczki projektu nabyły kwalifikacje zawodowe (100 % planu), kończąc stosowane szkolenia.

Znacznie zostały przekroczone wskaźniki rezultatów dotyczących instrumentów aktywizacyjnych realizowanych w porozumieniu z pracodawcami:

- odsetek kobiet, które ukończyły staże zawodowe - 105% stopnia realizacji w stosunku do założeń;
- odsetek kobiet, które ukończyły przygotowanie zawodowe - 117%.

Dzięki działaniom zaplanowanym w projekcie:

- 56,75% kobiet, które wzięły w nim udział, znalazło zatrudnienie, w tym 26 – samozatrudnienie, 79 – zatrudnienie etatowe;
- u 32% uczestniczek odnotowano wzrost poziomu samooceny;
- umiejętność autoprezentacji wzrosła u 30% kobiet, zaś umiejętności komunikacyjne u 19% uczestniczek projektu.

VIII. Komentarz

Kompleksowy projekt dla dużej grupy beneficjentek ostatecznych. Połączono w jednym projekcie wykorzystanie większości instrumentów aktywnej integracji zawodowej, jakimi dysponuje Urząd, ale które stosunkowo rzadko w ówczesnym czasie były stosowane łącznie. Wsparcie doradców zawodowych oraz takich działań, jak: staż zawodowy, przygotowanie zawodowe, szkolenia zawodowe, dotacje na uruchomienie działalności gospodarczej, wsparcie towarzyszące w postaci zwrotu kosztów dojazdu z i do miejsca dobywania stażu oraz refundacji kosztów opieki nad dziećmi bądź osobami zależnymi - stworzyły szansę na znalezienie trwałego zatrudnienia dla osób z grupy defaworyzowanej na lokalnym rynku pracy.

Szczególną uwagę zwraca interesująca forma wyboru pracodawców – organizatorów staży zawodowych i przygotowania zawodowego w miejscu pracy. Poprzez zorganizowanie swoistego konkursu ofert, gdzie kluczowym kryterium była deklaracja kontynuacji zatrudnienia z osobami skierowanymi przez Powiatowy Urząd Pracy w Grudziądzu na staż lub przygotowania zawodowe w miejscu pracy osiągnięto niespotykane wysoki wskaźnik efektywności na poziomie 57%.

Nazwa projektu	„Anima” - kobiecey duch przedsiębiorczości
Realizator	Rzeszowska Agencja Rozwoju Regionalnego Rzeszów, województwo podkarpackie
Okres realizacji	09.2005 – 08.2007
Działanie	1.6
Obszar realizacji	powiat rzeszowski
Budżet projektu	327 182, 27 zł
Więcej informacji	www.rarr.rzeszow.pl

I. Przesłanki realizacji projektu

Sytuacja kobiet na rynku pracy była trudniejsza niż mężczyzn, pomimo że to właśnie kobiety były przeciętnie lepiej wykształcone. W okresie, kiedy przygotowywano wniosek, kobiety stanowiły w województwie podkarpackim ponad połowę zarejestrowanych osób bezrobotnych, a odsetek kobiet wśród osób długotrwale bezrobotnych był znacząco wyższy i wyniósł ponad 57% ogólnej ich liczby. Ale nie to było najbardziej niepokojące. Zauważono, że pracodawcy oferowali znacznie mniej miejsc pracy dla kobiet niż mężczyzn. W gorszej sytuacji były kobiety mieszkające na obszarach wiejskich, tam o odpowiednią pracę było jeszcze trudniej. We wszystkich gminach powiatu stopa bezrobocia powiązana z mniejszymi szansami na pracę była znacznie wyższa niż w mieście Rzeszowie.

Uznano, że w sytuacji niedostatecznej podaży miejsc pracy szczególnie dla kobiet i systematycznego pogarszania się ich pozycji na rynku pracy pewnym rozwiązaniem mogłaby być próba zainteresowania kobiet własną działalnością gospodarczą. W promocji przedsiębiorczości i samozatrudnienia dostrzegano szansę na zwiększenie aktywności zawodowej kobiet. Przedsięwzięcie potraktowano jako swoiste wyzwanie, eksperyment, którego rezultaty można byłoby wykorzystać do przetestowania zastosowanych form wsparcia i tworzenia w przyszłości długofalowych programów aktywizacji bezrobotnych zainteresowanych przedsiębiorczością.

Dostrzeżono, że głównymi barierami zniechęcającymi do założenia własnej firmy są: brak pomysłu na własny biznes, niedostateczna wiedza o zasadach prowadzenia działalności gospodarczej, brak wystarczających własnych środków i innych zasobów koniecznych do rozpoczęcia własnej działalności oraz niedostateczna wiedza o możliwościach otrzymania tych środków z różnych dostępnych wówczas źródeł finansowania.

II. Przygotowanie projektu

Projektodawca od lat zajmował się realizacją różnych form wsparcia dla osób zainteresowanych podjęciem działalności gospodarczej oraz przedsiębiorców należących do sektora małych i średnich firm. Prowadził punkty konsultacyjne i informacyjne dla przedsiębiorców i osób rozpoczynających działalność gospodarczą. Dzięki temu dysponował odpowiednią informacją i wiedzą prawną – ekonomiczną, a co ważniejsze wiedzą o potrzebach swoich klientów i możliwościach rynku.

III. Do kogo projekt był skierowany

Projekt był skierowany do kobiet:

- poszukujących pracy;
- bezrobotnych;
- pracujących, o niskich dochodach i zdezaktualizowanych kwalifikacjach;
- będących mieszkankami miast do 5 tys. mieszkańców lub terenów położonych poza granicami administracyjnymi miast.

Rekrutacja uczestniczek projektu została poprzedzona szeroką kampanią informacyjną. Ogłoszenia o rozpoczęciu projektu i organizowanych spotkaniach informacyjno-promocyjnych zostały zamieszczone w lokalnej prasie oraz w Powiatowym Urzędzie Pracy w Rzeszowie. Istotny wpływ na liczbę zgłoszeń miał artykuł, który ukazał się w regionalnej prasie dotyczący projektu „Anima” – wzbudził duże zainteresowanie. Zaplanowano także spotkania informacyjno - promocyjne we wszystkich 13 gminach powiatu rzeszowskiego. Ostatecznie udało się zorganizować tylko 7 spotkań. Celem spotkań było zachęcenie kobiet do wzięcia udziału w projekcie poprzez prezentację, tzw. dobrych praktyk. Kobiety poinformowano o założeniach projektu, rozdano ulotki informacyjne i przykładowe biznes plany, które były pomocne w mini warsztacie przeprowadzonym w czasie spotkań. Podjęto w tym zakresie współpracę z gminami. W czasie spotkań przeprowadzono jednocześnie ankietę w celu ustalenia dostosowania tematyki szkoleń od potrzeb uczestniczek.

W spotkaniach informacyjno-promocyjnych wzięło udział 87 kobiet (zakładano 260, jednak ta forma rekrutacji nie cieszyła się zainteresowaniem). Lepsze efekty rekrutacyjne uzyskano w ramach współpracy z PUP Rzeszów. W szkoleniach uczestniczyło 68 kobiet (założono 75, jednak więcej kobiet nie wyraziło zainteresowania szkoleniami), natomiast dotacje otrzymało 21 kobiet, które jednocześnie były uczestniczkami szkolenia w zakresie rozwijania działalności gospodarczej. O udziale w szkoleniu z rozwijania działalności gospodarczej decydowała ocena złożonego biznes planu dokonana przez specjalnie powołany przez Prezesa RARR Komitet Oceny Projektów.

Udzielono o jedną dotację więcej niż planowano. Różnica wynikała stąd, że nie wszystkie uczestniczki wniosowały o maksymalną, przewidzianą w budżecie kwotę dotacji.

IV. Cel projektu

Projekt miał na celu wspieranie samozatrudnienia kobiet poprzez promocję przedsiębiorczości, przybliżenie zagadnień związanych z podjęciem i prowadzeniem własnej działalności gospodarczej, ułatwienie dostępu do źródeł finansowania i zapewnienie im wszelkiego wsparcia. Dodatkowymi celem była promocja przykładów „dobrych praktyk” w zakresie zakładania i prowadzenia własnej działalności gospodarczej.

V. Działania w projekcie

Działania proponowane uczestniczkom projektu miały kompleksowy charakter. Część merytoryczna projektu obejmowała:

- szkolenia w zakresie zakładania działalności gospodarczej „Jak rozpocząć własny biznes” - obejmowały najważniejsze i wskazane przez uczestniczki na spotkaniach informacyjnych kwestie prawne zakładania działalności gospodarczej, promocję i marketing własnej firmy, źródła finansowania działalno-

ści, podstawy księgowości, zasady wypełniania wniosku o dotację w ramach Działania 3.4 Mikroprzedsiębiorstwa ZPORR oraz sporządzenie profesjonalnego biznes planu (łącznie trwały 10 dni);

- ocenę biznes planów i harmonogramów rzeczowo-finansowych złożonych przez uczestniczki zdecydowane na założenie własnej firmy; ocenę poprzedziło opracowanie Regulamin Oceny, w którym między innymi wskazano główne kryteria oceniania i odpowiadające im miary punktowe, w tym doświadczenie zawodowe związane z przedmiotem planowanej działalności gospodarczej, deklarowane środki własne, ocenę marketingową przedsięwzięcia, szanse na stworzenie nowego miejsca pracy, efektywność kosztową i trwałość przedsięwzięcia (z 29 złożonych biznes planów, wybrano do finansowania 21 propozycji);
- udzielenie bezzwrotnej dotacji na podjęcie działalności gospodarczej na wybrane wcześniej projekty w wysokości około 11 000 zł; szansa na otrzymanie dotacji była relatywnie duża – 75% uczestniczek szkoleń ostatecznie ją otrzymało;
- szkolenia z rozwijania działalności gospodarczej dla tych kobiet, które otrzymały dotację, tematykę dobrano po przeprowadzeniu konsultacji z uczestniczkami;
- monitoring prowadzenia działalności gospodarczej przez uczestniczki odbywał się na miejscu jej prowadzenia, służył między innym ostatecznemu rozliczeniu otrzymanej dotacji; kontrole przeprowadzono po 9 miesiącach prowadzenia działalności zgodnie z umową o udzielenie dotacji.

VI. Napotkane problemy i sposób ich rozwiązywania.

Wystąpiły sygnalizowane już wcześniej problemy z przeprowadzeniem spotkań informacyjno-promocyjnych (z planowanych 13 odbyło się 7), głównie ze względu na małe zainteresowanie ze strony gmin. Rozważano podjęcie innych, szerszych działań promocyjnych, ale zaczęły się nakładać zadania zaplanowane w harmonogramie. Rozwiązaniem okazała się bliższa współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w Rzeszowie.

W projekcie założono, że udział w szkoleniach specjalistycznych z rozwijania nowopowstałej firmy weźmie 21 kobiet, które otrzymały dotację. W organizowanych szkoleniach nie wszystkie beneficjentki brały udział, argumentując to brakiem czasu w związku z rozpoczęciem działalności gospodarczej. Wykonawca projektu zaakceptował tę sytuację.

Wystąpiły również problemy na linii projektodawca i instytucja wdrażająca przy przekazywaniu kolejnych transz płatności, co miało wpływ na płynność udzielanych dotacji – niektóre uczestniczki, mając zatwierdzony biznes plan, musiały czekać na przekazanie pieniędzy.

VII. Efekty

Zwiększono zainteresowanie 87 kobiet podjęciem własnej działalności gospodarczej, a u 68 kobiet podniesiono poziom wiedzy z tego zakresu.

W ramach projektu zostało opracowanych 29 profesjonalnych biznes planów, spośród których wybrano 21 i tyle uczestniczek otrzymało dotację na uruchomienie własnej firmy. Kobiety, które uzyskały dotację odbyły także szkolenie z zakresu rozwijania firmy. Wszystkie mikroprzedsiębiorstwa założone w ramach projektu działały po 9 miesiącach od otrzymania dotacji. Z informacji uzyskanych od Realizatorów wynika, że ok. 50% firm powstałych w projekcie nadal (po 3 latach) funkcjonuje.

Realizacja projektu pozwoliła również Agencji na zdobycie niezbędnego doświadczenia, które w efekcie w nowym okresie programowania pozwoliło z sukcesem realizować projekty oferowane w ramach Działania 6.2. „Wsparcie oraz promocja przedsiębiorczości i samozatrudnienia” PO KL.

VIII. Komentarz

„Anima” - Kobiety duch przedsiębiorczości” jest przykładem projektu, w którym zastosowano kompleksowe działania i instrumenty niezbędne do podjęcia własnej działalności gospodarczej przez zainteresowane kobiety. Projekt udowodnił, że nie płeć jest ważna, a pomysł, determinacja i przedsiębiorczość, aby ostatecznie odnieść sukces w biznesie. Doświadczenie projektodawcy w zakresie wspierania przedsiębiorczości miało ważne znaczenie, szczególnie w zakresie doboru treści szkoleń oraz oceny biznes planów i zostało wykorzystane w kolejnych tego typu projektach.

Pomimo pewnych problemów z uzyskaniem zaplanowanej liczby uczestniczek na spotkaniach informacyjnych i tak udało się zapewnić odpowiednie proporcje ich udziału w poszczególnych działaniach, które umożliwiły właściwą realizację projektu i osiągnięcie ostatecznych rezultatów.

Zarówno liczba, jak i jakość zgłoszonych do dofinansowania biznes planów pozwoliła na zachowanie elementu konkurencji i dokonanie wyboru najlepszych projektów na zasadzie konkursu oraz wyeliminowanie projektów słabo rokujących. Dzięki temu działalność gospodarczą rozpoczęła spodziewana liczba uczestniczek przy relatywnie mniejszym ryzyku dla projektodawcy (ryzyko organizacyjne) i uczestniczek (ryzyko rynkowe).

W badaniach pojawiła się ze strony uczestniczek potrzeba skorzystania ze wsparcia doradczego – finansowego, prawnego, księgowości na etapie wypełnienia wniosku o dotację na działalność. Takiego działania nie przewidywał wniosek o dofinansowanie - nie było również możliwe zakwalifikowanie takiego kosztu w ramach tego typu projektu. Stąd Realizatorzy starali się przewidzieć te sytuacje i wcześniej odpowiednio dobrać tematykę szkoleń na zasadzie - od pomysłu do realizacji. Szkolenia zaferowano przed i po udzieleniu dotacji na rozpoczęcie działalności gospodarczej. Brak doradztwa nie wpłynął ostatecznie na jakość złożonych biznes planów. Cechą projektu było elastyczne podejście do potrzeb uczestniczek. Badania ankietowe prowadzono na każdym etapie jego realizacji, co potwierdziło założenia o jego eksperymentalnym charakterze. W ich wyniku dostosowano tematykę szkoleń do oczekiwań kobiet. Tematy, które cieszyły się największym zainteresowaniem zostały uwzględnione w szczegółowych planach szkoleń.

Takie podejście do promowania samozatrudnienia, docieranie do osób zainteresowanych własną działalnością i zapewnienia im wszelkich niezbędnych usług pokazało, że instrument ten można skutecznie zastosować również do aktywizacji różnych grup szczególnie zagrożonych bezrobociem. Może się to wydawać trudne, ale osiągnięte rezultaty w tym projekcie udowadniają, że jest możliwe. Należy jednak poświęcić więcej uwagi i czasu na przygotowanie osób bezrobotnych do podjęcia takiej decyzji (zwiększyć poziom samoświadomości, poczucie własnej wartości) i bardziej wnikliwie rozpoznać ich predyspozycje i kompetencje osobiste, społeczne, kwalifikacje zawodowe, które są niezbędne do prowadzenia własnego biznesu. Włączenie indywidualnego doradztwa może okazać się jednak pomocne.

Nazwa projektu	Twoja szansa - inicjatywa na rzecz integracji społeczno - zawodowej kobiet
Realizator	Wektor Consulting s.c. Mariusz Lipiński, Wiktor Cichoń Mielec, województwo podkarpackie
Okres realizacji	01.2005 – 04.2006
Działanie	1.6
Obszar realizacji	powiat mielecki
Budżet projektu	556 329,56 zł
Więcej informacji	www.vektor.org.pl

I. Przesłanki realizacji projektu

Bezpośrednią przyczyną realizacji projektu był brak odpowiednich narzędzi w aktywnej polityce rynku pracy adresowanych do kobiet. Dlatego z założenia projekt miał charakter pilotażowy. Sytuacja kobiet na rynku pracy w powiecie mieleckim była gorsza niż mężczyzn, pomimo że to właśnie kobiety są bardziej aktywne w poszukiwaniu zatrudnienia, mają wyższe przeciętnie wykształcenie niż mężczyźni i są bardziej zainteresowane rozwojem zawodowym (udziałem w szkoleniach). Kobiety znacznie częściej były długotrwale bezrobotne. Brakowało w powiecie specjalnie adresowanych do kobiet kompleksowych programów. Niewielka była także oferta wsparcia kobiet na rynku pracy ze strony organizacji pozarządowych i niepublicznych instytucji rynku pracy.

Słabe jest przedstawicielstwo kobiet w zakresie reprezentowania ich interesów, a instytucje szkoleniowe nie mają adekwatnej dla nich oferty szkoleniowej. Projekt poprzez odpowiednie partnerstwo: agencji zatrudnienia (doradztwo zawodowe i pośrednictwo pracy), instytucji szkoleniowej (odpowiadającej za zajęcia praktyczne) i organizacji specjalizującej się w problematyce kobiet (integracja społeczna) podjął próbę rozwiązania tych problemów. W regionie podkarpackim występowało szereg barier, które miały wpływ na aktywność zawodową kobiet. Szczególnie silno zakorzeniony był tradycyjny model roli kobiety w społeczeństwie zajmującej się wychowywaniem dzieci. W opinii pracodawców miało to wpływ na ich dyspozycyjność. Niższe niż w innych regionach było także wynagrodzenie oraz mniejsza powiązana z tym faktem skłonność kobiet do podejmowania pracy w innych niż tradycyjne formach zatrudnienia. Macierzyństwo i wychowywanie dzieci powodowało wypadanie kobiet z rynku pracy, utratę kwalifikacji lub ich dezaktualizację, większą bezradność w poszukiwaniu zatrudnienia i mniejsze dążenie do zmiany tej niekorzystnej sytuacji.

Oferowane dotychczas tradycyjne szkolenia dla kobiet na rynku mieleckim były nieefektywne, bo nieodpowiadające potrzebom zmieniającego się rynku pracy. Nie wykorzystywano potrzeb firm prowadzących swoją działalność (najczęściej produkcyjną) w Specjalnej Strefie Ekonomicznej i powstających dużych centrach handlowych. Pracodawcy potrzebowali przede wszystkim osób posiadających odpowiedni potencjał, zdolności osobiste, motywację i predyspozycje do wykonywania pracy.

II. Przygotowanie projektu

Projekt został przygotowany w partnerstwie firmy Wektor.s.c. (pełniącej rolę agencji zatrudnienia) z Mieleckim Forum Kobiet EFKA oraz Katolickim Centrum Edukacji

Młodzieży KANA. Współpraca parterów dotyczyła działań na rzecz aktywnej integracji społecznej i zawodowej kobiet bezrobotnych, poszukujących pracy w powiecie mieleckim. Firma realizująca projekt jest typową firmą konsultingową, dlatego odpowiedni dobór partnerów zapewnił jej dostęp do środowiska kobiet oraz szkoleń.

Projekt poprzedziły badania własne wykonane przez agencję na grupie 250 bezrobotnych kobiet i analiza informacji statystycznych z Powiatowego Urzędu Pracy w Mielcu. Projektodawca przeprowadził również wstępne badania ankietowe na 80-osobowej grupie bezrobotnych kobiet zarejestrowanych w swojej bazie danych. Chęć udziału w projekcie zadeklarowało już przed jego rozpoczęciem 30 kobiet.

Przeprowadzono również szereg rozmów z przyszłymi, potencjalnymi pracodawcami w celu ustalenia ich preferencji i potrzeb dotyczących zatrudnienia. Zapewniono sobie współpracę z parafiami przy rekrutacji uczestników - uzyskano wstępną deklarację odczytania ogłoszeń parafialnych. Stała współpraca lidera projektu z organizacjami i instytucjami (np. PUP, OPS, Centrum Kształcenia Praktycznego, stowarzyszeniami i fundacjami lokalnymi) wykluczyła powielanie działań adresowanych do tej samej grupy.

III. Do kogo projekt był skierowany

Projekt był skierowany do 120 kobiet z powiatu mieleckiego, mających problemy ze znalezieniem pracy ze względu na zbyt niskie lub zdezaktualizowane kwalifikacje, w szczególności powracających na rynek pracy po długiej nieobecności związanej z macierzyństwem lub zmuszonych z powodu macierzyństwa do rezygnacji z pracy.

Dodatkowymi kryteriami była trudna sytuacja rodzinna i materialna kobiet oraz długotrwałe bezrobocie. Priorytetowo traktowano kobiety samotnie wychowujące dzieci. Większą uwagę kierowano również do mieszkanek wsi powiatu mieleckiego.

Jako atut kandydatek potraktowano silną motywację do podjęcia pracy lub wolontariatu. Motywację oceniano przy pomocy ankiety i poprzez indywidualną rozmowę przyszłych uczestniczek z psychologiem i doradcą. Ważną rolę w rekrutacji odegrała organizacja EFKA (penetracja środowiska) oraz PUP w Mielcu poprzez wysyłanie listów do potencjalnych uczestniczek zainteresowanych udziałem w projekcie. W procesie rekrutacji przewidziano spotkania z kobietami. Decyzję o ostatecznym wyborze uczestniczki do projektu podejmowano zespołowo.

Uczestniczkom w związku z udziałem w szkoleniach i warsztatach nie oferowano stypendiów szkoleniowych, miało to na celu wykluczenie z udziału w projekcie tzw. zawodowych bezrobotnych uczestników szkoleń – osób, które nie są zainteresowane pracą, a świadczeniami wypłacanymi w związku z ich aktywizacją.

IV. Cel projektu

Celem projektu była aktywizacja zawodowa i społeczna bezrobotnych, poszukujących pracy kobiet z powiatu mieleckiego. Jednocześnie projekt miał na celu przetestowanie autorskiego kompleksowego programu aktywizacji zawodowej i integracji społecznej.

V. Działania w projekcie

Projekt miał charakter cykliczny. W cyklu uczestniczyło po 30 osób. Każda z kobiet została objęta kompleksowym 3-miesięcznym programem, mającym za zadanie dostarczenie kluczowych umiejętności pracowniczych, kształtowanie praktycznych umiejętności przydatnych na rynku pracy oraz stymulowanie indywidualnych predyspozycji. Zajęcia zostały zgrupowane w trzech blokach:

- blok „Poznaj siebie, poznaj nas”, celem tego bloku było wzbudzenie wiary we własne siły uczestniczek poprzez indywidualne konsultacje psychologiczne i poradnictwo zawodowe oraz wspólne zajęcia integracyjno-motywuujące między innymi z komunikacji interpersonalnej, lepszego radzenia sobie ze stresem, zachowań asertywnych i pozytywnego myślenia;
- blok „Coś nowego”, obejmował w zależności od zdiagnozowanych potrzeb i predyspozycji kurs komputerowy w standardzie ECDL (European Computer Driving Licence) lub warsztaty plastyczne w celu pobudzenia i uświadomienia uczestniczkom posiadanych przez nie twórczych możliwości i zachęcenie ich do podjęcia działalności w formie spółdzielni rękodzielniczej;
- blok „Kobieta na rynku pracy”, dotyczył – w zależności od dokonanego wcześniej wyboru - przygotowania do samodzielnego poruszania się na rynku pracy lub podjęcia własnej działalności gospodarczej; w pierwszym przypadku były to takie zagadnienia jak: poszukiwanie pracy, również przez Internet, przebiegu rozmowy rekrutacyjnej, autoprezentacji i poruszania się w środowisku pracy lub kompleksowe zajęcia przygotowujące do prowadzenia działalności gospodarczej - od poszukiwania pomysłu na biznes poprzez zaplanowanie swojej firmy w formie biznes planu, jej rejestrację i zagadnienia z zakresu zarządzania firmą.

Dodatkową ofertą dla wszystkich uczestniczek było indywidualne poradnictwo prawne, zawodowe i biznesowe. Tematyka zależała od potrzeb. Każda z uczestniczek miała opracowany Indywidualny Plan Działania. Równolegle podejmowane były inicjatywy na rzecz i z udziałem kobiet przez Stowarzyszenie EFKA, które między innymi polegały na włączeniu kobiet do udziału w organizowaniu imprez charytatywnych – np. koncertu w celu wsparcia innych osób potrzebujących pomocy, w tym przypadku chodziło o chore dzieci.

Realizatorzy zapewнили kobietom udział w projekcie poprzez zorganizowanie opieki nad dziećmi. Zatrudniono opiekunki w domach uczestniczek z ustalonym harmonogramem zastępstw.

VI. Napotkane problemy i sposoby ich rozwiązywania

Problemy w realizacji projektu były związane głównie z rezygnacją uczestniczek z udziału w projekcie. Trzy z nich zrezygnowały ze względu na trudną sytuację rodzinną. Wszystkim rezygnującym proponowano indywidualną pomoc. W jednym przypadku po konsultacji psychologa skierowano osobę do Ośrodka Interwencji Kryzysowej. Wiele problemów osobistych beneficjentek udało się rozwiązać dzięki współpracy lidera partnerstwa z ośrodkiem pomocy społecznej czy Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie.

Osiem kobiet nie ukończyło kursu komputerowego z różnych osobistych przyczyn. Powodem były również obawy uczestniczek dotyczące zdania wymaganego egzaminu na kursie ECDL. Projektodawca zaproponował różne rozwiązania - alternatywne szkolenie „Warsztat aktywności twórczej”, umożliwił przystąpienie do egzaminów w innym terminie lub zdawanie bezpłatnych egzaminów poprawkowych.

VII. Efekty

W programie wzięła udział zakładana liczba kobiet (120). Wszystkie uczestniczki zwiększyły swoją motywację, wiarę we własne siły, rozbudziły aspiracje oraz nabyły umiejętności aktywnego poszukiwania pracy (potwierdziły to badania ankietowe). Każda z uczestniczek posiadała opracowany i skonsultowany plan dalszych działań na rynku pracy (IPD). Wszystkie wskaźniki twarde projektu zostały przekroczone, z wyjątkiem liczby kobiet, które ukończyły kurs komputerowy (52 zamiast 60).

Pracę podjęło 55 kobiet (planowano 30), samozatrudnienie 6 (planowano 3), a 31 podjęło dalszą naukę. W działalność charytatywną aktywnie zaangażowało się 8 beneficjentek, biorąc udział w akcjach organizowanych przez Partnera projektu - stowarzyszenie Mieleckie Forum Kobiet EFKA. Podczas kiermaszu beneficjentki sprzedawały własnoręcznie wyprodukowane ozdoby wielkanocne, a dochód ze sprzedaży został przekazany na rzecz matki samotnie wychowującej chore dziecko. W trakcie projektu nawiązało się wiele przyjaźni pomiędzy uczestniczkami redukując poczucie samotności i wspierając w radzeniu sobie z problemami tak w życiu codziennym, jak i na rynku pracy.

VIII. Komentarz

Bardzo silną stroną tego projektu są osiągnięte w wyniku jego realizacji rezultaty. Osiągnięto wysoki wskaźnik zatrudnienia i podjęcia działalności gospodarczej przez uczestniczki. Kobiety były po zakończeniu udziału w projekcie bardziej aktywne, zainteresowane rozwojem zawodowym i aktywnością społeczną. Trzeba przy tym zauważyć, że uczestniczkami projektu były długotrwale bezrobotne kobiety, matki, które często powracały na rynek pracy po kilkuletniej nieobecności.

W pełni wykorzystano możliwości przetestowania zaproponowanych rozwiązań w zakresie integracji społecznej i zawodowej, dzięki cyklicznej i modułowej (eta-powej) strukturze projektu. Podział projektu na cztery cykle pozwolił Realizatorom na systematyczne usuwanie usterek i niedociągnięć i lepsze dostosowanie oferowanych działań do zmieniającej się sytuacji na rynku pracy przez cały okres realizacji projektu, będąc bardzo praktyczną i efektywną formą uczenia się dla zespołu projektowego.

Projekt cechował się bardzo wysoką dynamiką. W ciągu trzech miesięcy przeprowadzono wszystkie działania zaplanowane dla każdej z uczestniczek, dzięki czemu można było utrzymać na optymalnym poziomie ich motywację w trakcie projektu. Z kolei wyraźne wyodrębnienie trzech etapów oferowanych w ramach każdego z cykli zapewniło możliwość ciągłego monitorowania bieżących postępów uczestniczek i osiąganych przez nie rezultatów poprzez systematycznie dokonywany pomiar przy pomocy ankiet uzupełnianych o opinię psychologa, doradcy zawodowego i trenerów.

W projekcie zastosowano sekwencję kompleksowych działań od wsparcia psychologicznego i doradztwa zawodowego, poprzez szkolenia i przygotowanie do wejścia i samodzielnego poruszania się po rynku pracy. Oferowanie uczestniczkom kursów komputerowych lub zajęć plastycznych z intencją utworzenia przez uczestniczki spółdzielni rękodzielniczej zostało poprzedzone indywidualną oceną predyspozycji i potrzeb. Podobnie elastyczne podejście zastosowano w przypadku zajęć z przygotowujących do aktywnego poruszania się po rynku pracy lub podjęcia własnej działalności gospodarczej oraz oferty indywidualnych konsultacji. Takie rozwiązania zapewniły uczestniczkom poczucie bezpieczeństwa i wzmacniały ich motywację do udziału w projekcie. Ciekawym i godnym polecenia jest pomysł polegający na kierowaniu do innych instytucji i organizacji tych kobiet, które z różnych przyczyn nie mogły dalej w projekcie uczestniczyć. Nie pozostawiono ich samym sobie, nie odeszły z projektu z „pustymi rękami”.

Przykładem „dobrej praktyki” jest również odpowiedni dobór partnerów projektu, właściwie przypisanie im ról i zadań oraz modelowa współpraca partnerska. Dzięki współpracy z organizacją pozarządową EFKA Projektodawca zyskał dodatkowe zasoby i możliwości - trzy wolontariuszki zajmujące się doradztwem w sprawach kobiet, rekrutacją, akcją informacyjną w szkołach i przedszkolach. To dzięki temu była możliwość zastosowania ciekawej formy aktywizacji społecznej uczestniczek z wykorzystaniem wolontariatu. Doświadczenie Partnerów było dodatkową gwarancją powodzenia projektu.

Trzeba również zauważyć, że ten projekt ma charakter bardzo uniwersalny. Można go zastosować także na innych rynkach pracy, gdzie występuje duży problem z bezrobociem wśród kobiet. Przykładem jest sam Realizator, który realizował w oparciu o to doświadczenie również inne podobne projekty nie tylko na mieleckim rynku pracy. Zastosowane podejście nadaje się również do wykorzystania w celu aktywizacji innych grup społecznych, np. osób długotrwale bezrobotnych czy zagrożonych wykluczeniem społecznym częściowo go modyfikując np. poprzez włączenie do oferowanych działań szkoleń zawodowych czy zapraszając do współpracy odpowiednie dla problemu instytucje lub organizacje.

Projekt, który był działaniem pionierskim w aktywizacji zawodowej kobiet w tym regionie kraju, osiągnął pełen sukces z uwagi na kilka istotnych elementów:

- dokładne przygotowanie poszczególnych etapów projektu zapewnione przez dobrą organizację pracy doświadczonej kadry;
- współpracę agencji pośrednictwa pracy z partnerami projektu, czyli EFKa - Fundacja Kobieta oraz KANA;
- skuteczną akcją promocyjną w lokalnych mediach i zaproszenie do współpracy proboszczów;
- pozytywny odbiór w społeczeństwie lokalnym trafnie zdiagnozowanego problemu;
- komfortowe warunki stworzone beneficjentom podczas uczestnictwa w warsztatach i kursach – cztery moduły składające się z 30 beneficjentek realizujące założenia w trzech blokach tematycznych;
- okazane wsparcie i wyrozumiałość w stosunku do pojawiających się problemów wśród beneficjentów ostatecznych.

Nazwa projektu	Twoja szansa II – inicjatywa na rzecz integracji społeczno-zawodowej kobiet
Realizator	Wektor Consulting s.c. Mariusz Lipiński, Wiktor Cichoń, Mielec, województwo podkarpackie
Okres realizacji	10.2006 – 03.2008
Działanie	1.6
Obszar realizacji	powiat kielecki, województwo podkarpackie
Budżet projektu	1 293 232,00 zł
Więcej informacji	www.vektor.org.pl

I. Przesłanki realizacji projektu

Powiat mielecki stanowi specyficzny mikro-rynek pracy, na którym dominuje głównie przemysł ciężki. Większość dostępnych ofert pracy to stanowiska wymagające technicznych kwalifikacji, traktowane jako zawody tradycyjnie męskie. W takiej strukturze gospodarczej, a co za tym idzie również i społeczno-kulturowej, kobietom bardzo trudno było wejść lub powrócić po dłuższej przerwie na rynek pracy. To zjawisko spowodowało również wzrost liczby długotrwale bezrobotnych kobiet. Także dla rosnącej liczby matek samotnie wychowujących dzieci odnalezienie się na rynku pracy było niezwykle trudne. Pozostawienie tych osób bez pomocy mogło prowadzić do postępującej marginalizacji, patologizacji i w konsekwencji do wykluczenia społecznego.

Na bazie powyższych przesłanek powstał projekt zakładający wykorzystanie kompleksowych metod wsparcia w celu aktywizacji bezrobotnych kobiet z powiatu mieleckiego, a także pomoc im w wejściu na lokalny rynek pracy.

II. Przygotowanie projektu

Na etapie przygotowania projektu wydawało się, że dwa aspekty będą szczególnie istotne: skuteczna kampania promocyjna pozwalająca zachęcić do udziału w projekcie stosunkowo dużą liczbę beneficjentek, a także efektywny proces rekrutacji pozwalający zminimalizować ryzyko wycofywania się z projektu. Cel pierwszy udało się osiągnąć dzięki pracy wolontariuszy pozyskanych ze współpracującego stowarzyszenia Mieleckie Forum Kobiet „Efka”. Dzięki rozwieszonym plakatom i ulotkom, a także dużemu zainteresowaniu udało się sprawnie zebrać grupę 180 osób.

Proces selekcji składał się z trzech etapów: spotkania informacyjnego, rozmowy indywidualnej i Testu Motywacji Osiągnięć oraz konsultacji wewnątrz zespołu rekrutacyjnego.

III. Do kogo projekt był skierowany

Projekt został zaadresowany do 180 bezrobotnych kobiet z powiatu mieleckiego. Pod uwagę brane były osoby spełniające jedno z następujących kryteriów:

- były bierne zawodowo;

- posiadały niskie lub zdezaktualizowane kwalifikacje;
- chciały powrócić na rynek pracy po długotrwałej nieobecności;
- miały status osoby bezrobotnej i chciały założyć własną działalność gospodarczą.

W procesie rekrutacji preferowane były kobiety samotnie wychowujące dzieci lub posiadające dzieci niepełnosprawne. Dla takich osób przewidziano refundację kosztów opieki nad dziećmi na czas udziału w projekcie.

IV. Cel projektu

Bezpośrednim celem projektu było podjęcie działań na rzecz integracji zawodowej i społecznej bezrobotnych, poszukujących pracy kobiet z powiatu mieleckiego.

V. Działania w projekcie

W ramach projektu zrealizowano kompleksowe działania aktywizujące podzielone na 6 modułów:

- Blok I: Zajęcia integracyjno – motywacyjne, 4 spotkania obejmujące:
 1. Zajęcia integracyjne z elementami team building;
 2. Trening asertywności;
 3. Komunikacja interpersonalna;
 4. Trening umiejętności społecznych;
 5. Motywacja i automotywacja;
 6. Warsztat pozytywnego myślenia – techniki walki ze stresem;
 7. Kobieta we współczesnym świecie.
- Blok II: Kursy językowe.
- Blok III: Zajęcia komputerowe. Przeprowadzono kurs komputerowy bazujący na metodologii ECDL – w opcji podstawowej i zaawansowanej.
- Blok IV: Kursy zawodowe. Zajęcia w bloku III obejmowały 60 godzin zajęć w zawodach lub specjalizacjach, takich jak: Barman kelner, Projektowanie i utrzymanie ogrodów, Florysta bukietciarz, Profesjonalna obsługa klienta, Opieka nad dziećmi i osobami starszymi, Sekretarka asystentka, Euro – księgowość, elementy kadrowości i płac, Elementy Web – masteringu, Fizykoterapia, Kurs prawa jazdy kategorii „B”.
- Blok V: Aktywne Poszukiwanie Pracy. W ramach bloku beneficjentki zdobyły wiedzę m.in. o tym jak przygotować dokumenty aplikacyjne, jak zaprezentować się podczas rozmowy z pracodawcą, jak szukać pracy za pomocą różnych metod, m.in. w Internecie, jak planować i wyznaczać sobie cele itp.
- Blok VI: Zajęcia z przedsiębiorczości. W bloku przewidziano zorganizowanie spotkań z doradcą biznesowym. W trakcie konsultacji indywidualnych beneficjentki zostały wyposażone w wiedzę praktyczną z zakresu rozpoczynania i prowadzenia własnej działalności gospodarczej. Podstawowym narzędziem, którym posługiwano się w ramach tego kursu było przygotowywanie i ocena wykonalności własnych biznes planów.

Elementem uzupełniającym kurs były spotkania indywidualne z doradcą zawodowym i psychologiem, które odbywały się przez cały okres trwania projektu.

VI. Napotkane problemy i sposób ich rozwiązywania

Podstawowym i właściwie jedynym problemem napotkanym podczas realizacji projektu była rezygnacja uczestniczek. Na szczęście głównym powodem wycofywania się z projektu było podejmowanie pracy. Takim kobietom udzielano wsparcia psychologicznego i doradztwa zawodowego, a także umożliwiano branie udziału w projekcie w ramach statusu wolnego słuchacza.

VII. Efekty

Właściwie najważniejszym efektem uzyskanym w trakcie realizacji projektu było podjęcie pracy przez 32 kobiety. W przypadku takich projektów inne wskaźniki, takie jak: liczba przeszkolonych osób, czy stopień partycypacji są również istotne. Niemniej jednak podstawowym celem było wprowadzenie beneficjentek na rynek pracy. Biorąc pod uwagę fakt, że kobiety objęte projektem nie posiadały wysokich kwalifikacji, a ich sytuacja zawodowa i życiowa była trudna, zdobycie pracy przez tak znaczną grupę osób należy uznać za sukces. Do tego należy dodać 4 dotacje na dla zakładanych działalności gospodarczych.

Równie ważnym, trwałym rezultatem projektu było podniesienie tzw. kompetencji „miękkich” u beneficjentek. Na dzisiejszym rynku pracy mają one kluczowe znaczenie. Dzięki temu kobiety objęte projektem stały się bardziej samodzielne i aktywne.

VIII. Komentarz

Projekt zasługuje na szczególną uwagę m.in. ze względu na bardzo kompleksowe podejście do trudnego tematu, jakim jest bezrobocie kobiet o niskich kwalifikacjach. Dzięki szczegółowo zaplanowanym działaniom zaczynającym się od 3-stopniowego procesu selekcji, kampanii informacyjnej z wykorzystaniem wolontariuszy, a także kursu złożonego z wielu modułów udało się przywrócić na rynek pracy 32 kobiety. Na tak wymierny sukces złożyły się również wcześniejsze doświadczenia firmy Wektor, a także partnerstwo z organizacjami zrzeszającymi kobiety.

Nazwa projektu	Alfabet biznesu
Realizator	Powiatowy Urząd Pracy w Dąbrowie Górniczej, województwo śląskie
Okres realizacji	01.09.2006 – 31.03.2007
Działanie	1.6
Obszar realizacji	Dąbrowa Górnicza – powiat grodzki
Budżet projektu	338 729 zł
Więcej informacji	www.pup-dg.pl

I. Przesłanki realizacji projektu

Powiatowy Urząd Pracy w Dąbrowie Górniczej od początku funkcjonowania programów współfinansowanych przez EFS aktywnie uczestniczył w ich realizacji – pozyskując dodatkowe środki na działania na rzecz aktywizacji osób bezrobotnych i lokalnego rynku pracy. Pozyskiwał też finansowanie zewnętrzne jeszcze w okresie przedakcesyjnym – w ramach funduszy dotacji programu Phare RZL. W ramach EFS urząd podjął się realizacji projektów w ramach wszystkich działań, w których możliwy był udział PUP. Jednym z tych działań było działanie 1.6. Równoległe do projektu „Alfabet biznesu” realizowane były bliźniacze projekty w zakresie promocji przedsiębiorczości w ramach działania 1.2.

Wg przeprowadzonej analizy struktury lokalnego bezrobocia liczba bezrobotnych kobiet w powiecie była wyraźnie wyższa od liczby mężczyzn. Szczególnie wysoki była też liczba kobiet długotrwale bezrobotnych. Praktyka działania urzędu pokazywała jednak, ich wśród bezrobotnych kobiet istnieje wysoki potencjał do rozpoczęcia własnej działalności gospodarczej. Zainteresowanie dotacjami udzielanymi przez PUP znacznie przekraczało możliwości urzędu. Liczba kobiet wśród beneficjentów wcześniej realizowanych projektów PUP stale wzrastała (w 2006 roku aż 89 kobiet złożyło wnioski o dotacje – w porównaniu z 48 w roku 2005). Postanowiono więc zrealizować projekt adresowany wyłącznie do kobiet i w ten sposób pozyskać dodatkowe środki na rzecz rozwoju przedsiębiorczości, a tym samym odpowiedzieć na realnie istniejący popyt w tym właśnie segmencie populacji bezrobotnych. Ponadto, realizacja projektu promującego przedsiębiorczość w ramach działania 1.6 stwarzała szansę na lepsze dopasowanie usług do specyficznych problemów kobiet niż standardowe i do tej pory realizowane przez PUP projekty adresowane do ogółu bezrobotnych.

II. Przygotowanie projektu

Projekt przygotowano z myślą o problemach i potrzebach konkretnych beneficjentek znanych już wcześniej pracownikom urzędu z codziennych kontaktów. Zdaniem pracownika urzędu realizującego projekt taka właśnie geneza projektu niosła ze sobą szereg korzyści. Diagnoza problemów zawarta we wniosku była rzeczywistą diagnozą barier, przed jakimi stoją konkretne osoby, a zaplanowane działania charakteryzowały się znacznym poziomem indywidualizmu i adekwatności wsparcia. Jak stwierdzono „wdrażanie projektu przez zespół osób, które dobrze znają potencjalnych i faktycznych uczestników z codziennych urzędowych kontaktów zaowocowało m.in. bezpośrednią znajomością problemów, które przez projekt chcemy niwelować i rozwiązywać”.

III. Do kogo projekt był skierowany

Projekt zaadresowany został do 25 bezrobotnych kobiet. W projekcie zastosowano mieszany charakter rekrutacji – przy wykorzystaniu zarówno mechanizmu wolnego naboru, jak również wcześniej przygotowanych list potencjalnych uczestniczek (ze zbiorczej listy osób wnioskujących o jednorazowe środki na rozpoczęcie działalności gospodarczej). O udziale w projekcie decydowało spełnienie kryteriów formalnych, a następnie kolejność zgłoszeń. Przejście do kolejnych etapów projektu także obwarowane było warunkami i wymogami (zdanie testów na zakończenie szkolenia, przygotowanie odpowiedniego biznes planu kwalifikującego do udzielenia dotacji).

Omawiany projekt w ramach działania 1.6. był pierwszym projektem urzędu, w ramach którego przewidziano kompleksowe wsparcie osób pragnących rozpocząć działalność gospodarczą, polegające na organizacji szkolenia w zakresie prowadzenia biznesu, warsztatach aktywizujących, doradztwie oraz udzieleniu dotacji.

W rezultacie wszystkie beneficjentki przeszły całą ścieżkę wsparcia – od warsztatów aktywizujących po otrzymanie dotacji. Wszystkie także założyły własne firmy.

IV. Cel projektu

Celem projektu było umożliwienie beneficjentkom rozpoczęcia działalności gospodarczej. Aby osiągnąć cel główny zaplanowano cele cząstkowe:

- podniesienie wiary we własne siły i przełamanie barier psychologicznych mogących utrudniać samodzielną działalność na rynku;
- wyposażenie w wiedzę o zakładaniu i prowadzeniu własnej działalności;
- ograniczenie barier finansowych.

V. Działania w projekcie

Wszystkie uczestniczki wzięły udział w 3-dniowych warsztatach aktywizujących i 4-tygodniowym kursie „ABC Przedsiębiorczości”. W ramach zakończonego obowiązkowym testem kursu zrealizowane zostały następujące moduły:

- ścieżka rejestracji firmy;
- formy opodatkowania;
- zobowiązania przedsiębiorcy;
- przedsiębiorca jako pracodawca;
- programy wsparcia;
- reklama i marketing.

Zarówno warsztaty, jak i szkolenie zostało zlecone zewnętrznemu wykonawcy specjalizującemu się w dziedzinie promocji przedsiębiorczości i realizacji tego typu szkoleń. Dodatkowo wszystkie uczestniczki szkolenia miały możliwość korzystania (i korzystały) z fakultatywnego doradztwa. Usługa doradcza (max. 5 godzin dla każdej osoby) posłużyła przede wszystkim przygotowaniu przez beneficjentki biznes planów, które następnie były oceniane przez powołaną komisję w PUP. Wszystkie beneficjentki uzyskały bezzwrotne dotacje służące rozpoczęciu przez nie działalności gospodarczej.

VI. Napotkane problemy i sposób ich rozwiązywania

Problemy, na które napotkano, miały charakter techniczno-finansowy. Pojawił się problem z uzyskaniem kluczowej transzy płatności ze strony instytucji wdrażającej (nie z winy beneficjenta). Problem ten rozwiązano poprzez nieznaczne wydłużenie okresu realizacji. Potencjalnie istotną barierą było zróżnicowanie poziomu wiedzy beneficjentek, a także różnice w ogólnej sytuacji życiowej i rodzinnej, które mogły zakłócić przyjęty harmonogram ścieżki wsparcia. Zdaniem koordynatora projektu, dzięki temu, iż liczba uczestniczek projektu była niewielka, udało się znacząco zindywidualizować wsparcie i w ten sposób wyeliminować wspomniane tu przeszkody.

VII. Efekty

Wszystkie uczestniczki projektu wzięły udział w warsztatach oraz ukończyły kurs „ABC Przedsiębiorczości”. Po zdaniem egzaminie merytorycznym 25 kobiet otrzymało jednorazowe środki finansowe i zarejestrowało działalność gospodarczą. Równocześnie uczestniczki projektu wzmocniły wiarę we własne siły, wzmocniły swoją samodzielność, odpowiedzialność, zdolności komunikacyjne i interpersonalne.

Zdaniem koordynatora projektu założenie, iż wszystkie zakwalifikowane do projektu osoby uzyskają dotacje było założeniem „dość odważnym”. Sprawdziło się jednak w praktyce. Głównie dzięki nastawieniu projektu na rozwiązywanie całego zespołu barier towarzyszących zakładaniu firmy i kompleksowość wsparcia. „Odważne założenie okazało się słuszne. Wszystkie osoby uzyskały wsparcie finansowe – oczywiście nie bez poważnego wysiłku z ich strony, lecz po przejściu całej przygotowującej do prowadzenia firmy i właściwego wydatkowania dotacji ścieżki”.

Mimo iż osoby zakwalifikowane do projektu należały siłą rzeczy do bardziej aktywnych i przedsiębiorczych klientów PUP, ich udział w warsztatach aktywizujących był zasadny, gdyż zdaniem koordynatora: „warsztaty pozwoliły uczestniczkom dojrzeć mentalnie do prowadzenia własnej firmy oraz ograniczyć ich lęki i obawy towarzyszące przecież każdej istotnej zmianie w życiu. Były też elementem integracyjnym i poznawczym”.

Beneficjentki same wybrały branże, w ramach których rozpoczęły działalność gospodarczą. Było to projektowanie i dekoracja wnętrz, usługi reklamowe, sprzedaż prowadzona drogą elektroniczną, usługi informatyczne, badanie rynku. Wstępne plany były weryfikowane i modyfikowane przez doradców. Rezultaty projektu okazały się trwałe. Wszystkie panie, które założyły firmy, prowadziły je przez okres dłuższy niż 12 miesięcy. 3 osoby powróciły do rejestru osób bezrobotnych - ich firmy, niestety, poniosły porażkę na rynku.

VIII. Komentarz

Projekt, dzięki stosunkowo niewielkiej skali, umożliwił wdrożenie zindywidualizowanego podejścia do każdej z uczestniczek. Zarówno na etapie diagnozy i definiowania działań, jak i w trakcie wdrażania projektu.

Wdrażanie projektu przez zespół osób, które dobrze znają potencjalnych i faktycznych beneficjentów z codziennych, urzędowych kontaktów przyniosło szereg korzyści związane przede wszystkim z lepszą komunikacją oraz bezpośrednią znajomością problemów, które projekt miał za zadanie niwelować.

3. PROJEKTY USŁUGOWE SKIEROWANE DO GRUP OSÓB Z RÓŻNYMI DYSFUNKCJAMI SPOŁECZNYMI, W KONTEKŚCIE INTEGRACJI I REINTEGRACJI SPOŁECZNEJ I ZAWODOWEJ

Można zaryzykować twierdzenie, że zrobiliśmy z tej części „worek na różności”, miejsce prezentacji projektów usługowych, które ze względu na podejmowaną problematykę nie zmieściły się w dwóch pozostałych częściach, ponieważ nie są adresowane ani do kobiet, ani do młodzieży. Choć oczywiście zarówno kobiety, jak i młodzież były licznie wśród beneficjentów ostatecznych prezentowane.

Jeśli mielibyśmy wskazać jakąś wspólną cechę dla tych wszystkich projektów, to zapewne najtrafniejszym byłoby określenie, że są to projekty podejmujące najtrudniejsze przypadki. Takie przypadki, w których uczestnicy zwykle nie bardzo mogą liczyć na zainteresowanie publicznych służb socjalnych, na tym poziomie i z taką intensywnością, w jakim jest im to potrzebne, by przejść przez proces reintegracji społecznej i zawodowej. Nie bez powodu wśród beneficjentów ostatecznych opisywanych projektów znajdziemy bodajże wszystkie grupy wskazane jako uprawnione do korzystania z centrum integracji społecznej, najbardziej zindywidualizowanego narzędzia (pracy grupowej), jakim dysponują służby socjalne. Z tego powodu zapewne niektóre z opisanych projektów realizowane były właśnie w tej formie.

W zbiorze znalazły się również opisy projektów realizowanych przez powiatowe urzędy pracy. Można odnieść wrażenie, że w projektach tych nie zastosowano żadnych innych działań poza tymi, które są w wykorzystywane w rutynowej, codziennej działalności urzędów pracy. Jednak i w tych projektach najważniejszy jest wybór beneficjentów. Najczęściej projekty te kierowane są do najtrudniejszych przypadków, do osób, którym skorzystanie z pojedynczego instrumentu rynku pracy nic nie daje. Osób, które potrzebują kompleksowego, wielonarzędziowego, nienastawionego na szybki efekt podejścia.

W wielu z zamieszczonych poniżej opisów, kiedy przechodzimy do charakterystyki projektu przez pryzmat osiągniętych w wyniku realizacji projektu efektów, pojawia się informacja, że osiągnięte efekty są lepsze od zamierzonych. To obrazuje, że nawet najtrudniejsza grupa, w najgorszym położeniu, zasługuje na swoje projekty i swoje szanse. Nie wolno nikogo wyrzucać poza nawias działań tylko dlatego, że koszt tej zmiany jest często bardzo wysoki, szczególnie jeśli weźmie się stosunkowo niską efektywność. Uczestnicy opisywanych projektów zasługują na szansę wyjścia ze swojej sytuacji, również wtedy, gdy prawdopodobieństwo, że im się uda jest mniejsze niż w przypadku innych grup, a wskaźniki kosztowe takich działań niekorzystne. Jeśli ma się w pamięci charakterystykę „na wejściu” danej grupy beneficjentów ostatecznych większości opisywanych projektów, to trudno być krytycznym wobec osiągniętych „obiektywnie niższych” wskaźników efektywności. W niektórych z tych grup za sukces uważa się już sytuację, że w wyniku podjętych działań co dziesiąty beneficjent zmienia swój status społeczno-zawodowy. W prezentowanych projektach wskaźnik ten jest często kilkakrotnie wyższy. Nie bez powodu znalazły się one w gronie projektów wyróżnionych jako „dobre praktyki”.

Nazwa projektu	Program aktywizacji społecznej i zawodowej grup szczególnego ryzyka „Promień nadziei”
Realizator	Caritas Diecezji Kieleckiej Kielce, województwo świętokrzyskie
Okres realizacji	02.2006 – 10.2007
Działanie	1.5
Obszar realizacji	województwo świętokrzyskie
Budżet projektu	1 471 028,80 zł

I. Przesłanki realizacji projektu

Caritas Diecezji Kieleckiej pomaga osobom, które w większości są w bardzo trudnej sytuacji życiowej, a w tym w szczególności będącej wynikiem bezrobocia. Odbiorcami wsparcia są bezrobotni z wykształceniem podstawowym, zawodowym i niepełnym, bezdomni, niepełnosprawni i długotrwale bezrobotni. Przesłanką do realizacji projektu była konkluzja, że potrzeby bez względu na sytuację życiową są bardzo zindywidualizowane i tak też postanowiono podejść do planowanych działań w ramach projektu. Przewidziano już od początku powstania pomysłu, że niezbędne będzie elastyczne reagowanie w trakcie pojawiających się oczekiwań, potrzeb czy konieczności w powiązaniu z każdą osobą przystępującą do projektu. Zdawano sobie sprawę, iż próby indywidualnego rozwiązywania problemów są szansą na wyjście z pasywności i możliwością podtrzymania motywacji do udziału w projekcie. Mimo różnic, wszyscy beneficjenci ostatecznie znaleźli się na marginesie życia społecznego i zawodowego, dlatego też realizacja działań w ramach Centrum Integracji Społecznej wydawała się interesującym wyzwaniem i rozwiązaniem.

II. Przygotowanie projektu

CIS założony przez Caritas Diecezji Kieleckiej w listopadzie 2004 r. był wówczas inicjatywą nową. Co roku w CIS pojawiali się nowi podopieczni, co pozwoliło zaobserwować projektodawcom, jakie rozwiązania byłyby dla ich klientów najtrafniejsze, ile osób powinna liczyć grupa docelowa. Zdawano sobie również sprawę, że wsparcie z EFS umożliwi stworzenie efektywnych ram pomocy. W pracy nad przygotowaniem projektu sięgnięto po te doświadczenia i wiedzę. Ostatecznie założono strukturę uczestników nawet trudniejszą, niż dotychczas obsługiwana według standardowego programu CIS.

III. Do kogo projekt był skierowany

Kierowanie do zatrudnienia w ramach Centrum Integracji Społecznej warunkowała Ustawa o Zatrudnieniu Socjalnym, która ograniczała udział osób w projekcie do następujących grup:

- długotrwale bezrobotnych powyżej 36 miesięcy;
- bezdomnych;
- uzależnionych;
- osób, które opuściły zakład karny i które wymagają pomocy w reintegracji zawodowej i społecznej.

Zaplanowano objęcie wsparciem 50 mieszkańców Kielc i powiatu kieleckiego, klientów opieki społecznej. Struktura tej grupy 50 osób przedstawiała się następująco:

- osoby długotrwale bezrobotne – 40%; osoby pozostałe – 60%, w tym osoby bezdomne (3 osoby), uzależnione od alkoholu lub narkotyków (14), opuszczające zakłady karne (3), długotrwale korzystające ze świadczeń systemu pomocy społecznej (10);
- 26 kobiet i 24 mężczyzn.

Metoda rekrutacji w dużej mierze była również uwarunkowana wspomnianą Ustawą, w której jednym z wiążących zapisów było, że wniosek o uczestniczenie w zajęciach CIS może złożyć osoba zainteresowana lub jej przedstawiciel ustawowy oraz za ich zgodą instytucje: zakład lecznictwa odwykowego, PCPR, PUP, NGO lub KIS. Wniosek jest opiniowany przez pracownika socjalnego po przeprowadzeniu wywiadu środowiskowego. Po spełnieniu tych formalnych kryteriów kolejnym etapem rekrutacji było:

- przeprowadzenie indywidualnej rozmowy kwalifikacyjnej sprawdzającej zbieżność oczekiwań z możliwościami oferty projektu;
- okres próbny – diagnozowanie indywidualnego problemu z zastosowaniem narzędzi badawczych;
- przygotowanie Indywidualnego Programu Zatrudnienia Socjalnego dla każdego beneficjenta ostatecznego.

IV. Cel projektu

Celem była realizacja przedsięwzięcia, jakim jest Centrum Integracji Społecznej i w konsekwencji tworzenie Indywidualnych Programów Zatrudnienia Socjalnego obejmujących program reintegracji społecznej.

V. Działania w projekcie

W związku z bardzo zindywidualizowanym podejściem do uczestników projektu i elastycznością Projektodawcy w oferowaniu pomocy działania skierowane do beneficjentów ostatecznych były wielorakie, co wskazuje na kompleksowość wsparcia. Działania odbywały się sekwencjami (edycjami), a ich ogólna zawartość była następująca:

- warsztaty – diagnoza potencjału zawodowego;
- szkolenia – przełamujące bariery, kształtujące umiejętność radzenia sobie w trudnych sytuacjach, prowadzące do samodzielności;
- indywidualne poradnictwo - rozmowy terapeutyczne (lepsze poznanie siebie, analiza własnych doświadczeń zawodowych, pomoc w rozwiązywaniu problemów życiowych, udzielanie wsparcia i motywowanie, pomoc w radzeniu sobie w sytuacjach trudnych i konfliktowych);
- okres próbny – rozmowy indywidualne z doradcą zawodowym;
- grupowe warsztaty psychologiczne – zasady tworzenia dokumentów aplikacyjnych (opracowywanie własnego portfolio zawodowego);
- warsztaty zawodowe – krawiecki, remontowo–budowlany, stolarski, porządkowo–konserwacyjny, opieki domowej, handlowy;
- opracowanie Indywidualnego Programu Zatrudnienia Socjalnego;

- reintegracja społeczna – tematyczne warsztaty z psychologiem (uaktywnianie do podejmowania decyzji zawodowych, umiejętność dostosowania się do realiów rynkowych, zmiana sposobu myślenia o swojej roli zawodowej, nabywanie prawidłowych wzorców w komunikacji w relacjach zawodowych, sposoby podnoszenia motywacji zawodowej);
- spotkania indywidualne z doradcą zawodowym – krótko i długoterminowe cele zawodowe, analiza niepowodzeń w poszukiwaniu pracy, analiza potrzeb szkoleniowych;
- warsztaty z doradcą zawodowym – opracowanie Indywidualnej Ścieżki Planowania Kariery; cykl ćwiczeń, mających na celu opracowanie Indywidualnych Planów Działania;
- spotkania z pracownikiem socjalnym – rozwiązywanie problemów rodzinnych;
- zajęcia z lektorami języka angielskiego i niemieckiego;
- ćwiczenia z obsługi komputera;
- „Nowe kwalifikacje” – szkolenia zawodowe (m.in. magazynier, sprzedawca, malarz-tapicer, murarz, ABC księgowości, pilarz – drwal, obsługa wózków widłowych, opieka nieprofesjonalna nad zdrowiem);
- zajęcia kulturalno – organizacyjne – wyjścia do galerii, na koncert, analiza literatury, przegląd sztuk teatralnych, kino, zwiedzanie z przewodnikiem;
- współpraca z pracodawcami – praktyki zewnętrzne na otwartym rynku pracy.

VI. Napotkane problemy i sposób ich rozwiązywania

W trakcie realizacji projektu pojawiły się problemy z grupą docelową. Wiadomo było, że rekrutowani do projektu są osobami mającymi trudności z aktywizowaniem się i mobilnością, jednak największym problemem był brak wytrwałości, systematyczności i zdyscyplinowania. Skutkowało to przerywaniem udziału w projekcie i koniecznością bieżącej rekrutacji w celu uzupełnienia grupy. Założenia wstępne przewidujące konieczną elastyczność i indywidualne podejście okazały się w tej sytuacji bardzo pomocne.

Podejmowane wysiłki spowodowały konieczność wydłużenia projektu o 3 miesiące. Intensywne wykruszanie się uczestników hamowały wprowadzane, nowe działania kulturalno – organizacyjne, podnoszące samoocenę i motywację do aktywności. Dzięki obserwacji uczestników wprowadzono nowe zagadnienia z etyki zawodowej.

VII. Efekty

Program był bardzo trudny i wymagający, dlatego uzyskane efekty, zresztą zgodnie z założeniami, nie są imponujące. Pomimo elastyczności, jaką wykazał się projektodawca, cały program ukończyło tylko 40 osób (30 kobiet, 10 mężczyzn). Na tym tle informację, że 10 osób znalazło trwałe zatrudnienie, a 6 założyło spółdzielnię socjalną, uznać należy za bardzo dobry wynik.

W wyniku realizacji projektu zostały wypracowane nowe procedury postępowania z obecnymi podopiecznymi CIS.

VIII. Komentarz

Różnica w liczbie osób, które weszły do projektu i tych, które z powodzeniem ukończyły wszystkie zaplanowane dla nich działania, jest bardzo duża. W większości

finansowanych z EFS projektów uznawalibyśmy ją za miarę porażki. Musimy jednak pamiętać, że odbiorcami działań były osoby, z którymi w większości służby powołane do pomocy społecznej sobie nie radzą i w pracy, z którymi osiągają znacznie gorsze rezultaty. Wydaje się, że do projektów z takimi grupami beneficjentów ostatecznych należy stosować odmienne do pozostałych kryteria oceny efektów.

Możliwość udziału w projekcie finansowanym ze środków publicznych stanowił dla tych osób, które dotrwały do końca szansę na pomoc, jakiej często są pozbawione: kompleksową (uczestnictwo w imprezach kulturalnych traktowane na równi ze zdobywaniem nowego zawodu) i zindywidualizowaną. Wymiana doświadczeń z warsztatów zawodowych oraz powstałe tam więzi zaowocowały niespodziewaną wartością dodaną w postaci stworzenia spółdzielni socjalnej.

Nazwa projektu	Centrum Integracji Społecznej - Skorzystaj z szansy
Realizator	Centrum Integracji Społecznej w Staszowie Staszów, województwo świętokrzyskie
Okres realizacji	14.07.2006 – 23.03.2008
Działanie	1.5
Obszar realizacji	woj. świętokrzyskie, powiat staszowski, gmina Staszów, miejscowość Staszów
Budżet projektu	576 760,58 zł
Więcej informacji	www.cis.staszow.w.interia.pl

I. Przesłanki realizacji projektu

Miasto i Gmina Staszów w okresie poprzedzającym realizację projektu były obszarem o wysokim wskaźniku bezrobocia. Po zlikwidowaniu dużych zakładów pracy w latach 90-tych nie powstały na tym terenie inne podmioty gospodarcze mogące zapewnić pracę osobom zwolnionym, czy wchodzącym na rynek pracy. Przedłużającemu się okresowi wysokiego bezrobocia, towarzyszył wzrost patologii społecznych, marginalizacji, ubóstwa, uzależnienia od pomocy społecznej.

Osoby bezrobotne miały niską motywację i wiarę w możliwość polepszenia ich sytuacji życiowej. Działający w ramach Ośrodka Pomocy Społecznej Klub Integracji Społecznej (KIS) nie był w stanie świadczyć usług dla wszystkich potrzebujących. W takich okolicznościach władze gminne wraz z istniejącym KIS podjęły inicjatywę stworzenia Centrum Integracji Społecznej (CIS). CIS miało podejmować działania aktywizujące mające na celu przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i zawodowemu mieszkańców.

Jeszcze przed stworzeniem wniosku do SPO RZL pomysł utworzenia Centrum Integracji Społecznej uzyskał pozytywną opinię burmistrza i rady miejskiej Staszowa.

II. Do kogo projekt był skierowany

Grupą docelową projektu były osoby zagrożone wykluczeniem społecznym, szczególnie z powodów: bezrobocia i długotrwałego bezrobocia, korzystające ze świadczeń pomocy społecznej, osoby uzależnione, opuszczające zakłady karne.

Rekrutacja uczestników do pierwszej edycji programu została dokonana przez pracowników socjalnych OPS-u, którzy na podstawie rozeznania środowiska zaproponowali klientom udział w zajęciach początkowo Klubu Integracji Społecznej (czerwiec - wrzesień 2005 r.), a następnie w nowo stworzonym Centrum Integracji Społecznej. Ponadto zespół odpowiedzialny za rekrutację (psycholog, pracownicy socjalni, doradca zawodowy) przeprowadził ankietę rekrutacyjną.

Do udziału II i III edycji kandydaci byli kierowani również przez Powiatowy Urząd Pracy i Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie oraz organizacje pozarządowe.

Liczba beneficjentów ostatecznych, którzy na koniec okresu sprawozdawczego brali udział w projekcie wynosiła 99 osób, w tym:

- 89 długotrwale bezrobotnych (w tym 61 kobiet);

- 3 pracowników instytucji pomocy społecznej (3 kobiety – pracownice Centrum);
- 4 osoby opuszczające zakłady karne (1 kobieta);
- 3 osoby uzależnione (1 kobieta).

Wszystkie osoby bezrobotne biorące udział w projekcie były osobami długotrwale bezrobotnymi i otrzymały wsparcie w postaci pomocy w poszukiwaniu pracy (poradnictwo zawodowe doradcy zawodowego).

III. Cel projektu

Celem projektu było ograniczenie zjawiska wykluczenia społecznego poprzez realizację programu reintegracji społecznej i zawodowej osób podlegających lub zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Projekt zakładał reintegrację społeczną i zawodową osób bezrobotnych, uzależnionych, opuszczających zakłady karne, poprzez szereg działań proponowanych przez Centrum Integracji Społecznej – gospodarstwo pomocnicze Ośrodka Pomocy Społecznej w Staszowie.

Projekt miał pomóc jego uczestnikom w powrocie do (lub rozpoczęciu) aktywnego życia zawodowego, prawidłowego pełnienia ról społecznych, usamodzielnieniu i uniezależnieniu się od pomocy instytucji społecznych.

IV. Działania w projekcie

W ramach projektu beneficjentom zaproponowano:

- indywidualne poradnictwo prowadzone przez pracownika socjalnego;
- indywidualne poradnictwo psychologiczne;
- zajęcia z reintegracji społecznej prowadzone przez pracownika socjalnego oraz specjalistę do spraw uzależnień.

Ponadto Projektodawca przeprowadził także:

- warsztaty psychologiczne;
- grupy wsparcia;
- szkolenia komputerowe;
- zajęcia praktyczne pod kierunkiem instruktora zawodu;
- zajęcia z zakresu reintegracji zawodowej (obejmowały zawody i specjalności w warsztatach zawodowych: opiekuna osób niepełnosprawnych, chorych, starszych; gońca – osoby dostarczającej przesyłki, ulotki; osób zajmujących się pracami ogrodniczo-porządkowymi; osób zajmujących się pracami remontowo-porządkowymi; krawcowych); zorganizowano także szkolenia dot. tematyki spółdzielni socjalnych, obsługi kas fiskalnych, szkolenia na temat zakładania działalności gospodarczej, a także wolontariatu;
- wyjazdy integracyjno-edukacyjne.

Zadbano o to, by działania były dostosowane do indywidualnych potrzeb uczestników, np. osoby uzależnione mogły uczęszczać na zajęcia zwiększające motywację, psychoedukacyjne szkolenia z zakresu podstawowych funkcji społecznych. Osoby biorące udział w projekcie miały zapewnioną opiekę i doradztwo pracownika socjalnego i psychologa.

V. Napotkane problemy i sposób ich rozwiązywania

Pierwszymi problemami, z jakimi spotkali się Realizatorzy projektu były utrwalone, bierne i negatywne postawy uczestników, jednak dzięki profesjonalnemu działaniu (wsparcie specjalistów: psychologa, doradcy zawodowego i pracowników socjalnych) kadra projektu poradziła sobie z nimi, wzbudzając w uczestnikach motywację i chęć uczenia się nowych rzeczy.

Mimo zaangażowania kadry i przeprowadzenia szkoleń na temat działalności gospodarczej w formie spółdzielni socjalnej, a także obietnicy pomocy w jej tworzeniu, nikt z uczestników nie chciał podjąć się tego przedsięwzięcia. Warto jednak podkreślić, że Centrum Integracji Społecznej założyło, że dalej będzie prowadziło działania aktywizujące swoich podopiecznych, które mogłyby doprowadzić do stworzenia spółdzielni nawet po zakończeniu projektu.

Realizatorzy stanęli przed problemem z terminowym wywiązywaniem się z płatności spowodowanym opóźnieniem płatności transzy środków EFS. Udało się jednak pokryć niezbędne koszty z wkładu własnego pochodzącego z dotacji gminnych.

VI. Efekty

Podstawowym efektem realizacji projektu było powstanie nowej instytucji pomocowej – Centrum Integracji Społecznej, dzięki której pomocą można było objąć większą liczbę potrzebujących.

Beneficjenci projektu dzięki indywidualnemu doborowi wsparcia uzyskali potrzebne im informacje. Zyskali nowe umiejętności i wiedzę potrzebną im do aktywnego poszukiwania pracy.

Wskaźniki dotyczące liczby osób biorących udział w projekcie zostały spełnione, a w projekcie wzięło ostatecznie udział 99 osób. Rezultaty miękkie zostały osiągnięte w stopniu zadowalającym (według ankiet ewaluacyjnych zarówno wiedza samych uczestników projektu, jak i ich ocena zajęć plasują się w wynikach dobrych lub bardzo dobrych).

Choć nie udało się osiągnąć 30% wskaźnika zatrudnienia, to 10 osób zostało zatrudnionych jeszcze w trakcie trwania projektu, a większość uczestników samodzielnie pozyskuje środki na swoje utrzymanie z prac sezonowych i dorywczych. Nie osiągnięto między innymi zakładanego zatrudnienia w postaci stworzenia spółdzielni socjalnej, jednak CIS nadal edukuje swoich podopiecznych w tym zakresie i wykazuje chęć podjęcia takiego przedsięwzięcia. Centrum Integracji Społecznej dzięki dotacjom i funduszom zewnętrznym nadal prowadzi swoją działalność, także w zakresie warsztatów na temat opieki nad osobami starszymi, niepełnosprawnymi; pracy gońca; prac ogrodniczo-porządkowych, remontowych i krawieckich.

W wywiadzie przeprowadzonym pół roku po zakończeniu projektu uczestnicy chwalią sobie umiejętności zdobyte podczas uczestnictwa w projekcie. Z perspektywy czasu oceniają, iż posiadli umiejętności, które obecnie wykorzystują w codziennym życiu (np. asertywność, komunikacja werbalna i niewerbalna, umiejętność tworzenia dokumentów aplikacyjnych).

VII. Komentarz

Istotnym czynnikiem pomagającym osiągnąć sukces projektu było nawiązanie (jeszcze przed realizacją projektu) współpracy z samorządem terytorialnym i opracowanie wspólnego pomysłu na rozwiązanie problemu rosnącego bezrobocia na terenie gminy. Przeprowadzenie projektu przez jednostkę szeroko rozumianej opieki społecznej (zakład pomocniczy Ośrodka Pomocy Społecznej) także przysłużyło się

prawidłowemu zrealizowaniu projektu - Realizator dysponował odpowiednią kadramerytoryczną wobec stawianych sobie celów i przeprowadzanych zadań. Wszelkie działania skierowane do uczestników projektu były nastawione na ich rozwój, zwiększenie świadomości, aktywności i zmotywowanie do usamodzielnienia się oraz wejścia bądź ponownego zaistnienia na rynku pracy.

Trafnym działaniem było skupienie się nie tylko na aktywizacji zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, ale przede wszystkim na zmianie postaw, zwiększeniu motywacji i wszelkim działaniom mającym na celu aktywizację społeczną grup marginalizowanych. Należy zauważyć, iż grupy zagrożone wykluczeniem społecznym bądź wykluczone społecznie wymagają przewartościowania ich dotychczasowego poglądu na życie i aktywność zawodową. Bez prawidłowego procesu aktywizacji społecznej Realizatorzy nie mieliby szans na przeprowadzenie aktywizacji zawodowej tych osób.

Mimo dobrego przygotowania uczestników nie udało się stworzyć spółdzielni socjalnej, prawdopodobnie program reedukacji zawodowej był zbyt krótki, aby mógł wymagać od osoby początkowo nieaktywnej zawodowo „rzucenia się na tak głęboką wodę”, być może zabrakło w grupie silnego lidera, który zmotywowałby i pozwolił pokonać barierę strachu i niepewności wśród beneficjentów. Warto jednak podkreślić motywację przedstawicieli Realizatora, którzy nadal prowadzą w tym kierunku działania, zeszłoroczna nowelizacja Ustawy o spółdzielniach socjalnych (możliwość zakładania spółdzielni przez dwie osobowy prawne) z pewnością im to ułatwi.

Nazwa projektu	Centrum Integracji Społecznej „Przystań” w Barlinku
Realizator	Szczecińska Fundacja Talent Promocja Postęp Szczecin, województwo zachodniopomorskie
Okres realizacji	07.2006 – 03.2008
Działanie	1.5
Obszar realizacji	powiat myśliborski województwo zachodniopomorskie
Budżet projektu	1 666 159,57 zł
Więcej informacji	http://www.fundacjatpp.home.pl/projekty/zrealizowane/cis-przysta-i-edycja

I. Przesłanki realizacji projektu

Główną przesłanką do realizacji projektu było zdiagnozowanie jako szczególnie niekorzystnej sytuacji społeczno - gospodarczej na obszarze powiatu myśliborskiego. Powiat ten charakteryzowała bardzo wysoka stopa bezrobocia. W szczególności problemem było długotrwałe bezrobocie, często trwające nawet ponad 36 miesięcy i związane z tym uzależnienie mieszkańców od pomocy społecznej, narastający brak jakiegokolwiek aktywności społeczno-zawodowej, problemy z uzależnieniem, bezdomnością. Wnioskodawca (Fundacja TPP) zdecydował się podjąć działania mające na celu wsparcie grup znajdujących się w szczególnie niekorzystnej sytuacji w ich reintegracji społecznej i zawodowej.

II. Przygotowanie projektu

Wnioskodawca, w porozumieniu z władzami samorządowymi powiatu, przeprowadził proces rejestracji Centrum Integracji Społecznej i uzyskał status nadany przez wojewodę zachodniopomorskiego przed przystąpieniem do realizacji projektu, to jest 2 grudnia 2005r. Wcześniej odbył spotkania i narady z władzami gmin i instytucjami zainteresowanymi problematyką socjalną na terenie powiatu. Podpisane zostało trójstronne porozumienie o współpracy pomiędzy powiatem, gminą Barlinek i Fundacją TPP. Nawiązano współpracę z pracodawcami poprzez Stowarzyszenie Przedsiębiorców Barlinek. W ramach działalności CIS wnioskodawca założył też prowadzenie współpracy z powiatowymi urzędami pracy oraz gminnymi ośrodkami pomocy społecznej.

III. Do kogo projekt był skierowany

Projekt został skierowany, zgodnie z przedstawioną diagnozą, do określonej grupy beneficjentów ostatecznych. Ogółem Wnioskodawca zamierzał zrealizować wsparcie dla 110 osób, w podziale na następujące kategorie:

- bezrobotni – w rozumieniu przepisów ustawy o zatrudnieniu socjalnym - pozostający bez pracy przez okres co najmniej 36 miesięcy – 78 osób;
- bezdomni realizujący indywidualny program wychodzenia z bezdomności – 6 osób;

- uzależnieni od alkoholu, którzy zakończyli program psychoterapii w zakładzie leczenia odwykowego – w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi i/lub uzależnieni od narkotyków lub innych środków odurzających - po zakończeniu programu terapeutycznego w zakładzie opieki zdrowotnej - w rozumieniu przepisów ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii – 20 osób;
- osoby opuszczające zakład karny mające trudności w integracji ze środowiskiem – 6 osób.

W efekcie wsparciem zostało objętych 107 osób. Liczebność beneficjentów ostatecznie należących do wskazanych powyżej grup również uległa zmianie, ostatecznie osiągając następujące wartości: bezrobotni – 75 osób; bezdomni – 5 osób; uzależnieni - 26 osób; osoby opuszczające zakład karny – 1 osoba.

Zasady rekrutacji zostały opracowane zgodnie z wytycznymi ustawy o zatrudnieniu socjalnym. Rekrutacja była przeprowadzana na podstawie zgłoszeń, które mogły być złożone wg następujących sposobów:

- uczestnik składał wniosek sam lub w jego imieniu wniosek mógł złożyć przedstawiciel ustawowy;
- wniosek składał zakład leczenia odwykowego, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Powiatowy Urząd Pracy, Ośrodek Pomocy Społecznej, organizacja pozarządowa lub klub integracji społecznej, za zgodą tej osoby lub jej przedstawiciela ustawowego;
- potencjalny uczestnik mógł zostać skierowany do uczestnictwa w zajęciach prowadzonych przez Centrum przez właściwy dla miejsca zamieszkania lub pobytu osoby Ośrodek Pomocy Społecznej.

W trakcie kolejnego etapu, wniosek podlegał zaopiniowaniu przez pracownika socjalnego ośrodka pomocy społecznej, właściwego dla miejsca zamieszkania lub pobytu osoby kierowanej do uczestniczenia w Centrum, po uprzednim przeprowadzeniu wywiadu środowiskowego/rodzinnego. W przypadku osób uzależnionych, dodatkowym kryterium było zakończenie programu psychoterapii w zakładzie leczenia odwykowego lub programu terapeutycznego w zakładzie opieki zdrowotnej. Skierowane do Centrum osoby zobowiązane były do podpisania indywidualnego programu zatrudnienia socjalnego, zwanego dalej „programem”, w uzgodnieniu z kierownikiem ośrodka pomocy społecznej, właściwego dla miejsca zamieszkania lub pobytu tej osoby.

IV. Cel projektu

Projekt miał na celu reintegrację społeczną i zawodową 110 osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym z powiatu myśliborskiego poprzez udzielenie im wsparcia psychologicznego, przeszkolenie zawodowe i ogólne. Uczestnicy mogli zdobyć umiejętności umożliwiające podjęcie pracy: u pracodawcy, w Centrum, rozpocząć własną działalność gospodarczą, indywidualną lub wspólną - przez założenie spółdzielni socjalnej.

V. Działania w projekcie

Działania w projekcie miały charakter kompleksowy. Wnioskodawca dążył do przygotowania uczestników do podjęcia aktywności na rynku pracy zarówno w poprzez formy edukacyjne, jak i poprawę relacji społecznych. Uczestnicy zostali podzieleni na 3 grupy, w ramach których wyodrębniono 5-osobowe zespoły wspierane przez

stałego opiekuna. Każdy z uczestników posiadał indywidualny program integracji społecznej i zawodowej, na który składały się następujące elementy:

- szkolenia zawodowe: usługi profesjonalnego sprzętania, usługi remontowo-budowlane, usługi pralnicze i krawieckie, usługi leśne i utrzymania terenów zieleni, mała gastronomia;
- działalność gospodarcza - dla uczestników projektu przewidziano możliwość podjęcia pracy w specjalnie utworzonych punktach działalności gospodarczej; zakres działalności pokrywał się z zapotrzebowaniem mieszkańców powiatu oraz lokalnych przedsiębiorców;
- edukacja ogólna - oprócz praktycznej nauki zawodu uczestnicy projektu brali udział w zajęciach teoretycznych, podczas których otrzymywali wiedzę niezbędną do samodzielnego poruszania się na rynku pracy; poruszono w trakcie spotkań najważniejsze zagadnienia z zakresu prawa pracy, przepisów BHP, jak również wiedzę z dziedziny maszynoznawstwa, materiałoznawstwa oraz technologii; ważnym elementem były również zajęcia uczące aktywnego poszukiwania pracy, zasad przedsiębiorczości oraz aktywnego korzystania z komputera;
- zajęcia psycho-edukacyjne - przyspieszeniu procesu reintegracji służyła terapia w grupach wsparcia ukierunkowana na problemy, z jakimi stykają się uczestnicy; prowadzono terapię w ramach grupy AA, terapię dla kobiet, dla rodzin oraz ofiar i sprawców przemocy;
- wolontariat - w ramach jednego cyklu szkolenia każdy z uczestników pracował przez 10 godzin na rzecz dzieci oraz osób niepełnosprawnych.

Jako wsparcie towarzyszące przewidziano pokrycie kosztów organizacji opieki nad dzieckiem, wypłatę świadczeń integracyjnych i dodatków szkoleniowych, pokrycie kosztów dojazdu beneficjentów, jak również ciepły posiłek w trakcie zajęć oraz koszty zakwaterowania.

Wnioskodawca organizował też dodatkowe spotkania kulturalno-integracyjne, np. z okazji świąt i innych uroczystości, pikniki rodzinne itp. W trakcie realizacji projektu, na wniosek uczestników zwiększono liczbę godzin zajęć komputerowych. Wprowadzono też możliwość sfinansowania egzaminów czeladniczych dla zainteresowanych uczestników.

VI. Napotkane problemy i sposób ich rozwiązywania

Problemy z udziałem uczestników i ukończeniem zaplanowanej ścieżki wsparcia wynikały z absencji i braku samodyscypliny. Podjęto środki zaradcze w postaci:

- wzmożonej pracy nad motywacją uczestników;
- wprowadzenia atrakcyjnych form zajęć;
- dostosowania czasu trwania i prowadzenia zajęć do dyspozycyjności beneficjentów;
- indywidualnych rozmów dyscyplinujących, w czasie których analizowano zachowania i problemy osobiste i ich wpływ na uczestnictwo.

Nie udało się jednak uniknąć całkowicie rezygnacji z udziału. W trakcie realizacji projektu 32 osoby zrezygnowały z uczestnictwa na różnych jego etapach. W tym 3 osoby bezdomne, 1 osoba, która opuściła zakład karny, 10 osób uzależnionych oraz 18 osób bezrobotnych.

VII. Efekty

Pełną ścieżkę w projekcie ukończyło 75 osób, a 31 osób znalazło zatrudnienie, co daje wskaźnik w wysokości 41 %. W zakresie rezultatów miękkich wzrosła motywacja beneficjentów ostatecznych do podejmowania działań prowadzących do zatrudnienia. Wzrosły kompetencje społeczne osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, a także zaradności życiowej na rynku pracy, w rolach społecznych, w sytuacjach rodzinnych. Nabyły one umiejętność radzenia sobie ze stresem związanym z brakiem pracy.

VIII. Komentarz

Wnioskodawca przeprowadził zaplanowane w projekcie działania. Pozytywnymi aspektami założonego wsparcia była jego kompleksowość. Ponadto należy zwrócić uwagę na fakt, iż Projektodawca jeszcze przed rozpoczęciem realizacji projektu nawiązał kontakt z różnymi podmiotami, jak np. organizacje pracodawców, których zainteresowanie planowanym projektem mogło przyczynić się do jego lepszej organizacji. Również tematyka szkoleń zawodowych została dostosowana do potrzeb lokalnych pracodawców.

Projektodawcy wprawdzie nie udało się osiągnąć wszystkich rezultatów na zakładanym poziomie, ale biorąc pod uwagę specyficzną grupę odbiorców, ryzyko większej, niż przy projektach skierowanych do innych grup docelowych, liczby rezygnacji było od początku wyższe. Sukcesem projektu była liczba osób, które ukończyły udział w projekcie i znalazły zatrudnienie.

Nazwa projektu	Od nowa – Centrum Integracji Społecznej w Łobzie
Realizator	Stowarzyszenie Współistnienie Łobez, województwo zachodniopomorskie
Okres realizacji	01.01.2007 – 30.04.2008
Działanie	1.5
Obszar realizacji	gminy: Łobez, Resko, Węgorzyno, Dobra, Radowo Małe powiat łobeski województwo zachodniopomorskie
Budżet projektu	714 550,00 zł
Więcej informacji	www.punktwsparcia.pl

I. Przesłanki realizacji projektu

Powiat łobeski w województwie zachodniopomorskim (gminy: Łobez, Resko, Węgorzyno, Dobra, Radowo Małe) to obszar, gdzie na terenach wiejskich odnotowuje się bardzo wysoki poziom bezrobocia długotrwałego. Są to rejony zubożałe na skutek likwidacji państwowych gospodarstw rolnych. W całym powiecie łobeskim stopa bezrobocia w 2006 r. przekraczała 40%.

Osoby objęte projektem często mają problemy z korzystaniem z pomocy oferowanej np. przez PUP, gdyż wiąże się to m.in. z poniesieniem kosztów dojazdu, co dla wielu z tych osób jest bardzo dużą barierą. Środowisko to jest narażone na alkoholizm i zupełną marginalizację społeczną i wykluczenie. Dlatego autorzy projektu uznali, że potrzebne są działania komplementarne do tych oferowanych przez Powiatowy Urząd Pracy.

II. Przygotowanie projektu

Stowarzyszenie Współistnienie jest instytucją silnie powiązaną i współpracującą z łobeskim Powiatowym Urzędem Pracy. Stąd znajomość potrzeb i barier utrudniających korzystanie z pomocy publicznych instytucji wspierających zatrudnienie. Z jednej strony sprzyjało to efektywnemu przygotowaniu projektu i innych działań stowarzyszenia, z drugiej powodowało (i nadal powoduje) uzupełnianie działań publicznych służb zatrudnienia.

III. Do kogo projekt był skierowany

Projekt adresowany był do grupy 55 osób narażonych na wykluczenie społeczne, długotrwanie bezrobotnych (powyżej 36 miesięcy), które korzystały ze wsparcia pomocy społecznej. Szczególnie do projektu włączono osoby z problemem alkoholowym, które na przestrzeni roku poprzedzającego projekt podjęły lub ukończyły leczenie. Staranną opieką otoczono osoby pochodzące z terenów wiejskich, gdyż dla nich dostęp do pomocy jest utrudniony – choćby ze względu na znaczną odległość od Powiatowego Urzędu Pracy oraz trudniejszą niż w mieście sytuację na rynku pracy.

IV. Cel projektu

Celem projektu była reintegracja zawodowa i społeczna 55 osób długotrwale bezrobotnych zamieszkujących powiat łobeski. Osoby te miały w rezultacie nauczyć się pełnić inne niż dotychczas role społeczne (w tym rodzinne), co miało wpłynąć na poprawę ich sytuacji na rynku pracy.

V. Działania w projekcie

W ramach projektu 4 razy w miesiącu beneficjenci korzystali z zajęć dotyczących reintegracji społecznej, w pozostałe dni zajęcia dotyczyły reintegracji zawodowej. Ze względu na znajomość barier mogących utrudnić odbiorcom dostęp do pomocy, zorganizowano transport, z którego korzystała większość beneficjentów. Część spotkań realizowana była w siedzibach potencjalnych pracodawców, co miało oddziaływać pozytywnie także na przedsiębiorców - grupę pośrednich odbiorców projektu, by przekonać ich do zatrudnienia osób długotrwale bezrobotnych.

Ze względu na braki w zakresie podstawowych umiejętności społecznych potrzebnych do funkcjonowania na rynku pracy, takich jak: punktualność, odpowiedzialność, dobra organizacja - osobom uczestniczącym w projekcie zaoferowano wsparcie psychologa, pedagoga, pracownika socjalnego i doradcy społecznego. Część pracy osób oferujących wsparcie realizowana była w domach beneficjentów, by pomóc rozwiązać trudności rodzinne. Dodatkowym wsparciem oferowanym beneficjentom były proponowane podczas spotkań posiłki. Beneficjenci otrzymali także letnią i zimową odzież roboczą, byli objęci ubezpieczeniem wypadkowym, przeszli także szkolenie BHP.

W czasie realizacji projektu obowiązywały zasady (szczególnie te dotyczące zakazu spożywania alkoholu), których łamanie - m.in. ze względu na dobro pozostałej części grupy - skutkowało usunięciem z projektu.

W ramach podsumowania projektu zrealizowano konferencję, na którą zaproszono również potencjalnych pracodawców, by wpływać na ich stosunek do beneficjentów projektu i przełamywać ich uprzedzenia.

VI. Napotkane problemy i sposób ich rozwiązywania

Spśród 55 osób objętych projektem całość cyklu wsparcia ukończyło jedynie 35 osób. Aż 10 osób wyłączone z projektu ze względu na nieprzestrzeganie zasad dotyczących spożywania alkoholu. Pozostałe osoby, które nie uczestniczyły w projekcie do końca, podjęły pracę (w tym samozatrudnienie) lub naukę zawodu. Problemem zatem, który najbardziej utrudniał realizację projektu, było uzależnienie części uczestników od alkoholu.

VII. Efekty

Wymiernym efektem projektu było osiągnięcie dobrych wyników w poziomie zatrudnienia grupy beneficjentów - 14 osób w trakcie trwania projektu, 20 po jego zakończeniu. Ważnym aspektem, potwierdzonym badaniem ankietowym, była niewielka poprawa stosunku lokalnych pracodawców do możliwości zatrudnienia osób długotrwale bezrobotnych.

Autorzy projektu zauważają, że konieczne są dalsze działania mające na celu przełamywanie uprzedzeń pracodawców, którzy boją się zatrudniać osoby długotrwale bezrobotne; konieczne jest dalsze pokazywanie pozytywnych zmian zachodzących w grupie beneficjentów.

Realizatorzy projektu podkreślają, że jako stowarzyszenie kontynuują podobne działania, gdyż widzą taką konieczność, ale motywują ich też dobre rezultaty, jakie daje systematyczna praca bezpośrednio na rzecz tej grupy beneficjentów oraz na rzecz zmiany stosunku pracodawców do tej grupy społecznej, której trudno wyjść z sytuacji wykluczenia społecznego.

VIII. Komentarz

Projekt, mimo trudności w utrzymaniu części beneficjentów, należy zaliczyć do udanych, udało się osiągnąć bardzo dobre wskaźniki zatrudnienia uczestników długotrwale bezrobotnych na bardzo trudnym rynku pracy. Praktyką godną promowania jest ścisła współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy i podjęcie takich działań, które stanowią uzupełnienie tego, co na rzecz długotrwale bezrobotnych robi PUP.

Na podstawie realizacji tego projektu widać, jak ważnym zagadnieniem dla kwestii powrotu długotrwale bezrobotnych na rynek pracy jest zagadnienie uzależnienia od alkoholu – warto zwrócić uwagę na ten aspekt społeczny leczenia uzależnień. Koniecznym wydaje się w tej sytuacji ściśle powiązanie działań aktywizujących z terapeutycznymi.

Bardzo ważną kwestią, na którą udało się w pewnym stopniu zwrócić uwagę, a nad jaką należy intensywnie pracować dalej, jest zagadnienie podejścia pracodawców do osób długotrwale bezrobotnych i przełamanie ich negatywnych stereotypów poprzez pokazywanie przykładów efektywnej pracy takich osób oraz zmian, jakie w nich zachodzą dzięki pomocy oferowanej w tego typu projektach. Realizacja projektu pokazuje, że doprowadzenie do zmian postaw w środowisku pracodawców jest możliwe i warte kontynuowania. Istnienie stereotypów u pracodawców wyzwała efekt samospełniającej się przepowiedni. Wsparcie pracodawcy nie tylko w znalezieniu kandydata do pracy i decyzji o jego przyjęciu do pracy (podjęciu ryzyka), ale również początkowym okresie zatrudnienia (poprzez wzmacnianie motywacji zatrudnionego byłego już bezrobotnego) może w dłuższym okresie najlepiej przyczynić się do ograniczania roli stereotypów w zatrudnianiu osób długotrwale bezrobotnych. Bez tego wsparcia pracodawca od momentu zatrudnienia danej osoby pozostaje sam z problemami, które ona stwarza (a które wynikają z jej kondycji psychicznej i społecznej).

Nazwa projektu	„Alter Ego” - szkolenia dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym
Realizator	Szkoleniowiec Spółka z o.o. Poznań, województwo wielkopolskie
Okres realizacji	11.2006 – 03.2008
Działanie	1.5
Obszar realizacji	województwo wielkopolskie
Budżet projektu	987 981,74 zł
Więcej informacji	www.szkoleniowiec.poznan.pl

I. Przesłanki realizacji projektu

Dokonując analizy przyczyn wykluczenia społecznego beneficjent projektu wskazuje na trudną sytuację finansową tych osób oraz brak możliwości ich rozwoju osobistego i zawodowego. Ta sytuacja staje się jeszcze bardziej skomplikowana w odniesieniu do osób opuszczających zakłady karne, bezdomnych i uzależnionych od alkoholu lub narkotyków. Pracodawcy niechętnie chcą zatrudniać ludzi, którzy odeszli z przyczyn zawodowych lub osobistych z rynku pracy. Do najczęściej wskazywanych powodów swojej niechęci zaliczają: dezaktualizację kwalifikacji i deprecjację doświadczenia i umiejętności zawodowych, z powodu utraty kontaktu takiej osoby ze środowiskiem pracy.

Pracodawcy wskazują również na utratę przez kandydatów z omawianej grupy tych cech osobowościowych, które są najbardziej pożądane w środowisku pracy, tj. zaangażowania, inicjatywy, elastyczności, kreatywności, komunikatywności i umiejętności pracy w zespole. Osobom wykluczonym społecznie brakuje wiary we własne siły oraz stopniowo zmniejsza się ich motywacja do podjęcia aktywności zawodowej oraz przekwalifikowania.

II. Przygotowanie projektu

Ze względu na specyfikę beneficjentów ostatecznych, Wnioskodawca do tworzenia założeń projektu zaprosił osoby, które dysponują bardzo dobrą diagnozą tej grupy społecznej, znają jej potrzeby i możliwości, a także ograniczenia wynikające z prawa: pracowników Aresztu Śledczego i Zakładu Karnego oraz kuratorów sądowych. Na etapie realizacji przedsięwzięcia przedstawiciele tych placówek byli odpowiedzialni za rekrutację uczestników oraz przekazywanie informacji o projekcie. Taka forma współpracy była niezmiernie korzystna dla obu stron i przyniosła również wymierne efekty beneficjentom.

III. Do kogo projekt był skierowany

Uczestnikami projektu były 264 osoby z grup zagrożonych wykluczeniem społecznym:

- osoby uzależnione od alkoholu lub/i narkotyków, które były w trakcie procesu leczenia lub ukończyły leczenie nie później niż rok przed przystąpieniem do udziału w projekcie;

- osoby bezdomne;
- więźniowie odbywający w trakcie trwania projektu karę w Areszcie Śledczym w Poznaniu lub Zakładzie Karnym w Koziegłowach;
- osoby, które znajdowały się pod nadzorem kuratorów sądowych.

IV. Cel projektu

Celem projektu było wyrównywanie szans edukacyjnych i możliwości powrotu na lokalny rynek pracy osobom zagrożonym wykluczeniem społecznym poprzez podwyższanie kwalifikacji zawodowych oraz umiejętności korzystania z nowoczesnych technologii informatycznych.

V. Działania w projekcie

W ramach projektu realizowane były następujące typy wsparcia:

- warsztaty obejmujące diagnozowanie potencjału zawodowego osób z grup szczególnego ryzyka, możliwości rozwoju oraz podnoszenie kwalifikacji tych osób;
- szkolenia dla osób z grup zagrożonych wykluczeniem społecznym, mające na celu przewyższanie problemów, którymi osoby te są obciążone, kształcenie umiejętności radzenia sobie w trudnych sytuacjach i zwiększenie samodzielności.

W ramach projektu zrealizowano 19 szkoleń zawodowych (np. z zakresu spawania, kierowców wózków jezdniowych, obsługi komputera, grafiki komputerowej, malarsza) i 6 z zakresu aktywizacji zawodowej. Wszyscy uczestnicy otrzymali niezbędne materiały szkoleniowe i stosowne zaświadczenia potwierdzające nabycie nowych umiejętności. Ze względu na organizację kursu spawania i kierowców wózków jezdniowych poza Aresztem Śledczym i Zakładem Karnym, Realizator zapewnił odpowiedni transport na miejsce realizacji usługi.

VI. Napotkane problemy i sposób ich rozwiązywania

Przebieg realizacji projektu i dobór instytucji w nią zaangażowanych został przemyślany i dopracowany w szczegółach przed podpisaniem umowy, co uchroniło Wnioskodawcę przed istotnymi problemami podczas jego trwania. Niewielkie zmiany wprowadzone do wniosku o dofinansowanie dotyczyły zmiany formy zatrudnienia koordynatora, zasad rozliczania kosztów dojazdu beneficjentów na szkolenie oraz zmiany adresu biura.

VII. Efekty

Dzięki oszczędnościom powstałym w budżecie projektu po przeprowadzonych przetargach, zwiększono o 4 liczbę planowanych szkoleń. Zróżnicowane i dobrane indywidualnie pod potrzeby uczestników działania podjęte w projekcie, realizacja wszystkich zaplanowanych form wsparcia, przyczyniły się do osiągnięcia przyjętych rezultatów i celu projektu.

Zgodnie z założeniami projektu zorganizowano wszystkie zaplanowane działania pro-zawodowe i aktywizujące. Ukończyły je 263 osoby, a tylko jedna osoba nie ukończyła udziału w projekcie. Działania przebiegały zgodnie z harmonogramem. W ankietach ewaluacyjnych przeprowadzanych na zakończenie kursu, wszyscy

uczestnicy wyrazili zadowolenie z otrzymanego wsparcia.

98% uczestników uznało, że uczestnictwo w projekcie przyniosło im duże korzyści. Potwierdzeniem tych danych jest również deklarowany przez uczestników pozytywny wpływ odbytych szkoleń na:

- wzrost motywacji do podejmowania nowych działań (65%);
- chęć zmiany swojej sytuacji społecznej i zawodowej (60%);
- zdobycie wiary we własne siły i możliwości (53%).

Spośród 263 osób objętych ewaluacją, ponad 90% uznała ukończony kurs za adekwatny do ich potrzeb zawodowych. W okresie sześciu miesięcy od zakończeniu projektu 91 osób podjęło zatrudnienie. Stanowi to 35 % ogółu i ze względu na specyfikę grupy odbiorców wsparcia, świadczy o dużym sukcesie projektu.

VIII. Komentarz

Przystępując do realizacji opisanego wyżej przedsięwzięcia firma „Szkoleniowiec Sp. z o.o.”, jako instytucja szkoleniowa nie posiadała dużego doświadczenia w realizacji podobnych przedsięwzięć, ani wyczerpującej informacji o możliwościach wsparcia np. osób przebywających w zakładach karnych. Jednakże, widząc potrzebę podjęcia działań zarówno w stosunku do tych osób, jak i innych zagrożonych lub wykluczonych społecznie, właściwie i w sposób bardzo przemyślany dobrała do tworzenia założeń projektu i potem jego realizacji, placówki doskonale znające specyfikę problemu.

Takie wspólne podejście do sprawy, gdzie każda ze stron wnosi znajomość innych zagadnień, jest niezmiernie korzystne. Nie zawsze musi ono opierać się na zasadzie partnerstwa w projekcie. Czasami, gdy z różnych przyczyn np. organizacyjnych, nie można zbudować formalnego partnerstwa, warto pomyśleć nad taką formą wzajemnej współpracy.

Nazwa projektu	Powrót na rynek pracy – readaptacja osób opuszczających zakład karny
Realizator	Zakład Karny w Rawiczu, Rawicz, województwo wielkopolskie
Okres realizacji	04.2006 – 12.2007
Działanie	1.5
Obszar realizacji	Rawicz, województwo wielkopolskie
Budżet projektu	82 518,60 zł

I. Przesłanki realizacji projektu

Projektodawca jest zakładem penitencjarnym funkcjonującym w określonych realiach, do którego na odbycie kary przywożone są osoby z całego kraju. W trakcie pracy z osadzonymi prowadzone były obserwacje, z których wynikał wniosek, że osoby pozbawione wolności dezaktywizują się zawodowo oraz tracą nawyki i umiejętności zawodowe, co przy wzrastających wymaganiach pracodawców (wymuszonych między innymi zmianą gospodarczą) nie rokuje dobrze odnośnie reintegracji zawodowo – społecznej po opuszczeniu więzienia.

Dodatkowym czynnikiem komplikującym obraz sytuacji osadzonych był fakt, że 60% podopiecznych zakładu miało wykształcenie podstawowe, niepełne podstawowe lub brak jakichkolwiek kwalifikacji. Dlatego też, aby efektywnie resocjalizować osadzonych, niezbędne było wprowadzenie kompleksowego programu pracy opartego o: usługi terapeutyczno – doradcze (w celu określenia oczekiwań i potrzeb) oraz przejście indywidualnej ścieżki szkoleniowej.

II. Do kogo projekt był skierowany

Beneficjentami projektu były osoby osadzone w Zakładzie Karnym w Rawiczu, które przewidziane były do opuszczenia więzienia w przeciągu roku od przystąpienia do projektu (80 osób w dwóch grupach), w tym:

- 20 osób zagrożonych wykluczeniem społecznym z dodatkowych względów – alkoholicy i narkomani, którzy poddali się procesowi leczenia i ukończyli go nie później niż rok przed przystąpieniem do projektu, bezdomni;
- 60 osób w wieku 15-24 lata.

Rekrutacja była wieloetapowa, choć narzędzia i techniki rekrutacji uwarunkowane były przepisami Kodeksu Karnego (art. 164), ograniczających uczestników projektu do osób przygotowywanych do zwolnienia. Poszczególne etapy to:

- etap 1 - działania informujące – promujące, w których wzięło udział 400 osadzonych na ogólną liczbę 650 skazanych spełniających kryteria formalne;
- etap 2 – rozmowy wstępne;
- etap 3 – ankietyzacja;
- etap 4 – przygotowanie indywidualnych akt osobo – poznawczych przez psychologa więziennego i specjalistę penitencjarnego;
- etap 5 – podpisanie deklaracji przez uczestnika.

III. Cel projektu

Celem projektu była readaptacja zawodowa osób z grup zagrożonych wykluczeniem społecznym odbywających karę pozbawienia wolności poprzez wykształcenie umiejętności przełamywania barier psychicznych i zidentyfikowanie potrzeb w zakresie szkoleń zawodowych.

IV. Działania w projekcie

Poszczególne podejmowane działania składały się na kompleksowy, etapowo ułożony cykl obejmujący:

- działania informujące – promujące były specyficznym ukierunkowane na odbiorcę i przyjmowały formy: cyklicznie nadawanych audycji radiowych w radiowęzle zakładowym, spotkań grupowych i indywidualnych, ulotek opisujących projekt;
- indywidualne wsparcie psychologa;
- wsparcie doradcy ds. rozwiązywania problemów skazanych – warsztaty edukacyjno-terapeutyczne w formie indywidualizowanej;
- warsztaty – diagnozowanie potencjału zawodowego osób, określanie możliwości rozwoju osób, określanie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez te osoby;
- szkolenia w Klubie Pracy – praktyczne umiejętności poszukiwania pracy, radzenie sobie w trudnych sytuacjach, działania prowadzące do zwiększenia samodzielności;
- szkolenie zawodowe, 100 godzinne dające kwalifikacje zawodowe.

Wszystkie zaplanowane w projekcie działania zostały zrealizowane.

V. Napotkane problemy i sposób ich rozwiązywania

Poza problemami wynikającymi ze specyficznej sytuacji beneficjentów ostatecznych, nie wskazano żadnych dotyczących organizacyjnych i finansowych aspektów realizacji projektu.

VI. Efekty

Zakładane rezultaty twarde w projekcie zostały osiągnięte. Zakwalifikowanych zostało 80 mężczyzn i wszyscy ukończyli pełną zaplanowaną dla nich ścieżkę. Każdy ukończył szkolenie w Klubie Pracy i uzyskał zawód. Opracowano 3 indywidualne programy wychodzenia z bezdomności, 40% osób po wyjściu z więzienia podjęło zatrudnienie. Efekty te nie byłyby możliwe, gdyby nie zindywidualizowane podejście do bardzo trudnej i wymagającej grupy uczestników projektu.

Podniesienie aspiracji, opracowanie Indywidualnych Ścieżek Zawodowych, zmiana postawy roszczeniowej, wypracowanie własnej wizji przyszłości – to rezultaty miękkie, jakie dzięki temu projektowi osiągnięto. Poza wypracowanymi nowymi narzędziami i metodami pracy z podopiecznymi bezwzględnie wartością dodaną w projekcie było wyposażenie w sprzęt komputerowy, który traktowany jest jako źródło informacji o rynku pracy i narzędzie, bez znajomości którego readaptacja zawodowa nie byłaby możliwa.

VII. Komentarz

Projekt „Powrót na rynek pracy – readaptacja osób opuszczających zakład karny” dotyczył bodaj najtrudniejszej na rynku pracy grupy osób. Wszystkie podjęte w nim działania świadczą o bardzo wysokiej wiedzy zarówno merytorycznej związanej z poszczególnymi zagadnieniami, jak i wiedzy o poszczególnych podopiecznych. Pokazują niezwykle zaangażowanie osób pomagających uczestnikom projektu.

Bardzo warte odnotowania jest to, iż instytucja nie miała doświadczenia w realizacji przedsięwzięć finansowanych z EFS, co jak widać przy wnikliwej znajomości tematu, nie jest przeszkodą w realizacji takiego projektu, który z pełną stanowczością można nazwać „dobrą praktyką”. O zaangażowaniu osób świadczy również fakt, iż po zakończeniu projektu w ciągle są zainteresowane losami byłych więźniów poprzez badanie rezultatów trwałych. Dzięki tym badaniom wiadomo, że 50% wykorzystało zdobyte umiejętności i podjęło pracę, z czego 25% z nich w wyuczonym zawodzie, 20% w innym.

Ciekawe informacje przynosi również analiza budżetu. Wszystkie zabudżetowane pieniądze zostały przeznaczone na bezpośrednią pomoc osadzonym i na zaplanowane działania, nie pojawia się finansowanie związane z kosztami osobowymi i innymi pośrednimi.

Projekt stanowi „dobrą praktykę”, bo ukazuje sytuację, że instytucja budżetowa nie sięga po środki EFS, żeby lepiej robić to, co robiła dotychczas (co wynika ze statutowych obowiązków), ale żeby zrobić więcej, niż to wynika z jej specyfiki. Nawet wśród wielu wartościowych praktyk opisanych w niniejszej publikacji takie podejście nie należy do powszechnych.

Nazwa projektu	Praca Tak - Twoją drogą do pracy
Realizator	Związek Centralny Dzieła Kolpinga w Polsce Kraków, województwo małopolskie
Okres realizacji	12.2006 – 03.2008
Działanie	1.5
Obszar realizacji	5 Centrów Wsparcia Kolping-Praca w Brzesku, Chełmku, Krakowie-Nowym Bieżanowie, Porębie Żegoty i Wadowicach województwo małopolskie
Budżet projektu	1 501 241,36 zł
Więcej informacji	http://pracatak.kolping.pl

I. Przesłanki realizacji projektu

Misją Realizatora projektu jest działanie na rzecz lokalnych społeczności i rozwoju społecznego mieszkańców. W 2002 roku instytucja stworzyła sieć Centrów Wsparcia Kolpinga, działających na zasadzie podobnej do biur pośrednictwa pracy i doradztwa zawodowego (centra wpisane są do Krajowego Rejestru Agencji Zatrudnienia). Chcąc rozszerzyć działalność centrów i pozwolić im nieść pomoc większej liczbie osób potrzebujących, opracowano założenia projektu „Praca Tak – Twoją drogą do pracy”. Projekt realizowany w województwie małopolskim jest odpowiedzią na alarmujące statystyki rynku pracy: wysoką liczbę osób długotrwale bezrobotnych, wysoki stopień korzystania z pomocy społecznej (zwłaszcza osób w wieku produkcyjnym, a więc zdolnych do podjęcia zatrudnienia), niski poziom motywacji do pracy oraz brak aktualnych kwalifikacji zawodowych.

II. Przygotowanie projektu

Projekt był kontynuacją i rozszerzeniem działalności Realizatora, prowadzonej od 2002 roku w Centrach Wsparcia Bezrobotnych i Klubach „Praca Tak”, które także funkcjonowały dzięki wsparciu funduszy unijnych. Dzięki zlokalizowaniu działań projektowych na terenach istniejących Centrów łatwiejsze było rozpoznanie potrzeb przyszłych beneficjentów, a także ich zrekrutowanie. Na tych terenach działają także grupy samopomocowe ściśle współpracujące z ośrodkami pomocy społecznej i urzędami pracy, co znacznie ułatwiło określenie aktualnej sytuacji grupy docelowej.

III. Do kogo projekt był skierowany

Projekt zakładał objęcie wsparciem grupy 300 osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, które:

są bezrobotne ponad 24 miesiące;

- korzystają z pomocy społecznej;
- posiadających niskie kwalifikacje zawodowe;
- mieszkają na terenie województwa małopolskiego.

Finalnie do projektu przyjęto łącznie 375 beneficjentów (308 kobiet i 67 mężczyzn), jednak zgodnie z zaplanowaną ścieżką działań ukończyło go 291 osób. Nie należy jednak uznawać tego za porażkę, gdyż większość osób zrezygnowała z dalszego udziału w projekcie ze względu na podjęcie pracy.

Wybrana grupa docelowa (długotrwale bezrobotni) wymagała specjalistycznego podejścia. Osoby te charakteryzuje szeroko rozumiana bierność, często występuje u nich syndrom bezradności, brak motywacji i wiary w to, że ich sytuacja może się jeszcze odmienić. Przy kierowaniu działań do takiej grupy należy przede wszystkim skupić się na polepszeniu ich kondycji psychicznej i wzroście motywacji, z czym stosując działania związane z integracją psychospołeczną, Projektodawca doskonale sobie poradził. Rekrutacja w ramach projektu była wieloetapowym przedsięwzięciem uwzględniającym:

- informację i promocję;
- rejestrację i rozmowy z doradcą zawodowym (w celu dostosowania form wsparcia);
- wykazanie woli uczestnictwa (podpisywanie deklaracji).

W rekrutacji Związkowi niewątpliwie pomogła znajomość lokalnego środowiska, dzięki rozlokowaniu działań projektów w miejscach istniejących placówek terenowych.

IV. Cel projektu

Celem projektu była integracja społeczna i zawodowa osób zagrożonych wykluczeniem społecznym poprzez kompleksowy program indywidualny obejmujący doradztwo zawodowe, pośrednictwo pracy, wsparcie psychologiczne oraz szkolenia zawodowe. Projekt miał przysłużyć się do wzrostu aktywności zawodowej osób z grupy docelowej, wesprzeć ich psychicznie, wzbudzić ich motywację oraz dać narzędzia i umiejętności, które pozwolą im wrócić lub zaistnieć na rynku pracy.

V. Działania w projekcie

Działania projektowe opierały się na indywidualnym podejściu do każdej osoby i zaoferowaniu jej wsparcia, które zmaksymalizuje jej szanse na podjęcie zatrudnienia. Stąd już na wstępnym etapie rekrutacji beneficjenci odbywali rozmowy z doradcą zawodowym. Działania zostały podzielone na następujące części:

- część I. Współpraca z psychologiem, doradcą zawodowym i pośrednikiem pracy; spotkania indywidualne i grupowe;
- część II. Warsztaty aktywnego poszukiwania pracy;
- część III. Poszukiwanie pracy (we współpracy z pośrednikami pracy beneficjenci szukali odpowiednich dla siebie ofert pracy i odpowiadali na nie);
- część IV. Szkolenia (udział beneficjentów w szkoleniach zawodowych dających nowe kwalifikacje zawodowe, m.in. kursy komputerowe, obsługi wózków widłowych, budowlane, kas fiskalnych);
- część V. Wsparcie dla osób w sytuacji niepowodzenia w zatrudnieniu poprzez dalszą pracę z doradcą zawodowym, psychologiem i pośrednikiem.

Ponadto prowadzono bardzo intensywne działania związane z promocją projektu od publikacji w prasie i radiu poprzez ciągłą informację i promocję projektu w Centrach Kolpinga oraz zorganizowanie konferencji kończących projekt.

VI. Napotkane problemy i sposób ich rozwiązywania

W trakcie realizacji projektu wystąpiły trudności związane z rekrutacją beneficjentów. Wielu zgłaszających się osób nie spełniało wymogów formalnych uczestnictwa (zwłaszcza w zakresie kryterium 24 miesięcy nieprzerwanego pozostawania bezrobotnym). W odpowiedzi na ten problem uzyskano zgodę instytucji wdrażającej i rozszerzono kategorię beneficjentów o osoby długotrwale korzystające z pomocy społecznej.

VII. Efekty

W wyniku realizacji wszystkich przewidzianych w projekcie działań osiągnięto następujące rezultaty:

- udział w projekcie zgodnie z zaplanowaną ścieżką zakończyło 291 osób;
- wszyscy beneficjenci ostateczni projektu otrzymali wsparcie w zakresie poradnictwa zawodowego zarówno w formie spotkań indywidualnych jak i zajęć grupowych i warsztatów poszukiwania pracy;
- 356 osób skorzystało z pośrednictwa pracy;
- 291 osób ukończyło szkolenia;
- w proponowanych formach wsparcia psychologicznego uczestniczyło 275 osób;
- łącznie 68 osób podjęło zatrudnienie.

Patrząc przez pryzmat objętej wsparciem grupy docelowej – mało zmotywowanej, o utrwalonych zachowaniach biernych – ewidentnym sukcesem projektu można nazwać tak duże zatrudnienie w efekcie przeprowadzenia działań w ramach tego przedsięwzięcia.

Projekt wzmocnił także poczucie własnej wartości u beneficjentów, zmotywował do podejmowania działań, przygotował do aktywnego poszukiwania pracy oraz wpłynął na podniesienie przez nich kwalifikacji zawodowych. W ramach realizacji projektu osiągnięto założone wskaźniki, niektóre nawet przekroczone.

VIII. Komentarz

Zrealizowany przez Związek Centralny Dzieła Kolpinga w Polsce projekt osiągnął duży sukces. Różnymi formami wsparcia zostało objętych ponad 300 osób z 5 centrów lokalnych, dla wielu uczestników projekt okazał się udanym startem do życia zawodowego. Udzielane przez profesjonalistów kompleksowe i zindywidualizowane wsparcie zaowocowało podjęciem zatrudnienia przez ponad sześćdziesięciu beneficjentów.

Duży wpływ na sukces projektu miało zlokalizowanie działań w miejscach, gdzie działały Centra Kolpinga. Uczestnicy korzystali z usług organizacji znanej w środowisku lokalnym, co z pewnością wpływało na poziom zaufania i mobilizacji.

Nazwa projektu	Most do przyszłości
Realizator	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Olsztynie Olsztyn, województwo warmińsko - mazurskie
Okres realizacji	02.2006 – 03.2007
Działanie	1.5
Obszar realizacji	Olsztyn
Budżet projektu	868 749,60 zł
Więcej informacji	www.mops.olsztyn.prv.pl

I. Przesłanki realizacji projektu

Splot wielu niekorzystnych uwarunkowań u progu transformacji oraz specyficzna struktura gospodarcza regionu warmińsko - mazurskiego spowodowały, iż województwo to zmagają się z bardzo wysokim bezrobociem i niskim stopniem wykorzystania zasobów ludzkich w procesie rozwoju gospodarczego. Właśnie bezrobocie uważane jest za najistotniejszy czynnik wywołujący ubóstwo i w konsekwencji wykluczenie społeczne. Koniecznym więc jest podejmowanie w tym regionie wszelkich działań aktywizujących i przeciwdziałających procesowi marginalizacji zawodowej i społecznej mieszkańców. Właśnie w tym celu powstał projekt „Most do przyszłości”.

II. Przygotowanie projektu

Ze względu na specyfikę planowanych działań oraz dobór beneficjentów ostatecznych Wnioskodawca powierzył przygotowywanie i wykonanie projektu Centrum Integracji Społecznej w Olsztynie.

III. Do kogo projekt był skierowany

Projekt skierowany był do 40 mieszkańców Olsztyna:

- pozostających bez pracy przez 36 miesięcy lub dłużej;
- którzy ze względu na sytuację życiową nie są w stanie samodzielnie zaspokoić swoich podstawowych potrzeb;
- którzy ze względu na swój wiek, czy też na fakt pozostawania bez zatrudnienia przez długi okres nie potrafią odnaleźć się w obecnej rzeczywistości zawodowej i społecznej;
- którzy aktywnie korzystali ze świadczeń pomocy społecznej.

Wśród uczestników były również osoby, które miały problem z alkoholem.

IV. Cel projektu

Celem projektu była aktywizacja osób z grup zagrożonych wykluczeniem społecznym poprzez reintegrację zawodową i społeczną.

V. Działania w projekcie

Działania w projekcie zostały podzielone na dwie fazy:

- fazę reintegracji społecznej - beneficjenci projektu brali udział w zajęciach prowadzonych przez psychologów i terapeutów z zakresu zdrowego trybu życia, spędzania czasu wolnego z rodziną, światłoterapii, muzykoterapii, biblioterapii oraz w Akademii Rozwoju Osobowego;
- fazę reintegracji zawodowej - nauka języka angielskiego, kurs pierwszej pomocy oraz szkolenia zawodowe np. kurs komputerowy, kurs małej księgowości, obsługi kas fiskalnych, bukieciarstwa; bloki zawodowe, których realizacja odbywała się u pracodawców i polegała na wykonywaniu pod okiem instruktora pracy zgodnej z tematyką bloku.

Obok działań właściwych świadczone również szereg usług towarzyszących, tj. zwrot kosztów dojazdu, poczęstunek, zakup odzieży roboczej, zimowej i sportowej oraz świąteczne bony podarunkowe, które pozwoliły beneficjentom na pełne angażowanie się w proces reintegracji.

VI. Napotkane problemy i sposób ich rozwiązywania

Ze względu na dobre przygotowanie merytoryczne, znajomość specyfiki beneficjentów, rodzaj proponowanego wsparcia oraz duże doświadczenie Wnioskodawcy w tym zakresie, realizacja projektu nie napotkała większych problemów.

Tylko w związku z opóźnieniem podpisania umowy, a następnie wprowadzeniem i zatwierdzaniem zmian do projektu, nastąpiło przesunięcie w harmonogramie. Zmiany wnoszone do projektu wynikały: ze zmiany zatrudnienia pracowników, oszczędności poprzetargowych oraz pełniejszego dostosowania działań do potrzeb uczestników, np. zwiększenie liczby oferowanych szkoleń zawodowych, w celu wzrostu atrakcyjności beneficjentów na rynku pracy.

VII. Efekty

34 osoby (85%) skorzystały z całego cyklu pomocy przewidzianej dla beneficjentów. W trakcie trwania projektu odbyło się łącznie 48 szkoleń. Każda osoba mogła skorzystać z kilku wybranych szkoleń zawodowych, dlatego 3 osoby odbyły po trzy szkolenia, 10 osób po dwa oraz 19 osób po jednym. Tylko 2 osoby nie wyraziły zgody na uczestnictwo w żadnym szkoleniu.

Projekt przyniósł również bardzo ważne ze względu na specyfikę grupy tzw. efekty miękkie. Odnotowano następujące zmiany:

- poprawę w funkcjonowaniu psychospołecznym uczestników;
- rozwinięcie postaw prospołecznych;
- udoskonalenie umiejętności interpersonalne;
- wzrost poziomu zadowolenia i satysfakcji z życia u 70% uczestników.

VIII. Komentarz

Projekt jest dobrym przykładem własnej inicjatywy Ośrodka Pomocy Społecznej, mającej na celu pozyskanie środków zewnętrznych na innowacyjne metody pracy z osobami wykluczonymi społecznie. Korelacja integracji społecznej i zawodowej, stosowanie dodatkowych zachęt i szybkie reagowanie na oczekiwania beneficjentów sprawiły, iż nie tylko został osiągnięty cel projektu, ale również powstał nowy

schemat pracy z tą trudną grupą społeczną. Wypracowany w projekcie model działania jest z powodzeniem kontynuowany po zakończeniu finansowania projektu, w kolejnych działaniach CIS w Olsztynie, w pracy z następnymi grupami.

Nazwa projektu	Mapa drogowa do pracy
Realizator	Fundacja Fuga Mundi Lublin, województwo lubelskie
Okres realizacji	10.2006 – 03.2008
Działanie	1.5
Obszar realizacji	województwo lubelskie
Budżet projektu	1 194 604,84 zł
Więcej informacji	www.ffm.pl

I. Przesłanki realizacji projektu

Fundacja Fuga Mundi jest organizacją pożytku publicznego utworzoną w 1995 roku. Jej celem statutowym jest wyrównywanie szans osób niepełnosprawnych i osób należących do grup nieuprzywilejowanych lub wykluczonych społecznie oraz pomoc ich rodzinom.

Jednym z podstawowych problemów zidentyfikowanych przez pracowników Fundacji był niski wskaźnik zatrudnienia wśród osób niepełnosprawnych. W województwie lubelskim wynosił on 19,7% i był najniższy w kraju. Kolejnym problemem było długie pozostawanie niepełnosprawnych bezrobotnych w ewidencji. Według danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w 2005 roku było zarejestrowanych ponad 4500 osób niepełnosprawnych, z czego blisko 1000 osób pozostawało w ewidencji dłużej niż dwa lata. Walka z długotrwałym bezrobociem jest szczególnie trudna i kosztowna. Tak długie pozostawanie bez pracy prowadzi do demotywacji, obniżenia samooceny jednostki, stopniowego wycofywania się z życia społecznego. Walka z tym problemem była głównym powodem powstania projektu.

Wieloletnie zaangażowanie w problemy niepełnosprawnych owocowały licznymi kontaktami. Do 2006 roku Fundacja zrealizowała kilka projektów wspierających osoby niepełnosprawne, tworząc między innymi w 2004 roku Agencję Zatrudnienia Fuga Mundi. Agencja ta aktywnie działała w celu znalezienia pracy dla osób niepełnosprawnych z województwa lubelskiego, osiągając na tym polu znaczne sukcesy. W ten sposób powstanie projektu „Mapa drogowa do pracy” było naturalną konsekwencją wcześniejszych działań i aktywności Fundacji Fuga Mundi.

II. Przygotowanie projektu

W procesie przygotowania projektu szczególnie istotne były dwa czynniki:

- ścisła współpraca Fundacji z urzędami pracy na terenie województwa; z uwagi na charakter grupy docelowej (długotrwałe bezrobotni z orzeczonym stopniem niepełnosprawności) bez udziału urzędów pracy trudno byłoby dotrzeć do tych osób; także pozyskanie danych i rekomendacji niezbędnych do uzasadnienia wniosku i ukazania wagi problemu było bardzo ważne;
- dostęp do odpowiedniej kadry, która mogłaby poprowadzić tak trudny i złożony projekt; pamiętać należy, że grupa docelowa to osoby w szczególnej sytuacji życiowej, wymagające bardzo odpowiedzialnego traktowania; zaangażowano to osoby, które już wcześniej współpracowały z Fundacją, jak i osoby pozyskane w naborze otwartym procesie rekrutacji.

III. Do kogo projekt był skierowany

Projekt był skierowany do osób długotrwale bezrobotnych (powyżej 24 miesięcy) z orzeczonym stopniem niepełnosprawności. W toku procesu rekrutacyjnego okazało się, że większość (77) osób zalicza się do przedziałów wiekowych powyżej 40 roku życia, a blisko 50% (49) do grupy 50 PLUS.

Zdecydowana większość osób objętych projektem posiadała lekki stopień niepełnosprawności. W procesie rekrutacji zastosowano się - w przekonaniu organizatorów - do polityki równości szans. Ostateczna grupa 100 beneficjentów składała się z 50 kobiet i 50 mężczyzn.

IV. Cel projektu

Projekt miał na celu zwiększenie stopnia przygotowania zawodowego i poprawę zdolności do uzyskania zatrudnienia przez osoby niepełnosprawne, długotrwale bezrobotne. Tak postawiony cel wynikał z doświadczeń i przekonania autorów projektu, że dopiero podjęcie pracy tak naprawdę w pełni integruje osoby niepełnosprawne ze społeczeństwem.

V. Działania w projekcie

W ramach projektu przeprowadzone zostały szkolenia zawodowe z podstawowych umiejętności komputerowych (grupa 40 osób) według standardów ECDL – kończone egzaminami zewnętrznymi. Poza szkoleniami prowadzono szereg cyklicznych, grupowych zajęć aktywizacyjnych, które miały na celu pobudzenie aktywności beneficjentów do samodzielnego poszukiwania pracy. W skład pakietu wchodziły zajęcia takie jak:

- budowanie poczucia własnej wartości;
- komunikacja interpersonalna;
- asertywność;
- radzenie sobie ze stresem;
- autoprezentacja;
- przygotowanie dokumentów aplikacyjnych;
- aktywne poszukiwanie pracy.

Dodatkowo dla każdego uczestnika przygotowano Indywidualny Plan Działania, a także zaproponowano opiekę psychologa, doradcy zawodowego i pośrednika pracy.

Zorganizowano przygotowanie zawodowe w miejscu pracy dla 20 osób, co dla niektórych beneficjentów stanowiło niekiedy jedyną szansę na zdobycie doświadczenia zawodowego i zaprezentowania się pracodawcy.

Kolejnym elementem projektu była organizacja 5 giełd pracy, w trakcie których beneficjenci mogli poznać pracodawców i nawiązać z nimi bezpośredni kontakt.

VI. Napotkane problemy i sposób ich rozwiązywania

Najbardziej poważnym problemem napotkanym w trakcie realizacji była zmienna motywacja beneficjentów. Zmagano się z oporem, bardzo niską chęcią do podjęcia pracy, brakiem samodzielności i systematyczności. Pojawiały się postawy roszcze-

niowe, brak chęci do podwyższania kwalifikacji. Osoby objęte projektem spóźniały się lub nie stawały się na umówione z pracodawcami spotkania. Zdarzały się przypadki nie przychodzenia na zajęcia aktywizacyjne.

Rozwiązaniem było indywidualne podejście do każdego beneficjenta przez psychologa, doradcę zawodowego i pośrednika pracy. Zaangażowanie to znalazło później odbicie w ankietach ewaluacyjnych – szczególnie praca psychologa zyskała niespodziewanie wysokie uznanie.

Drugim ważnym problemem, z jakim musiała się uporać Fundacja, były nieterminowe wpływy środków finansowych na realizację projektu. Zjawisko to powodowało, że część zobowiązań Fundacja musiała pokrywać z własnych zasobów. Prowadziło to m.in. do naruszenia obowiązku dokonywania płatności tylko i wyłącznie z subkonta dedykowanego do obsługi projektu.

VII. Efekty

Realizacja projektu przyniosła szereg pozytywnych efektów. Najważniejszym „twardym” rezultatem było podjęcie pracy przez 38 beneficjentów (daje to wskaźnik zatrudnienia na poziomie 180% w stosunku do planów), a kolejne 14 osób zostało zachęconych do podjęcia wolontariatu. Biorąc pod uwagę, z jak trudną grupą przyszło pracować w ramach tego projektu, należy uznać to za wielki sukces. Ponadto wszyscy uczestnicy (40 osób) projektu zostali wyposażeni w Indywidualne Plany Działania i ukończyli kurs komputerowy.

W wyniku realizacji projektu odnotowano wzrost samooceny niepełnosprawnych uczestników. Osoby te zaczęły przejawiać większą aktywność i zadowolenie z podejmowanych wysiłków, co udało się ustalić na podstawie wyników ankiet ewaluacyjnych.

Wartością dodaną całego przedsięwzięcia było rozwinięcie działalności Fundacji. Dzięki tak dużemu projektowi wprowadzono nowe procedury i rozwiązania, które w kolejnych latach umożliwiły bardziej efektywną pomoc osobom niepełnosprawnym. Powstała także strona internetowa www.praca.ffm.pl, na której na bieżąco pojawiały się informacje na temat ofert pracy, wolontariatu, kursów, szkoleń itp. Strona internetowa działa nadal i cieszy się dużą oglądalnością - w ciągu kilkunastu miesięcy zarejestrowano ponad milion wejść.

Wysiłek Fundacji Fuga Mundi został doceniony w konkursie „Dobre Praktyki EFS 2008” ogłoszonym przez Ministra Rozwoju Regionalnego. Projekt „Mapa drogowa do pracy” został wybrany spośród 238 zgłoszonych projektów i uzyskał prawo posługiwania się tytułem „Najlepsza inwestycja w człowieka”.

VIII. Komentarz

Projekt należy uznać za zakończony wielkim sukcesem przede wszystkim dlatego, iż udało się przywrócić do aktywności społecznej tak wielu ludzi zagrożonych trwałym wykluczeniem. Cel ten osiągnięto dzięki złożonym czynnikom, takim jak:

- wieloletnie doświadczenia Fundacji w pracy z osobami niepełnosprawnymi i wcześniejsza realizacja podobnych projektów;
- doświadczona i starannie dobrana kadra, która potrafiła sprostać problemom pojawiającym się w trakcie realizacji;
- szeroko zakrojona kampania informacyjno-promocyjna, dzięki której udało się wzbudzić zainteresowanie sponsorów, pracodawców; zaangażowano wszystkie główne media, zarówno prasę, jak i TV, a wysiłek ten skutkowało licznym artykułami podnoszącymi kwestie osób niepełnosprawnych;

- partnerska współpraca z Urzędami Pracy, które udostępniały dane, pomagały docierać do beneficjentów ostatecznych, umożliwiały korzystanie z pomieszczeń i infrastruktury.

Nazwa projektu	Nie wszystko stracone - wsparcie osób zagrożonych marginalizacją
Realizator	Polska Fundacja Ośrodków Wspomagania Rozwoju Gospodarczego "OIC Poland" Lublin, województwo lubelskie
Okres realizacji	03.04.2006 – 01.09.2007
Działanie	1.5
Obszar realizacji	województwo lubelskie
Budżet projektu	499 051,08 zł
Więcej informacji	http://www.oic.lublin.pl

I. Przesłanki realizacji projektu

Polska Fundacja Ośrodków Wspomagania Rozwoju Gospodarczego „OIC Poland” jest organizacją pozarządową, utworzoną w 1991 roku z siedzibą w Lublinie. Swojej szansy na realizację misji Fundacja szuka w przestrzeni społecznej pomiędzy państwem a społeczeństwem, dając osobom wykluczonym możliwość powrotu na rynek pracy. Specyfika problemu braku pracy wymagała, zdaniem inicjatorów projektu, uruchomienia wsparcia dla osób bezrobotnych. Jako sprawdzone formy aktywizacji autorzy projektu przyjęli łączone techniki: poradnictwa psychologicznego (w tym praca z coachem), doradztwa zawodowego z wdrożeniem indywidualnych planów działania, oraz specjalistyczne szkolenia zawodowe podnoszące kwalifikacje zawodowe.

Projekt „Nie wszystko stracone” kontynuował doświadczenia poprzednich projektów Fundacji „OIC Poland” adresowanych do osób bezrobotnych i długotrwale bezrobotnych. W latach 2004-2006 pozyskała ona wsparcie na kilkanaście projektów bezpośrednio skierowanych do środowiska osób bezrobotnych.

II. Przygotowanie projektu

Autorzy projektu mieli orientację w problematyce lubelskiego rynku pracy, wyniesioną z realizacji wcześniejszych projektów aktywizujących, promocyjnych i edukacyjnych adresowanych do osób wykluczonych i pozostających bez pracy czy na marginesie życia społecznego. Uwagę zwraca uwypuklenie w projekcie problemu wielowymiarowości uwarunkowań i skutków wykluczenia społecznego oraz ich przełożenia na niską aktywność społeczną i zawodową bezrobotnych. Ważnym i skutecznym rozwiązaniem była również ocena sytuacji życiowej beneficjentów. Jak napisano we wniosku – „(...) utrata pracy to zamknięcie drzwi, które kiedyś były otwarte. Osoby długo bezrobotne często widzą już tylko zamknięte drzwi, bez klamki, która mogłaby je otworzyć”.

III. Do kogo projekt był skierowany

Założono, że uczestnikami projektu będzie 100 osób (50 mężczyzn, 50 kobiet) zarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy z terenu województwa lubelskiego w okresie powyżej 24 miesięcy.

Osoby, które zgłosiły się do udziału w projekcie w wyniku akcji promocyjnej zostały

zakwalifikowane na podstawie kwestionariuszy osobowych. 12 osób z wybranej grupy stanowiły osoby długotrwale korzystające z pomocy opieki społecznej, 80 osób nie posiadało wykształcenia wyższego. W projekcie znalazły również wsparcie 3 kobiety samotnie wychowujące dzieci do lat 7. Ostatecznie do udziału w projekcie zaproszono 103 osób, w tym 79 kobiet. Do końca działań w projekcie aktywnie uczestniczyło 96 osób, w większości kobiety (75), zaś blisko połowa absolwentów pochodziła z terenów wiejskich.

IV. Cel projektu

Celem realizacji projektu „Nie wszystko stracone - wsparcie osób zagrożonych marginalizacją” było ograniczenie zjawiska marginalizacji i odrzucenia społeczniego długotrwale bezrobotnych z terenu województwa lubelskiego i przygotowanie ich do ponownego wejścia na rynek pracy, zatrudnienia i powrotu do czynnego życia zawodowego.

V. Działania w projekcie

Realizację działań edukacyjnych w projekcie poprzedziła intensywna kampania informacyjno – promocyjna. Odbyła się konferencja otwierająca projekt, w której wzięło udział blisko 60 osób, wśród nich dyrektorzy powiatowych urzędów pracy, kierownicy powiatowych centrów pomocy rodzinie i ośrodków pomocy społecznej z terenu całej Lubelszczyzny oraz przedstawiciele organizacji pozarządowych.

Osobom bezrobotnym zaproponowano bezpłatne szkolenia przekwalifikujące o specjalnościach:

- przedstawiciel handlowy z obsługą komputera;
- pracownik biura;
- sekretarka – asystentka szefa, z elementami gospodarki magazynowej;
- obsługa baz danych i tworzenia stron internetowych;
- podstawy rachunkowości i księgowości z użyciem programów komputerowych.

Przeprowadzono również kurs języka angielskiego.

Najlepiej ocenianymi szkoleniami były: „Obsługa baz danych i tworzenie stron WWW” i kurs języka angielskiego.

W projekcie przeprowadzono również:

- doradztwo zawodowe indywidualne i grupowe (IPD);
- poradnictwo psychologiczne;
- coaching (opieka indywidualna pośrednika pracy).

VI. Napotkane problemy i sposób ich rozwiązywania

Największym wyzwaniem projektu było przeprowadzenie skutecznej rekrutacji i utrzymanie uczestników w projekcie do końca zajęć.

Uczestnicy otrzymali dodatkowe wsparcie umożliwiające udział w projekcie: zwrot kosztów opieki nad osobami zależnymi i dziećmi oraz kosztów dojazdu, wyżywienie w trakcie szkoleń, badania lekarskie przed szkoleniami, ubezpieczenie od niebezpiecznych wypadków oraz opłaty za egzaminy zawodowe.

VII. Efekty

W wyniku realizacji projektu zatrudnienie podjęło 41 osób, 1 osoba podjęła działalność gospodarczą, a 2 kolejne osoby odbyły przygotowanie zawodowe w firmach. W porównaniu z wnioskiem aplikacyjnym (zakładano znalezienie zatrudnienia dla 40 osób) podstawowy wskaźnik realizacji projektu został osiągnięty w całości. Ponadto 6 osób po ukończeniu szkolenia „Język angielski” zdało egzamin językowy i uzyskało odpowiedni certyfikat.

VIII. Komentarz

Logiczna konstrukcja projektu pozwoliła na wypracowanie metod i narzędzi umożliwiających jego powielanie w innych regionach oraz w zmodyfikowanej skali dostosowanej do lokalnych uwarunkowań i potrzeb.

Obok standardowych narzędzi promocji i rekrutacji do osiągnięcia wskaźników projektu przyczyniła się interesująca oferta szkoleniowa poparta pogłębioną analizą potrzeb uczestników i podmiotów z bezpośredniego otoczenia (potencjalnych pracodawców). Promocja projektu i zebrane wnioski w postaci poradnika posłużyły jego szerokiemu upowszechnieniu, rozwijaniu podobnych projektów na terenie całego kraju.

Nazwa projektu	Powrót do przyszłości
Realizator	Fundacja Rozwoju Demokracji Lokalnej – Podlaskie Centrum Białystok, województwo podlaskie
Okres realizacji	01.2007 – 01.2008
Działanie	1.5
Obszar realizacji	powiat białostocki, gm. Choroszcz, miejscowość Zaczerlany, województwo podlaskie (projekt nie skupiał się na tym obszarze)
Budżet projektu	246 836,00 zł
Więcej informacji	http://www.frdl.bialystok.pl/

I. Przesłanki realizacji projektu

Twórcy projektu zwrócili uwagę na fakt narastającego problemu narkomanii w Polsce. Nie bez znaczenia jest to, że nałóg ten dotyka nie tylko osób z tzw. „marginesu społecznego”, ale także osoby wykształcone, zamożne, dotychczas niezagrożone patologią. Pesymistyczne statystyki uświadamiają, że problem ten w coraz szerszym zakresie dotyczy młodzieży studenckiej, licealnej i gimnazjalnej. Projekt, zaplanowany i realizowany we współpracy ze Stowarzyszeniem MONAR (Ośrodek w Zaczerlanach), był odpowiedzią na trudny moment powrotu osób po dwuletniej terapii zamkniętej do normalnego życia, w którym to momencie niezwykle istotną kwestią staje się sprawa kwalifikacji zawodowych, ale także pewności siebie i dobrej komunikacji z osobami nierozumiejącymi problemu uzależnienia. Problem ten dobrze charakteryzuje jedna z instruktorek terapii (w materiale o projekcie opublikowany w „Dialogu Gminnym” nr 42/2007): „Generalnie miewają z tym kłopoty. (...). Właśnie z nawiązywaniem kontaktów. (...) Kontakty z osobami zdrowymi mają utrudnione i im dłużej trwa ta izolacja, tym jest trudniej. Myślę, że nasze zajęcia służą m.in. temu, żeby poznali siebie, swoje mocne strony, zweryfikowali niskie samooceny, złagodzili problemy z nazywaniem i wyrażaniem uczuć”.

II. Przygotowanie projektu

Wnioskodawca nie pierwszy raz realizował projekt ze współpracy z instytucją partnerską – Stowarzyszeniem MONAR. Dzięki wcześniejszej współpracy dobrze rozpoznano zapotrzebowanie grupy docelowej, a partner ze swej strony zadbał o pełne wykorzystanie miejsc przez beneficjentów ostatecznych projektu.

III. Do kogo projekt był skierowany

Projekt adresowany był do 20 pensjonariuszy ośrodka MONAR w Zaczerlanach k/Białegostoku w trakcie leczenia z nałogowego zażywania narkotyków. Osoby te ze względu na nałóg oraz długotrwałe odizolowanie w ośrodku zostały uznane za zagrożone wykluczeniem społecznym. Uznano, że grożą im trudności z wejściem/powrotem na rynek pracy.

IV. Cel projektu

Celem projektu była aktywizacja społeczna i zawodowa grupy 20 osób leczących uzależnienie od narkotyków w ośrodku MONAR. Wnioskodawca określił cel jako „przygotowanie pensjonariuszy ośrodka MONAR do poszukiwania pracy oraz wykształcenia w nich cech przydatnych do samodzielnego życia poza ośrodkiem”.

V. Działania w projekcie

W ramach projektu zrealizowano następujące szkolenia i warsztaty:

- warsztaty motywacyjne;
- warsztaty komunikacji społecznej („Grupa – moje miejsce” oraz „Jak radzić sobie ze stresem”);
- kurs języka angielskiego;
- trening terapeutyczny;
- kurs tworzenia stron WWW;
- HIV – jak z tym żyć;
- kursy zawodowe („Spawanie stali niestopowych elektrodą topliwą w osłonie gazów aktywnych MAG”, „Kierowca wózków jezdniowych z napędem silnikowym”, „Bezpieczna wymiana butli gazowych w wózkach spalinowych zasilanych gazem”).

VI. Napotkane problemy i sposób ich rozwiązywania

W trakcie realizacji projektu 4 osoby zrezygnowały (przerwanie leczenia), ale partner projektu szybko na ich miejsce zrekrutował 4 kolejne – w związku z tym ostatecznie projektem zostało objętych 24 osoby. Poza tym Wnioskodawca ani przedstawiciel instytucji partnerskiej nie zgłosili żadnych trudności w realizacji projektu.

VII. Efekty

Efektem projektu było przygotowanie osób kończących terapię w ośrodku do samodzielnego życia.

Projekt został przygotowany tak, aby osobom w nim uczestniczącym ułatwić powrót do życia w zwykłym środowisku, od którego mogły się odzwyczaić podczas dwuletniego leczenia i odizolowania od swojego wcześniejszego środowiska. Założenia te zostały zrealizowane i dlatego podobne przedsięwzięcia były realizowane także po zakończeniu realizacji projektu.

Projekt „Powrót do przyszłości” został doceniony jako przykład „dobrej praktyki” – krótki film o nim emitowany był np. w programie „Europieniądze” (TVP 3 oddział Białystok).

VIII. Komentarz

Autorzy projektu dobrze rozpoznali potrzeby adresatów działań. W wyniku tego mogli zaproponować im z jednej strony - szkolenia zawodowe ułatwiające rozpoczęcie lub powrót do funkcjonowania na rynku pracy, z drugiej - formy rozwijające kompetencje psychospołecznych, by efekty terapii w zderzeniu z realiami funkcjonowania poza ośrodkiem nie poszły na marne.

Dobrym rozwiązaniem było połączenie nauczania zawodu z wypracowaniem tzw. kompetencji miękkich, które warunkują dobre wykorzystanie nabytych umiejętności zawodowych. Nie zapomniano także o tym, co jest ważne przy poruszaniu się na rynku pracy – znajomości obsługi komputera.

Nazwa projektu	Bumerang - program readaptacji zawodowej
Realizator	Powiatowy Urząd Pracy w Chrzanowie Chrzanów, województwo małopolskie
Okres realizacji	01.2006 – 12.2006
Działanie	1.5
Obszar realizacji	powiat chrzanowski
Budżet projektu	426 951,90 zł
Więcej informacji	www.pup-chrzanow.pl

I. Przesłanki realizacji projektu

Podstawą realizacji projektu „Bumerang – program readaptacji zawodowej” była konieczność zapobiegania marginalizacji społecznej osób bezrobotnych zamieszkujących powiat chrzanowski. Poszukiwano najlepszego sposobu przygotowanie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym do wejścia na rynek pracy i powrotu do czynnego życia zawodowego.

Według danych Powiatowego Urzędu Pracy w Chrzanowie 20% osób w wieku produkcyjnym pod koniec 2005 roku pozostawała bez pracy. Projektodawca zdawał sobie sprawę, że w wyniku procesów restrukturyzacyjnych duża liczba zakładów funkcjonująca w powiecie uległa likwidacji, co powodowało wzrost bezrobocia. Należało zatem zastosować określone narzędzia do przekwalifikowania ostatecznych beneficjentów do ówczesnych potrzeb rynku pracy.

II. Przygotowanie projektu

W celu realizacji projektu Powiatowy Urząd Pracy w Chrzanowie nawiązał współpracę z przedsiębiorstwami deklarującymi chęć zatrudnienia osób zarówno w formach subsydiowanych i niesubsydiowanych. Przy czym nie ograniczano się wyłącznie do firm działających na terenie powiatu.

Istotnym elementem projektu miało być wsparcie dla osób zagrożonych pozbawieniem wolności za niewywiązywanie się ze zobowiązań finansowych – m.in. alimenty. Grupa tych osób została zidentyfikowana we współpracy z Sądem Rejonowym w Chrzanowie – z kuratorami zawodowymi i społecznymi.

III. Do kogo projekt był skierowany

Projekt skierowany był do grupy 134 osób bezrobotnych, którzy ze względu na zbyt długą przerwę w wykonywaniu zawodu narażone są na wykluczenie społeczne. Grupa wyselekcjonowana została na podstawie określonych kryteriów:

- pozostawali w ewidencji Urzędu powyżej 24 miesięcy;
- należą do 9 grup zawodowych, które ze względu na długą przerwę w wykonywaniu pracy utraciły kontakt z zawodem;
- legitymują się wykształceniem zasadniczym zawodowym lub niższym.

W wyniku przeprowadzonej rekrutacji została wyłoniona grupa 134 beneficjentów ostatecznych, a także 20 osobowa grupa rezerwowa.

W celu wyłonienia beneficjentów biorących udział w projekcie została zorganizowana rekrutacja wśród bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy. Na podstawie tej rekrutacji została wyselekcjonowana grupa ostatecznych beneficjentów, a także grupa rezerwowa. Przy tej selekcji korzystano ze wspomnianego wyżej wsparcia kuratorów sądowych.

Akcji rekrutacyjnej towarzyszyła szeroka akcja promocyjna projektu. Poza zamieszczeniem informacji na stronie internetowej urzędu, informacje były przekazywane bezpośrednio na stanowiskach ds. obsługi bezrobotnych. Ponadto wszelkie informacje dotyczące projektu były rozwieszane na terenie urzędu. Promocja projektu odbywała się także poza urzędem m.in. w prasie lokalnej, a także na zorganizowany w czerwcu 2006 roku w Chrzanowie Targach Przedsiębiorczości i Pracy Małopolski Zachodniej.

IV. Cel projektu

Celem projektu była aktywizacja zawodowa i społeczna osób długotrwale bezrobotnych, a także zapobieganie wykluczeniu społecznemu i marginalizacji tych osób. Cel zamierzono osiągnąć poprzez zorganizowanie odpowiednich i kompleksowych działań zmierzających do dostosowania kwalifikacji beneficjentów ostatecznych do potrzeb lokalnego rynku pracy.

V. Działania w projekcie

W celu poprawnej realizacji projektu został stworzony zespół doświadczonych specjalistów w dziedzinach, którymi zostali objęci ostateczni beneficjenci. Zakupiono także sprzęt komputerowy z dostępem do Internetu, który umożliwił bezrobotnym przeszukiwanie ofert pracy.

W ramach realizacji projektu przeprowadzono następujące działania:

- szkolenia mające na celu przezwyciężenie problemów, którymi beneficjenci ostateczni są obciążeni, kształtujące umiejętności radzenia sobie w trudnych sytuacjach i prowadzące do zwiększenia samodzielności;
- poradnictwo zawodowe;
- szkolenia w zawodach: fryzjer, kucharz/kelner/barman, zbrojarz/betoniarz/cieśla budowlany, technolog robót wykończeniowych, brukarz, montażysta okien, monter instalacji wodno – kanalizacyjnej oraz gazowej, nowoczesne techniki sprzedaży, płatnik z elementami prawa pracy - szkolenia te miały na celu nabycie, zmianę lub podniesienie kwalifikacji zawodowych u bezrobotnych, a zarazem dostosowanie ich do potrzeb pracodawców na lokalnym rynku pracy;
- przygotowanie zawodowe w miejscu pracy (dla 58 osób);
- pośrednictwo pracy dla (67 osób);
- wizyty monitorujące u pracodawców, u których beneficjenci ostateczni byli zatrudnieni w ramach przygotowania zawodowego lub pracach interwencyjnych, w celu sprawdzenia prawidłowości w realizacji umowy.

VI. Napotkane problemy i sposób ich rozwiązywania

Ostatecznie zrealizowano projekt bez poważnych zakłóceń, a poszczególne rezultaty zostały osiągnięte. Na pojawiające się okresowo problemy reagowano niezwłocznie, m.in. wnioskami o zmianę zapisów umowy i budżetu projektu. Przykładem takiego postępowania, mogą być dwa poniższe przypadki:

- zmniejszenie liczby przygotowań zawodowych z 58 osób na 44 osoby w związku z rezygnacją beneficjentów ostatecznych – za pozyskane w ten sposób oszczędności budżetowe zorganizowano dodatkowe szkolenia dla trzech grup zawodowych;
- pojawiły się trudności przy realizacji pracach interwencyjnych – zmniejszono liczbę tych prac z 5 osób do 2 osób z powodu wycofania wniosków przez pracodawców.

VII. Efekty

W wyniku realizacji projektu osiągnięto następujące efekty:

- różnymi działaniami projektu objęto 134 osoby (co stanowi 100% zakładanej wartości docelowej);
- udzielono wsparcia w postaci pośrednictwa pracy 67 osobom (podobnie 100%);
- przeszkolono 130 osób (co daje 97% zakładanej wartości);
- 44 osoby skierowano do odbycia przygotowania zawodowego w miejscu pracy (100%);
- dzięki uczestnictwu w różnej formy wsparcia 130 osób podniosły swoje kwalifikacje zawodowe (co stanowi 97%);
- 24 osoby podjęły stałe zatrudnienie.

Osiągnięte miękkie rezultaty projektu to:

- ukształtowanie świadomości potrzeby utrzymania miejsca pracy;
- wiedza na temat dalszego kształcenia ustawicznego.

VIII. Komentarz

W projekcie zwracają uwagę:

- prawidłowe zidentyfikowanie problemu oraz zastosowanie odpowiednich działań w celu jego rozwiązania;
- zapewnienie odpowiednich form wsparcia, które okazały się użyteczne dla beneficjentów;
- duże doświadczenie osób wchodzących w skład zespołu prowadzącego poszczególne zajęcia w ramach zaproponowanego wsparcia ostatecznym beneficjentem;
- wysoka skuteczność w poszukiwaniu pracodawców zainteresowanych współpracą przy realizacji projektu;
- dobra współpraca wielu podmiotów w procesie przygotowywania projektu, a także w trakcie jego realizacji.

Punkty te można wskazać jako czynniki sukcesu projektu.

Nazwa projektu	40 latku! Możesz żyć inaczej!
Realizator	Powiatowy Urząd Pracy w Wadowicach Wadowice, województwo małopolskie
Okres realizacji	06.2006 – 06.2007
Działanie	1.5
Obszar realizacji	powiat wadowicki, województwo małopolskie
Budżet projektu	194 378,56 PLN
Więcej informacji	www.up.wadowice.pl

I. Przesłanki realizacji projektu

Powiatowy Urząd Pracy ma szczególną wiedzę i świadomość problemów osób bezrobotnych i skutków, jakie powoduje pozostawanie bez pracy. Oprócz niedostatku i trudności związanych z zabezpieczeniem materialnym, bezrobocie powoduje zmiany postaw i zachowań. Szczególnie groźnym zjawiskiem jest bezrobocie długotrwałe, powyżej 24 miesięcy. Osoby znajdujące się w takiej sytuacji popadają w bierność, pojawia się problem wyuczonej bezradności, stopniowe zwiększanie swojej zależności od instytucji pomocy społecznej. Osoby te obniżają coraz bardziej swoje aspiracje zawodowe, życiowe i społeczne. Długotrwałe bezrobocie może prowadzić do wykluczenia, a zwalczanie jego skutków jest bardzo czasochłonne i kosztowne.

Szczególnie bezradne wobec problemu są osoby po 40 roku życia: mało mobilne, nie znające nowoczesnych środków komunikacji, niechętnie zatrudnianie przez pracodawców. Analiza danych Urzędu Pracy pokazała, iż osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym stanowią ponad 40% długotrwałe bezrobotnych powyżej 40 roku życia.

Osoby długotrwałe bezrobotne wymagają kompleksowego wsparcia, gdyż ich kwalifikacje zawodowe uległy degradacji, a prezentowane postawy nie pozwalają na skuteczne, samodzielne działanie na rynku pracy. Powiatowy Urząd Pracy jako instytucja powołana do wspierania osób bezrobotnych miał największą świadomość zagrożeń związanych z pogłębianiem się tego zjawiska na terenie powiatu.

Bazując na wcześniejszych doświadczeniach powstał pomysł, by za pomocą metod aktywizujących wesprzeć osoby długotrwałe bezrobotne. Przyjęto założenie, iż zdobycie pracy w najlepszy i najbardziej skuteczny sposób może zapobiegać postępującemu wykluczeniu tej grupy osób. Dzięki zdobyciu samodzielności finansowej podnosi się poczucie własnej wartości i pewność siebie. Dodatkowo spadają koszty świadczeń z pomocy społecznej, a zamiast tego osoba sama odprowadza składki i podatki. Pozyskanie zatrudnienia dla osoby długotrwałe bezrobotnej to gra o sumie dodatniej (*win-win solution*).

II. Przygotowanie projektu

W procesie przygotowania projektu ważną rolę odegrała współpraca Powiatowego Urzędu Pracy z ośrodkami pomocy społecznej działającymi na terenie powiatu wadowickiego. Dzięki kooperacji udało się doprowadzić do selekcji osób z jednej strony długotrwałe bezrobotnych, z drugiej zaś pobierających świadczenia.

Nie do przecenienia była również pomoc Ośrodków w organizowaniu akcji promocyjnej, informowaniu potencjalnych beneficjentów o korzyściach wynikających

z udziału, a także rekomendowaniu osób rokujących największe szanse na ukończenie programu wsparcia.

Zdecydowano, że wsparciem objęte zostaną osoby powyżej 40 roku życia korzystające z pomocy społecznej. Przyjęcie kryterium wiekowego wynikało ze szczególnych trudności, jakie napotykają osoby 40+ podczas poszukiwania pracy. Wybór osób korzystających ze świadczeń argumentowano faktem, iż długotrwałe uzależnienie się od pomocy społecznej prowadzi do wykluczenia.

III. Do kogo projekt był skierowany

Projekt został skierowany do 60 osób bezrobotnych z powiatu wadowickiego, dobranych według 4 kryteriów:

- zarejestrowani w ewidencji PUP nieprzerwanie przez 24 miesiące;
- z wykształceniem zasadniczym zawodowym;
- powyżej 40 roku życia;
- korzystające ze świadczeń społecznych, takich jak zasiłki okresowe lub celowe.

Ponad 60% beneficjentów stanowiły kobiety, co odpowiadało ówczesnemu udziałowi kobiet w całej populacji bezrobotnych mieszkańców powiatu.

Oprócz działań promocyjnych o charakterze wewnętrznym polegających na informowaniu o projekcie w PUP i OPS, kolportowaniu plakatów i ulotek w urzędach, sięgnięto po wsparcie lokalnej prasy. Opublikowano artykuł pt. „Złap szansę”, zachęcający bezrobotnych do udziału w projekcie.

IV. Cel projektu

Celem projektu „40 latku! Możesz żyć inaczej!” była reintegracja zawodowa 60 mieszkańców powiatu wadowickiego, w wieku 40+, dotkniętych długotrwałym bezrobociem i uzależnionych od pomocy finansowej OPS.

V. Działania w projekcie

Do projektu zakwalifikowano 60 osób, z którymi doradca zawodowy przeprowadził spotkania indywidualne, dokonując wstępnej diagnozy odnośnie ich kwalifikacji, umiejętności i problemów zawodowych oraz predyspozycji ułatwiających dobór szkolenia.

Następnie beneficjenci wzięli udział w grupowych zajęciach aktywizujących, mających na celu poszerzenie wiedzy na temat samego siebie, realiów zmieniającego się rynku pracy i zdobycia umiejętności poruszania się po nim. Zajęcia te prowadzone były przez doradcę zawodowego.

30 beneficjentów nie posiadających umiejętności obsługi komputera uczestniczyło w szkoleniu „Podstawy obsługi komputera”. Część spośród osób kończących szkolenie komputerowe (22 osoby) oraz część spośród pozostałych w projekcie beneficjentów (13 osób) uczestniczyło w szkoleniach zawodowych. W sumie w przeprowadzono następujące szkolenia:

- „kurs handlowy”;
- „kurs modułowy (sprząatanie, gotowanie, opieka)”;
- „kierowca wózka jezdniowego”;

- „magazynier z obsługą wózków jezdniowych i dodatkowymi modułami”;
- „krawiec-szwacz”;
- „usługi cateringowe”;
- „brukarz”.

Ostatnim elementem programu było pozyskanie do współpracy 15 pracodawców, u których zorganizowano przygotowanie zawodowe zgodnie z kierunkiem ukończonego szkolenia dla 23 osób. Przed rozpoczęciem przygotowania zawodowego beneficjenci zostali objęci pośrednictwem pracy. Osoby kończące program otrzymały zaświadczenia o odbyciu przygotowania zawodowego w miejscu pracy potwierdzające nabycie określonych kwalifikacji i umiejętności.

VI. Napotkane problemy i sposób ich rozwiązywania

Podczas realizacji projektu napotkano problem pojawiający się często w przypadku pracy z osobami długotrwale bezrobotnymi, lub innymi grupami ryzyka: kłopot z utrzymaniem odpowiedniej motywacji do kontynuowania projektu. W przypadku przedstawicieli wymienionych grup poziom bezradności, apatii i niechęci do zmiany utartych życiowych schematów jest niejednokrotnie tak wysoki, iż mimo dobrze zaplanowanego projektu działania nie przynoszą oczekiwanych rezultatów. W przypadku projektu „40 latku! Możesz żyć inaczej!” udało się utrzymać bardzo niską stopę rotacji. Prawdopodobnymi przyczynami mogły być: starannie przeprowadzony proces selekcji oraz indywidualne sesje doradztwa zawodowego.

Kolejnym wyzwaniem okazały się oszczędności poczynione na zwrotach kosztów dojazdu na poszczególne formy wsparcia. Zaoszczędzone środki postanowiono przesunąć i sfinansować dodatkowe 7 kursów zawodowych. Dzięki temu przesunięciu udało się pełniej zrealizować cele projektu, bez konieczności rezygnacji z pierwotnych założeń budżetowych.

VII. Efekty

W ramach zrealizowanego projektu osiągnięto zarówno „twarde”, jak i „miękkie” wskaźniki rezultatu. Pomimo trudności z utrzymaniem motywacji beneficjentów, udało się skłonić osoby długotrwale bezrobotne do wykorzystania oferowanego wsparcia, dlatego:

- poradnictwo zawodowe ukończyło 46 kobiet i 14 mężczyzn;
- z pośrednictwa pracy skorzystały 43 kobiety i 14 mężczyzn;
- szkolenie komputerowe zaliczyło 25 kobiet i 5 mężczyzn;
- szkolenia zawodowe ukończyło 27 kobiet i 8 mężczyzn;
- z przygotowania zawodowego skorzystały 23 kobiety.

Realizację wskaźników „miękkich” mierzono za pomocą ankiet ewaluacyjnych. W ocenie uczestników zaproponowane w projekcie wsparcie na pewno przyczyniło się do ich lepszej orientacji w realiach nowoczesnego rynku pracy. U niektórych osób zaobserwowano wzrost pewności siebie, samooceny, systematyczności i umiejętności budowania relacji społecznych. Ważnym rezultatem projektu było urealnienie oczekiwań niektórych bezrobotnych względem swojej przyszłej pracy.

VIII. Komentarz

Projekty adresowane do osób długotrwale bezrobotnych z reguły obarczone są dużą dozą ryzyka. Jest to grupa o specyficznej charakterystyce, do której dotarcie ze skutecznym programem pomocowym jest trudne. W tych kategoriach należy rozpatrywać sukces projektu „40 latku! Możesz żyć inaczej!”. Autorzy pomysłu narzucili sobie ambitne cele, które udało im się zrealizować.

Wydaje się, że powodzenie projektu zależało przede wszystkim od dobrego planowania, wynikającego z eksperckiego charakteru instytucji – Powiatowe Urzędy Pracy mają o rynku pracy i problemach osób bezrobotnych wiedzę największą. Z drugiej strony nie do przecenienia na pewno były wcześniejsze doświadczenia i udział w kilku innych projektach. Pozwoliło to przewidzieć i sprawnie przezwyciężyć pojawiające się w trakcie realizacji projektu trudności. A wszystko z korzyścią dla osób długotrwale bezrobotnych.

Nazwa projektu	Bezpieczna Polska - marginalizacja problemu przestępczości poprzez pomoc grupom zagrożonych
Realizator	Stowarzyszenie Alter- Ego Warszawa-Wesoła, województwo mazowieckie
Okres realizacji	01.2006 - 12.2007
Działanie	1.5
Obszar realizacji	Warszawa, województwo mazowieckie Kalisz, województwo wielkopolski Legnickie Pole, województwo dolnośląskie
Budżet projektu	1 588 964,50 zł
Więcej informacji	www.alter-ego.org.pl/program03.htm

I. Przesłanki realizacji projektu

Głównym motywem realizacji projektu „Bezpieczna Polska ...” była walka ze społeczną marginalizacją osób opuszczających zakłady karne oraz areszty śledcze, a także przeciwdziałanie marginalizacji młodzieży trudnej pochodzącej z rodzin, w których zaistniał konflikt z prawem. Należy zaznaczyć, iż coraz większą grupę osób odbywających karę pozbawienia wolności tworzą więźniowie skazani za najcięższe zbrodnie popełnione z wyjątkową brutalnością, o wysokim stopniu demoralizacji.

Ciężka sytuacja finansowa polskiego systemu więziennictwa aranżuje pracę jedynie z osobami objętymi odbywaniem kary w zakładach karnych. Praktyczny brak opieki postpenitencjarnej pogłębia jedynie problemy związane ze skomplikowanym i ciężkim procesem powrotu byłych skazanych na łono społeczeństwa. Często po wyjściu z więzienia takie osoby czeka bezdomność czy różnego rodzaju uzależnienia (zdarza się, że służby więzienne w celu zmniejszenia agresji wśród skazanych stosują środki uspokajające, od których uzależniają się skazani).

Nie wolno również zapominać o młodzieży pochodzącej z dysfunkcyjnych domów, gdzie jedyny dorosły żywiciel rodziny jest umieszczony w zakładzie karnym. Często specyficzny, przestępczy i patologiczny (narkomania, alkoholizm etc.) styl życia, jaki reprezentuje środowisko rodzinne uniemożliwia dostrzeżenie alternatywnych wyjść z trudnej sytuacji.

II. Przygotowanie projektu

W zakresie przygotowania projektu znaczenie miała współpraca z osobami pracującymi w Stowarzyszeniu Pomocy Postpenitencjarnej „Patronat”. Współdziałanie opierało się na korzystaniu z konsultacji merytorycznej, gdyż stowarzyszenie to realizowało wcześniej podobny projekt jednak na mniejszą skalę.

Przed przystąpieniem do opracowywania projektu przeprowadzono wywiad środowiskowy w zakładach karnych znajdujących się na terenie realizacji projektu (tj. Oleśnicy, Płońsku, Warszawie-Służewie, Głogowie, Kłodzku, Rawiczu).

Kolejnym istotnym faktem było zapewnienie projektowi dobrej koordynacji pracy. Planowaniem budżetu projektu, a także innymi kwestiami finansowymi zajęła się zewnętrzna firma doradcza, która współpracuje z Projektodawcą od lat. Nad tech-

niczną stroną projektu (zarządzanie, logistyka poszczególnych działań projektowych oraz sprawozdawczość) nadzór pełniła również firma zewnętrzna, jednakże koordynatorzy projektu stwierdzają, iż kadra stowarzyszenia „Alter Ego” nabrała już wystarczająco dużo doświadczenia związanego z kwestią prowadzenia projektów, że każdy kolejny może prowadzić już samodzielnie bez wsparcia zewnętrznej firmy.

III. Do kogo projekt był skierowany

Projekt skierowany był bezpośrednio do osób opuszczających jednostki penitencjarne oraz młodzieży (15-24 lat) zagrożonej wykluczeniem pochodzącej z rodzin, w których zaistniał konflikt z prawem. Bezdomność, niska samoocena, agresja, uzależnienia, brak środków materialnych to tylko niektóre z problemów adresatów projektu.

Na podstawie wykonanego wywiadu środowiskowego w zakładach karnych (Oleśnicy, Płońsku, Warszawie-Służewie, Głogowie, Kłodzku, Rawiczu) ustalono, że liczbę chętnych do wzięcia udziału w projekcie stanowi:

- 585 osób odbywających karę pozbawienia wolności;
- 610 osób zaliczających się do młodzieży pochodzącej z rodzin dysfunkcyjnych.

Ostrożność Projektodawcy co do takich deklaracji, wynikająca z wcześniejszego doświadczenia kazała ograniczyć liczbę beneficjentów do 500 osób (300 byłych skazanych oraz 200 młodych ludzi z rodzin skazanych).

Ostatecznie do programu przystąpiło 535 osób (w tym 410 mężczyzn oraz 125 kobiet), a ukończyły go zgodnie z zaplanowaną ścieżką kształcenia 449 osoby (w tym 357 mężczyzn oraz 92 kobiety). Powodem dla którego część osób nie zakończyła zaplanowanej ścieżki szkoleniowej, była ich niska samodyscyplina.

Rekrutacja beneficjentów odbywała się poprzez konsultacje z ośrodkami penitencjarnymi. Osoby zainteresowane uczestnictwem w projekcie zostały poddane krótkiej ankiecie psychologicznej, określającej ich stan psychiczny. Przeprowadzony został również wywiad, który miał na celu dostarczenie informacji o wykształceniu, doświadczeniu zawodowym oraz odbytych przez kandydata kursach. Rejestracja beneficjentów polegała również na sprawdzeniu sytuacji materialnej, dzięki której określono najważniejsze potrzeby (np. zapewnienie noclegu, pomoc w zapewnieniu ubrań i jedzenia).

IV. Cel projektu

Głównym celem projektu była aktywizacja społeczna i zawodowa byłych więźniów zakładów karnych oraz młodzieży trudnej pochodzącej z rodzin, w których zaistniał konflikt z prawem, a także walka z marginalizacją i wykluczeniem społecznym tych osób. W związku z tym Projektodawca postanowił osiągnąć cel poprzez prowadzenie szeregu zajęć zarówno o charakterze psychologicznym, jak i zawodowym.

V. Działania w projekcie

W ramach projektu udzielana była pomoc poprzez prowadzenie szeregu zajęć zarówno o charakterze psychologicznym, jak i edukacyjno-zawodowym. W pierwszym etapie projektu skupiono się na podstawowej pomocy, która obejmowała m.in.:

- podstawową opiekę medyczną;
- zapewnienie wyżywienia, ubrania, środków czystości;

- pomoc w wyjściu z bezdomności (warsztaty psychoterapeutyczne –nawiązanie nici porozumienia między byłymi skazanymi oraz dziećmi byłych osadzonych);
- pomoc w znalezieniu zakwaterowania w pobliskich noclegowniach i ośrodkach pomocy.

Dalsza działalność była niezwykle różnorodna i obejmowała m.in.:

- zdobycie nowego zawodu lub podniesienie posiadanych kwalifikacji poprzez uczestnictwo w kursie zawodowym (np. murarz - tynkarz, dekarz - blacharz, konserwator suwnic kat. „M”, czy profesjonalny pracownik biurowy i in.);
- szkolenia w zakresie obsługi komputera;
- uczestnictwo w warsztatach psychologicznych – walka z niską samoocena;
- skorzystanie z pomocy specjalistów oraz instruktorów terapii uzależnień.

VI. Napotkane problemy i sposób ich rozwiązywania

Jednym z napotkanych problemów w czasie realizacji projektu był brak płynności w wyłączeniu transz przez Instytucję Wdrażającą. Projektodawca umiejętnie rozwiązał jednak ten problem „ratując” się pożyczkami z budżetów innych realizowanych przez siebie przedsięwzięć.

Odmiernym problemem było zdyscyplinowanie beneficjentów do systematycznego i konsekwentnego uczęszczania na zajęcia. W pierwszym okresie realizacji projektu odnotowywano rotację uczestników szkoleń na poziomie nawet do 50%. Wprowadzone środki zaradcze dotyczyły zmiany sposobu kwalifikacji uczestników do projektu, tak by możliwe było kwalifikowanie osoby o wyższej motywacji do podnoszenia kwalifikacji zawodowych i poszukiwania pracy.

VII. Efekty

Głównym rezultatem projektu było zapewnienie kompleksowej pomocy osobom opuszczającym zakłady karne, co niezwykle ułatwiło powrót tych osób do społeczeństwa. Zaoferowanie wsparcia psychologicznego było również niezwykle owocne, gdyż pomogło uczestnikom projektu w zakresie dotychczasowych problemów, jak również na zrozumienie motywów złych wyborów życiowych.

Udział w projekcie przyczynił się do przełamania stereotypów w zewnętrznym środowisku i lepszego przygotowania byłych podopiecznych zakładów penitencjarnych do kontaktu ze środowiskiem zewnętrznym.

VIII. Komentarz

Biorąc pod uwagę stan polskiego więziennictwa tego typu programy są niezwykle ważnym i istotnym procesem we wdrażaniu pomocy postpenitencjarnej w naszym kraju. Należy zwrócić głównie uwagę na kompleksowość projektu, który przewidywał pracę zarówno z byłymi osadzonymi, jak i młodzieżą narażoną na marginalizację. Wydaje się, że projekt przełamywał pewne tabu w świadomości społecznej dotyczące marginalizacji byłych osadzonych. Również zasięg projektu i związana z tym koordynacja pracy są warte naśladowania.

Nazwa projektu	Odnaleźć siebie
Realizator	Fundacja Rozwoju Demokracji Lokalnej – Podlaskie Centrum Białystok, województwo podlaskie
Okres realizacji	09.2005 – 10.2006
Działanie	1.5
Obszar realizacji	województwo podlaskie, powiat białostocki, gm. Choroszcz, miejscowość Zacerlanany (projekt nie skupiał się na tym obszarze)
Budżet projektu	174 245,00 zł
Więcej informacji	http://www.frdl.bialystok.pl/

I. Przesłanki realizacji projektu

Realizując inne projekty Wnioskodawca zauważył fakt narastającego problemu narkomanii w Polsce, problemu, który dotyczy coraz młodszych osób (młodzież gimnazjalna, licealna, studencka) oraz osób z różnych grup społecznych i różnym statusie ekonomicznym.

Projekt, zaplanowany i realizowany we współpracy ze Stowarzyszeniem Monar, był odpowiedzią na trudny moment powrotu osób po dwuletniej terapii zamkniętej do normalnego życia, które narażone są na tzw. „szok wolnościowy”. Powrót do rzeczywistości to trudny moment także ze względu na konieczność odnalezienia się na rynku pracy, z którego beneficjenci ostateczni albo wypadli, albo w ogóle nie zdążyli jeszcze na niego wejść.

Realizacja projektu wpisuje się w długofalową współpracę z ośrodkiem Stowarzyszenia Monar w Zacerlanach, wcześniej realizowano projekt „Odnaleźć siebie – powrót do przyszłości” w ramach Phare Access 2000. Współpraca po realizacji niniejszego projektu była kontynuowana, np., w ramach projektu „Powrót do przyszłości” realizowanego od stycznia 2007 r. do stycznia 2008 r.

II. Przygotowanie projektu

Twórcy projektu przygotowali przedsięwzięcie z myślą o beneficjentach, którzy są podopiecznymi Stowarzyszenia Monar – instytucji, z którą już wcześniej realizowano inne projekty. Stąd duża znajomość potrzeb grupy docelowej u Wnioskodawcy.

III. Do kogo projekt był skierowany

Projekt skierowany był do grupy 20 pensjonariuszy ośrodka Monar w Zacerlanach k/Białegostoku w trakcie leczenia z nałogowego zażywania narkotyków. Osoby te narażone są na trudności z wejściem (lub powrotem) na rynek pracy po zakończeniu leczenia i uznaje się te osoby za grupę silnie narażoną na zjawisko wykluczenia społecznego.

IV. Cel projektu

Celem projektu była aktywizacja społeczna i zawodowa grupy 20 osób leczących uzależnienie od narkotyków w ośrodku Monar. Wnioskodawca określił cel jako „przygotowanie tych osób do wejścia na otwarty rynek pracy”.

V. Działania w projekcie

W ramach projektu zrealizowano następujące szkolenia i warsztaty:

- warsztaty motywujące obejmujące trening osobowości, naukę takich umiejętności, jak praca w grupie, planowanie, systematyczne podchodzenie do zadań, trening koncentracji;
- warsztaty metod aktywnego poszukiwania pracy oraz planowania kariery zawodowej;
- warsztaty obejmujące zasady załatwiania spraw urzędowych;
- naukę języka angielskiego;
- podstawy pracy z komputerem.

W ramach przyznanej dotacji zakupiono dla ośrodka Monar w Zaczerlanach zestaw komputerowy z oprogramowaniem oraz niezbędne meble.

VI. Napotkane problemy i sposób ich rozwiązywania

Wnioskodawca zgłosił trudność, która właściwie została przewidziana przez niego na etapie przygotowania projektu – z udziału w projekcie zrezygnowało 5 osób (przerwały leczenie w ośrodku). Na ich miejsce do projektu włączono 5 kolejnych pensjonariuszy ośrodka.

VII. Efekty

Efektom projektu było przygotowanie osób kończących terapię w ośrodku do samodzielnego życia, zmniejszenie tzw. „szoku wolnościowego”, na który narażone są osoby przebywające na leczeniu zamkniętym przez tak długi czas. Tak mówi się o długofalowych efektach tego i innych podobnych projektów. Przedstawiciel partnera projektu deklaruje, że „wiele spośród osób uczestniczących w projekcie podjęło pracę, bo skończyli leczenie i uzyskali zawody i umiejętności”.

Ponieważ zaobserwowano wysoką skuteczność prowadzonych działań, podjęto decyzję o dalszej współpracy przy podobnych przedsięwzięciach.

VIII. Komentarz

Projekt „Odnaleźć siebie” został doceniony jako przykład „dobrej praktyki” – był intensywnie promowany w strukturach sieci FRDL i skutkiem tego było przygotowanie podobnego projektu na terenie województwa dolnośląskiego. To jeden z powodów, dla których nie mogło go zabraknąć w niniejszym zbiorze. Jednocześnie ponieważ jest powszechnie znany, nie było powodów, by nadmiernie rozpisywać się o szczegółach jego realizacji.

Nowatorstwo i wyjątkowość tego przedsięwzięcia polegają na tym, że Wnioskodawca dobrze rozpoznał adresata działań i zaproponował wielotorowe działania ułatwiające wejście lub powrót na rynek pracy, ale również (a może przede wszystkim) powrót do życia społecznego. Dlatego dobrym rozwiązaniem było wspieranie decy-

zji dotyczących rozwoju zawodowego z podnoszeniem koniecznych obecnie kwalifikacji (język angielski i obsługa komputera) oraz rozwijaniem takich kompetencji psychospołecznych, które ułatwią zminimalizowanie oddziaływania tzw. „szoku wolnościowego” na beneficjentów.

Nazwa projektu	Nowy zawód, nowe życie. Kursy zawodowe dla bezdomnych
Realizator	Stowarzyszenie MONAR Warszawa, województwo mazowieckie
Okres realizacji	11.2005 – 09.2006
Działanie	1.5
Obszar realizacji	województwa: warmińsko-mazurskie i podlaskie
Budżet projektu	492 754,37 zł
Więcej informacji	www.monar.pl

I. Przesłanki realizacji projektu

Stowarzyszenie Monar od lat wspiera osoby w trudnej sytuacji życiowej: bezdomnych, narkomanów i osoby z chorobą alkoholową, zakażonych wirusem HIV itp. Do pewnego momentu działalność Stowarzyszenia skupiała się głównie na niesieniu pomocy zapobiegającej dalszej marginalizacji podopiecznych: zapewnienia schronienia, wyżywienia, pomocy medycznej i socjalnej. Z obserwacji wynikało, iż osoby przyjmujące pomoc są z reguły jej biernymi odbiorcami i nie wykazują indywidualnej aktywności zmierzającej do poprawy własnej sytuacji bytowej.

W związku z tym Stowarzyszenie postanowiło wykorzystać możliwości, jakie daje Europejski Fundusz Społeczny i przygotować program aktywizujący osoby z grup ryzyka. Przyjęto założenie, iż pozyskanie pracy jest najlepszym środkiem na integrację osób bezdomnych ze społeczeństwem. Pozwala usamodzielnic się i uniezależnić od pomocy. Podnosi poczucie własnej wartości i samoocenę. Pomaga zwalczyć zjawiska patologiczne, takie jak alkoholizm, narkomania.

Przesłanką do realizacji projektu była trudna sytuacja na rynku pracy w województwach: warmińsko-mazurskim i podlaskim. Stopa bezrobocia wynosiła odpowiednio ok. 28% i 15%, co powodowało, iż pozyskanie pracy przez osoby bezdomne było szczególnie trudne.

Także skala problemu, jakim jest bezdomność stanowiła jedną z przesłanek do realizacji projektu. Według szacunków Stowarzyszenia Monar problem ten mógł dotyczyć nawet 300 tys. osób. Co więcej jako współwystępujące z bezdomnością wymieniane są inne niekorzystne społecznie zjawiska: alkoholizm, narkomania, przestępczość, prostytucja, przemoc w rodzinie, żebractwo, rozprzestrzenianie chorób, problemy psychiczne i emocjonalne.

II. Przygotowanie projektu

W procesie przygotowania projektu szczególnie istotne było dokonanie diagnozy, w jaki sposób aktywnie pomóc osobom bezdomnym i dopasować instrumenty do potrzeb beneficjentów ostatecznych. Projekt przewidywał pracę z bardzo specyficzną, trudną grupą odbiorców. Należało również przewidzieć potencjalne bariery i środki zaradcze związane z przewidywanym przerywaniem udziału i rotacją osób objętych projektem. W tym celu w ośrodkach zatrudniono psychologów, których zadaniem była opieka nad bezdomnymi i dbanie o wysoki poziom motywacji.

III. Do kogo projekt był skierowany

Projekt był adresowany do osób bezdomnych, długotrwale bezrobotnych, przeważnie z problemem alkoholowym. Osoby te przebywały w ośrodkach stowarzyszenia Monar na terenie województw: podlaskiego i warmińsko-mazurskiego. Początkowo zaplanowano objęcie wsparciem grupy 60 osób. Ostatecznie w projekcie udział wzięło 81 osób. Różnica wynikała z rotacji – osoby bezdomne przerywające program były zastępowane innymi, spełniającymi kryteria kwalifikacyjne.

IV. Cel projektu

Celem projektu była poprawa psychospołecznego funkcjonowania osób bezdomnych, głównie poprzez aktywizację zawodową. W projekcie założono zdobycie nowych kwalifikacji przez grupę 60 podopiecznych stowarzyszenia. Przyjęto również, że 8 osób zdobędzie zatrudnienie, a kolejne 8 podejmie dalsze kształcenie. Do rezultatów „miękkich” zaliczono: podniesienie poczucia własnej wartości i satysfakcji z życia. Przyjęto, iż zwiększy się także aktywność osób objętych projektem i dążenie do większej samodzielności.

V. Działania w projekcie

Działania w projekcie zostały zaplanowane dwustopniowo. W pierwszej części beneficjenci otrzymali trening i wsparcie psychologiczne, nastawione głównie na rozwój kompetencji miękkich i wpłynięcie na postawy. W ramach pakietu szkoleń osoby bezdomne przeszły:

- trening motywacyjny;
- trening poznania samego siebie;
- trening radzenia sobie ze stresem;
- trening przedsiębiorczości i aktywnego poruszania się po rynku pracy.

W ramach przygotowania do szkoleń zawodowych beneficjenci mieli również zapewnione indywidualne doradztwo zawodowe, w trakcie którego oceniano preferencje i zdolności do rozwoju w ramach poszczególnych zawodów.

Drugim elementem wsparcia beneficjentów były wybierane zgodnie z ich preferencjami szkolenia i kursy. Między innymi były to:

- kursy ogólnobudowlane;
- kursy prawa jazdy;
- opiekunki społecznej;
- kucharza;
- szwaczki;
- operatora wózków widłowych;
- spawacza.

Każdy kurs obejmował min. 130 godzin zajęć. Do tego każdy z beneficjentów przeszedł podstawowe szkolenie z zakresu obsługi komputera w wymiarze 60 godzin.

VI. Napotkane problemy i sposób ich rozwiązywania

Realizatorzy projektu napotkali dwa typy problemów w trakcie realizacji. Pierwszy dotyczył kwestii mentalności i motywacji beneficjentów ostatecznych. Był to problem w pewnym sensie znany już na etapie przygotowywania projektu. Osoby bezdomne stanowiły bowiem trudną, wymagającą grupę. Zdarzały się przypadki opuszczania placówek opiekuńczych lub przerywania kursu. Wówczas na wolne miejsca wprowadzano nowe osoby. Również w każdym z trzech ośrodków został zatrudniony psycholog, którego rolą było wspieranie bezdomnych i wzmacnianie ich motywacji do ukończenia kursów.

Innej natury problemem były kłopoty z zachowaniem płynności finansowej. Przyczyną był wymóg wydania 80% posiadanej transzy, jako warunek wystąpienia z kolejnym wnioskiem o płatność. Pozostałe 20 procent nie starczało na okres od złożenia wniosku do wypłacenia kolejnej transzy, co utrudniało normalne funkcjonowanie.

VII. Efekty

Ostatecznie w projekcie wzięło udział 81 osób, w odniesieniu do zakładanych 60 osób bezdomnych. Z tej liczby:

- w treningu motywacyjnym uczestniczyło 59 z zakładanych 60;
- w treningu redukcji stresu uczestniczyło 58 z zakładanych 60;
- w treningu poznania siebie uczestniczyło 60 z zakładanych 60;
- w spotkaniach z doradcą zawodowym wzięło udział 60 osób z zakładanych 60;
- w treningu z przedsiębiorczości uczestniczyło 60 z zakładanych 60;
- w kursach komputerowych uczestniczyło 57 z zakładanych 60;
- kursy zawodowe ukończyły 53 osoby z zakładanych 60 (średnio na każdą osobę przypadło ok. 130 godzin kursów).

W ramach przeprowadzonej ewaluacji stwierdzono korzystną zmianę w ocenie własnej sytuacji wśród beneficjentów, większą pewność siebie, wzrost wiedzy dotyczącej aktywnego poszukiwania pracy oraz zakładania własnej działalności gospodarczej. Beneficjenci wskazali również na poprawę umiejętności radzenia sobie ze stresem, a także zwiększenie umiejętności obsługi komputera.

Przedstawione w ankietach opinie beneficjentów pokazały duże zadowolenie z udziału w projekcie i korzystny wpływ na ich funkcjonowanie, postrzeganie własnej sytuacji życiowej.

Sukcesem projektu było także duże zainteresowanie podobnymi działaniami ze strony podopiecznych z innych placówek Stowarzyszenia. W związku z czym został napisany podobny wniosek, skierowany tym razem tylko do bezdomnych kobiet.

Projekt „Nowy zawód - nowe życie” był największym tego typu przedsięwzięciem, przeprowadzonym do tej pory przez Stowarzyszenie. Spośród przeszkolonych osób ok. 20 usamodzielniało się i znalazło stałe zatrudnienie.

VIII. Komentarz

Projekt zasługuje na uznanie z chociażby z tego względu, iż udało się doprowadzić do zatrudnienia 20 osób z bardzo trudnej grupy uczestników. Wydaje się, że podstawą pozytywnych rezultatów było staranne planowanie i zachowanie określonej sekwencji udziału beneficjentów ostatecznych w działaniach projektu. Najpierw

przeprowadzono trening kompetencji miękkich i kurs komputerowy – tworząc niejako bazę do dalszych działań. Następnie, już po sesji z doradcą, przy uwzględnieniu preferencji beneficjentów, przeprowadzono kursy zawodowe.

Także na etapie planowania projektu przewidziano trudności w zakresie motywacji uczestników i przygotowano się na to odpowiednio. Wsparcie psychologiczne oferowane przez cały czas zostało bardzo pozytywnie ocenione w ankietach ewaluacyjnych i przyczyniło się do utrzymania wysokiej skuteczności.

Nazwa projektu	Uczymy się pracować zawodowo!
Realizator	Stowarzyszenie Monar Warszawa, województwo mazowieckie
Okres realizacji	02.2006 – 12.2006
Działanie	1.5
Obszar realizacji	województwa: łódzkie, śląskie i mazowieckie
Budżet projektu	357 411,76 zł
Więcej informacji	www.monar.pl

I. Przesłanki realizacji projektu

Na bazie wieloletnich doświadczeń Stowarzyszenia Monar w terapii uzależnień zauważono, jak wielkie znaczenie dla sukcesu ma aktywizacja osób uzależnionych i zdobycie przez nie pracy. Sam problem uzależnienia od narkotyków i substancji psychoaktywnych nabiera coraz większego znaczenia. Po wymienione substancje sięgają coraz młodsze osoby. Z danych Instytutu Psychiatrii i Neurologii w Warszawie wynika, że blisko jedna trzecia nieletnich miała kontakt z narkotykami. W ośrodkach Monaru na terenie całego kraju w czasie przygotowywania projektu przebywało ponad 2200 osób na różnym etapie leczenia.

Często problem bezrobocia i uzależnienia łączą się ze sobą i wzajemnie na siebie wpływają. Bezrobocie może być przyczyną uzależnienia, które z kolei potęguje problem i utrudnia powrót do normalnej aktywności. Młodzi ludzie zmagający się z nałogiem mają zaniżoną samoocenę, problemy z koncentracją i systematycznością. Do tego nakładają się problemy społeczne: wysoka stopa bezrobocia wśród młodzieży, brak doświadczenia, często nieukończona edukacja i brak przygotowania zawodowego. Osoby uzależnione są często zagrożone wykluczeniem społecznym lub pojawieniem się zachowań kryminogennych. W związku z tak zdiagnozowanym problemem pojawiła się koncepcja, by poprzez zastosowanie metod aktywizacyjnych przywrócić grupę młodych ludzi do normalnego, samodzielnego funkcjonowania w społeczeństwie.

Do powstania projektu przyczyniły się również wcześniejsze doświadczenia i obserwacje Stowarzyszenia w pracy z młodzieżą uzależnioną. W ramach działalności Monaru przygotowano kilka zbliżonych projektów, których celem było zawodowe aktywizowanie osób będących w trudnej sytuacji życiowej.

II. Przygotowanie projektu

W trakcie przygotowania projektu godne podkreślenia wydaje się przeprowadzenie konsultacji i spotkań informacyjnych z kadrą ośrodków i potencjalnymi beneficjentami. Dzięki takiemu działaniu z jednej strony przedstawiono możliwe do osiągnięcia korzyści wynikające z udziału w projekcie. Z drugiej - zebrano opinie i informacje zwrotne na temat pomysłu i ewentualnej przydatności/użyteczności projektu dla beneficjentów.

III. Do kogo projekt był skierowany

Projekt skierowany był do 66 młodych, bezrobotnych ludzi, zagrożonych wykluczeniem społecznym:

- w trakcie terapii uzależnień lub do roku po jej zakończeniu;
- pochodzących z ośrodków województwa dolnośląskiego, łódzkiego, mazowieckiego i śląskiego.

Podczas rekrutacji zachowano zasadę równości szans dla kobiet i mężczyzn, niemniej ze względu na strukturę demograficzną ogółu uzależnionych większość osób biorących udział w projekcie stanowili mężczyźni (55). Liczba beneficjentów ostatecznych była wyższa o 21 od początkowo zakładanych 45 osób. Było to spowodowane wycofywaniem się młodych ludzi z programu i przyjmowaniem na ich miejsce nowych osób. Wszystkie moduły zaplanowane podczas projektu ukończyły 24 osoby, co w ocenie autorów było i tak dużym sukcesem.

W procesie rekrutacji kwalifikowano do udziału w projekcie tylko osoby z minimum 6-miesięcznym stażem, na wyższym etapie terapii. Każda osoba przechodziła także indywidualną rozmowę z psychologiem, który oceniał poziom motywacji do ukończenia kursu.

IV. Cel projektu

W odpowiedzi na zdiagnozowane problemy młodych, uzależnionych osób na rynku pracy założono wsparcie przy użyciu metod aktywizacyjnych. Głównym celem była poprawa mobilności i zdolności do samodzielnego szukania pracy, podniesienie kompetencji miękkich beneficjentów, a także wpłynięcie na samoocenę i poczucie pewności siebie.

Założono przeszkolenie zawodowe w kilku specjalnościach 45 osób. Efektem podjętych działań miało być zatrudnienie 8 beneficjentów i skierowanie 8 kolejnych do dalszego kształcenia.

V. Działania w projekcie

Projekt zakładał objęcie beneficjentów wsparciem psychologicznym i zawodowym. Miał dostarczyć wiedzy na temat aktywnego poszukiwania pracy, a także o zasadach rozpoczynania własnej działalności gospodarczej i związanych z tym obowiązkach. Projekt składał się z dwóch modułów:

- treningów psychologicznych, obejmujących takie zagadnienia, jak m.in. radzenie sobie z trudnymi sytuacjami, komunikacja interpersonalna, aktywne poszukiwanie pracy, podstawy przedsiębiorczości oraz doradztwo zawodowe dla 45 osób;
- kursów zawodowych – obejmujących przyuczenie do wybranego zawodu, w tym „Wykończenie wnętrza”, „Glazurnik, posadzkarz”, „Sprzedawca ze znajomością kas fiskalnych i komputerowych programów sprzedaży”, „Topsy, manicure, pedicure” dla 45 osób.

Łącznie w ramach pierwszego modułu przypadało 100 godzin wsparcia, w ramach szkoleń zawodowych od 190-214 godzin nauki. Wszyscy beneficjenci otrzymali zaświadczenia i dyplomy zgodne z wymogami MENiS.

VI. Napotkane problemy i sposób ich rozwiązywania

Podstawowy problem napotkany w trakcie realizacji projektu wiązał się z rotacją uczestników. Aż 21 osób nie kontynuowało udziału w drugim etapie projektu. Wiązało się to głównie z porzuceniem terapii – co świadczy o tym, jak poważnym problemem jest uzależnienie. Mimo starannego, indywidualnie planowanego procesu rekrutacji nie udało się zapobiec rotacji. W związku z tym do drugiego etapu projektu dopuszczono osoby z listy rezerwowej.

Pojawiły się również problemy z płatnościami. Długi termin realizacji wniosków o uruchomienie kolejnych transz powodował, iż pojawiło się wiele opóźnień w regulowaniu należności za wyżywienie lub za honoraria dla opiekunów i trenerów. Był to dość niekorzystny aspekt projektu wpływający negatywnie na wizerunek EFS-u i Stowarzyszenia.

VII. Efekty

W ramach pierwszego modułu na każdego beneficjenta przypadło 100 godzin szkoleń i wsparcia, w ramach modułu drugiego - od 190 - 214 godzin. W module drugim szkolenia „Uczymy się pracować zawodowo” na 45 beneficjentów, którzy rozpoczęli udział, zakończyli go wszyscy, w tym:

- 8 osób ukończyło kurs „Topsy, manicure, pedicure”;
- 14 osób ukończyło kurs „Glazurnik, posadzkarz”;
- 16 osób ukończyło kurs „Wykończenie wnętrza”;
- 7 osób ukończyło kurs „Sprzedawca ze znajomością kas fiskalnych i komputerowych programów sprzedaży”.

Wśród „miękkich” rezultatów projektu warto wymienić: zdobycie konkretnych umiejętności zawodowych, wzrost poczucia własnej wartości i sprawstwa, zmiana postaw wobec własnych możliwości funkcjonowania na rynku pracy, zmiana sposobu myślenia o sobie, motywacja do dalszej nauki, zdobywania nowych doświadczeń, przełamywania barier.

Ponadto uczestnicy projektu nabyli umiejętność poruszania się po rynku pracy i stali się gotowi do podjęcia aktywnych działań w celu znalezienia pracy i utrwalenia w ten sposób efektów leczenia z uzależnienia.

VIII. Komentarz

Projekt jest przykładem „dobrej praktyki” ze względu na fakt, iż udało się osiągnąć sukces i zrealizować wcześniejsze założenia, pomimo iż grupa beneficjentów ostatecznych była jedną z najbardziej wymagających. Problemy, z którymi się zmierzono są bardzo poważne, a leczenie i terapia uzależnień to jedne z podstawowych i największych wyzwań polityki społecznej.

Sukces udało się osiągnąć dzięki kilku czynnikom:

- przeprowadzono dokładny etap planowania i konsultacji, dzięki temu zwiększono szansę na udział uczestników w projekcie i jego użyteczność;
- przewidziano problemy i starano się już na etapie przygotowania projektu zaplanować rozwiązania;
- przeprowadzono staranny, indywidualnie zaplanowany proces rekrutacji – minimalizując ryzyko przerywania udziału w projekcie;
- szkolenia zawodowe poparto treningami psychologicznymi, wpływając na kompetencje miękkie i postawy beneficjentów.

Nazwa projektu	Stwórzmy sobie szansę
Realizator	Fundacja „Wiatrak” Bydgoszcz, województwo kujawsko-pomorskie
Okres realizacji	04.2006 – 05.2007
Działanie	1.5
Obszar realizacji	Bydgoszcz
Budżet projektu	346 294,35 zł
Więcej informacji	www.wiatrak.org.pl

I. Przesłanki realizacji projektu

Bydgoszcz jest 400-tysięcznym miastem położonym w centrum województwa kujawsko - pomorskiego. Jej największą dzielnicą pod względem liczby mieszkańców jest Fordon. W tej swoistej sypialni miasta zamieszkuje około 90 tysięcy osób. Poza dwoma dużymi centrami handlowymi oraz małymi punktami handlowo – usługowymi nie ma tutaj żadnych zakładów pracy.

Z danych Powiatowego Urzędu Pracy dla miasta Bydgoszczy wynika, że w okresie przygotowywania projektu w Fordonie mieszkało 3 236 osób bezrobotnych, z czego 1091 pozostawało bez pracy dłużej niż 24 miesiące. Dla porównania w Bydgoszczy w maju 2005 roku było 19 267 osób bezrobotnych, w tym 5 512 osób bezrobotnych powyżej 24 miesięcy. 20% ogółu bezrobotnych powyżej 24 m-cy mieszka w Fordonie. Powiatowy Urząd Pracy w Bydgoszczy w dniach na przełomie października i listopada 2004 r. przeprowadził ankietyzację mieszkańców Fordonu, pozostających w ewidencji Urzędu powyżej 24 miesięcy. Z przeprowadzonego badania wynika, że wśród osób długotrwale bezrobotnych większość stanowią kobiety, w wieku 45 – 54 lat, z wykształceniem zasadniczym zawodowym i średnim.

To zjawisko w dużym stopniu jest związane z upadkiem zakładów produkcyjnych na początku lat 90. (np. Zakłady Rowerowe Romet) oraz redukcją zatrudnienia w pozostałych przedsiębiorstwach (np. Eltra, Zachem). Wyjątkowo niekorzystna struktura wieku i płci osób bezrobotnych oraz fakt, że ponad 1000 osób przebywa na bezrobociu powyżej 24 miesięcy w pełni uzasadniają potrzebę podjęcia działań aktywizujących i przeciwdziałających procesowi wykluczenia zawodowego i społecznego na obszarze tej dzielnicy.

II. Przygotowanie projektu

W ramach wyżej wspomnianej ankietyzacji Powiatowy Urząd Pracy w Bydgoszczy przeprowadził dodatkowe badania, celem określenia popytu na usługi szkoleniowo - doradcze o profilu aktywizującym wśród bezrobotnych mieszkańców Fordonu. Badaniem objęto 204 osoby pozostające bez pracy powyżej 2 lat (18,7 % populacji). Chęć udziału w takich zajęciach wyraziło ok. 50% ankietowanych osób. Fundacja „Wiatrak” współpracując z PUP mogła w ten sposób przygotować zarówno grupę docelową, jak i zakres proponowanego dla niej wsparcia. Ponadto wykorzystano dotychczasowe doświadczenia w prowadzeniu od 1996 r. ogólnej Poradni Wsparcia oraz Telefonu Zaufania.

III. Do kogo projekt był skierowany

Uczestnikami projektu były osoby zagrożone wykluczeniem społecznym: długotrwale korzystające ze świadczeń pomocy społecznej, bezrobotne powyżej 24 miesięcy. Projekt był skierowany do mieszkańców największej dzielnicy Bydgoszczy - Fordonu. Beneficjentów ostatecznych wyłoniono z grupy 1091 osób długotrwale bezrobotnych. Łącznie 120 osób objętych zostało usługami doradczymi, w tym 48 samymi szkoleniami (2 cykle szkoleniowe - 2 grupy po 12 osób). Udział w projekcie zgodnie z zaplanowaną ścieżką uczestnictwa ukończyło 110 osób (33 mężczyzn i 77 kobiet).

Rekrutacja uczestników projektu została poprzedzona aktywną akcją promocyjną przy wykorzystaniu plakatów i ulotek udostępnionych w Powiatowym Urzędzie Pracy, Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej, w kościołach oraz za pośrednictwem Fordońskiej Spółdzielni Mieszkaniowej w klatkach bloków na terenie Fordonu. Ponadto wykorzystano media lokalne (radio, prasa, telewizja, telewizja kablowa w Fordonie). Każda zgłaszająca się osoba wypełniła ankietę oraz odbyła rozmowę wstępną. Co do zasady preferowano osoby, które dotychczas nie korzystały z projektów współfinansowanych ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego.

IV. Cel projektu

Projekt miał na celu ograniczenie zjawiska wykluczenia społecznego i zawodowego oraz stworzenie szansy do społecznej integracji, wejścia na otwarty rynek pracy, powrotu do czynnego życia zawodowego i zwiększenie zdolności do zatrudnienia dla osób z grup szczególnie wysokiego ryzyka – dla długotrwale bezrobotnych mieszkańców Fordonu, dzielnicy Bydgoszczy.

V. Działania w projekcie

W ramach projektu zrealizowano przewidziane w projekcie zadania:

- opracowano indywidualne plany działań dla beneficjentów ostatecznych;
- zrealizowano warsztaty diagnozujące potencjał zawodowy, możliwości rozwoju oraz podnoszenia kwalifikacji osób z grup szczególnego ryzyka;
- zorganizowano szkolenia kształcące umiejętności potrzebne przy poszukiwaniu pracy (autoprezentacja, pisanie listu motywacyjnego i CV, zachowanie w czasie rozmowy kwalifikacyjnej) oraz związane z odpowiednim funkcjonowaniem w pracy (odpowiedzialność, umiejętność pracy w grupie, organizacja czasu);
- animowano spotkania grup wsparcia;
- umożliwiono uczestnikom udział w kursach obsługi komputerów i języka angielskiego.

W okresie realizacji projektu świadczone usługi doradztwa zawodowego oraz poradnictwa socjalnego, psychologicznego i prawnego. Spotkania te na początku były niedoceniane przez uczestników, jednakże z czasem zaczęły przybywać na nie coraz więcej chętnych.

Inną formą wspierania uczestników projektu był Klub Przedszkolaka, czyli możliwość pozostawienia swoich dzieci pod fachową opieką pedagoga w czasie trwania zajęć projektu. Z rozmów z osobami korzystającymi z tego typu pomocy wynikało, że biorą udział w różnych zajęciach tylko dzięki tej formie pomocy.

VI. Napotkane problemy i sposób ich rozwiązywania

Wielu uczestników zrezygnowało z udziału w projekcie. Najczęściej z przyczyn losowych (rehabilitacja, sanatorium, problemy rodzinne, wyjazdy zagraniczne), ale również z braku gotowości do podjęcia szansy, którą daje udział w tego rodzaju szkoleniu. Kilkoro kandydatów zrezygnowało z uwagi na dogodną sytuację materialną i brak potrzeby starania się o zatrudnienie, a jedyną atrakcyjną formą szkoleniową był dla nich kurs komputerowy i kurs języka angielskiego, stąd ich obecność na rozmowie. Wymagana regulaminem uczestnictwa konieczność udziału we wszystkich modułach projektu zniechęcała tych kandydatów. Rozmowa rekrutacyjna była doskonałą formą selekcji uczestników i wybrania tych, których udział w projekcie miał szansę przynieść wymierne korzyści.

VII. Efekty

Udział w projekcie zgodnie z zaplanowaną ścieżką uczestnictwa ukończyło 110 osób. Odnotowano rezygnację 10 beneficjentów ostatecznych w trakcie realizacji projektu: 2 osoby podjęły pracę, 8 natomiast nie spełniło kryterium udziału w szkoleniach wymaganych do uzyskania certyfikatu.

Na 48 uczestników rozpoczynających szkolenia 38 otrzymało certyfikaty ich ukończenia. Powołanie Klubu Integracji Społecznej możliwe było dzięki współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy oraz Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Bydgoszczy i Fordońską Spółdzielnią Mieszkaniową.

W uczestnikach działań aktywizujących wzbudzona została motywacja do poszukiwania i uzyskania zatrudnienia oraz do traktowania pracy, jako sposobu utrzymania siebie i rodziny. Pozyskali oni umiejętności komunikacyjne przydatne podczas rozmów z pracodawcą i współpracownikami, nabyli kluczowe umiejętności pracownicze i interpersonalne, np. umiejętność pracy w zespole, gospodarowania czasem, samodzielność, dokładność, wytrwałość, cierpliwość, odpowiedzialność, koncentracja na wynikach pracy, akceptacja krytyki i pochwał, branie pod uwagę różnych sugestii i instrukcji, a także umiejętność zwracania się o pomoc. Nauczyli się ponadto odpowiedniej autoprezentacji, wyrażania swoich zdolności, potrzeb i oczekiwań, byli w stanie samodzielnie zatroszczyć się o podniesienie kwalifikacji lub zmianę profilu działalności zawodowej zgodnie z potrzebami rynku. Poprzez doradztwo indywidualne zapewniona została pomoc w ustaleniu realistycznych celów zawodowych.

Po zakończeniu projektu 2 osoby rozpoczęły działalność gospodarczą, natomiast 22 osoby podjęły pracę. Dla pozostałych 22 osób, które nie podjęły aktywizacji zawodowej po 6 miesiącach od zakończenia projektu, zostały zorganizowane spotkania w Powiatowym Urzędzie Pracy w celu wzbudzenia motywacji do poszukiwania pracy. Choć brak dokładnych informacji na temat losów tych osób, to jednak nie są oni w większości już klientami PUP jako bezrobotni.

Po realizacji projektu powstała publikacja „Stwórzmy innym szansę” ilustrowana zdjęciami, prezentująca historię projektu, działania i ich efekty.

VIII. Komentarz

Projekt był efektem znajomości problemów największej dzielnicy Bydgoszczy - Fordonu oraz wieloletnich doświadczeń Fundacji „Wiatrak” w pracy z osobami długotrwale bezrobotnymi i zagrożonymi wykluczeniem społecznym.

Klub Integracji Społecznej oraz Klub Przedszkolaka jako alternatywne formy wspierania uczestników projektu spełniły swoje zadania. Obie z powodzeniem można wykorzystać w innych projektach adresowanych do osób bezrobotnych, szczególnie do kobiet nieaktywnych zawodowo z powodu sprawowania opieki nad dziećmi.

Z rozmów z osobami korzystającymi z tego typu pomocy wynikało, że biorą udział w różnych zajęciach tylko dzięki tej formie pomocy.

Osiągnięto więcej niż satysfakcjonujący rezultat, jeśli chodzi o liczbę osób, które wróciły na rynek pracy: 2 osoby rozpoczęły działalność gospodarczą, natomiast 22 osoby podjęły pracę. Założenia były o wiele bardziej pesymistyczne i wynikały z analizy tragicznej sytuacji dzielnicy, jeśli chodzi o dostępność miejsc pracy. Planowany we wniosku efekt zatrudnieniowy to 12 osób w ciągu pół roku, w tym 4 osoby na zasadzie subsydiowanego zatrudnienia.

Oryginalnym pomysłem było wydanie kroniki projektu, przygotowanej przez uczestników drugiego cyklu aktywizacyjno-szkoleniowego. W publikacji zamieszczono szereg wypowiedzi uczestników, niektóre z nich warto w tym miejscu przytoczyć, świadczą one bowiem najdobitniej o efektach projektu:

„(...)jestem gotowa do zmian, nabrałam pewności siebie i mam nadzieję, że to czego nauczyłam się, zaowocuje znalezieniem pracy. Zachęcam do wzięcia udziału w tego rodzaju projekcie: nic nie tracisz, a możesz wiele zyskać!(...)”.

„(...)Czym jest projekt „Stwórzmy sobie szansę”???

- wiarą w siebie i motywacją do zmian w swoim życiu
- odblokowaniem otwartości i pozytywnego myślenia
- zaangażowaniem w podjęcie szansy znalezienia godnej pracy(...)”.

Cytat za: Przewodnik uczestnika projektu „Stwórzmy Sobie Szansę” wydany przez Fundację „Wiatrak”, Bydgoszcz 2006 r.

Nazwa projektu	Aktywność popłaca – wsparcie i aktywizacja osób zagrożonych wykluczeniem społecznym
Realizator	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Bielsku-Białej Bielsko-Biała, województwo śląskie
Okres realizacji	12.2006 – 03.2008
Działanie	1.5
Obszar realizacji	Bielsko-Biała
Budżet projektu	462 415 zł
Więcej informacji	http://www.mops.bip.wizja.net/ http://www.zaradni.eu/

I. Przesłanki realizacji projektu

Dane dotyczące sytuacji na rynku pracy w mieście Bielsko-Biała wskazywały na stały wzrost liczby osób długotrwale bezrobotnych (mimo spadku ogólnej liczby bezrobotnych) – w tym stały wzrost liczby osób objętych pomocą społeczną. Z doświadczeń MOPS wynikało, iż do głównych grup klientów należały osoby bezdomne (liczba rodzin objętych wsparciem z tytułu bezdomności wzrosła dwukrotnie), osoby uzależnione od alkoholu, młodzież z rodzin dysfunkcyjnych. Z doświadczeń tych wynikało też, iż osoby zagrożone wykluczeniem społecznym wymagają szczególnego i zindywidualizowanego podejścia oraz aktywnego wsparcia na każdym etapie procesu aktywizacji zawodowej. O skuteczności takiego właśnie zindywidualizowanego, aktywnego i wielostronnego wsparcia Ośrodek przekonał się w trakcie realizacji projektu „Przeciw bezradności”, wdrażanego w ramach Phare RZL 2002. W ramach tego projektu testowano różnorodne i aktywne formy wsparcia dla klientów MOPS. Był to pierwszy tego typu projekt realizowany przez ośrodek. Wobec sukcesu jakim zakończył się ten projekt, postanowiono kontynuować wdrażanie jego filozofii i zastosowanych w jego ramach instrumentów w nowym projekcie współfinansowanym przez EFS w ramach Działania 1.5. SPO RZL.

II. Przygotowanie projektu

Projekt przygotowano wzorując się na doświadczeniach w zakresie doboru form wsparcia wyniesionych z projektu Phare RZL 2002. Wnioskodawca przed złożeniem wniosku aplikacyjnego przeprowadził badanie ankietowe wśród pracowników socjalnych. Jego celem było precyzyjne rozeznanie zapotrzebowania na różne formy wsparcia, które następnie zostały zaproponowane we wniosku.

Pracownicy socjalni wytypowali spośród swoich klientów potencjalnych beneficjentów projektu (posługując się przygotowanymi wcześniej kryteriami formalnymi opracowanymi na podstawie identyfikacji grup szczególnego ryzyka). Powstała w ten sposób lista potencjalnych beneficjentów oraz szczegółowa diagnoza ich sytuacji i potrzeb.

Również jeszcze przed złożeniem wniosku nawiązano współpracę z pracodawcami, którzy wyrażali zainteresowanie organizacją staży zawodowych (przygotowania zawodowego w miejscu pracy) dla potencjalnych beneficjentów projektu. Ta forma wsparcia była z powodzeniem testowana w ramach wspomnianego projektu Phare RZL.

Założenia wniosku skonsultowano także z Powiatowym Urzędem Pracy. Ustalono też zasady przyszłej współpracy z PUP w celu uniknięcia dublowania się działań na rzecz beneficjentów (spisano formalne porozumienie w tym zakresie) i założono konsultowanie indywidualnych ścieżek wsparcia beneficjentów. Projekt także w sposób nieformalny (tzn. *de facto*, a nie *de jure*) stanowił komponent społeczny miejskiego programu rewitalizacji bielskiej Starówki.

III. Do kogo projekt był skierowany

Projekt adresowany był do 60 osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, którym zaproponowano indywidualne ścieżki wsparcia:

- 16 osób w ramach grupy stanowiły osoby długotrwale bezrobotne;
- 19 osób długotrwale korzystało z pomocy społecznej;
- 16 osób pochodziło ze środowisk zagrożonych dysfunkcją społeczną;
- 6 osób było osobami bezdomnymi;
- 3 poddane były procesowi leczenia alkoholizmu.

Wśród nich było też kilku byłych więźniów. Ponadto dla pełnej charakterystyki grupy beneficjentów ostatecznych należy przytoczyć, że:

- 60% wszystkich beneficjentów stanowiły kobiety;
- 26% stanowiły osoby w wieku 18-24 lat;
- 68% osoby w wieku 25-50 lat;
- 6% osoby w wieku powyżej 50 roku życia.

Była to więc grupa dość różnorodna; skoncentrowano się na grupach w najgorszym położeniu socjalnym i na klientach „najtrudniejszych” z punktu widzenia skuteczności pracy socjalnej.

Ustalono, iż największe problemy beneficjentów, na jakich należy się skoncentrować w ramach projektu, to:

- negatywne postawy: apatia, brak wiary we własne siły, poczucie bezradności, problemy z poczuciem odpowiedzialności za własny los i swoją sytuację ekonomiczną;
- brak umiejętności wchodzenia w prawidłowe relacje społeczne;
- brak wiedzy o własnych predyspozycjach zawodowych i osobowościowych;
- brak lub nieaktualne kwalifikacje zawodowe;
- brak doświadczenia zawodowego;
- brak umiejętności i wiedzy w zakresie poruszania się po rynku pracy.

Projekt zaadresowany był także do pracowników MOPS – urzędników pierwszego kontaktu i pracowników socjalnych. Zaplanowano w nim bowiem szereg działań mających przeciwdziałać zjawisku wypalenia zawodowego, służących lepszemu zrozumieniu problemów osób zagrożonych wykluczeniem społecznym i podniesieniu efektywności pracy.

IV. Cel projektu

Celem projektu było podniesienie wśród osób z grup zagrożonych wykluczeniem społecznym wiedzy o ich osobistych predyspozycjach zawodowych, wyzwolenie

w nich siły do przezwyciężenia trudności życiowych oraz aktywnego udziału w procesie nabywania kwalifikacji i umiejętności zawodowych, tak aby zwiększyły szansę na wejście w rynek pracy oraz integrację ze społeczeństwem.

V. Działania w projekcie

W ramach projektu zrealizowano następujący pakiet usług dla beneficjentów:

- badanie predyspozycji zawodowych i wyznaczenie ścieżek kariery zawodowej (dla wszystkich beneficjentów);
- wsparcie psychologiczne służące zmotywowaniu, ułożeniu planu rozwiązania problemów osobistych i rodzinnych – realizowane zarówno w formach grupowych, jak i indywidualnych (dla wszystkich beneficjentów);
- treningi interpersonalne (dla 50 osób);
- szkolenia zawodowe (opracowane na podstawie wyników ankiety wśród beneficjentów oraz badań lokalnego rynku pracy) – przy czym były to indywidualnie dobrane szkolenia (m.in. obsługa pił mechanicznych, projektowanie ogrodów, obsługa wózków widłowych, opiekunka społeczna, spawanie, księgowość komputerowa, technolog robót wykończeniowych), kursy trwały od 30 do 300 godzin;
- warsztaty edukacyjne dla 30 osób, którym zaproponowano tę formę obok klasycznych szkoleń zawodowych;
- podstawowy kurs języka angielskiego (dla 12 osób);
- przygotowanie zawodowe w miejscu pracy (dla 10 osób) – większość odbywała się u „pozyskanego” do projektu właściciela firmy ogrodniczej;
- poradnictwo zawodowe i pomoc w poszukiwaniu pracy.

Beneficjenci uczestniczyli w indywidualnych ścieżkach wsparcia na podstawie opracowanego wcześniej planu oraz umowy zawartej z MOPS. Plan zawierał szczegółowy harmonogram pracy, co samo w sobie miało często wartość terapeutyczną. Każda z osób uczestniczyła tylko w tych formach wsparcia, które zostały indywidualnie dobrane w ramach fazy diagnostycznej i planistycznej – w oparciu o diagnozę problemów i analizę szans.

Ponadto, w ramach działań adresowanych do pracowników MOPS, równolegle zamówiono i zrealizowano szkolenia i warsztaty dotyczące zasad pracy w ramach kontraktu socjalnego oraz technik przeciwdziałania wypaleniu zawodowemu. Zorganizowano także „warsztaty superwizyjne” dla kadr MOPS, podczas których omawiano przypadki poszczególnych beneficjentów projektu i sposoby radzenia sobie z sytuacjami trudnymi w pracy z grupą.

Do realizacji projektu oddelegowano wyznaczonych pracowników MOPS (praca na pełny etat w wypadku kluczowego personelu – finansowana ze środków projektu) oraz wynajętych do projektu trenerów, psychologa i terapeutę. Szkolenia realizowano przy pomocy wynajętych firm szkoleniowych.

VI. Napotkane problemy i sposób ich rozwiązywania

Niektóre ze stosowanych instrumentów towarzyszących nie były wcześniej stosowane przez MOPS. Dotyczyło to wypłaty stypendiów szkoleniowych. W tym wypadku wsparcie uzyskano w Powiatowym Urzędzie Pracy, który „na roboczo” podzielił się swoimi doświadczeniami z kolegami z MOPS.

Ponadto kłopoty pojawiały się także we współpracy z niektórymi beneficjentami, aczkolwiek były to wypadki sporadyczne. Dwie osoby nie przystąpiły do praktyk zawodowych w uzgodnionym terminie. Niezwykle pomocna w takich przypadkach okazała się postawa pracodawcy, u którego zorganizowano praktyki. Podobne problemy wystąpiły też w wypadku niektórych szkoleń i związane były z niską motywacją beneficjentów i nieprzestrzeganiem przez nich uzgodnionego harmonogramu. W jednym wypadku doprowadziło to do wycofania się organizatora szkoleń z projektu. Działania w tych wypadkach także jednak ostatecznie zrealizowano – dzięki skutecznej interwencji zaangażowanego do projektu terapeuty i psychologa.

VII. Efekty

Wszystkie założone cele i rezultaty projektu zostały osiągnięte, a nawet przekroczone. We wniosku ostrożnie założono, iż w rezultacie realizacji projektu pracę uzyska 8 osób. Ostatecznie pracę uzyskało 19 osób.

Zdaniem koordynatora projektu w 100% osiągnięto też wszystkie założone rezultaty miękkie. Pracownicy odnotowali pozytywne zmiany w zachowaniu i wyglądzie beneficjentów, mogące świadczyć o zaistniałych zmianach. Uczestnicy zaczęli dbać o swój wizerunek, stawali się aktywnymi, otwartymi, nie spóźniali się, brali sprawy we własne ręce. Przytaczane są przykłady podejmowania działalności gospodarczej. Najbardziej przekonującą informacją na ten temat jest jednak ta, że zdecydowana większość ówczesnych beneficjentów uczestników projektu nie korzysta już dziś z pomocy społecznej.

W ramach projektu przeprowadzono też remont i adaptację zaniedbanego lokalu użytkowego, w którym funkcjonował istotny dla realizacji projektu Punkt Wsparcia. Punkt ten przeobraził się i obecnie funkcjonuje jako Klub Integracji Społecznej - po wprowadzeniu tej formy wsparcia jako instrumentu ustawowego.

VIII. Komentarz

Projekt należy uznać za „dobrą praktykę” z kilku powodów, m.in.:

- w jego ramach zrealizowano formy wsparcia o zindywidualizowanym charakterze, oparte na szczegółowej i rzeczywistej diagnozie potrzeb i możliwości beneficjentów; realizację projektu poprzedziła szczegółowa analiza i rozeznanie potrzeb (przy wykorzystaniu doświadczeń pracowników socjalnych, a nie wyłącznie wyników badań czy analiz);
- wsparcie ujęto w ramy indywidualnych planów i ścieżek rozwoju – opracowanych dla każdego beneficjenta;
- słusznie założono, iż wsparcie w obszarze rozwoju zawodowego nie może być często skuteczne, jeśli nie poprzedza go i nie towarzyszy mu wsparcie dotyczące rozwiązywania problemów osobistych, poziomu motywacji, likwidowania barier psychologicznych itp.;
- stacjonarne i teoretyczne szkolenia zawodowe uzupełniono praktykami zawodowymi; praktyki zorganizowano w ramach aktywnej i bliskiej współpracy z pozyskanymi do projektu pracodawcami;
- projekt zrealizowano sprawnie i terminowo, zarządzanie było skuteczne, osiągnięto wszystkie zakładane produkty i rezultaty;
- projekt może stanowić przykład budowania doświadczenia i ciągłego ulepszania rozwiązań „z projektu na projekt”, opracowano go w oparciu o doświadczenia z realizacji poprzedniego projektu w ramach Phare RZL – rozszerzając

spektrum instrumentów, wykorzystując negatywne i pozytywne doświadczenia, dopracowując instrumenty wsparcia;

- projekt może stanowić przykład efektywnej współpracy MOPS i PUP; ponadto MOPS w Bielsku-Białej zadbał także o to, by projekt wpisał się w szersze działania rewitalizacyjne prowadzone przez władze miasta (czyniąc to jakby „przy okazji”, tego wymiaru projektu nie przedstawiono nawet we wniosku o dofinansowanie).

Nazwa projektu	Impuls
Realizator	Powiatowy Urząd Pracy dla Miasta Torunia – Toruń, województwo kujawsko - pomorskie
Okres realizacji	01.2007 – 12.2007
Działanie	1.5
Obszar realizacji	Toruń
Budżet projektu	143 458,82 zł

I. Przesłanki realizacji projektu

Niepokój pracowników PUP budziła rosnąca grupa osób długotrwale bezrobotnych, którzy stanowią szczególnie defaworyzowaną grupę na rynku pracy, wymagającą pomocy poprzez zapewnienie im form wsparcia dostosowanych do ich potrzeb, tak aby można ich było skutecznie aktywizować.

II. Przygotowanie projektu

W trakcie przygotowywania projektu zastosowano zasadę empowerment polegającą w przypadku tego projektu na skonsultowaniu z potencjalnymi beneficjentami ostatecznymi preferowanych przez nich form wsparcia oraz zakresu planowanych szkoleń.

III. Do kogo projekt był skierowany

Grupę docelową projektu stanowiło 31 osób bezrobotnych (w tym 6 osób niepełnosprawnych) powyżej 25 roku życia z wykształceniem zasadniczym zawodowym lub średnim, zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy dla Miasta Torunia przez okres ponad 24 miesięcy.

Osoby te miały problemy z odnalezieniem się na rynku pracy i poruszaniem się po nim. Nie potrafiły efektywnie zaprezentować się przed pracodawcą. Nie posiadały one dostatecznych kwalifikacji zawodowych do wykonywania pracy lub ich kwalifikacje uległy dezaktualizacji wobec wymagań lokalnego rynku pracy.

Pierwotnie projekt przewidywał udział 30 beneficjentów ostatecznych. Z uwagi na fakt rezygnacji jednego z uczestników, na jego miejsce została przyjęta do projektu kolejna osoba z listy rezerwowej.

Rekrutacja uczestników projektu przebiegała według poniższego algorytmu:

- kwerenda potencjalnych beneficjentów ostatecznych w bazie danych systemu informatycznego „Puls” rejestrującego bezrobotnych w systemie PUP - doradca zawodowy wraz z koordynatorem dokonali wydruków informacji o osobach bezrobotnych spełniających kryteria projektu;
- zaproszenie potencjalnych uczestników na spotkanie informacyjne o projekcie w siedzibie PUP;
- rozmowy z doradcą zawodowym mające na celu dokonanie wyboru uczestników projektu – opracowanie listy podstawowej i rezerwowej uczestników;
- podpisanie umowy towarzyszenia określającej oczekiwania i zobowiązania

beneficjenta ostatecznego co do zakresu jego/ jej udziału w projekcie, równoznacznej z ostatecznym zakwalifikowaniem danej osoby do udziału w projekcie.

IV. Cel projektu

Zgodnie z wnioskiem o dofinansowanie, celem projektu było udzielenie wsparcia 31 osobom bezrobotnym powyżej 24 miesięcy (w tym 6 osobom niepełnosprawnym) o wykształceniu zasadniczym i średnim, zagrożonym wykluczeniem społecznym, które ukończyły 25 lat oraz przygotowanie tych osób do powrotu do czynnego życia zawodowego.

V. Działania w projekcie

Projekt zakładał realizację następujących działań:

- szkolenie „Efektywność – Praca – Przedsiębiorczość” (90 godzinne) dla wszystkich uczestników projektu mające na celu odbudowanie aktywnej postawy na rynku pracy, pewności siebie, umiejętności pracy w zespole oraz nabywanie umiejętności w poruszaniu się po rynku pracy, w tym przygotowania dokumentów aplikacyjnych i autoprezentacji podczas rozmowy kwalifikacyjnej;
- poradnictwo zawodowe - w tym opracowanie IPD, opracowanie bilansu predyspozycji zawodowych – po minimum 3 godziny na każdego z 31 uczestników; umożliwiło to osobom bezrobotnym analizę i weryfikację własnych umiejętności i predyspozycji;
- pośrednictwo pracy świadczone na rzecz beneficjentów przez cały okres trwania projektu;
- szkolenia zawodowe dla 15 osób (300 godz./os.) umożliwiające pozyskanie aktualnych kwalifikacji i umiejętności poszukiwanych na rynku pracy, wybór szkolenia był zgodny z zapisami IPD;
- przygotowanie zawodowe dla 15 beneficjentów przez okres 6 miesięcy (1024 godz./os.); w okresie trwania przygotowania zawodowego uczestnicy nabyli nowe umiejętności i kwalifikacje zawodowe.

Każdy beneficjent uczestniczący w przygotowaniu zawodowym otrzymywał w okresie jego trwania stypendium. Przed rozpoczęciem przygotowania zawodowego osoby te zostały skierowane przez Urząd Pracy na obowiązkowe badania lekarskie.

VI. Napotkane problemy i sposób ich rozwiązywania

Po szkoleniu „Efektywność-Praca-Przedsiębiorczość” 1 osoba z uwagi na stan zdrowia zrezygnowała z dalszego uczestnictwa w projekcie. Na jej miejsce została dobrana osoba z listy rezerwowej, która udała się do pracodawcy na formę przygotowania zawodowego. Inna osoba przerwała udział w projekcie z powodu podjęcia zatrudnienia.

VII. Efekty

Udział w projekcie zgodnie z zaplanowaną ścieżką uczestnictwa odbyło 94% beneficjentów ostatecznych (25 kobiet i 4 mężczyzn).

Uczestnicy projektu odbudowali wiarę we własne siły, przełamali bariery wewnętrzne poprzez większe otwarcie się w stosunku do innych osób, nabyli umiejętność auto-prezentacji podczas rozmów z doświadczonymi doradcami Urzędu Pracy, zwiększyli swoją umiejętność poruszania się po rynku pracy. Dodatkowo nabyli umiejętności opracowywania CV i listu motywacyjnego, umiejętność autoprezentacji na pozorowanej rozmowie kwalifikacyjnej, poznali obsługę komputera i poszukiwanie pracy przez Internet.

VIII. Komentarz

Ciekawy kompleksowy projekt wsparcia osób długotrwale bezrobotnych na rynku pracy. Na szczególną uwagę zasługują wskaźniki efektywności udzielanych form wsparcia. Warte zauważenia i docenienia jest 100% wskaźnik wykorzystania szkoleń zawodowych i przygotowania zawodowego u pracodawcy, a także fakt, iż aż 94 % beneficjentów ostatecznych ukończyło projekt zgodnie z zaplanowaną dla nich ścieżką uczestnictwa.

Warta podkreślenia i upowszechnienia jest też innowacyjna forma szkolenia „Efektywność-Praca-Przedsiębiorczość” będąca przygotowaniem beneficjentów ostatecznych do rozpoczęcia działalności gospodarczej poprzez dostarczenie wiedzy merytorycznej w tym zakresie oraz wzmocnienie poczucia własnej wartości. Było to na tyle skuteczne, iż około 30% beneficjentów ostatecznych już po zakończeniu projektu zwróciło się do PUP w Toruniu z wnioskiem o dotację na rozpoczęcie działalności gospodarczej (w projekcie nie była przewidziana ta forma wsparcia).

Za duży sukces należy też uznać fakt, iż nikt z własnej winy nie zrezygnował z uczestnictwa w projekcie skierowanym do tak trudnej grupy osób, jak długotrwale bezrobotni. Jedyne przypadki rezygnacji dotyczyły sytuacji zdrowotnej (1 osoba) i podjęcia zatrudnienia w trakcie trwania projektu (również 1 osoba). Świadczy to o staranności, jaką dołożono przy rekrutacji uczestników projektu.

Nazwa projektu	Aktywna jesień zawodowa 2006
Realizator	Powiatowy Urząd Pracy dla Miasta Torunia Toruń, kujawsko - pomorskie
Okres realizacji	01.02.2006 – 31.12.2006
Działanie	1.5
Obszar realizacji	Toruń
Budżet projektu	246 959,34 zł

I. Przesłanki realizacji projektu

Narastająca liczba długotrwale bezrobotnych w wieku powyżej 50 roku życia w połączeniu z informacją o możliwości uzyskania dodatkowych środków na wsparcie tej grupy były podstawową motywacją do przystąpienia do przygotowania projektu.

II. Do kogo projekt był skierowany

Grupę docelową projektu stanowiło 31 osób (w tym jedna zarekrutowana w trakcie realizacji projektu z listy rezerwowej) bezrobotnych przez okres ponad 24 miesięcy, w wieku powyżej 50-go roku życia, nieposiadających dostatecznych kwalifikacji zawodowych do wykonywania pracy lub których kwalifikacje uległy dezaktualizacji wobec wymagań lokalnego rynku pracy.

Rekrutacja została przeprowadzona według poniższego planu działania:

- wydruk listy potencjalnych beneficjentów ostatecznych projektu w oparciu o moduł PP systemu PULS (system informatyczny do obsługi osób bezrobotnych zarejestrowanych w PUP);
- zaproszenie potencjalnych uczestników projektu na spotkanie informacyjne w siedzibie PUP;
- rozmowy kwalifikacyjne z doradcą zawodowym i psychologiem na temat udziału beneficjentów ostatecznych w projekcie;
- ogłoszenie listy podstawowej i rezerwowej uczestników projektu;
- podpisanie umów towarzyszenia z osobami zakwalifikowanymi do udziału w projekcie, określających zasady udziału w projekcie oraz wzajemne zobowiązania beneficjentów ostatecznych i Powiatowego Urzędu Pracy dla Miasta Torunia.

III. Cel projektu

Celem projektu było zmniejszenie długotrwałego bezrobocia i jego przyczyn oraz przeciwdziałanie marginalizacji społecznej w grupie osób powyżej 50 roku życia, poprzez objęcie uczestników projektu kompleksowym wsparciem w zakresie reintegracji zawodowej.

IV. Działania w projekcie

Projekt przewidywał udzielenie uczestnikom kompleksowego wsparcia poprzez połączenie udzielonej indywidualnej pomocy uczestnikom w formie:

- doradztwa zawodowego (opracowanie IPD oraz bilansu kompetencji zawodowych);
- pośrednictwa pracy;

ze wsparciem grupowym realizowanym poprzez:

- Klub Aktywnego Poszukiwania Pracy;
- zajęcia komputerowe obejmujące także poszukiwanie pracy przez Internet;
- organizację szkoleń zawodowych;
- organizację przygotowania zawodowego w miejscu pracy.

Zrealizowano następujące szkolenia zawodowe:

- „Kurs handlowo – magazynowy” dla 13 osób;
- „Pracownik biurowy z zagadnieniami płacowo – kadrowymi i komputerową obsługą sprzedaży” dla 7 osób;
- „Podstawowy kurs florystyczny” dla 3 osób;
- „Opiekun osób starszych z językiem angielskim” dla 3 osób;
- „Uprawnienia elektroenergetyczne” dla 1 osoby;
- „Prawo jazdy kat. D” dla 1 osoby;
- „Kurs kosztorysowania z zastosowaniem komputera” dla 1 osoby;
- „Księgowość komputerowa” dla 1 osoby;
- „Efektywność – praca – przedsiębiorczość” dla 28 osób.

Ponadto 27 uczestników projektu skorzystało z przygotowania zawodowego w miejscu pracy przez okres 4 miesięcy, a 1 osoba odbyła przygotowanie zawodowe w wymiarze 3 miesięcy.

V. Napotkane problemy i sposób ich rozwiązywania

W trakcie realizacji projektu z dalszego udziału w projekcie zrezygnowały 3 osoby. Jedna z przyczyn osobistych – została zastąpiona przez osobę z listy rezerwowej, kolejna z powodu podjęcia zatrudnienia oraz jedna z powodu długotrwałego wyjazdu za granicę.

Podczas realizacji projektu wystąpił problem z zatrudnieniem psychologa w pełnym wymiarze czasu pracy. Ostatecznie został zatrudniony psycholog o odpowiednich kwalifikacjach, ale w niepełnym wymiarze czasu pracy.

Odstąpiono od zakupu zestawu komputerowego wraz z oprogramowaniem dla psychologa. Wolne środki finansowe wykorzystano na bilety MZK dla beneficjentów i personelu projektu, odtwarzacz DVD, filmy szkoleniowe, a także na wprowadzenia dodatkowej formy wsparcia dla beneficjentów w postaci szkolenia w zakresie przedsiębiorczości. Wszystkie zmiany podyktowane były bieżącymi potrzebami powstałymi w projekcie i posłużyły osiągnięciu zakładanych rezultatów.

VI. Efekty

Liczba osób objętych wsparciem wyniosła 31, tj. 100% wielkości zakładanej (w tym 22 kobiety). 27 osób (w tym 19 kobiet), tj. 87% ogółu, zrealizowało zaplanowaną dla nich ścieżkę uczestnictwa w projekcie podnosząc lub uzupełniając kwalifikacje

zawodowe zarówno podczas szkoleń zawodowych, jak i przygotowań zawodowych w miejscu pracy.

Osiągnięto wszystkie zakładane rezultaty dotyczące liczby osób uczestniczących w poszczególnych formach wsparcia świadczonych w projekcie, tj. w pośrednictwie pracy, poradnictwie zawodowym, poradnictwie psychologicznym, szkoleniach, przygotowaniach zawodowych w miejsc pracy.

Do końca realizacji projektu 11 osób (w tym 7 kobiet), tj. 35% ogółu uczestników, podjęło zatrudnienie.

Porównanie wyników ankiet przeprowadzonych z uczestnikami przed i po udziale w projekcie pozwoliło stwierdzić, że:

- umiejętności w zakresie pisania listów motywacyjnych i CV – zwiększyły się u 26 uczestników (w tym 15 kobiet) tj. u 61% badanych;
- umiejętności w zakresie autoprezentacji – zwiększyły się u 25 uczestników (w tym 17 kobiet), tj. u 81% badanych;
- umiejętności komunikacyjne - zwiększyły się u 19 uczestników (w tym 12 kobiet), tj. u 61% badanych;
- umiejętności pracy w zespole – zwiększyły się u 20 uczestników (w tym 16 kobiet), tj. u 65% badanych;
- motywacja do poszukiwania pracy – zwiększyła się u 19 uczestników (w tym 15 kobiet), tj. u 61% badanych;
- poziom samooceny wzrósł u 20 uczestników (w tym 16 kobiet), tj. u 65% badanych;
- mobilność zawodowa (geograficzna i dotycząca np. zmiany zawodu) wzrosła u 20 osób (w tym 15 kobiet), tj. u 65% badanych;
- wszyscy uczestnicy ocenili, iż spełnione zostały ich oczekiwania względem projektu oraz że projekt był adekwatny do ich potrzeb zawodowych;
- wszyscy ocenili pozytywnie usługi Powiatowego Urzędu Pracy dla Miasta Torunia.

VII. Komentarz

Ciekawy projekt skierowany do trudnej grupy – osób długotrwale bezrobotnych w grupie wiekowej 50+. Zasługuje na docenienie z uwagi na kompleksowość oferowanego wsparcia oraz wysoki wskaźnik efektywności mierzony liczbą osób, które podjęły zatrudnienie w wyniku wsparcia udzielonego podczas realizacji projektu. 11 osób, tj. 35% ogółu uczestników znalazło zatrudnienie, co dla tak wymagającej grupy beneficjentów ostatecznych jest bardzo wysokim wskaźnikiem efektywności projektu.

W opinii koordynatora projektu to kompleksowość zaproponowanych form wsparcia, przy jednoczesnym indywidualnym ich doborze do potrzeb uczestników, była źródłem sukcesu tego projektu. Wydaje się, że jedynym elementem, którego zabrakło w projekcie, była możliwość uzyskania dotacji na rozpoczęcie działalności gospodarczej. W przypadku projektu „Aktywna jesień zawodowa 2006” kilku jego uczestników otrzymało taką pomoc ze strony PUP już po zakończeniu opisywanego projektu.

Nazwa projektu	Aktywizacja - Praca
Realizator	Powiatowy Urząd Pracy we Wrocławiu województwo dolnośląskie
Okres realizacji	02.2007 – 04.2008
Działanie	1.5
Obszar realizacji	województwo dolnośląskie powiat wrocławski miasto Wrocław
Budżet projektu	1 833 514,49 zł
Więcej informacji	www.pup-wroclaw.pl

I. Przesłanki realizacji projektu

Impulsem do podjęcia realizacji projektu „Aktywizacja – Praca” był wysoki odsetek osób długotrwale bezrobotnych, pozostających bez pracy powyżej 24 miesięcy, zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy we Wrocławiu. Odsetek takich osób sięgał ponad 40% w stosunku do ogółu zarejestrowanych.

Na podstawie analizy długotrwale bezrobotnych ustalono, że zdecydowana ich większość (blisko 79%) posiadała niskie, nieprzydatne kwalifikacje zawodowe lub nie miała ich wcale, a 54,6% z tej grupy stanowiły kobiety. W okresie 2 lat przed przystąpieniem do realizacji projektu zaobserwowano również nieznaczny, ale stały wzrost liczby osób pozostających ponad 24 miesiące w ewidencji bezrobotnych. Długi okres pozostawania bez zatrudnienia lub brak doświadczenia zawodowego, brak umiejętności poruszania się na rynku pracy, radzenia sobie z trudnościami życiowymi, niska samoocena i ubóstwo, spychały te osoby na margines społeczny. Również przez pracodawców grupa tych bezrobotnych była negatywnie postrzegana. Taka sytuacja sprawiała, że mimo podejmowania wielu działań, pracownicy PUP mieli duże trudności z wyprowadzeniem długotrwale bezrobotnych na rynek pracy. Po przeanalizowaniu deficytów i barier w podjęciu zatrudnienia uznano, że ta grupa klientów PUP wymaga kompleksowego i wieloetapowego wsparcia, przez różnych specjalistów, zarówno sfery osobowościowo – psychologicznej, jak i zawodowej.

II. Przygotowanie projektu

Projekt został przygotowany w oparciu o przeprowadzoną analizę grupy osób długotrwale bezrobotnych, rozpoznanie ich potrzeb, ustalenie deficytów oraz ich potencjału i możliwości – zarówno potencjalnych beneficjentów, jak też rynku pracy oraz Urzędu Pracy. Głównym źródłem informacji o potrzebach przyszłych beneficjentów i ich oczekiwaniach były ankiety przeprowadzone wśród długotrwale bezrobotnych, pozostających bez zatrudnienia powyżej 24 miesięcy.

III. Do kogo projekt był skierowany

Docelową grupą były osoby długotrwale bezrobotne, pozostające ponad 24 miesiące w rejestracji Powiatowego Urzędu Pracy we Wrocławiu. Założono równy dostęp do projektu kobiet i mężczyzn, bez względu na ich poziom wykształcenia, niepełnosprawność, wiek, staż pracy. Łącznie do projektu przystąpiło 240 osób długotrwale

bezrobotnych, w tym 190 kobiet. Były to głównie osoby, które nie posiadały kwalifikacji zawodowych lub posiadały nieprzydatne na rynku pracy profesje, nie posiadały doświadczenia zawodowego, znajomości języków obcych i obsługi komputera, wykazywały bariery psychologiczne w podjęciu aktywności zawodowej, brak pewności siebie, zaniżoną samoocenę i były dotknięte ubóstwem.

IV. Cel projektu

Celem projektu „Aktywizacja – Praca” było zwiększenie szans powrotu na rynek pracy osób długotrwale bezrobotnych i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu.

V. Działania w projekcie

W ramach działań promocyjnych projektu przeprowadzono akcję plakatową, wydano ulotki, zamieszczono informacje w mediach lokalnych i zorganizowano konferencję na temat długotrwałego bezrobocia i założeń projektowych z udziałem przedstawicieli największych firm wrocławskich, instytucji pozarządowych, uczelni wrocławskich, urzędów pracy z sąsiednich powiatów oraz instytucji szkoleniowych.

W pierwszym etapie projektu każdy uczestnik był objęty usługami doradczymi i warsztatami z zakresu diagnozowania potencjału zawodowego, możliwości rozwoju oraz kwalifikacji zawodowych. Uczestnicy, we współpracy z doradcami zawodowymi, ustalali Indywidualny Plan Działania. Opieka doradcza nad uczestnikami projektu była prowadzona przez cały okres jego trwania. Beneficjenci ostateczni, którzy przejawiali szczególne problemy, byli objęci doradztwem psychologicznym i opieka ta również była prowadzona przez cały okres trwania projektu.

W drugim etapie realizacji projektu przystąpiono do organizacji i przeprowadzenia szkoleń zawodowych oraz z zakresu obsługi komputera, nauki języka angielskiego i mikroprzedsiębiorczości. Kwalifikacje zawodowe zdobyło lub zmieniło 172 osoby. W projekcie zakładano, że szkolenia zawodowe ukończy 200 osób. Różnica spowodowana była rezygnacją 28 osób z uczestnictwa w tej formie wsparcia, z różnych przyczyn, w tym również z powodu podjęcia pracy. Pośrednicy pracy skierowali 62 uczestników do odbywania przygotowania zawodowego w miejscu pracy, a 1 osobę na staż. Nie osiągnięto planowanej liczby 100 osób w tym zakresie, a było to spowodowane zarówno niechęcią uczestników w podjęciu przygotowania zawodowego z uwagi na niskie wynagrodzenie, jak i niechęcią przyjmowania przez niektórych pracodawców osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Celem podniesienia atrakcyjności uczestników projektu na rynku pracy, zorganizowano również kurs języka angielskiego, w którym uczestniczyło 30 osób, a 19 z nich zdecydowało się na przystąpienie do egzaminu i uzyskało certyfikaty ELSA lub FELSA. Również w tym zakresie nie osiągnięto planowanej liczby 170 osób. Nauka języka angielskiego okazała się zbyt trudna dla wielu beneficjentów, niektórzy nie podjęli tego wysiłku, a część beneficjentów na początku szkolenia zrezygnowała z uczestnictwa w nim. Zakładano, że do egzaminu z języka angielskiego, pozwalającego uzyskać certyfikat ELSA przystąpi 50 beneficjentów. Jednak ze względu na wysoki poziom trudności dla niektórych beneficjentów, umożliwiono uczestnikom przystąpienie do egzaminu o niższej skali trudności i uzyskanie certyfikatu FELSA.

Wychodząc naprzeciw nowym wymaganiom rynku pracy, potrzeby umiejętności posługiwania się komputerem, zorganizowano szkolenie z zakresu obsługi komputera, w ramach którego 37 osób uzyskało certyfikat ECDL. Zakładano, że certyfikat taki uzyska 50 beneficjentów, jednak nie wszyscy uczestnicy szkoleń komputerowych przystąpili do egzaminu umożliwiającego zdobycie tego certyfikatu.

Dużym wsparciem dla beneficjentów pozostających w najtrudniejszej sytuacji finansowej była możliwość pokrycia kosztów opieki nad osobami zależnymi, zwrot

kosztów dojazdu, w trakcie uczestnictwa w szkoleniach, zajęciach lub pracy subsydiowanej. Ponadto wszyscy uczestnicy biorący udział w szkoleniach, odbywających przygotowania zawodowe w miejscu pracy lub staże mieli uprawnienia do dodatków, stypendiów szkoleniowych.

Zgodnie z założeniami projektu beneficjenci ostateczni byli objęci wsparciem pośrednictwa pracy. Łącznie z usług pośrednictwa pracy skorzystało 171 osób.

VI. Napotkane problemy i sposób ich rozwiązywania

Problemy z realizacją projektu zaczęły się pojawiać już w pierwszym etapie jego prowadzenia. Znaczna część beneficjentów, którzy zadeklarowali udział w projekcie, oczekiwała gotowych rozwiązań ze strony realizatorów projektu. Oczekiwali, że Urząd Pracy „załatwi” gotową i odpowiednią pracę, wskaże zakład pracy, w którym czeka już stanowisko pracy, nie będzie wymagał od nich żadnego zaangażowania i aktywności. Dlatego niektórzy uczestnicy projektu nie chcieli uczestniczyć w spotkaniach z doradcą zawodowym. Uważali, że jest im to niepotrzebne, ponieważ interesuje ich tylko podjęcie pracy. Przekonanie uczestników projektu do podejmowania współpracy z doradcą zawodowym, wymagało od realizatorów projektu dużego zaangażowania do zmiany postawy tych osób. Podobne sytuacje zdarzały się też w przypadku współpracy z psychologiem. Nieznaczna grupa beneficjentów unikała kontaktu z psychologiem, nie chciała korzystać z jego usług, odmawiała przyjmowania skierowania do tego specjalisty, mimo że takie wsparcie było dla tych uczestników wskazane. Głównym problemem uczestników była niechęć i trudności w podejmowaniu decyzji, brak aspiracji zawodowych i edukacyjnych, trudności w zmotywowaniu do podejmowania działań na rzecz zmiany swojej sytuacji zawodowej i życiowej.

Problemy występowały też podczas realizacji szkoleń. Głównie uczestnicy obawiali się, że nie będą w stanie przyswoić wymaganej wiedzy i umiejętności w nowym zawodzie. Część osób wymagała dyscyplinowania w początkowym okresie uczestnictwa w szkoleniu. Grupa tych osób, w wyniku długiego pozostawania bez pracy, nie miała nawyku obowiązkowości, systematyczności i punktualności. Skutkowało to opuszczaniem zajęć szkoleniowych, spóźnianiem się, niewywiązywaniem się z obowiązku uczenia się. Pojawiły się też problemy z przystąpieniem do egzaminów certyfikacyjnych, szczególnie z języka angielskiego. Lęki, obawy, brak wiary w swoje możliwości spowodowały, że uczestnicy tych szkoleń nie chcieli przystępować do tych egzaminów. Uważali, że są słabo przygotowani i nie są w stanie spełnić wymagań egzaminacyjnych. Z tego powodu realizatorzy projektu umożliwili tej grupie osób uzyskać certyfikat języka angielskiego o mniejszej skali trudności.

VII. Efekty

Zgodnie z założeniami projektu wszystkich 240 ostatecznych beneficjentów udało się objąć wsparciem doradców zawodowych, przygotować z nimi Indywidualny Plan Działania i wyposażyć w umiejętność poszukiwania pracy oraz poruszania się po rynku pracy w ramach warsztatów aktywizacyjnych. W przypadku osób objętych wsparciem psychologa udało się zmienić ich nastawienie do problemów życiowych i zawodowych, pokonać lęki i obawy związane z podejmowaniem kontaktów z innymi ludźmi, podejmowania nowych wyzwań i przygotować do radzenia sobie w sytuacjach trudnych. Zastosowanie powyższych usług przyczyniło się do podniesienia samooceny, motywacji, ambicji, decyzyjności oraz wyposażyło uczestników projektu w umiejętności interpersonalne, radzenia sobie ze stresem i problemami natury emocjonalnej.

Niewątpliwym sukcesem projektu było pozyskanie zatrudnienia, bez wsparcia subsydiowanego, przez 61 osób, które od ponad dwóch lat nie funkcjonowały na ryn-

ku pracy. Duże zaangażowanie w pozyskaniu miejsc pracy, subsydiowanych i nie-subsydiowanych, wykazali pośrednicy pracy, z których usług skorzystało 171 osób uczestniczących w projekcie. Ponadto 4 beneficjentów ostatecznych podjęło zatrudnienie w ramach prac interwencyjnych, co w konsekwencji umożliwiło zatrudnienie ich na dłuższy czas. Z możliwości zdobycia nowych umiejętności zawodowych w ramach przygotowania zawodowego w miejscu pracy skorzystało 61 osób. Na staż zawodowy skierowano 1 osobę.

Szkolenia zawodowe ukończyły 172 osoby, które uzyskały konkretne zawody, zwiększające ich szanse na zatrudnienie na lokalnym rynku pracy. Największą popularnością wśród beneficjentów cieszyły się takie szkolenia, jak:

- projektant medialny w specjalnościach: doradca medialny, operator DTP, technik medialny w środowisku MacOS + PHP;
- spedytor logistik;
- asystent menadżera ds. mediów reklamy;
- redaktor techniczny;
- kompleksowa obsługa biura;
- profesjonalna obsługa komputera z certyfikatem ECDL.

Umiejętność posługiwania się językiem angielskim uzyskało 30 osób z czego, potwierdzoną certyfikatem - 19. Oczekiwaną przez pracodawców umiejętność posługiwania się komputerem uzyskało 37 osób.

Zastosowanie jednocześnie kilku form wsparcia wobec każdego z beneficjentów ostatecznych zmieniło pozytywnie ich nastawienie nie tylko do sfery zawodowej, ale i życiowej przez umiejętność zastosowania techniki dążenia do osiągnięcia zakładanych celów oraz planowania swoich działań.

VIII. Komentarz

Na uznanie zasługuje fakt, że wychodząc naprzeciw potrzebom klientów PUP, w projekcie zaplanowano szereg działań systemowych, wzmacniających zarówno sferę osobowościową, jak i zawodową uczestników projektu. Pomysłodawcy projektu zadbali też o zastosowanie usług i instrumentów, ale również o warunki, w których usługi były realizowane. Na potrzeby projektu wynajęte zostały odrębne pomieszczenia, poza siedzibą Urzędu Pracy, wyposażone w komputery oraz w sprzęt dydaktyczny. Możliwość pracy poza PUP sprawiły, że uczestnicy projektu nie kojarzyli działań projektowych z Urzędem Pracy, czuli się swobodnie, łatwiej i chętniej nawiązywali kontakty interpersonalne, byli bardziej otwarci i chętniej współpracowali z kadrą realizującą zadania projektu. Cenne jest również to, że mimo iż nieliczni uczestnicy brali udział w szkoleniu z zakresu obsługi komputera, to wszyscy mieli możliwość samodzielnego sporządzenia dokumentów aplikacyjnych na udostępnionych komputerach, a tym samym poznania podstaw stosowania edytora tekstu.

Uczestnicy projektu mieli swojego doradcę zawodowego, który sprawował nad nimi opiekę przez cały okres realizacji projektu. Takie rozwiązanie pozwalało nawiązać bliższe relacje między doradcą a uczestnikiem, a sam doradca miał możliwość lepszego poznania beneficjenta i jego problemów. Uczestnik ze swoimi problemami zawsze trafiał do „swojego” doradcy.

pozytywną cechą projektu jest to, że każdy uczestnik projektu był objęty kilkoma formami wsparcia, w zależności od potrzeb, np: usługą doradczą, psychologiczną, szkoleniem zawodowym, kursem języka obcego, warsztatami aktywizacyjnymi, usługami pośrednictwa pracy, aż do zatrudnienie subsydiowanego lub stałego. Takie podejście do problemów osób długotrwale bezrobotnych dało możliwość kom-

pleksowego ich przygotowania do wejścia lub powrotu na rynek pracy, podniesienia ich atrakcyjności w oczach pracodawców i zwiększenia ich szans na zatrudnienie. Działania te pozwoliły na osiągnięcie zarówno efektów trwałych, jak i tzw. miękkich i niewątpliwie przyczyniły się do podniesienia wartości każdego z beneficjentów.

Nazwa projektu	Zastrzyk pomocy
Realizator	Powiatowy Urząd Pracy w Tomaszowie Lubelskim Tomaszów Lubelski, województwo lubelskie
Okres realizacji	09.2006 – 12.2007
Działanie	1.6
Obszar realizacji	powiat tomaszowski
Budżet projektu	265 314,00 zł
Więcej informacji	tomaszowlub.pup.gov.pl

I. Przesłanki realizacji projektu

Główną przesłanką realizacji projektu była idea przywrócenia na rynek pracy kobiet posiadających wykształcenie pielęgniarskie. Wnioskodawca zdiagnozował ich sytuację jako niekorzystną, ze względu na fakt, iż większość ofert pracy kierowanych jest do mężczyzn, natomiast zauważalny był deficyt ofert pracy dla pielęgniarek.

Jednocześnie zwracał uwagę, iż na rynku pracy pojawia się zapotrzebowanie na usługi medyczne w zakresie opieki nad osobami starszymi, chorymi lub profesjonalnej opieki nad dziećmi. Rodziło to nowe szanse na zatrudnienie dla bezrobotnych pielęgniarek, jednakże ich kwalifikacje nie były dostateczne dla wykonywania nowej pracy lub zdezaktualizowane.

Bazując na dostępnych w roku 2005 danych, Wnioskodawca określił, iż grupą szczególnie wymagającą wsparcia były pielęgniarki, które nie pracowały w zawodzie od co najmniej 5 lat. Przerwa taka skutkuje bowiem utratą prawa wykonywania zawodu. Przywrócenie im uprawnień do wykonywania zawodu wymagało organizacji specjalnych szkoleń oraz przygotowania zawodowego w miejscu pracy.

II. Przygotowanie projektu

Jednym z głównych punktów projektu było przygotowanie pielęgniarek nieaktywnych zawodowo od co najmniej 5 lat do uzyskania przez nie uprawnień do wykonywania zawodu. W tym celu wnioskodawca zaplanował formę wsparcia w postaci przygotowania zawodowego w miejscu pracy. Aby zagwarantować osiągnięcie zakładanego rezultatu już na etapie planowania projektu wnioskodawca przeprowadził analizę wśród pracodawców świadczących usługi opieki medycznej. Dzięki temu zdobył wstępną deklarację podpisaną przez pracodawcę ze szpitala, który zobowiązał się do zorganizowania 18 miejsc w ramach przygotowania zawodowego dla uczestniczek projektu.

III. Do kogo projekt był skierowany

Grupę docelową projektu stanowiły bezrobotne kobiety, zarejestrowane w ewidencji Powiatowego Urzędu Pracy w Tomaszowie Lubelskim, posiadające zawód pielęgniarki. Szczegółowa charakterystyka grupy potencjalnych uczestniczek projektu wskazywała, że szczególny nacisk należy położyć na uwzględnienie grupy pielęgniarek niepracujących w zawodzie od co najmniej 5 lat, zamieszkałych na obszarach wiejskich.

W projekcie założono pierwotnie przeszkolenie 30 kobiet. Ostatecznie w projekcie wzięło udział 39 kobiet.

IV. Cel projektu

Celem projektu była integracja i reintegracja zawodowa kobiet bezrobotnych, posiadających wykształcenie medyczne w zawodzie pielęgniarki, ze szczególnym uwzględnieniem pielęgniarek, które co najmniej 5 lat nie pracowały w zawodzie.

V. Działania w projekcie

Przedsięwzięcie miało charakter kompleksowy i obejmowało pierwotnie następujące rodzaje działań:

- doradztwo zawodowe, ukierunkowane na przywrócenie pozytywnych postaw wobec pracy i samoakceptacji - czas trwania: 1 godzina dla każdej uczestniczki projektu;
- szkolenia obejmujące: moduł zawodowy w zakresie „pielęgniarstwo w dziedzinie opieki długoterminowej” i „pielęgniarstwo rodzinne” oraz moduł językowy (języki angielski lub niemiecki), uwzględniający rozwój umiejętności językowych w zakresie słownictwa zawodowego - czas trwania szkolenia dla każdej uczestniczki projektu: moduł zawodowy 480 godzin; moduł językowy 80 godzin;
- przygotowanie zawodowe dostosowane do indywidualnych potrzeb beneficjentem, wynikających z ich dotychczasowego doświadczenia zawodowego - czas trwania: 1056 godzin, dla 20 beneficjentek.

Ponadto jako wsparcie towarzyszące, Realizator projektu zapewniał zwrot kosztów dojazdu na miejsce szkolenia i przygotowania zawodowego, dodatki szkoleniowe, stypendia za przygotowanie zawodowe oraz środki na zapewnienie opieki nad osobami zależnymi od uczestniczek projektu na czas ich udziału we wsparciu.

W trakcie realizacji projektu nastąpiły jednak zmiany dotyczące oferowanych szkoleń. W wyniku zgłaszanego zainteresowania doszło do poszerzenia oferty szkoleń, poprzez dodanie szkoleń zawodowych posiadających program zatwierdzony przez Centrum Kształcenia Podyplomowego Pielęgniarek i Położnych:

- „Resuscytacja krążeniowo-oddechowa” - czas trwania 90 godzin;
- „Szczepienia ochronne” - czas trwania 70 godzin;
- „Wykonywanie i interpretacja zapisu EKG” - czas trwania 105 godzin.

W zakresie wsparcia towarzyszącego, przewidziano dodatkowo stypendium szkoleniowe i wyżywienie w trakcie szkoleń.

VI. Napotkane problemy i sposób ich rozwiązywania

Wnioskodawca, podejmując próbę dopasowania oferty szkoleniowej do zapotrzebowania uczestników, napotkał problemy z wyłonieniem właściwych wykonawców. Niektóre planowane kierunki szkoleń nie mogły być zorganizowane z uwagi na niespełnienie przez jednostki szkolące wymogów formalnych stawianych przez PUP. Z uwagi na krótki okres pozostający do końca realizacji projektu, uniemożliwiający organizację tych szkoleń przez inne jednostki w późniejszym terminie, podjęto decyzję o zmianie kierunków szkoleń. Nowo wybrane kierunki szkoleń były odpowiedzią na potrzeby szkoleniowe zgłaszane przez uczestniczki projektu oraz oferty jednostek szkolących organizujących kursy kwalifikacyjne dla pielęgniarek.

Niektóre uczestniczki projektu odmawiały podjęcia przygotowania zawodowego w ramach projektu. Na etapie naboru i uczestnictwa w doradztwie zawodowym osoby te wyrażały chęć udziału w przygotowaniu zawodowym, jednak w trakcie realizacji projektu zrezygnowały z tego wsparcia. W konsekwencji pozostały 2 wolne miejsca na przygotowanie zawodowe i niewykorzystane środki finansowe na „stypendia za przygotowanie zawodowe”. Podjęto decyzję o sfinansowaniu z tych oszczędności dodatkowych szkoleń.

VII. Efekty

39 uczestniczących w projekcie pielęgniarek skorzystało z poradnictwa zawodowego. Dzięki temu uzyskały informacje na temat własnych predyspozycji, zainteresowań i uzdolnień zawodowych oraz wskazówki dotyczące samodzielnego i aktywnego poruszania się po rynku pracy. W ramach tej formy wsparcia beneficjentki zostały skierowane na specjalistyczne badania lekarskie umożliwiające wydanie opinii o przydatności zawodowej.

Beneficjentki odbyły szkolenie, pozwalające na uzupełnienie i podniesienie kwalifikacji w dziedzinie świadczenia usług medycznych, dostosowanych do obecnych wymogów stawianych pracownikom służby zdrowia. Szkolenia ukończyło 38 osób, poszczególne pielęgniarki uczestniczyły w różnej liczbie szkoleń specjalistycznych, dobranych indywidualnie do potrzeb.

Dla 18 uczestniczek projektu zorganizowane zostało przygotowanie zawodowe, z czego 17 je ukończyło. W ramach odbywanego przygotowania zawodowego uczestniczki doskonały kwalifikacje i umiejętności zawodowe przez praktyczne wykonywanie zadań na stanowisku pracy. Spośród osób odbywających przygotowanie zawodowe 13 zdobyło zaświadczenia wydane przez Okręgową Izbę Pielęgniarek i Położnych o odbytym przeszkoleniu po 5 letniej przerwie w wykonywaniu zawodu.

Od początku realizacji 34 kobiety zakończyły udział w projekcie zgodnie z zaplanowaną dla nich ścieżką, z czego 21 osób podjęło pracę na otwartym rynku pracy i 1 osoba podjęła samozatrudnienie.

VIII. Komentarz

Projekt zakończył się sukcesem. Wnioskodawca zrealizował wszystkie zaplanowane formy wsparcia. Wykazał się elastycznością w zakresie dostosowania oferty do potrzeb pojawiających się w trakcie realizacji projektu oraz reagował na czas z wprowadzaniem zmian do projektu.

Kluczem do osiągnięcia takich efektów okazała się trafnie i precyzyjnie zdiagnozowana i dobrana grupa docelowa. Opisane, nieznaczne odchylenia od założeń wynikały z sytuacji losowych i nie stały na przeszkodzie w realizacji celów projektu.

Drugim czynnikiem sprzyjającym właściwej realizacji projektu była właściwa ocena pojawiających się na rynku pracy trendów w zakresie nowoczesnych usług medycznych i przewidywanie zapotrzebowania pracodawców na właściwie wykwalifikowanych pracowników.

Trzecim warunkiem było zagwarantowanie zarówno właściwej zawartości merytorycznej szkoleń jak i zapewnienie miejsc pracy do odbycia przygotowania zawodowego.

Duże znaczenie miał fakt, iż te najistotniejsze kroki i ustalenia zostały poczynione jeszcze na etapie przygotowywania wniosku o dofinansowanie.

Nr ISBN: 978-83-61638-22-3

